

Καθηγητής Παιδείας

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΕΘΝΩΝ

ΚΑΙ

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ΜΕΧΡΙ

ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΚΗΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΩΣ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ

ΔΙΑΣΚΕΥΑΣΘΕΙΣΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΓΝΩΜΗΝ

ΤΗΣ ΤΩΝ ΒΡΙΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΧΗΣ.

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Α' ΚΑΙ Β' ΤΑΞΕΩΣ

ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΥΠΟ

ΣΩΚΡ. Ι. ΤΣΙΒΑΝΟΠΟΥΛΟΥ,

Δ. Φ. ΤΕΣΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΠΑΡΚΟΣΜΙΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΝ ΤΩ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ ΚΑΙ ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΗΛΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΩΝ «ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΟΥ ΛΛΟΥ».

ΟΛΟΣ ΑΡΙΣΤΕΙΣ ΓΑΡ 9. 8 ΠΑΡΑ ΤΟΥΣ ΛΙΟΤΕΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «Ο ΦΘΙΝΔΙΕ»

1888

Αριθμός 32

Παναγιώτης Β. Σωφρονώσης

1888
488

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΕΘΝΩΝ
ΚΑΙ

ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ

ΜΕΧΡΙ

ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΩΣ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΔΙΑΣΚΕΥΑΣΘΕΪΣΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΥΘΗΝ
ΤΗΣ ΤΩΝ ΚΡΙΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΦΕΙΑΣ

ΕΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ

ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΗΣ Α' ΚΑΙ Β' ΤΑΞΕΩΣ

ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΥΠΟ

ΣΩΚΡ. Ι. ΤΣΙΒΑΝΟΠΟΥΛΟΥ,

Δ. Φ. ΠΕΡΣΤΑΚΤΙΚΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΠΑΡΚΟΣΜΙΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΝ ΤΩ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ ΚΑΙ ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΗΛΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΟΥ ΛΛΟΥ.

ΟΔΟΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ ΑΡΙΘ. 8 ΠΑΡΑ ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «Ο ΦΘΙΝΙΣ»

1883

Πᾶν ἀντίτυπον, μὴ φέρον τὴν κάτωθι ἰδιόχειρον ὑπο-
γραφὴν τοῦ συγγραφέως, εἶναι μετατύποις παρὰ τὴν
θέλησιν αὐτοῦ γενομένη, καὶ τιμωρεῖται ὑπὸ τοῦ ποινι-
κοῦ νόμου.

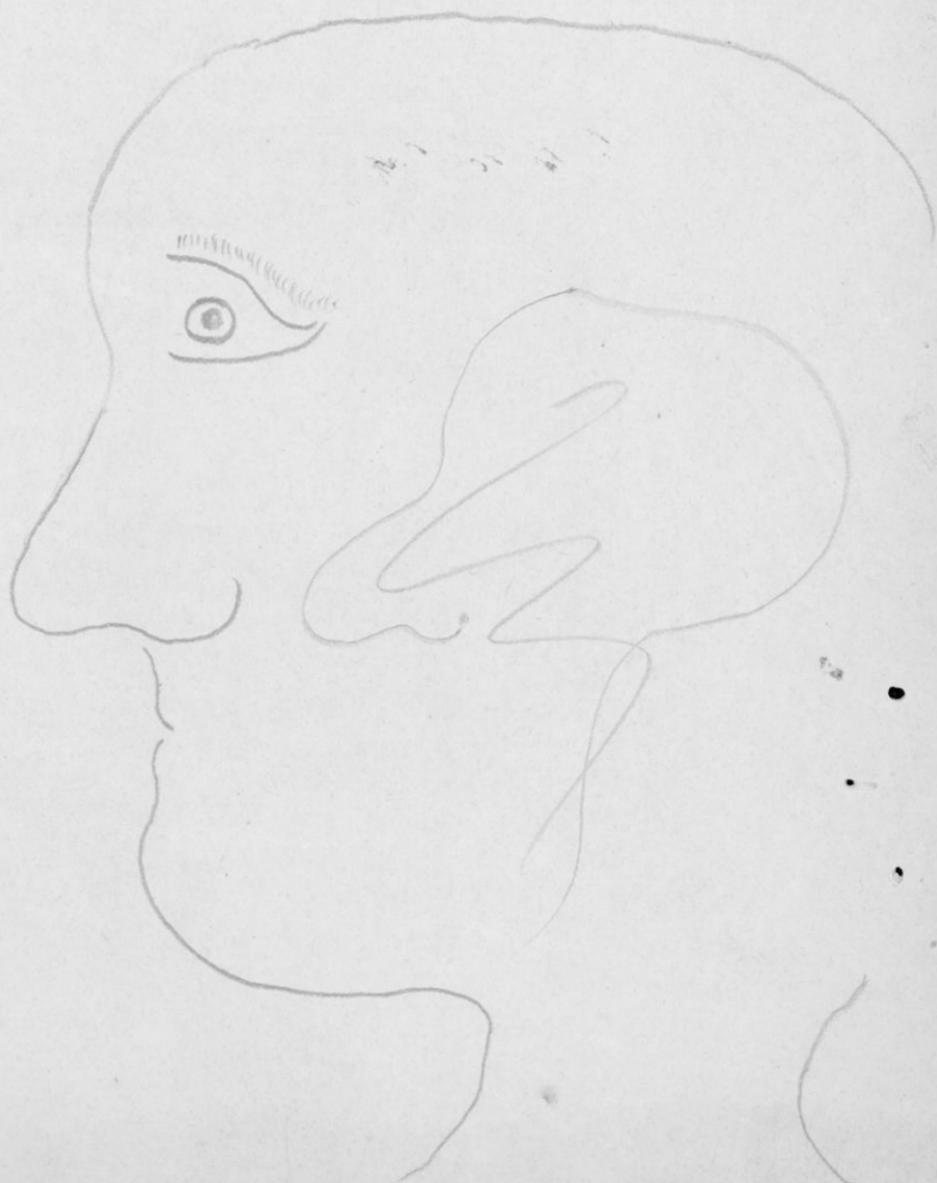
Σταθεὶς

Σπουδαῖον τυπογραφικὸν παρόρημα

Ἐπὶ τῶν κεφαλίδων τῶν σελίδων 114 καὶ 120
ἔτέθη κατά λάθος Ἑλληνικὴ Ἱστορία
ἀντὶ Παγκόσμιος Ἱστορία.

καταστάσει τὸν κληρονομὸν τοῦ αὐτοῦ

ἢ τὸν κληρονομὸν τοῦ αὐτοῦ ἢ τὸν κληρονομὸν τοῦ αὐτοῦ
ἢ τὸν κληρονομὸν τοῦ αὐτοῦ ἢ τὸν κληρονομὸν τοῦ αὐτοῦ
ἢ τὸν κληρονομὸν τοῦ αὐτοῦ ἢ τὸν κληρονομὸν τοῦ αὐτοῦ

Μαρία

Κων. Β. Τσιγγούδης

0064

Κωνσταντίνος Β΄

Βασίλειο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

1. Όλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου ὑπόκεινται εἰς ἀκατάπαυστον ἀλλοίωσιν καὶ μεταβολὴν καὶ αἱ τύχαι τῶν ἔθνων ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς τύχας τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦνται. Καθὼς δηλονότι οἱ ἄνθρωποι ἔχουσι παιδικήν, ἀνδρικήν καὶ γεροντικήν ἡλικίαν, τοιούτοτρόπως καὶ τὰ ἔθνη ἔχουσι τρεῖς ἡλικίας, πρώτην τὴν παιδρὰν καὶ χαροποιὰν νεανικήν ἡλικίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀναπτύσσονται καὶ αὐξάνουσιν αἱ δυνάμεις αὐτῶν, δευτέραν τὴν ἀνδρικήν ἡλικίαν, ὅτε τὰ ἔθνη φθάνουσιν εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς δυνάμεώς των, καὶ τελευταίαν τὴν γεροντικήν ἡλικίαν ἢ τὸ γῆρας, ὅτε μαραίνονται αἱ δυνάμεις αὐτῶν, καὶ τὰ ἔθνη ἢ υποτάσσονται εἰς ἄλλο ἔθνος ἰσχυρότερον ἢ ἐξαφανίζονται ἐντελῶς ἐκ τοῦ προσώπου τῆς γῆς. Ποῦ εἶναι τὰ μεγάλα καὶ φοβερὰ ἔθνη τῶν ἀρχαίων Ἀσσυρίων τῶν Βαβυλωνίων ἢ Χαλδαίων, τῶν Μήδων, τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Καρχηδονίων; Ποῦ εἶναι αἱ τεραστίαι καὶ μεγαλοπρεπεῖς αὐτῶν πόλεις; Ποῦ εἶναι ἡ Βαβυλὼν μετὰ τοῦ τεραστίου αὐτῆς τείχους καὶ τῶν κρεμαστῶν αὐτῆς κήπων, τὰ ὅποια ἀπετέλουν ἐν τῶν ἑπτὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου; Ποῦ εἶναι ἡ λαμπρὰ Νινεὺς καὶ ἡ ἱερὰ τῶν Μήδων καὶ Περσῶν πόλις, ἡ Περσέπολις; Ποῦ εἶναι τέλος ἡ θηλασσοκράτωρ Καρχηδὼν, ἡ ἑποία διὰ τῶν

ἀναριθμήτων αὐτῆς πλοίων ἐκλόνισε τὴν ὑπαρξιν τῆς κοσμοκράτορος Ῥώμης ; Τὰ μεγάλα ταῦτα ἔθνη καὶ αἱ λαμπραὶ αὐταὶ τῆς ἀρχαιότητος μεγαλοπόλεις ἐξηφανίσθησαν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς, καὶ οὐδὲ ἕχνος ἔμεινεν αὐτῶν, ὅπως μαρτυρῆ τὴν παλαιὰν αὐτῶν ὑπαρξιν. Ὡστε τὰ ἔθνη ταῦτα, τὰ ὅποια ἔτρεμε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἢ οἰκουμένη, φαίνονται σήμερον ὡς νὰ μὴ ὑπῆρξαν διόλου εἰς τὸν κόσμον. Τοιαύτη εἶναι ἡ τύχη τῶν ἔθνων !

2. Ἡ δὲ Παγκόσμιος Ἱστορία, κρατοῦσα τὴν λαμπράδα τῆς ἀληθείας εἰς τὰς χεῖρας, ἐξετάζει καὶ ἀνακαλύπτει τοὺς σκοτεινοὺς τάφους καὶ τὴν παλαιὰν ζῶν καὶ ἀκμὴν τῶν ἐξαφανισθέντων ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς ἔθνων. Εἰσερχομένη δὲ καὶ εἰς τὰ μυστικισυμβούλικα καὶ τῶν πλέον ὑπερηφάνων τυράννων, ἀποσπᾷ καὶ φέρει εἰς φῶς τὴν ὑποκρυπτομένην ἐκεῖ ἱερὰν ἀλήθειαν, χάριν τῆς ὁποίας χιλιάδες μαρτύρων ἀπέθανον τὸν μαρτυρικὸν θάνατον καὶ ἔλαβον τὸν ἀμάραντον στέφανον τῆς ἀθανασίας.

3. Ἡ Παγκόσμιος λοιπὸν Ἱστορία διδάσκει πῶς ἐγεννήθη ἕκαστον ἔθνος, πῶς κῦξῆσε καὶ ἤκμασε, καὶ πῶς παρήκμασε καὶ κατεστράφη. Ἐκ τῆς Παγκοσμίου ἐπομένως Ἱστορίας μανθάνομεν ὅποιον ὑπῆρξε κατ' ἀρχὰς τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὁποίας μεταβολὰς καὶ παθήματα ἔπαθε κατὰ τὸ διάστημα τῶν χιλιάδων ἐτῶν, ἀφ' οἷου ὑπάρχει εἰς τὸν κόσμον, καὶ πῶς ἐφθασεν εἰς τὴν σημερινὴν αὐτοῦ κατάστασιν.

4. Ἄλλ' ἡ Ἱστορία δὲν διηγεῖται μόνον πολεμικὰς πράξεις καὶ σφαγὰς, ἀλλὰ δεικνύει καὶ τὰς αἰτίας καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν. Ἐξ αὐτῆς λοιπὸν θὰ μάθωμεν ὅτι ἡ θρησκεία, ἡ φιλοπατρία, ἡ ἀρετὴ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ ἡ ἀπλότης τῶν ἡθῶν σώζουσι καὶ μεγαλύνουσι τὰ ἔθνη καὶ τὰ κράτη, καὶ ὅτι ἡ ἀσέβεια, ἡ φιλαυτία καὶ ὁ ἐκ τούτων γεννώμενος εατρισμὸς, καὶ ἡ

φιληδονία, ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ ἀσωτεία καταστρέφουσι καὶ τὰ φοβερώτερα τοῦ κόσμου κράτη. Ὡστε ἡ μὲν εὐτυχία τῶν ἐθνῶν εἶναι ἀνταμοιβὴ τῶν ἀρετῶν αὐτῶν, ἡ δὲ δυστυχία συνέπεια τῶν κακιῶν των.

Γεωγραφία καὶ χρονολογία.

5. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ γνωρίζωμεν τὸ τί συνέβη εἰς τοὺς ἀνθρώπους· πρέπει νὰ γνωρίζωμεν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὁποῖον συνέβη· καὶ τὸ μὲν πρῶτον μανθάνομεν ἐκ τῆς Γεωγραφίας, τὸ δὲ δεύτερον ἐκ τῆς Χρονολογίας· διὰ τοῦτο αἱ δύο αὐταὶ ἐπιστῆμαι ὀνομάζονται ὁφθαλμοὶ τῆς Ἱστορίας, διότι δι' αὐτῶν βλέπει. Καὶ ἡ μὲν Γεωγραφία εἶναι ἡ αὐτὴ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη· ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν Χρονολογίαν οἱ μὲν Ἑβραῖοι ἐχρονολογοῦν ἀπὸ τῆς κτίσεως τοῦ κόσμου (5600 περίπου ἔτη), οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ Ὀλυμπιάδας (ἀπὸ τοῦ ἔτους 776 π. Χ.), ἐκ τῶν ὁποίων ἐκάστη διήρκει 4 ἔτη, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι κατ' ἀρχῆς μὲν ἀπὸ τῆς κτίσεως τῆς Ῥώμης (753 π. Χ.), μετὰ δὲ τὴν κατάργησιν τῆς βασιλείας ἐσημείουν τὰ ἔτη ἐκ τῶν ὑπάτων αὐτῶν. Τελευταῖοι δὲ οἱ χριστιανικοὶ λαοὶ ἀριθμοῦσι τὰ ἔτη ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τοῦ Καίσαρος Αὐγούστου, καὶ οἱ Μωαμεθανοὶ ἀπὸ τῆς Ἑγείρας (15 Ἰουλίου 622), δηλαδή ἀπὸ τῆς ἡμέρας κατὰ τὴν ὁποίαν ἐφυγεν ὁ Προφήτης αὐτῶν Μωάμεθ ἐκ τῆς Μέκκας.

Δικίρσεις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

6. Οἱ ἄνθρωποι, προορισθέντες ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας νὰ κατοικήσωσι τὸν μικρὸν τούτον πλανήτην τοῦ ἀπείρου κόσμου, διεσκορπίσθησαν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς, ἀριθ-

μούμενοι σήμεραν περί τὰ 1,440,000,000 ψυχῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἔχουσι διάφορον χρῶμα τοῦ δέρματος καὶ διάφορον σχηματισμὸν τῆς κεφαλῆς, εἰς τὰς διαφόρους ἡπείρους τῆς γῆς, διὰ τοῦτο διακροῦνται εἰς 3 κυρίας φυλάς·

1) Εἰς τὴν **Καυκασίαν**, τῆς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι ἔχουσι τὸ δέρμα λευκόν, καὶ εἰς αὐτὴν ἀνήκουσι κυρίως οἱ Ἴνδοι καὶ οἱ πλεῖστοι Εὐρωπαῖοι· 2) Εἰς τὴν **Αἰθιοπικὴν ἢ Ἀφρικανικὴν φυλὴν**, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουσιν οἱ μαῦροι, τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι διὰ τῆς αἰσχρᾶς καὶ ἀπανθρώπου σωματεμπορίας μετεβιβάσθησαν ὡς δούλοι ἐκ τῆς Ἀφρικῆς εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ εἰς τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας, καὶ οὔτινες ὑπὸ τὴν μάστιγα τῶν δεσποτῶν αὐτῶν ρίπτονται εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς καὶ ἐκεῖ εἰς σκοτεινὰ μεταλλεῖα τελειοῦσι τὴν ἀθλίαν αὐτῶν ζωὴν, χωρὶς νὰ ἔχωσί ποτε ἐλπίδα ὅτι θὰ ἐπανιδῶσι τὴν χαρμόσυνον ἡμέραν τῆς ἐλευθερίας· καὶ 3) Εἰς τὴν **Μογγολικὴν φυλὴν**, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουσιν οἱ ἔχοντες τὸ χρῶμα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κίτρινον Ἰάπωνες καὶ Σῖναι (Κινέζοι).

7. Καὶ αὗται μὲν εἶναι αἱ τρεῖς κυριώτεραι φυλαὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, αἵτινες κατοικοῦσιν εἰς τὰς τρεῖς ἀρχαίας γνωστὰς ἡπείρους τῆς γῆς, δηλαδὴ εἰς τὴν Ἀσίαν, τὴν Ἀφρικὴν καὶ τὴν Εὐρώπην. Ἄλλ', ἐκτὸς τούτων, ὑπάρχουσι καὶ δύο ἄλλαι παραφυάδες ἢ παρακλάδια τῶν τριῶν τούτων πρώτων φυλῶν, καὶ αὗται εἶναι 1) ἡ **Μαλαϊκὴ** εἰς τὴν **Αὐστραλίαν**, τὴν **Νέαν Ὀλλανδίαν** καὶ τὰς νήσους τοῦ **Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ**, ἔχουσα τὸ χρῶμα μελαγχροινόν καὶ ἡλιόκαυστον, καὶ ἀποτελοῦσα τὴν μετάβασιν ἀπὸ τῆς **Καυκασίας** εἰς τὴν **Αἰθιοπικὴν φυλὴν** καὶ 2) ἡ **Ἀμερικανικὴ**, περιλαμβάνουσα τοὺς λοιποὺς ἐντοπίους κατοίκους τῆς Ἀφρικῆς, τοὺς **Μεξικανοὺς** δηλαδὴ καὶ τοὺς **Περου-**

βίους, τῶν ὁποίων τὸ δέριμα ἔχει τὸ χρῶμα τοῦ χαλκοῦ, καὶ ἀποτελοῦσι τὴν μετάβασιν ἀπὸ τῆς Καυκασίας εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν.

8. Ἄλλ' ὅμως, ἐνῶ οἱ ἄνθρωποι εἶναι διηρημένοι εἰς φυλάς, ἀνήκουσιν εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ γένος καὶ εἶδος· διότι οἱ ἄνδρες τῆς μιᾶς φυλῆς, ἐρχόμενοι εἰς γάμου κοινωνίαν μετὰ τῶν γυναικῶν τῆς ἄλλης φυλῆς, γεννῶσι νέους ἀνθρώπους, τὸ ὁποῖον δὲν συμβαίνει εἰς ζῶα, ἀνήκοντα εἰς διάφορα γένη καὶ εἶδη.

9. Ἐκ τῶν φυλῶν δὲ τούτων ἡ Αἰθιοπικὴ, ἡ Ἀμερικανικὴ καὶ ἡ Μαλαϊκὴ ἀποτελοῦσι τὴν παθητικὴν λεγομένην ἀνθρωπότητα, διότι εὐρίσκονται τρόπον τινὰ εἰς παθητικὴν κατάστασιν καὶ δὲν παράγουσι τίποτε, συντείνον εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος· ἐπομένως οὐδεμίαν γνωρίζομεν ἱστορίαν περὶ αὐτῶν, ἐνῶ αἱ δύο ἄλλαι φυλαί, ἡ Μογγολικὴ καὶ ἡ Καυκασία, ἀποτελοῦσι διὰ τῶν ἔργων αὐτῶν τὴν ἐνεργητικὴν ἀνθρωπότητα, καὶ ἐπομένως τὴν ὅλην ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Διὰ τοῦτο ἡ Παγκόσμιος Ἱστορία περιλαμβάνει κυρίως τὴν ἱστορίαν τῆς Μογγολικῆς καὶ τῆς Καυκασίας φυλῆς.

Διαίρεσις τῆς Παγκοσμίου Ἱστορίας:

10. Ἐπιθυμοῦντες νὰ καταστήσωμεν ὅσον τὸ δυνατόν εὐκολωτέραν τὴν μάθησιν τῆς Παγκοσμίου Ἱστορίας, διηρέσαμεν αὐτὴν εἰς δύο τόμους, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν πρῶτος (παρὼν) τόμος χρησιμεύων διὰ τὸν λαόν καὶ διὰ τὴν Α' τάξιν τῶν Γυμνασίων, περιέχει ὁλόκληρον τὴν Ἱστορίαν τῶν ἀνατολικῶν ἔθνων καὶ τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς Ῥωμαϊκῆς κατακτησεως (146 π. Χ.), ὁ δὲ δεῦτερος περιλαμβάνει τὸ ὑπόλοιπον τῆς Παγκοσμίου Ἱστορίας ἀπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς κυριαρχίας μέχρις Ὀθωνος, καὶ δύναται καὶ οὗτος νὰ χρησιμεύσῃ ὡς διδακτικώτατον βιβλίον ἱστορίας διὰ τὴν Β' τάξιν τῶν Γυμνασίων.

Ἄρχαία Ἱστορία.

11. Ἀνοίγοντες τὴν ὑψηλὴν καὶ μεγαλοπρεπῆ πύλην τῆς Παγκοσμίου Ἱστορίας καὶ εἰσερχόμενοι εἰς τὸ θέατρον τοῦ παναρχαίου κόσμου, ἐμοιάζομεν πρὸς τὸν ἔδοι- πόρον, ὅστις ἀποπλανηθεὶς ἐκ τοῦ δρόμου αὐτοῦ ἐν καιρῷ σκοτεινοτάτης καὶ βροχερᾶς χειμερινῆς νυκτός, ἔπεισεν εἰς πυκνότατον καὶ ἀπέραντον δάσος. Καθὼς δ' ἐκεῖνος ἐν τῇ ἄκρᾳ αὐτοῦ ἀπελπίσας, βαδίζων εἰς τὸ σκότος καὶ ἀγνοῶν ποῖον δρόμον νὰ διευθυνθῇ, ὅπως διαβῇ τὸ βαθὺ ἐκεῖνο δάσος, βλέπει αἶφνης μακρὰν ἀμυδρότατον καλύ- θης τινὸς φῶς καὶ ὑπ' αὐτοῦ ὀδηγούμενος ἐξέρχεται τοῦ δάσους, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡμεῖς, ἐμβαίνοντες εἰς τὴν Ἄρχαίαν Ἱστορίαν, κυριευόμεθα ὑπὸ φρίκης καὶ ἀπελ- πισίας, πατοῦντες ἐπὶ τῶν τάρων τῶν προγόνων ἡμῶν καὶ βλέποντες τριγύρω ἡμῶν τὸ φάντασμα τοῦ θανάτου, δεικνῶν σκελετοὺς ἀνθρώπων καὶ ἐρείπια πόλεων. Ἄλλ' ἐν τῇ ἄκρᾳ ἡμῶν ἀπελπίσας ἔχομεν καὶ ἡμεῖς ὀδηγὸν τὸ ἀμυδρὸν τῆς φιλοσοφίας φῶς, ὅπως δι' αὐτοῦ ἐν τῷ μέσῳ τῶν τάρων καὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἄρχαίου κόσμου ἀνιχνεύσωμεν τὴν θεῖαν ἀλήθειαν.

12. Τὴν λαμπράδα λοιπὸν τῆς φιλοσοφίας λαμβάνον- τες εἰς τὰς χεῖρας, βλέπομεν ὅτι τὸ λαμπρὸν καὶ γλυκύ- τατον φῶς τοῦ πολιτισμοῦ ἠκολούθησε τὸν δρόμον τοῦ λαμπροῦ ἄστρου τῆς ἡμέρας. Καθὼς δι' ἡμετέραν φύσιν ζωογονῶν ἥλιος ἀναβαίνει εἰς τὸν ὀρίζοντα ἐκ τῆς Ἀνα- τολῆς καὶ καταβαίνει εἰς τὴν Δύσιν, τοιοῦτοτρόπως καὶ τὸ φῶς τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ ἀνέτειλ' ἐν εἰς τὴν Ἀ- νατολὴν, δηλαδὴ εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ εἰς τὴν γείτονα αὐτῆς Αἴγυπτον. Τὴν Ἀσίαν δὲ καὶ ὁ πατὴρ τῶν ποιητῶν, ὁ θεῖος Ὅμηρος, ὀνομάζει *χωρὰν τοῦ φωτός* πρὸς διάκρισιν τῆς τότε *Εὐρώπης*, τὴν ὁποίαν ἀποκαλεῖ

χώραν τοῦ σκότους. Εἰς τὴν Ἀσίαν ὑπῆρξεν ἡ πρώτη κατοικία τοῦ ἀνθρώπου· ἐκεῖ ὑπῆρξεν ὁ ἐπίγειος παράδεισος· ἐκεῖ ἐφευρον τὰ 16 πρῶτα γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, τὰ ὁποῖα παρέλαβον μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες καὶ μόνις μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν τριάκοντα τυράννων κατὰ τὸ ἔτος 404 π. Χ. ἠύξησαν εἰς 24· ἐκεῖ ἐφευρέθησαν αἱ πρῶται τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι· ἐκεῖ ἐγεννήθη ἡ ἀστρονομία, ἐκεῖ ἡ θεολογία καὶ ἡ φιλοσοφία, ἐκεῖ εὐρέθησαν καὶ τὰ ἀριθμητικὰ ψηφία. Εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπορεύοντο καὶ οἱ ἀρχαῖοι τῆς Ἑλλάδος σοφοὶ ἄνδρες, ὅπως ἀντλήσωσι σοφίαν καὶ γνώσεις, καὶ ἐκ τῆς Ἀσίας κατὰγονται ὅλα τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης. Ἐκεῖ τελευταῖον, ἐν τῇ ἱερᾷ πόλει τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἀνέτειλε τὸ θεῖον φῶς τοῦ χριστιανισμοῦ, τὸ ὁποῖον ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου διεσκόρπισε διὰ τῶν ἀποστόλων αὐτοῦ, καὶ τὸ ὁποῖον σήμερον φεγγεβολεῖ εἰς ὅλα τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη, ἀναγγέλλον διὰ τῆς λάμπσεως αὐτοῦ τὴν ἀθάνατον δόξαν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ.

13. Ἄλλ' ὅμως ὁ πολιτισμὸς τῶν ἀνθρώπων, ἀκμάσας, κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ εἰς τὴν αἰνιγματώδη Αἴγυπτον, ἔμεινεν ἐκεῖ περιορισμένος πολλοὺς αἰῶνας καὶ μόνις χίλια ἔτη πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου ἀναλάμπει οὗτος καὶ εἰς τὴν Εὐρώπην διὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων, καθ' ὃν χρόνον εἰς τὴν πρώτην αὐτοῦ πατρίδα μαραίνεται καὶ παρακμάζει. Τότε δ' ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Αἰγύπτου διεσκόρπισε τὰς εὐεργετικὰς αὐτοῦ ἀκτῖνας εἰς τὴν μαγευτικὴν χώραν τῆς Ἑλλάδος, καὶ παρήγαγε τὸν δαιμόνιον ἐκείνον λαόν, ὅστις διασώσας καθ' ὅλους τοὺς φοβεροὺς κυματισμοὺς τῆς οἰκουμένης τὴν αἰώνιον νεότητα καὶ ἀκμὴν, καὶ τὴν φιλοπατρίαν καὶ ψυχικὴν αὐτοῦ ἰλαρότητα, ἀνέδειξε τὴν Ἑλλάδα καθ' ὅλους τοὺς μετὰ ταῦτα αἰῶνας

ἕως σήμερον μικτέρα καὶ τροφὸν τῆς παιδείας καὶ τῶν γνώσεων ὅλου τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Τελευταῖον δὲ ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ὡς διὰ γεφύρας, μετεβιβάσθη ὁ πολιτισμὸς τῆς Ἀσίας πλέον ἀνεπτυγμένους εἰς τοὺς Ῥωμαιοὺς, καὶ δι' αὐτῶν διεδόθη εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην. Διὰ τοῦτο ἡ Ἀρχαία Ἱστορία κυρίως περιλαμβάνει τὴν Ἱστορίαν τῶν ἀρχαιοτάτων ἀνατολικῶν ἔθνων τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς καὶ 2) τὴν τῶν ἔθνων τῆς Εὐρώπης Ἑλληνῶν καὶ Ῥωμαίων.

Τ Μ Η Μ Α Α

Ἱστορία τῶν Ἀνατολικῶν ἔθνων.

14. Τὰ πρῶτα ἔθνη, τὰ ὅποια ἐξ ὅλων τῶν ἀνατολικῶν ἔθνων τῆς Ἀσίας ἐνεφανίσθησαν κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ κόσμου, εἶναι τὰ δύο ἀνατολικώτατα καὶ ἀρχαιότατα ἔθνη τῶν Σινῶν (Κινέζων) καὶ τῶν Ἰνδῶν. Ταῦτα ἔλαβον τὴν παιδείαν αὐτῶν καὶ τὸν πολιτισμὸν εἰς χρόνους παναρχαίους· ἀλλὰ τόσοσὺν μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ στασιμότης καὶ ἀκίνησις αὐτῶν, ὥστε ἐὰν Κινέζος τις ἢ Ἰνδὸς ἀποθανῶν πρὸ 4,000 ἐτῶν ἠγείρετο αἴφνης σήμερον καὶ ἐξήρχετο ἐκ τοῦ τάφου αὐτοῦ, θὰ εὐρισκεν ὅλα τὰ πράγματα περίξ αὐτοῦ τοσοῦτον ἀναλλοίωτα, ὥστε θὰ ἐνόμιζεν ὅτι ἐκοιμήθη μίαν μόνην νύκτα. Ἐκ τῶν δύο δὲ τούτων ἔθνων τὸ μὲν ἔθνος τῶν Κινέζων ἀνήκει εἰς τὴν Μογγολικὴν φυλὴν, τὸ δὲ τῶν Ἰνδῶν εἰς τὴν Καυκασίαν. Τοῦτο δὲ εἶναι τόμονον ἐξ ὅλων τῶν ἔθνων τῆς Καυκασίας φυλῆς, τὸ ὅποιον ὡς

πρὸς τὸν πολιτισμὸν ἔμεινε στάσιμον καὶ ἀμετάβλητον κατὰ τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν αἰώνων· διότι τὰ λοιπὰ ἔθνη τῆς φυλῆς ταύτης, εἰς τὴν ὁποίαν ἐμπεριλαμβάνονται τὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης καὶ αἱ Ἑνωμένα Πολιτεῖται τῆς Ἀμερικῆς, ἔφθασαν εἰς ὑψηλὸν βαθμὸν πολιτισμοῦ καὶ ἐφεῦρον ὡς πρὸς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας τὰς καταπληκτικὰς ἐκείνας ἐφευρέσεις, αἵτινες θαμβόνοῦσαι διὰ τῆς λάμπσεως αὐτῶν τὸν νοῦν ἡμῶν, ἀποδεικνύουσι τὸν ἄνθρωπον τὸ εὐγενέστερον καὶ λογικώτερον ἐπὶ τῆς γῆς πλάσμα, ἐξεληθὸν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ αἰωνίου Δημιουργοῦ καὶ λαβὸν τὴν Θεῖαν αὐτοῦ πνοήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Ἱστορία Σινῶν (Κινέζων).

15. Τὰ πρῶτα ἱστορικὰ ἡμῶν βλέμματα στρέφομεν πρὸς τὸ ἀνατολικώτατον καὶ ἴσως ἀρχαιότατον ὄλων τῶν ἔθνων τοῦ κόσμου, πρὸς τὸ ἔθνος δηλαδὴ τῶν Σινῶν ἢ Κινέζων. Τὸ ἔθνος τοῦτο, περιλαμβάνον 400, 000, 000 περίπου κατοίκων ἤτοι τὸ 1)4 τοῦ ὅλου ἀνθρωπίνου γένους, καὶ κατοικοῦν τὸ 1)10 τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς γῆς, εἶναι πολυανθρωπότερον ὄλων τῶν ἔθνων τῆς Εὐρώπης ἰμοῦ λαμβανομένων, καὶ διαφέρει ὄλων τῶν ἄλλων ἔθνων, καὶ ἰδίως τῶν Εὐρωπαϊκῶν, ὡς πρὸς τὰ ἥθη καὶ τὰς ἰδέας.

16. Τοῦ ἔθνους τούτου αἱ πρῶται ἀρχαὶ ἀναβαίνουσιν εἰς τὰς πρῶτας ἀρχὰς τοῦ κόσμου καὶ αἱ ἱστορικαὶ αὐτοῦ παραδόσεις περιλαμβάνουσιν ἀδιάκοπον σειρὰν 4,000 ἐτῶν· ὥστε τὸ πανάρχαιον τοῦτο ἔθνος φαίνεται ὅτι

ἐλπισμονήθη τρόπον τινά ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος καὶ παμφάγου χρόνου, διότι οὔτε γερνότερον γίνεται, οὔτε ἀνανεοῦται, ἀλλὰ σχηματίζει ζωντανὴν ἄλυσιν ἀμεταβλήτων ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ κόσμου ἕως σήμερον. Διὰ τοῦτο, καὶ διότι τὸ ἔθνος τῶν Σινῶν εἶναι τὸ σφοδρὸν ὄλων τῶν τῶν μογγολικῶν ἔθνων, ἀρχίζομεν ἐξ αὐτοῦ πρώτου τὴν ἀρχαίαν Ἱστορίαν.

17. Τὸ παραδοξότατον ἔθνος τῶν Σινῶν ἔχει αὐστηροτάτους νόμους, διὰ τῶν ὁποίων ἀπαγορεύεται ἐπὶ ποινῇ θανάτου πᾶσα ἐπιμιξία καὶ συγκοινωνία αὐτῶν μετὰ τῶν ξένων ἔθνων. Διὰ τοῦτο ἔμεινεν ἀπὸ τῶν παναρχαίων χρόνων μέχρι σήμερον δι' ὑψηλῶν ὄρεων καὶ τρικυμιωδῶν θαλασσῶν καὶ διὰ τοῦ μεγάλου πρὸς Βορρᾶν τείχους ἐντελῶς ἀπομεμονωμένον καὶ ἀποκεκλεισμένον ἀπὸ τῶν πεπολιτισμένων λαῶν τῆς Εὐρώπης, τοὺς ὁποίους οἱ Μανδαχαίνοι, ἐν τῇ ἀλαζονείᾳ αὐτῶν περιφρονοῦντες, ὀνομάζουσι βαρβάρους. Ἡ δὲ ἀπομόνωσις αὕτη τῶν Κινέζων, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἕως σήμερον, κατέστη δυνατὴ ἕνεκα τῆς μεγίστης ἐκτάσεως τῆς ἀχανοῦς αὐτῶν ἐπικρατείας, ἥτις παράγει ἐν ἀφθονίᾳ ὅλα τὰ προϊόντα τῶν ἄλλων ἔθνων. ¹

18. Ὁ ἀποκλεισμὸς οὗτος τοῦ ἔθνους τῶν Κινέζων ἐβύθησεν αὐτοὺς εἰς παντελῆ ἀγνοίαν τῶν τεραστίων προόδων τῶν εὐρωπαϊκῶν ἔθνων ἀλλὰ συγχρόνως ἀπέκρυφεν εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἀρχαίων καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξιν τῆς

Σημ. 1. Ἡ ὀλικὴ ἐκτασις τῆς Κίνας μεθ' ὄλων τῶν ὑποτελῶν εἰς αὐτὴν τόπων ὑπολογίζεται ἴση πρὸς τὴν 1/40 τῆς γῆς ἢ τὸ 1/4 τῆς ὅλης Ἀσίας καὶ κατὰ τὰ 2 ὀνομιὰ τῆς ὅλης ἐκτάσεως τῆς Εὐρώπης. Διότι ἡ μὲν Εὐρώπη ἔχει ἐκτασιν 136,000 τετραγωνικῶν μιλίων, ἡ δὲ Κίνα μετὰ τῶν ὑπακουσῶν εἰς αὐτὴν χωρῶν 251,000 τετραγωνικῶν μιλίων, καὶ μόνη ἡ κυρίως Κίνα ἔχει ἐκτασιν μεγαλειτέραν τοῦ ἡμίσεως τῆς ὅλης Εὐρώπης.

άχανους αὐτῶν ἐπικρατείας. Διὰ τοῦτο οὐδεὶς ἱστορικός, οὔτε Πέρσης οὔτε Ἑβραῖος, οὔτε Ἕλλην, οὔτε Ῥωμαῖος περιέχει εἰδησίην τινα περὶ Κίνας· ἀλλὰ πρῶτος ὁ περιέβητος Βενετὸς περιηγητὴς Μάρκος Πόλος ἐπὶ τῆς μογγολικῆς δυναστείας Γουέν, ἡ ὁποία ἐβασίλευσεν ἐν Κίνα ἀπὸ τοῦ 1280 μέχρι τοῦ 1360 ἔτους μ. Χ., ἐπιχειρήσας τὴν μεγάλην αὐτοῦ περιήγησιν εἰς τὴν παράδοξον ἐκείνην χώραν, ἀπεκάλυψε τὴν ὑπαρξιν τοῦ ἐξαισίου αὐτῆς κράτους, καὶ ἡ ἐκθεσις αὐτοῦ ἀποτελεῖ καὶ σήμερον μίαν τῶν κυριωτέρων πηγῶν πρὸς γνῶσιν τῆς άχανοῦς ἐκείνης ἐπικρατείας. Αἱ δὲ περὶ αὐτῆς γνῶσεις ἠϋξήσαν ἰδίως ἀπὸ τοῦ 1581 μ. Χ. καὶ ἐφεξῆς, ὅτε ἤρχισαν νὰ στέλλωνται ὑπὸ τοῦ Πάπα Ἰησοῦται εἰς τὴν Κίνα, ὅπως προσηλυτίσωσι τοὺς ἀναριθμήτους αὐτῆς κατοίκους εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν. Καὶ ὁ σκοπὸς μὲν τῶν Ἰησοῦτῶν ἀπέτυχεν ἐντελῶς, καθόσον οἱ Κινέζοι εἶναι ἀνεπίδεκτοι προσηλυτισμοῦ, μένοντες πιστοὶ εἰς τὰ πατροπαράδοτα αὐτῶν ἥθη καὶ ἔθιμα· ἀλλ' αἱ περιγραφὴ τῶν Ἰησοῦτῶν τούτων ἐφώτισαν τοὺς Εὐρωπαϊοὺς περὶ τῆς Κίνας, καὶ αἱ περὶ αὐτῆς γνῶσεις ἠϋξήσαν πρὸ πάντων μετὰ τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1860 ἀγγλογαλλικὴν ἐκστρατείαν, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Ἀγγλογάλλοι, κατατροπώσαντες τὰ πολυάριθμα, ἀλλὰ κακῶς ὀπλισμένα στίφη τῶν Κινέζων, εἰσῆλθον ἐν θριάμβῳ εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτῶν, τὸ Πεκίνον.

19. Μετὰ τὸν πόλεμον τοῦτον ἐπολλαπλασιάσθησαν ἐν Εὐρώπῃ τὰ περὶ τῆς Κίνας συγγράμματα, καὶ ἡ παράδοξος αὕτη ἐπικράτεια γίνεται ὅπως οὖν γνωστοτέρα. Ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν ἀφρέθη ἐντελῶς τὸ παραπέτασμα ὀπισθεν τοῦ ὁποίου ἐπιμένει νὰ κρύπτηται ἡ Κίνα· διότι οἱ Σίνοι, ἐξακολουθοῦντες νὰ ἀποστρέφονται πᾶν ξένον, ζητοῦσι διὰ παντὸς τρόπον νὰ κρατῶσι τοὺς ξέ-

νους μακρὰν τῆς χώρας αὐτῶν διὰ τοῦτο ὀλίγα γνωρίζουσι καὶ σήμερον οἱ Εὐρωπαῖοι περὶ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τῆς Κίνας.

20. Οἱ Σῖναι, ἀγαπῶντες τὰς ἀλληγορίας καὶ τοὺς πομπώδεις τίτλους, ὀνομάζουσι τὴν χώραν αὐτῶν Σχιούγγ-Χού, δηλαδὴ κέντρον τῆς γῆς, ἢ Σχιούγγ-Χοῦ, ἢ τοι ἄνθος τοῦ μέσου. Ὀνομάζοντο δὲ ἄλλοτε Τζίν ἢ Σίν ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ βασιλικοῦ γένους καὶ ἐκ τῆς ἀρχαίας βασιλικῆς γενεᾶς, τῆς ὀνομαζομένης Τζίν ἢ Σίν, ἡ ὁποία ἐβασίλευσεν ἐν Κίνα 454 ἔτη (ἀπὸ τοῦ 248 πρὸ Χριστοῦ μέχρι τοῦ 206 μετὰ Χριστόν). Τὴν ὀνομασίαν δὲ ταύτην παρέλαβον οἱ γείτονες αὐτῶν Ἰνδοὶ καὶ μετέδωκαν αὐτὴν εἰς τὴν λοιπὴν Ἀσίαν, καὶ ἐκ ταύτης τῆς ὀνομασίας Τζίν ἢ Σίν ἡ ἀγανὴς ἐκαίνη ἐπικράτεια ὀνομάσθη βραδύτερον ὑπὸ τῶν Εὐρωπαϊῶν China, δηλαδὴ Σίνα ἢ κατὰ τὴν Ἰταλικὴν προφορὰν Κίνα.

21. Ἐν μέρος τοῦ κλίματος τῆς Κίνας ὁμοιάζει πρὸς τὸ κλίμα τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' αἱ μὲν βόρειοι αὐτῆς χῶραι ὑποφέρουσι φοβερὸν ψῦχος, ὁμοιάζουσαι πρὸς τὴν Σιθέριαν, αἱ δὲ πλησίον τοῦ τροπικοῦ ὑπερβολικὴν θερμότητα. Θαλάσσιοι δὲ ἀνεμοστρόβιλοι, ἐπικρατοῦντες πολλάκις εἰς τὰ παράλια τῆς Κίνας, κατεπόντισάν ποτε ὀλόκληρον στόλον, ἐτοιμασθέντα νὰ πλεύσῃ πρὸς κατάκτησιν τῆς Ἰαπωνίας.

22. Οἱ Σῖναι ἢ Κινέζοι δὲν ἦσαν οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Κίνας· ἀλλ' οἱ προπάτορες αὐτῶν κατέβησαν εἰς ἀρχαιστάτην, ἀλλ' ἄγνωστον ἐποχὴν, ἀπὸ τοῦ πρὸς βορρᾶν κειμένου ὑψηλοῦ ὄρους Κοουενλοὺν ἢ Κοουλκοὺν, ὅπου ἔζων ὡς ἄγρια θηρία, καὶ ἐξωλόθρευσαν ἢ καθυπέταξαν τοὺς ἐντοπίους, τῶν ὁποίων λείψανα, φέροντα σή-

μερον τὸ ὄνομα Μιαοτὲ, ζῶσιν ἄγριον βίον ἐπὶ τῶν ἑρέων τῆς μεσημβρινῆς Κίνας.

23. Κατὰ τὴν μυθολογίαν τῶν Κινέζων ἡ πρώτη αὐτῶν ζωὴ ἦτο ἄγρια, καὶ οἱ πρῶτοι ἐκεῖ κάτοικοι ἐπρομηθεύοντο τὰς τροφὰς αὐτῶν διὰ φόνων καὶ διαρπαγῶν, ὡς τὰ ἄγρια θηρία, ἕως οὗ ἐγεννήθησαν μεταξὺ αὐτῶν τρεῖς μεγάλοι καὶ ἑνδοξοὶ βασιλεῖς, οἱ ὅποιοι ἐξημέρωσαν ἑπωσοῦν τοὺς ἄγρίους Κινέζους. Καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐξ αὐτῶν ἐμυθολογεῖτο ὅτι κατέβη ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, ὁ δὲ δεύτερος ὅτι ἐγεννήθη ἐκ τῆς Γῆς καὶ ὁ τρίτος ἐκ γένους ἀνθρώπινου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ φαντασία τῶν Ἀσιανῶν παίζει μὲ ἐκατοντάδας καὶ χιλιάδας ἐτῶν, διὰ τοῦτο καὶ οἱ Κινέζοι παρέστησαν τοὺς τρεῖς τούτους βασιλεῖς τόσον μακροβίους, ὥστε μυθολογοῦσι περὶ αὐτῶν ὅτι ἔζησαν χιλιάδας ἐτῶν.

24. Μετὰ τοὺς τρεῖς τούτους πρώτους βασιλεῖς κατὰ τὴν αὐτὴν μυθικὴν παράδοσιν ἐβασίλευσαν πέντε ἄλλοι βασιλεῖς. Ὁ πρῶτος δὲ τούτων, ὅστις ὑπῆρξε καὶ ὁ θεμελιωτὴς τοῦ μετὰ ταῦτα ἀπεράντου κράτους τῶν Κινέζων, ὠνομάζετο Φωχι, καὶ εὐκρέτησε τὸν τόπον εἰσαγαγὼν τὸν γάμον.

25. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ αυτοκράτορος τούτου ἀναφέρουσιν αἱ ἱστορικαὶ παραδόσεις τῶν Κινέζων ὅτι συνέβη κατὰ τὸ ἔτος 2600 πρὸ Χριστοῦ ὁ μέγας κατακλυσμός, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξωλοθρεύθη τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ ὅτι δεύτερος ἐπίσης μέγας κατακλυσμός συνέβη 250 ἔτη βραδύτερον κατὰ τὸ ἔτος 2350 π.Χ., ἐπὶ τοῦ βασιλέως τῆς Κίνας Ἰαῶ, καὶ τὸν μὲν πρῶτον ἐταύτισαν οἱ Ἰησουῖται ἱεραπόστολοι πρὸς τὸν Νῶε, τὸν δὲ δεύτερον πρὸς τὸν Δευκαλίωνα. Καὶ οἱ δύο δὲ οὗτοι βασιλεῖς φημίζονται ὡς μεγάλοι νομοθέται καὶ σοφοὶ ἄνδρες τῆς Κίνας,

26. Ὁ διάδοχος τοῦ Φωχι, καλούμενος Σχιγνοὺγκ.

ἐπωνομάσθη θεῖος γεωργός, διότι ἐδίδαξε τοὺς κατοίκους, ὅπως σπείρωσι πεντε εἰδῶν γεννήματα καὶ αὐτὸς πρῶτος ἐρέυρε τὸ ἄροτρον, τὸ ὁποῖον οἱ Κινέζοι ἐξ ὄλων τῶν ἐθνῶν τῆς ἀρχαιότητος διετήρησαν ἀπαράλλακτον, ἀφοῦ παρήλθον χιλιάδες ἐτῶν μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας.

2) + 27. Οἱ Κινέζοι εἶναι τῷ ὄντι ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων λαὸς γεωργικὸς, καὶ οἱ αὐτοκράτορες τῆς Κίνας εὐνοοῦσι καὶ τιμῶσιν ἰδίως τὴν Γεωργίαν. Καθ' ἕκαστον δὲ ἔτος τὴν 15ην ἡμέραν τῆς πρώτης σελήνης, δηλαδὴ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαρτίου, γίνεται ἑναρξίς τῆς γεωργίας μετὰ μεγαλοπρεποῦς τελετῆς. Ὁ αὐτοκράτωρ ἐν μεγάλῃ πομπῇ, παρακολουθούμενος ὑπὸ τῶν πριγκίπων τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου, ὑπὸ τῶν προέδρων τῶν πέντε ἀνωτάτων δικαστηρίων καὶ ὑπὸ ἀναριθμητῶν Μανδαρίνων, ἀφοῦ προσευχηθῆ καὶ θυσιάσῃ ταῦρον εἰς τὸν Θεόν, τὸν δοτῆρα ὄλων τῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου, μετὰ ταῦτα ἐνδύεται φορέματα χωρικοῦ καὶ διὰ χρυσοῦ ἀρότρου ὀργάνει ἡμίσειαν ὥραν τὸν προσδιωρισμένον ἀγρὸν ἀκολουθῶν ἐξακολουθοῦσι τὸ ἔργον ὁ πρωθυπουργός, οἱ ὑπουργοὶ καὶ οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ αὐτοκράτωρ παραδίδει τὸ ἄροτρον, καὶ τελευταῖον τελειοῦσι τὴν τελετὴν οἱ ἀξιώτεροι ἐκ τῶν παρόντων ἐκεῖ γεωργῶν, εἰς τοὺς ὁποίους διανέμονται κατόπιν δῶρα ἄφθονα εἰς ὑφάσματα καὶ χρήματα.

28. Μετὰ τοὺς δύο μεγάλους νομοθέτας τῆς Κίνας Φω-χι καὶ Ἰα-ὼ ἐβασίλευσαν ἀσήμαντοι αὐτοκράτορες, ἐκ τῶν ὁποίων ἀξιωμακρότερος εἶναι ὁ Βο-υ-θ-ά-γ-γ. ὁ ὁποῖος, καθαιρέσας τὸν πρότερον αὐτοκράτορα καὶ ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον, ὑπῆρξεν ὁ θεμελιωτὴς νέας δυναστείας, ἣ ὁποία ὠνομάζετο Τ-ζ-ε-ὸ καὶ ἐβασίλευσεν εἰς τὴν Κίαν 904 ἔτη, δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ 1122 μέχρι τοῦ 218 ἔτους πρὸ Χριστοῦ.

3) † 29. Ἐπὶ τῆς δυναστείας ταύτης ἀνεφάνη ὁ μέγιστος ἀνὴρ τοῦ Σινικοῦ ἔθνους, ὅστις τιμᾶται μέχρι σήμερον ἐν τοῖς ναοῖς τῆς Κίνας ὡς θεότης, ὀνομαζόμενος ὑπὸ μὲν τῶν Σινῶν Κομφουτζέ, ὑπὸ δὲ τῶν Εὐρωπαϊῶν Κομφούκιος. Ὁ χρόνος τῆς ζωῆς τοῦ Κομφουκίου δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστός, ἀλλὰ κατὰ τὴν πιθανωτέραν γνώμην ἔζη κατὰ τὸ 484 πρὸ Χριστοῦ· ἄλλοι δὲ θεωροῦσιν αὐτὸν ὡς σύγχρονον τοῦ Πυθαγόρα καὶ ὡς ζήσαντα τὸ 550 περίπου ἔτος πρὸ Χριστοῦ. Ὁ Κομφούκιος θεωρεῖται ὡς ὁ θεμελιωτὴς τῆς παιδείας τῶν Σινῶν, ὁ ἰδρυτὴς νέας θρησκείας καὶ ὁ δημιουργὸς τοῦ μέχρι τῆς σήμερον ἐπικρατοῦντος πατριαρχικοῦ αὐτῶν πολιτεύματος. Ὁ μέγας οὗτος νομοθέτης τῶν Σινῶν καθὼς καὶ οἱ πλεῖστοι μεγάλοι ἄνδρες τοῦ κόσμου, ἐν ὧσιν μὲν ἔζη κατεδιώκετο, ἀλλ' ἐφελκύσας καὶ ὡς φυγὰς πλῆθος μαθητῶν, ἐτιμῆθη μετὰ θάνατον διὰ διαρκῶν τιμῶν, λατρευόμενος, ὡς προείπομεν, ἐν τοῖς ναοῖς τῶν Σινῶν ὡς θεός. Ὁ Κομφούκιος, καθὼς οἱ ἀρχαῖοι τῶν Ἑβραίων προφητῶν, ῥίψας βλέμμα προορατικὸν εἰς τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους αὐτοῦ, καὶ προβλέπων τὴν μέλλουσαν νὰ ἐπέλθῃ ἐκ τῆς διαφθορᾶς δουλείαν, ἐσπούδασε διὰ τῆς διδασκαλίας τῶν ἀρχῶν τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀρετῆς νὰ προλάβῃ τὴν ταχέως προχωροῦσαν δυστυχίαν τοῦ ἔθνους του, καὶ μὴ δυνηθεῖς νὰ προλάβῃ αὐτήν. «δὲν εἶμαι, εἶπε, πλέον ὠφέλιμος ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ φύγω ἐξ αὐτῆς», καὶ τοὺς τελευταίους τούτους λόγους ἐκστομίσας, ἀπέθανε κατὰ τὸ 73ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ. Διδακτικώτατα τῶ ὄντι ἦσαν τὰ ἐξῆς γνωμικὰ τοῦ μεγάλου τούτου νομοθέτου. «Ὀυδέποτε χάνεται ἔθνος, τὸ ὁποῖον ἔχει πεποιθήσιν εἰς τὰς δυνάμεις του». «Ὁ ζῆτῶν τὴν δάφνην τῆς νίκης καὶ χαίρων διὰ τὴν αἱματοχυσίαν, τὴν ὁπίαν προὔξενησεν εἰς τοὺς ὁμοίους αὐτοῦ ἀνθρώπους,

πρέπει να τιμωρηται δια τῆς ἐξαλείψεως τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ἀνθρώπων» καὶ ἀμὴ πράττε πρὸς τοὺς ἄλλους ὅ,τι δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ πράττωσιν οἱ ἄλλοι πρὸς ἐσέ». Ἀλλὰ ποίαν δύναμιν ἠδύνατο νὰ ἔχη ἡ φωνὴ ἐνὸς σοφοῦ ἀπέναντι τῆς κακῆς κλίσεως καὶ τῆς ἐξαχρειώσεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τῶν Σινῶν; Μέγα τῶν ὄντων καλὸν ἐπεχείρησεν ὁ Κομφούκιος, ἀλλὰ δὲν ἴσχυσε νὰ μεταβάλῃ τὴν ἀμετάβλητον τούτων φύσιν, καὶ ἴσως εἶναι θαυμαστότερον πῶς ἐγεννήθη εἰς Κομφούκιος ἐν τῷ μίῳ τοιούτων ἀνθρώπων, παρὰ πῶς δὲν ἠδυνήθη νὰ μεταπλάσῃ καὶ μεταβάλῃ τὸν χαρακτήρα αὐτῶν.

30. Διακόσια δὲ περίπου ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κομφουκίου, δηλαδὴ κατὰ τὸ 248 ἔτος πρὸ Χριστοῦ, ὁ ἰσχυρότερος τῶν τότε ὑποτελῶν τῆς Κίνας ἡγεμόνων, ὀνομαζόμενος Τση-χουάγγ-τῆ (Ghe-Hwangte), κατεβίβασεν ἐκ τοῦ θρόνου τὸν κυρίαρχον αὐτοκράτορα, καὶ καταλύσας οὕτω τὴν μακρὰν δυναστείαν τοῦ Τζε οὔ, ἀνγκορεύθη αὐτὸς αὐτοκράτωρ, καὶ ἐγένειεν ὁ θεμελιωτὴς τῆς νέας δυναστείας Τζιν, ἣτις ἐβασίλευσεν εἰς τὴν Κίνα ν 454 ἔτη, δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ 248 πρὸ Χριστοῦ ἕως τοῦ 206 μετὰ Χριστόν. Ὁ Τζη-Χουαγγ-τῆ καὶ ὁ ἄμεσος αὐτοῦ διάδοχος Τσιν-Χουάγγ καθήρσαν καὶ κατεδίωξαν τοὺς μικροὺς ἡγεμόνας τῆς Κίνας. συνήνωσαν ὅλα τὰ μέρη αὐτῆς εἰς ἓν μέγα κράτος καὶ ἀποκατέστησαν τὴν καὶ πρότερον ὑπάρχουσαν πατριαρχικὴν κυβερνήσιν, ἣ ἐποία σώζεται καὶ μέχρι σήμερον. Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ Τζιν-Χουαγγ πύξισε τὴν ἐπικράτειαν καὶ διὰ κατακτήσεων.

4) + 41. Μικρὸν τεῖχος. Εἰς τὸν Τση-χουαγγ τῆ τούτου, δετις ἦτο εἰς τῶν περιφημοτέρων τῆς Κίνας αὐτοκρατόρων, ἀποδίδουσιν οἱ ἱστορικοὶ αὐτῶν καὶ τὴν οἰκιδόμειν τοῦ μεγάλου σινικοῦ τεύχους, ἐνὸς ἐκ τῶν καταπληκτικῶν

θεαμάτων τῶν μεγάλων ἔργων τοῦ κόσμου, τὸ ὁποῖον ὄμως πρὸ πολλοῦ ἤρχισε νὰ καταρρέῃ. Τοῦτο ἀναβαῖνον μετὰ πολλῶν περιτροφῶν ἐπὶ ὀρέων καὶ καταβαῖνον εἰς τὰς κοιλάδας, εἶναι παράδοξον μνημεῖον τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιδεξιότητος καὶ μωρίας, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ κτισθῇ εἰμὴ ὑπὸ τοῦ ἀπεριορίστου καὶ πανισχύρου μονάρχου Τση-χου-αγγ-τῆ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ στρατηγοῦ αὐτοῦ Μουγγ-τῆ. Τὸ εἰς τινὰ μέρη διπλοῦν καὶ τριπλοῦν τοῦτο τεῖχος ἔχει μεγάλην στερεότητα καὶ ποικιλίαν, καὶ ὕψος μὲν 30 ποδῶν, μῆκος δὲ 1500 μιλίων ἢ 1000 ὠρῶν, ἐκτεινόμενον ἀπὸ τῶν μεσογείων τόπων μέχρι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ πρὸς Δυσμὰς, καὶ πλάτος 15 ποδῶν ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ὥστε ἐπ' αὐτοῦ δύνανται νὰ τρέχωσιν ἕξ ἵπποι κατὰ μέτωπον. Ὅλον δὲ τὸ τεῖχος εἶναι ἐστεφανωμένον διὰ προμαχώνων καὶ ἐπάλλεων, αἱ ὁποῖαι ἀπέχουσιν ἀπ' ἀλλήλων δύο βολὰς τόξου· ἔχει δὲ καὶ θύρας καλῶς φυλασσομένας.

32. Τὸ θαυμασμῶς ἄξιον εἰς τὸ τεῖχος τοῦτο εἶναι τὸ ποῦ εὔρον τὴν οἰκοδομικὴν ὕλην διὰ τόσον θαυμάσιον ἔργον καὶ κατὰ ποῖον τρόπον ἠδυνήθησαν νὰ ἀναβιβάσωσι τὸ ὑλικὸν τοῦτο εἰς ὑψηλότατα ἀδιάβατα ὄρη, ἐκ τῶν ὁποίων ἔν μετρηθὲν εὐρέθη ὅτι ἔχει ὕψος 5225 ποδῶν. Ὑπελόγησαν δὲ οἱ πολυπραγμονοῦντες εἰς τὰ ταιαῦτα, ὅτι ἐκ τῆς οἰκοδομικῆς ὕλης τοῦ τείχους τούτου ἠδύνατο νὰ κτισθῇ τεῖχος ἔχον 6 ποδῶν ὕψος καὶ 2 ποδῶν πάχος, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ περιζώσῃ δύο φορές ὁλόκληρον τὴν γῆν. Τὸ μακρὸν τοῦτο τεῖχος, εἰς τὸ ὁποῖον εἰργάσθησαν, ὡς λέγουσιν, ἐπὶ δέκα ἔτη πολλὰ ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, καὶ ἀπέθανον ἕξ αὐτῶν περὶ τὰς 400,000 ἔμελλε νὰ χρησιμεύσῃ ὡς προπύργιον τῆς Κίνας κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν πρὸς βορρᾶν Ταρτάρων, τοὺς ἑποίους οἱ Σῖναι ὀνομάζουσι Χιογγ-νοῦ. Σκοπὸς ἀνα-

φελής και ματαιά προφύλαξις! διότι τῶν πολιτειῶν ἡ υπεράσπισις δὲν στηρίζεται ἐπὶ τῶν τειχῶν, ἀλλὰ κυρίως ἐπὶ τῆς ἀνδρίας τῶν πολιτῶν. Αἱ Θερμοπύλαι, τὰς ὁποίας αἱ μυριάδες τῶν Περσῶν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διαβῶσιν, υπερασπιζομένης ὑπὸ τοῦ ἡρωϊκοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Λεωνίδου, ἐκυριεύθησαν βραδύτερον, εἰς χρόνους τῆς Ἑλλάδος δυστυχεστέρου, ὑπὸ μικροῦ ἀριθμοῦ Φράγκων σταυροφόρων.

33. Δευτέρα πράξις τοῦ αὐτοκράτορος Τσι-χου-αγγ-τῆ, μισητῆ καὶ ἀποτρόπαιος εἰς τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ, ἦτο ἡ διαταγὴ, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὅπως καὶ τὰ βιβλία, ὅσα κατέκρινον τὴν ὑπ' αὐτοῦ γενομένην ἀρπαγὴν τῆς βασιλείας, καὶ πρὸ πάντων τὰ ἱστορικά, ἐξαιρέσας μόνον τὰ περὶ γεωργίας καὶ ἰατρικῆς πραγματευόμενα· ἐπειδὴ δὲ οἱ λόγιοι Μανδαρίνοι ἐμέμφθησαν τὸν βάρβαρον τοῦτον τρόπον τοῦ Τζι-χου-αγγ-τῆ, εἰσῆχθησαν εἰς δίκην, καὶ 500 ἐξ αὐτῶν παρεδόθησαν εἰς φοβερὸν θάνατον, ἐνταφιασθέντες ζῶντες. Ἄλλ' ὅμως φαίνεται ὅτι τὰ πλεῖστα καὶ ἀξιολογώτερα συγγράμματα ἐσώθησαν τότε ἐκ τῆς καταστροφῆς ὑπὸ τῶν λογίων Σινῶν, οἵτινες, ὡς καὶ οἱ σημερινοὶ Μανδαρίνοι, ἠγάπων πολὺ τὰ βιβλία· διότι ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται ἡ συνεχὴς τῆς Κίνας ἱστορία ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἕως σήμερον.

34. Καὶ ἡ δυναστεία τῶν Τζι ν κατεστράφη ἐξ ἀποστασίας τῶν Σινῶν κατὰ τὸ ἔτος 206 μετὰ Χριστόν, καὶ κατὰ τὰ ἀκόλουθα 1400 περίπου ἔτη ἀνέβησαν εἰς τὸν θρόνον τῆς Κίνας πολλαὶ νέαι δυναστεῖαι βασιλέων, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πλέον ἀξιομνημόνευτος εἶναι ἡ τοῦ γένους Σόγγ, περὶ τῆς ὁποίας θὰ ἐμιλήσωμεν κατωτέρω. Τὰ ἐπιστημότερα δὲ συμβεβηκότα τῆς Κίνας κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην χρονικὴν περιόδον εἶναι τὰ ἑξῆς.

35. Κατὰ τὸ 57 ἔτος π. Χ. ἤλθον, ὡς λέγουσι, κατὰ πρῶτον εἰς συνάφειαν πρὸς τοὺς Κινέζους οἱ Ἰάπωνες, ἀνήκοντες καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν μογγολικὴν φυλὴν καὶ ὄντες τότε ἡμιάγριοι. Ἐκτοτε δὲ, παραλαβόντες παρ' αὐτῶν γνώσεις καὶ παιδεῖαν, ἐξημερώθησαν καὶ ἐξεπαιδεύθησαν. Κατὰ τὸν αὐτὸν περίπου χρόνον συνετρίβη καὶ ἡ δύναμις τοῦ ληστρικοῦ καὶ μαχίμου ταρταρικοῦ ἔθνους Χιογγνοῦ, κατοικοῦντος πρὸς Βορρᾶν τῆς Κίνας. Τοὺς Χιογγνοῦ τούτους ἐταῦτίσάν τινες πρὸς τοὺς ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ ἱστορίᾳ διαβοήτους Οὐννοὺς.

36. Κατὰ τὸ ἔτος δὲ 386 μ. Χ. ἡ ἐπικράτεια διχρέθη εἰς δύο χωριστὰ βασίλεια, τῶν ὁποίων ἕκαστον εἶχε καὶ χωριστὸν αὐτοκράτορα, εἰς τὸ βόρειον δηλαδὴ καὶ εἰς τὸ μεσημβρινόν· ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος 581 τὰ δύο ταῦτα βασίλεια ἠνώθησαν πάλιν εἰς ἓν. Κατὰ τὸ 930 δ' ἔτος μ. Χ. ἐφευρέθη εἰς τὴν Κίναν καὶ ἡ τυπογραφία.

37. Τελευταῖον δὲ κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην περίοδον βασιλικὸν γένος εἶναι τὸ γένος τῶν Σόγγ. Οἱ αὐτοκράτορες τοῦ γένους τούτου, οἵτινες κατεῖχον τὸν θρόνον ἀπὸ τοῦ 960—1280 ἔτους μ. Χ., ἐφημίσθησαν διὰ τὴν ἀγάπην αὐτῶν πρὸς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας, καὶ διότι δὲν περιώριζον τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦ καὶ τὴν πρὸς τοὺς ξένους ἐμπορικὴν ἐπιμιξίαν.

57
 38. Ἄλλ' ὁ μέγας κατακτητὴς τῆς Ἀσίας Τζιγγις-χάνης, σχηματίσας φοβερὰν δύναμιν ἐκ μογγολικῶν καὶ ταρταρικῶν φυλῶν, συνέστησε τὸ μέγα αὐτοῦ κράτος, εἰς τὸ ὅποιον ὑπέκυψε καὶ ἡ Κίνα, καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1280 μ. Χ. κατεβιβάσθη ἐκ τοῦ θρόνου ὁ τελευταῖος ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους Σόγγ Κινέζος αὐτοκράτωρ, καὶ ὁλόκληρος ἡ ἄχανῆς ἐκείνη ἐπικράτεια ἀνεγνώρισεν ὡς κύριον αὐτῆς καὶ δεσπότην τὸν ἔγγονον τοῦ Τζιγγις-χάνου, ὀνομαζόμενον Κοβλάχ-χάνην.

39. Οἱ μογγόλοι οὗτοι αὐτοκράτορες τῆς Κίνας, τῶν ὀποίων ἡ δυναστεία, ὀνομαζομένη Ἰοϋέν, διήρκεισεν 80 μόνον ἔτη (1280—1360 μετὰ Χριστόν), συνεχώρου, ὅπως καὶ οἱ ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους Σόγγ, τὴν ἐλευθέραν πρὸς τοὺς ξένους συγκοινωνίαν διὰ τοῦτο κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐστάλησαν ὑπὸ τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας εἰς τὴν Κίναν ἱεραπόστολοι, οἵτινες διέμειναν ἐκεῖ μέχρι τῆς ἐντελοῦς καταστροφῆς τοῦ μογγολικοῦ τούτου κράτους, καὶ τότε ὁ περιβόητος Βενετὸς Μάρκος Πόλος ἐπεχείρησε τὴν πολυθρύλλητον περιήγησιν αὐτοῦ εἰς τὴν Κίναν, τῆς ὁποίας ἡ ἔκθεσις ἀποτελεῖ καὶ σήμερον μίαν ἐκ τῶν κυριωτέρων πηγῶν πρὸς γινῶσιν τῆς παραδόξου ἐκείνης ἐπικρατείας.

40. Ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ φεβεροῦ Τιμοῦρλὲν ἡ Ταμερλάνου ὁ ἐξ εὐτελοῦς καὶ ἀσήμου οἰκογενείας καταγόμενος Κινέζος Τζοῦ ἢ Χόγγ-θου, ἀνέλαθε τὴν ἀρχηγίαν τῶν δυσηρεστημένων ἐκ τοῦ σινικοῦ ἔθνους, καὶ ἀποδιώξας τὸν τελευταῖον τρυφήλὸν μογγόλον αὐτοκράτορα Τοκατμορχάνην, ἀνυψώθη αὐτὸς ἀπὸ τῆς ταπεινῆς αὐτοῦ καλύβης εἰς τὸν μέγαν θρόνον τοῦ ἀπεράντου βασιλείου τῆς Κίνας κατὰ τὸ ἔτος 1360 μετὰ Χριστόν.

41. Ὁ Χογγ-θου ἔγεινεν ἀρχηγὸς νέας δυναστείας, ἡ ὁποία ὀνομάσθη Μίγγ. Οἱ ἐκ τοῦ γένους τούτου βασιλεῖς δὲν ἐκοιμῶντο ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἀλλὰ κατεπολέμου ἀκαταπαύστως τοὺς Μογγόλους, οἱ ὁποῖοι τελευταῖον κατετροπώθησαν καὶ δλόκληρος ἡ Κίνα ὑπετάχθη πάλιν εἰς ἡγεμόνας ἐντοπίους.

57 + 42. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἠρωϊκὸν γένος τῶν Μίγγ, τοῦ ὁποίου 16 γενεαὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Πεκίνου, ἐξησθένησε μετὰ 226 ἐτῶν βασιλείαν, καὶ τελευταῖον ἡ Κίνα ἠναγκάσθη νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὰ νικηφόρα ὄπλα τῶν

τάς βορρινὰς χώρας κατοικοῦντων Μαντζοῦ Ταρτάρων, εἰς τοὺς ὁποίους ἢ ἐν Πεκίνῳ αὐτοκρατορικὴ Αὐλὴ κατὰ τὸ ἔτος 1586 μετὰ Χριστὸν εἶχε παραχωρήσει τὴν ἐπαρχίαν Λεατόγγ ὡς μόνιμον αὐτῶν κατοικίαν. Ἀλλὰ τελευταῖον ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Κινέζου αὐτοκράτορος Τζόγγ-Τζίγγ, ὅστις ἐβασίλευσεν ἐν Κίνα ἀπὸ τοῦ 1627—1644 μετὰ Χριστὸν, ὁ τολμηρότερος τῶν Κινέζων ἀποστατῶν, ὀνομαζόμενος Λιττίγγ, δωροδοκήσας τὴν φρουρὰν τοῦ Πεκίνου, εἰσῆλθεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν ταύτην τῆς Κίνας ἀμαχητὶ, καὶ καταλαβὼν τὴν ἐξουσίαν, παρέδωκεν εἰς θάνατον τοὺς υἱοὺς καὶ πιστοὺς ὀπαδοὺς τοῦ αὐτοκράτορος. Ἐπὶ αὐτῶν ἡμερῶν ἡ ἀρχὴ τοῦ γένους διασωθεὶς πρίγκηψ προσεκάλεσεν ὡς συμμάχους κατὰ τοῦ ἄρπαγος τούτου τοῦ κινεζικοῦ θρόνου τοὺς Μαντζοῦ ταρτάρους. Οὗτοι δὲ ἐλθόντες, καθήρσαν τὴν ἀρχαίαν βασιλείαν καὶ ἐξεδίωξαν αὐτὸν ἐκ τοῦ Πεκίνου, ἀλλ' ἀνεβίβασαν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν ἴδιον αὐτῶν ἀρχηγὸν Ταϊτζόγγ, ὅστις ὅμως μετ' ὀλίγον ἀποθανὼν, ἄφησε διάδοχον τοῦ θρόνου τὸν ἀνήλικον αὐτοῦ υἱὸν Σχίν-τζι (1644—1667), ὅστις εἶναι ὁ θεμελιωτὴς νέας δυναστείας βσι-

Σημ. 1 Ὁ τελευταῖος αὐτοκράτωρ τῶν Κινέζων Τζόγγ-Τζίγγ, ἀπελπισθεὶς περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ θρόνου, ἔγραψεν ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς τοῦ κιτρίνου αὐτοῦ ἐνδύματος τὰς λέξεις «εἴς, ὅστις με ἐρρίψατε εἰς τὴν δυστυχίαν ταύτην, λάβετε τὸ σῶμά μου καὶ κατασπαράξτε αὐτὸ, ἀλλ' φειθήτε τῆς ζωῆς τοῦ πτωχοῦ λαοῦ, ὅστις εἶναι ἐντελῶς ἀθῶος καὶ πολὺ δυστυχὴς, διότι τόσον πολὺν χρόνον ἐκυβερνᾶτο ὑπ' ἐμοῦ». Μετὰ δὲ ταύτην, τὴν ἐλθῶς βασιλικὴν διαθήκην, ἐπέπηξεν εἰς τὸ στήθος τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ τὸ ἐγγχειρίδιον καὶ αὐτὸς καὶ αἱ γυναῖκες αὐτοῦ, 40 τὸν ἀριθμὸν, καὶ ὅλοι οἱ ὑπουργοὶ καὶ οἱ ὑπηρέται αὐτοῦ ἀπηγχονίσθησαν, κρεμάσαντες ἑαυτοὺς ἐκ τῶν δένδρων τῆς δειδροστοιχίας τοῦ αὐτοκρατορικοῦ παλατίου.

λέων, ἡ ὁποία ὀνομάζεται Γαϊτζιν, καὶ ἐκ τῆς ὁποίας κατάγεται καὶ ὁ σημερινὸς αὐτοκράτωρ τῆς Κίνας.²

43. Οἱ ἄγριοι τάρταροι κατακτηταὶ τῆς Κίνας παρέδρασαν τοὺς νόμους, τὸ πολίτευμα καὶ τὰς συνθηλας τῶν Σινῶν. Ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος δὲ Σχιν-τζι τυξῆσε μεγάλας ἡ ἐπιρροὴ τῶν Ἰησουϊτῶν, οἱ ὁποιοὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1581 ἐστὲλλοντο ὑπὸ τοῦ Πάπα τῆς Ῥώμης εἰς τὴν Κίαν. Τούτους δὲ μετεχειρίσθη ὁ τάρταρος αὐτοκράτωρ, ὅπως διαδώσῃσι καλλιτέρας ἐπιστημονικὰς γνώσεις μεταξὺ τῶν Ταρτάρων καὶ Σινῶν, καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἄδειαν νὰ κηρύττωσι δημοσίᾳ τὴν χριστιανικὴν πίστιν· εἰς δὲ τούτων, ὀνομαζόμενος Σχάλλ, διωρίσθη καὶ πρόεδρος τοῦ μαθηματικοῦ κριτηρίου. Ἄλλ' οἱ ἐπίτροποι τοῦ ἀνγλίκου διαδόχου τοῦ Σχιντζι, ἐφυλάκισαν τοὺς Ἰησουϊτας καὶ ἀπεγύμνωσαν αὐτοὺς τῶν προτέρων αὐτῶν τιμῶν καὶ θέσεων. Ὁ Κογγχί όμως, ἐνηλικιωθεὶς καὶ ἀγαπῶν τὰς εὐρωπαϊκὰς γνώσεις, ἀποκατέστησε πάλιν τοὺς Ἰεραποστόλους, συγχωρήσας εἰς αὐτοὺς νὰ κηρύττωσι πανταχοῦ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἄλλ' ὁ διάδοχος αὐτοῦ, ὀνομαζόμενος Ὑόγγ-Τζέγγ, συλλαβῶν πολλὰς ὑποψίας κατὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν, διέταξεν αὐτοὺς νὰ παύσωσιν κηρύττοντες δημοσίᾳ τὸν χριστιανισμόν. Οἱ διωγμοὶ δὲ οὗτοι τῶν χριστιανῶν καὶ ἡ μετὰ ταῦτα γενομένη διάλυσις τοῦ τάγματος τῶν Ἰησουϊτῶν ἀφῆρσαν πάλιν ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ ὀρίζοντος τῶν Εὐρω-

Σημ. 2. Οὗτος, ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον περὶ τὰ μέσα τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1875, ἔλαθε τὸ ἐπωνύμιον Κουαγκσού, δηλαδὴ λάμπις τοῦ κόσμου, ἐνῶ πρότερον ὀνομάζετο Τσαϊτιέν· παρομοίως ὁ προκατόχος αὐτοῦ ἐπωνομάζετο Κιέν-Φούγγ, δηλαδὴ γενικὴ ἀφθονία, καὶ ὁ πρὸ αὐτοῦ Ταοκούγγ, λάμπις τοῦ λόγου, καὶ ὅλα ἐν γένει τὰ ἐπωνύμια τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Κίνας εἶναι ἀλληγορικά.

παίων τὴν ἀξιοπερίεργον ἐκείνην ἀχανῆ ἐπικράτειαν τῆς Ἰνδίας.

44. Εἰς μάτην δὲ καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς παρουσίας ἑκατονταετηρίδος ἐζήτησαν οἱ Ἄγγλοι καὶ οἱ Ῥώσοι νὰ συνδέσωσι πολιτικὰς ἢ ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Κίνας· κατὰ τὸ ἔτος ὅμως 1840 οἱ Ἄγγλοι, τῶν ὁποίων οἱ πρέσβεις εἶχον προσβληθῆ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ οὐρανίου κράτους, ὡς ἀγαπῶσιν οἱ Σίνοι νὰ ὀνομάζωσιν ἀλληγορικῶς τὸν αὐτοκράτορα αὐτῶν, ἐκήρυξαν πόλεμον κατ' αὐτοῦ, καὶ ἠνάγκασαν αὐτὸν διὰ τῆς συνθήκης τῆς 29 Αὐγούστου 1842 ἔτους, ὅπως παραχωρήσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν νῆσον Χόγγ-Κόγγ καὶ ἀνοίξῃ εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν Εὐρωπαίων πέντε λιμένας τοῦ ἀπεράντου αὐτοῦ κράτους.

6) 45. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος 1856 νέαι ἀφορμαὶ πολέμου ἐδόθησαν ὑπὸ τῶν δολίων Σινῶν εἰς τοὺς Ἄγγλους, αἵτινες ζήτησαντες καὶ μὴ λαβόντες ἱκανοποίησιν διὰ τὴν προσβολὴν τῆς σημαίας αὐτῶν, συνεμάχησαν μετὰ τῶν Γάλλων, καὶ καταλαβόντες τὰ φρούρια τοῦ Πεϊχῶ, ἀπεφάσισαν νὰ ἐκστρατεύσωσι κατὰ τοῦ Πεκίνου. Τὰ συμμαχικὰ δὲ στρατεύματα τῶν Ἀγγλων καὶ Γάλλων, ἐνωθέντα κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1860 ἔτους εἰς τὸ στόμιον τοῦ ποταμοῦ Πεϊχῶ, προῦχώρησαν εἰς τὴν ὀχυρὰν πόλιν Ταγκού, τὴν ὁποίαν ἐκυρίευσαν, ἔχουσαν 46 τηλεβόλα· μετ' αὐτὴν δ' ἔγειναν κύριοι καὶ ὄλων τῶν κύκλω αὐτῆς φρουρίων μετὰ τῶν ἐπ' αὐτῶν εὐρεθέντων 400 τηλεβόλων, καὶ ἐκεῖθεν ἐβάδισαν κατὰ τοῦ Πεκίνου, καὶ κατέλαβον τὰ θερινὰ παλάτια τοῦ ἀνάνδρου καὶ γυναικομανοῦς αὐτοκράτορος εἰς Ἰουέγγ-μίν-τζουέν, τὰ ὁποῖα ἐντελῶς ἐλαφραγωγῆσαν οἱ ἐξηγριωμένοι ἐκ τῆς δολιότητος τῆς κινεζικῆς κυβερνήσεως ἀγγλογάλλοι στρατιῶται.

46. Τὴν δὲ 12 Ὀκτωβρίου τοῦ 1860 ἔτους οἱ σύμμαχοι

χοι προειδοποίησαν τὴν κινεζικὴν κυβέρνησιν, ὅτι τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἐμελλε νὰ ἀρχίσῃ ὁ φοβερὸς βομβαρδισμὸς τοῦ Πεκίνου, ἐὰν μέχρι τῆς μεσημβρίας δὲν παρεδίδοτο ἡ πόλις αὕτη εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν. Ἡ πόλις τῷ ὄντι παρεδόθη, ἀλλ' ὁ δειλὸς αὐτοκράτωρ εἶχε δραπετεύσει, ἀφῆσας τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἐχθρῶν. Μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Πεκίνου ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἀγγλικῶν στρατευμάτων Λόρδος Ἐλγίνος, μαθὼν τὸν φοβερὸν θάνατον, τὸν ὁποῖον ὑπέστησαν οἱ Ἄγγλοι καὶ Γάλλοι αἰχμάλωτοι ὑπὸ τῶν κινεζικῶν ἀρχῶν, παρέδωκε τὸ ἤδη λαφυραγωγηθὲν θερινὸν παλάτιον τοῦ αὐτοκράτορος εἰς τὰς φλόγας τοῦ πυρὸς, καὶ τὴν 24 Ὀκτωβρίου ὑπεγράφη εἰς τὸ Πεκίνον ἡ συνθήκη, διὰ τῆς ὁποίας ὁ αὐτοκράτωρ ἔδωκε τὴν ζητηθεῖσαν ὑπὸ τῶν συμμάχων ἱκανοποίησιν, καὶ ἐχορήγησεν εἰς τοὺς Ἄγγλους πρέσβεις τὸ δικαίωμα νὰ διαμένωσι διαρκῶς εἰς Πεκίνον. Μετὰ δὲ ταῦτα τὰ συμμαχικὰ στρατεύματα ἀνεχώρησαν ἐκ τοῦ Πεκίνου τὴν 5 Νοεμβρίου τοῦ 1860 ἔτους καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὰς πατρίδας αὐτῶν.

47. **Χαρακτήρ τῶν Σινῶν.** Ὁ χαρακτήρ τῶν Σινῶν εἶναι τόσον ἀμετάβλητος, ὥστε αἱ ἰδέαι καὶ αἱ τέχναι αὐτῶν ἔμειναν σχεδὸν στάσιμοι 4,000 ἔτη. Πολλοὺς αἰῶνας πρὶν εὐρεθῶσιν εἰς τὴν Εὐρώπην ἡ τυπογραφία, ἡ πυρίτις καὶ ἡ μαγνητικὴ πυξίς, ἦσαν αὗται γνωσταὶ εἰς τὴν Κίναν· ἀλλ' ἐνῶ ἐν Εὐρώπῃ αἱ τρεῖς αὗται ἐφευρέσεις ἠλλοίωσαν τὴν μορφήν τοῦ κόσμου, εἰς τὴν Κίναν ἔμειναν ἀτελειοποίητοι, χρησιμεύουσαι μᾶλλον ὡς παιγνίδια. Ἡ μαγνητικὴ πυξίς ὀλίγον χρησιμεύει εἰς αὐτοὺς, διότι οὐδέποτε ταξιδεύουσι διὰ θαλάσσης, διὰ δὲ τῆς πυρίτιδος κατασκευάζουσι κυρίως πυροτεχνήματα χάριν διασκεδάσεως· καὶ ἡ τυπογραφία, περιοριζομένη μυριοτρόπως ὑπὸ τῆς κυβερ-

νήσεως, διέμεινεν ἀτελεστάτη· διότι τὰ βιβλία ἐκεῖ ἐκτυ-
ποῦνται διὰ ξυλίνων πλακῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι ἐγ-
κεχαρχμένα τὰ γράμματα ἐκάστης σελίδος τοῦ βιβλίου.
Αἷτια δὲ ὅλων τούτων τῶν παραδόξων εἶναι, διότι δὲν
ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς Κινέζους νὰ ἀπομακρυνθῶσιν πρὸς
ἐκ τῶν πατροπαράδοτων ἐθίμων.

48. Οἱ Σῖναι δὲν ἔχουσι ζωηρὰν φαντασίαν οὐδὲ εὐ-
γενῆ αἰσθήματα, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτῶν
δὲν εὐρίσκομεν τὴν φιλοπατρίαν καὶ τὴν ἡρωϊκὴν ἀνδρίαν,
διὰ τῶν ὁποίων ἄλλα ἔθνη τῆς γῆς ἀνυψώθησαν ὑπεράνω
τῶν ἄλλων ἐθνῶν καὶ ἐδοξάσθησαν.

49. Οἱ Σῖναι πρὸ πάντων φροντίζουσι πῶς νὰ ἀπο-
κτήσωσι τὰ εἰς τὸν βίον αὐτῶν χρήσιμα· διὰ τοῦτο προώ-
δευσαν πολὺ ἀπὸ τῶν παναρχαίων χρόνων εἰς τὴν κατα-
σκευὴν βαμβακίνων καὶ μαλλίνων ὑφασμάτων, πολλῶν
ἐργαλείων, οἰκιακῶν σκευῶν καὶ διωρύγων, καὶ εἰς τὴν
γεωργίαν· καὶ ἡ κατασκευὴ δὲ τῆς μετᾶξής εἶναι εὐρημα
τῶν Κινέζων, οἵτινες κατεσκεύαζον αὐτὴν πρὸ 3,000
περίπου ἐτῶν, ἐνῶ μόλις κατὰ τὴν 6ην μετὰ Χριστὸν ἐ-
κατονταετηρίδα ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἤρχισαν νὰ τρέψω-
σι μεταξοσκώληκας καὶ νὰ παράγωσι μέταξαν καὶ εἰς τὸ
Βυζαντινὸν κράτος.

6) + 50. Παιδεία τῶν Σινῶν. Μέγα ἐμπόδιον εἰς
τὴν πρόοδον τῶν Σινῶν εἶναι ἡ γλώσσα, ἡ ὁποία εἶ-
ναι μονοσύλλαβος, ὁμοιάζουσα πρὸς τὴν πρώτην γλώσσαν
τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἡ παράδοξος αὐτῶν γραφή. Ὁλό-
κληρος ὁ θησαυρὸς τῆς γλώσσης αὐτῶν σύγκειται ἐκ 450
μόνον μονοσυλλάβων πρωτοτύπων λέξεων ἢ ῥιζῶν, αἱ ὁ-
ποῖαι διὰ τετραπλοῦ διαφόρου τονισμοῦ κατὰ τὴν προ-
φορὰν ἐκφράζουσιν ἐκάστη πλέον τῶν 30 καὶ ἐνίοτε 40
ἐννοιῶν. Ἡ ἀλλόκοτος αὕτη γλώσσα δὲν ἔχει γραμμα-
τικὴν· διότι αἱ λέξεις αὐτῆς εἶναι ἀεὶλιτοι καὶ εἰς τὰ

ὀνόματα καὶ τὰ εἰς ῥήματα, ἡ δὲ σημασία αὐτῶν προσδιορίζεται μόνον διὰ τοῦ τονισμοῦ· διὰ τοῦτο ἀναρίθμητοι εἶναι αἱ παρεξηγήσεις τῶν Κινέζων, τὰς ὁποίας ἐπεξηγοῦσι διὰ χειρονομιῶν, κινουντες ὁλόκληρον τὸ σῶμα αὐτῶν ὡς οἱ ἄγριοι ἄνθρωποι ὅταν ὀμιλῶσι.

✦ 51. Ἡ δὲ γραφή αὐτῶν δὲν σύγκειται ἐξ ἀλφαριθμητικῶν γραμμάτων, ἀλλὰ διὰ πᾶσαν λέξιν ὑπάρχει χωριστὸν σημεῖον. Τὰ λεξικά αὐτῶν ἐξηγοῦσι κατὰ τινὰς μὲν 40,000, κατ' ἄλλους δὲ 80,000 τοιαῦτα σημεῖα· παραδείγματος χάριν τρία σημεῖα, εἰκονίζοντα γυναῖκα, χεῖρα καὶ σάρωμα, ἐκφράζουσι τὴν ἔννοιαν τῆς ἐνυπᾶνδρου γυναικός· Γράφουσι δὲ οἱ Κινέζοι κιονηδόν, δηλαδὴ ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω, καί, ὅπως οἱ Ἑβραῖοι, ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερά. Εἰς τὴν γραφὴν δ' αὐτῶν δὲν μεταχειρίζονται πτερὰ ὡς οἱ Εὐρωπαῖοι, οὐδὲ κάλαμον ὡς οἱ Ἄραβες, ἀλλὰ γραφίδας, κατεσκευασμένας ἐκ τριχῶν κονίχλου (κουνελίου).

52. Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν Σινῶν κανονίζεται ὑπὸ τῆς κινεζικῆς κυβερνήσεως, ἡ ὁποία προσδιορίζει τὸ εἶδος καὶ τὴν ὕλην τῆς διδασκαλίας καὶ διατάττει τὴν σύνταξιν τῶν ἀναγκαίων βιβλίων.

Ὁ πρῶτος καὶ κύριος θεμελιωτὴς τῆς παιδείας ἐν Κίνα ὑπῆρξεν ὁ σοφὸς Κ ο μ φ ο ὑ κ ι ο ς, καὶ τὰ συγγράμματα αὐτοῦ εἶναι πάντοτε τὸ κύριον τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς σπουδῆς αὐτῶν ἀντικείμενον.

53. Τὰ σπουδαιότερα δὲ τῆς σινικῆς φιλολογίας συγγράμματα εἶναι τὰ λεγόμενα Κίγγ, δηλ. 5 κλασικά βιβλία, τὰ ἀρχαιότερα ἐκ τῶν σωζομένων κινεζικῶν βιβλίων, τὰ ὁποῖα θεωροῦνται ὑπ' αὐτῶν ἱερά. Τὸ περιφημότερον δὲ καὶ σπουδαιότατον ἐκ τῶν βιβλίων τούτων εἶναι τὸ Σχού-κίγγ (ἡ βίβλος τῆς ἱστορίας), περιέχον τὴν ἱστορίαν τῆς Κίνας ἀπὸ τῶν ἀρχαιότατων χρόνων μέχρι

τοῦ 620 ἔτους π. Χ., τὴν ὁποίαν συνέταξεν αὐτὸς ὁ Κομφούκιος, καὶ ἡ ὁποία εἶναι πλήρης γνωμικῶν, παραγγελμάτων καὶ ἐπιλιθίων τῶν μεγάλων ἀνδρῶν. Ἔργον δὲ σπουδαιότατον τῆς σινικῆς φιλολογίας εἶναι καὶ τὰ ἐκ τόμων 60 ἀποτελούμενα χρονικὰ τῆς ἐπικρατείας, τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσιν ἀπὸ τοῦ 100 ἔτους π. Χ. καὶ προχωροῦσιν ἄνευ διακοπῆς μέχρι τῆς σημερινῆς δυναστείας.

54. Θρησκεία. Τρεῖς ὑπάρχουσι θρησκεῖαι ἐν Κίνα· 1) ἡ τοῦ Κομφουκίου, 2) ἡ τοῦ Λαο-τσέ καὶ 3) ἡ τοῦ Φῶ. Ἡ πρώτη θρησκεία τοῦ Κομφουκίου εἶναι ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία τῶν Κινέζων, οἱ ὁποῖοι πιστεύουσιν εἰς ἓνα Θεὸν ἀόρατον, πανταχοῦ παρόντα καὶ τὰ πάντα εἰδόντα, τὸν ὁποῖον ὀνομάζουσι Τιέν. Ἡ δὲ δευτέρα αὐτῶν θρησκεία ἡ τοῦ Λαο-τσέ ἢ Λαοκνούν, ὁ ἑποῖος ἐξῆσεν ὄλιγα ἔτη πρὸ τοῦ Κομφουκίου, καὶ ἐδίδασκε τὴν μετεμψύχωσιν κηρύττουσα, ὅτι αἱ ψυχαὶ ἐγεννήθησαν ἐξ ἀνωτάτου αἰωνίου θεοῦ, καὶ ὅτι ἡ ἄκρα εὐτυχία τοῦ ἀνθρώπου συνίσταται εἰς τὴν γεννωμένην εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰρήνην καὶ γαλήνην. Κοινοτέρη δὲ τῶν δύο ἄλλων θρησκειῶν εἶναι ἡ θρησκεία τοῦ Φῶ, ἡ ὁποία εἶναι θρησκεία ἀπάτης, διδάσκουσα τὴν δεισιδαιμονίαν καὶ τὴν τυφλὴν ὑπακοὴν εἰς τοὺς ἱερεῖς.

55. Πολίτευμα τῆς Κίνας. Τὸ ἐπικρατοῦν ἐν Κίνα πολίτευμα εἶναι τὸ ὀνομαζόμενον Πατριαρχικόν, κατὰ τὸ ὁποῖον ὀλόκληρον τὸ ἔθνος θεωρεῖται ὡς μία οἰκογένεια, τῆς ὁποίας πατὴρ λογίζεται ὁ αὐτοκράτωρ, πρὸς τὸν ὁποῖον, ὡς ἀρχηγὸν τοῦ ἔθνους καὶ τῆς θρησκείας, ὀφείλουσιν ὅλοι ἀπεριόριστον καὶ τυφλὴν ὑπακοήν, ὁμοίαν πρὸς τὴν ὑποταγὴν τῶν τέκνων πρὸς τὸν πατέρα. Ὁ μέγιστος δὲ σεβασμὸς τῶν Σινῶν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, πρὸς τὰ ἀνάκτορα καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἐνδομια-

σίαν αὐτοῦ, θεωρεῖται ὡς ὁ ἀνώτατος καὶ ἱερώτατος αὐτῶν νόμος, προερχόμενος ἐκ τοῦ ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ νομίζεται καὶ ὀνομάζεται υἱ ὁ ἰ σ τ ο ὕ ο ὕ ρ α ν ο ὕ. Ἡ διοίκησις τῆς χώρας εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς τὰς χεῖρας τῶν λογίων καὶ ἐκ τῆς τάξεως αὐτῶν ἐκλέγονται οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, ἐκ τῶν ὁποίων, ἑξ, τρεῖς Κινέζοι καὶ τρεῖς Τάρταροι, οἱ λογιώτεροι καὶ οἱ σοφώτεροι συγκροτοῦσι τὸ ἀνώτατον συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας, τὸ ὅποιον, πρεσβευόμενον ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, νομοθετεῖ καὶ ἀποφασίζει ὀριστικῶς περὶ ὅλων ἐν γένει τῶν ὑποθέσεων τοῦ κράτους. Οἱ Μανδариνοὶ διαιροῦνται εἰς 9 τάξεις ἀναλόγως τῶν γνώσεων αὐτῶν, αἱ ὅποιαι διακρίνονται ἐκ τοῦ κομβίου, τὸ ὅποιον φέρουσιν ἐπὶ τοῦ καλύμματος τῆς κεφαλῆς, καὶ ἕκαστος αὐτῶν εἶναι δούλος τοῦ κατὰ τὸν βαθμὸν ἀνωτέρου καὶ δεσπότης ὅλων τῶν κατωτέρων αὐτοῦ δημοσίων ὑπαλλήλων.

56. Προνόμιον κληρονομικὸν οὐδεὶς Κινέζος ἀπολαμβάνει, ἀλλ' ὅλοι ἐν Κίνα θεωροῦνται ἴσοι ἐκ γενετῆς, ἐκτὸς τῶν ἀπογόνων τοῦ Κομφουκίου, οἱ ὅποιοι ἀπολαμβάνουσι ἐξαιρετικὰ τινα κληρονομικὰ προνόμια. Μόνη ἐπομένως καθ' ὅλην τὴν ἀπέραντον σινικὴν ἐπικράτειαν εὐγενῆς οἰκογένεια εἶναι ἡ αὐτοκρατορικὴ. Οἱ λόγοι καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν μόνων ἐκλεγόμενοι ὑπάλληλοι (οἱ Μανδариνοὶ) ἀποτελοῦσι τὴν ἀνωτάτην τάξιν τοῦ σινικοῦ ἔθνους, ὅλοι δὲ οἱ λοιποὶ πολῖται ἴστανται πολὺ κάτωθεν τούτων, καὶ ἰδίως ἡ τάξις τῶν κυρίως λεγομένων πολιτῶν, τῶν μετερχομένων τέχνας, ἐπιτηδεύματα καὶ ἐμπόριον, περιφρονοῦνται ὡς κοινὸν πλῆθος ἢ ὄχλος.

57. Ἡ διοίκησις τῆς χώρας εἶναι τόσον ἐλαττωματικὴ, ὥστε ὅλαι αἱ ὑποθέσεις διεξάγονται ἐγγράφως καὶ βραδύτως ἐπομένως τὸ ἐλάττωμα τῆς βραδύτητος καὶ μακρολογίας. Εἰς τοῦδενα ἐπιτρέπεται νὰ ζῇ δημοσίως κατ' ἰδίαν ἀρέσκειαν καὶ αὐτὸ τὸ ἔνδυμα καὶ ὅλα ἐν γένει

τὰ πράγματα τοῦ βίου τῶν Σινῶν εἶναι διατεταγμένα ὡσαύτως καὶ αἱ οἰκίαι, αἱ ὁποῖαι ὅλαι εἶναι μονόροφοι, οἰκοδομοῦνται κατὰ ὠρισμένας ἀναλογίας ἀναλόγως τῆς τάξεως, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἰδιοκτήτης ἀνήκει. Ἡ ἀστυνομία ἐκεῖ ἀπαγορεύει αὐστηρῶς πᾶσαν παράβασιν τῶν πατροπαράδοτων ἐθίμων· οἱ δὲ ῥαβδισμοὶ εἶναι εἶδος τιμωρίας συνηθέστατον, εἰς τὸ ὅποιον ὑπόκεινται ὅλαι αἱ τάξεις τῆς κινεζικῆς κοινωνίας.

58. Καθὼς δὲ ἡ διοίκησις τῆς Κίνας, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ βιομηχανία καὶ τὰ ἐπαγγέλματα ἐκεῖ, ἐξαρτώμενα κυρίως ἐκ τῶν πατροπαράδοτων ἐθίμων καὶ παραδόσεων, εἶναι ἀρχαιότατα καὶ διόλου σχεδὸν δὲν μετεβαλεν αὐτὰ ὁ χρόνος· ἡ καλλιέργεια παραδείγματος χάριν τῆς γῆς καὶ ὁ τρόπος τῆς οἰκοδομῆς τῶν οἰκιῶν καὶ τῆς κατασκευῆς τῶν διωρύγων αὐτῶν γίνονται κατὰ τὰς ἐδηγίας, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς τὰ ἀρχαιότατα βιβλία τῶν Σινῶν. Καὶ μέχρι τῆς σήμερον οὐδὲν ἄλλο νόμισμα κόπτουσιν οἱ Σῖναι, εἰμὴ μικρὰ τετρυπημένα τεμάχια χαλκοῦ καὶ κασιτέρου, τὰ ὁποῖα ὀρμαθιάζουσιν ἀνά 100 εἰς κλωστήν, καὶ ταῦτα ἢ βώλους ἀργυροῦς (ἀσημένιους) ἢ ἰσπανικὰ τάληρα, εἰσαγόμενα ἐκ τῆς Εὐρώπης, μεταχειρίζονται εἰς τὰς μεγάλας αὐτῶν πληρωμάς. Ἄλλ' ὅμως καὶ κατ' αὐτοὺς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, κατὰ τοὺς ὁποίους τὰ λοιπὰ ἔθνη τῆς ἀρχαιότητος εὐρίσκοντο εἰς ἐντελῆ ἄγνοια καὶ ἀμάθειαν, οἱ Σῖναι κατεσκεύαζον ἄριστα ἐκ πηλοῦ ἀγγεῖα, τὰ λαμπρότατα αὐτῶν φερρουρία, καὶ καταλληλοτάτας ὕλας χρησίμους εἰς τὴν γραφὴν, ἐφευρόντες καὶ τὸν χάρτην, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου γράφομεν, κατὰ τὸ 150 ἔτος πρὸ Χριστοῦ.

59. Ὁ λαὸς οὗτος τῆς μογγολικῆς φυλῆς ζῆ εἰς τὴν ἀπέραντον ἐκείνην Σινικὴν ἐπικρατείαν διατηρῶν χιλιάδας ἐτῶν ἀμετάβλητον τὴν αὐτὴν πολιτισμὸν καὶ τοὺς

αυτῶν νόμους καὶ δεικνύων καὶ σήμερον ὅποια ὑπῆρχε κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους ἢ κατάστασις τῶν ἀσιατικῶν ἐπικρατειῶν:

60. Τὸ πολυανθρωπότατον Σινικὸν κράτος περιλαμβάνει 1659 μεγαλοπόλεις, ἐκ τῶν ὁποίων τινὲς κατοικοῦνται ὑπὸ 1—2,000,000 κατοίκων. Καθ' ὅλον δὲ τὸ ἄχανές ἐκεῖνο κράτος ὑπάρχουσι διώρυγες μετ' ἀναριθμῶν πλοίων, καὶ ἀπειράριθμοι δρόμοι, οἱ ὅποιοι εἶναι πλήρεις ἀμαξῶν καὶ πεζῶν ἀνθρώπων· πανταχοῦ παρατηρεῖ τις στρατοὺς πολυπληθεῖς καὶ πολυαριθμούς φρουρὰς καὶ τέλος, ὡς νὰ ἔλειπεν ἡ ξηρὰ, τὸ ἔθνος ἐκεῖνο κατασκευάζει τὰς οἰκίας αὐτοῦ ἐπὶ πλοίων ἐπὶ τῶν ὑδάτων, καὶ ἐκεῖ σαλευὼν ἀκαταπαύστως, διέρχεται τὴν αἰωνίαν αὐτοῦ νηπιότητα. Ἡ γῆ καλλιεργεῖται μετὰ ἀξιοθαυμάστου ἐπιμελείας καὶ τέχνης καὶ τὰ ὑδάτα, τὰ ὅποια χρησιμεύουσιν ὅπως ποτίζωσι τὴν γῆν, ἀναβιβάζονται ἐντέχνως μέχρι τῆς κορυφῆς τῶν ὀρέων. Αἱ μὲν γυναῖκες τρέφουσι τοὺς μεταξοκόλληκας, νέθουσι βαμβάκιον καὶ ὑφαινοῦσιν, οἱ δὲ ἄνδρες διαμένουσιν ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς σπρωδαῖς ἐλώδεις τόπους (βάλτους), ὅπου εἰς ἀπεράντους πεδιάδας καλλιεργοῦσι τὴν ὄρυζαν, ἢ ὅποια παράγει τὸ ὄρυζιον. Ἐπειδὴ δὲ, ἐκτεθειμένοι εἰς τὰς καυστικὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, καπνίζουσι, πίνουσι τέϊον καὶ ροφῶσιν ἐνίοτε καὶ ὀλίγον οἶνον, ἀπέχοντες ἀπὸ τοῦ νὰ πῖωσι ψυχρὸν ὕδωρ· τρώγουσι δὲ ὄρυζιον καὶ ὀλίγον κρέας, καὶ διατηροῦνται ὑγιεῖς ἐν τῷ μέσῳ τοιούτων κόπων, ὑπὸ τῶν ὁποίων οἱ Εὐρωπαῖοι γεωργοὶ τάχιστα ἀποθνήσκουσιν.

61. Μητρόπολις δὲ τῆς μεγάλης σινικῆς αὐτοκρατορίας εἶναι τὸ Πεκῖνον, τὸ ὅποιον κατοικεῖται ὑπὸ 2 περίπου ἑκατομμυρίων κατοίκων· ἔχει δὲ περιφερέρειαν ἐννεὰ λευγῶν καὶ τείχος ὑψηλότατον ἐκ πλίνθων καὶ 19 πύλας.

μαρμαρίνας. Ἡ πόλις εἶναι πλήρης οἰκιῶν, αὐλῶν καὶ κήπων, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἀξιοθαύμαστοι διὰ τὰ ἀλλόκοτα αὐτῶν σχήματα. Αἱ οἰκίαι ἔχουσι ἓν μόνον πάτωμα· διότι οἱ Κινέζοι, κατασκευάζοντες τὰς οἰκίας αὐτῶν ἐκ τοῦ καλάμου, ὅστις ὀνομάζεται Βαμβοῦ, καὶ οἱ πλουσιώτεροι ἐκ ξύλου κέδρου, θεωροῦσι παράξενον πρᾶγμα νὰ κτίζωσιν οἰκίας ἐπάνω εἰς ἄλλας οἰκίας, ὅπως ὀνομάζουσι τὰ διάφορα πετώματα τῶν εὐρωπαϊκῶν οἰκιῶν καὶ νὰ διατρέχωσι τὸν κίνδυνον τῆς πτώσεως αὐτῶν. Εἰς δὲ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἄστρωτοι καὶ προχωροῦσι κατ' εὐθυγραμμίαν ἀπὸ τοῦ ἐνό, ἕως τοῦ ἄλλου ἄκρου τοῦ Πεκίνου, βλέπει τις ἀλλοῦ μὲν ἀδιάκοπον κοινορτόν, ὅπως εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ οἰκοδομὰς ῥυπαρὰς καὶ ἐτοιμορρόπους, καὶ αἰσθάνεται μεγάλην δυσωδίαν ἐκ τῶν ἀκαθαρσιῶν, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουσιν εἰς τὰς ὑπονόμους· ἀλλοῦ δὲ παρατηρεῖ κήπους ἀνθηροῦς, λιμένας πλήρεις κομψοτάτων πλοίων, ἐχόντων ψάθινα πανία καὶ σχοινία ἐκ φλοιοῦ τοῦ βαμβουκίνου, καὶ ἀψίδας, κτισθείσας πρὸς τιμὴν τῶν ἐνδόξων Κινέζων, οἵτινες εὐηργέτησαν τὴν πολιτείαν, ἀγροκήπια λαμπρὰ, ἱκανὰ νὰ ἀρέσωσι καὶ εἰς τοὺς μεγαλοπρεπεστάτους τῆς Εὐρώπης ἡγεμόνας, καὶ ἐπὶ παντός λόφου θερινὰς οἰκίας τῶν πλουσιωτέρων κατοίκων τῆς πόλεως. Ὅσάκις δὲ οἱ πρόκριτοι οὗτοι διαβαίνουσι τὰς ὁδοὺς, φερόμενοι ἐντὸς φορείων, πορεύεται πάντοτε ἔμπροσθεν αὐτῶν ῥαβδοῦχος ἐφιππος, ὅπως ἀνοίξῃ τόπον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὄχλου, τῶν πολυαριθμῶν ἀμαξῶν, τῶν πεζῶν καὶ τῶν ὄνων, καὶ τῶν ἵππων καὶ τῶν καμήλων, τῶν ὁποίων γέμουσιν αἱ ὁδοί, ἐνῷ συγχρόνως ἀστυνομικοὶ κλητῆρες, περιπατοῦντες ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λαοῦ, δαίρουσιν ἀδιακρίτως διὰ τῆς ῥάβδου πάντα Κινέζον, προξενούντα καὶ τὸν ἐλάχιστον θόρυβον.

61. Εἰς τὸ Πεκίνον ἔχουσι τὴν ἑδρὰν αὐτῶν τὰ ἀνώ-

τατα συμβούλια τῆς ἐπικρατείας, τὰ ὅποια διοικοῦσι τὴν Κίναν ὅπως καὶ πρὸ χιλιάδων ἐτῶν, ἐκεῖ συνέρχονται οἱ σύλλογοι, οἱ ὁποῖοι ἔχουσι τὴν ἐφορείαν τῶν σχολείων καὶ τῶν πανεπιστημίων· ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ ἡ μεγάλη αὐτοκρατορικὴ Σχολή, ὅπου διδάσκεται καὶ ἡ ῥητορικὴ. Τὸ δὲ ἀστεροσκοπεῖον, ἡ ἐπίσημος ἐφημερίς, τὸ αὐτοκρατορικὸν τυπογραφεῖον, ἡ δημοσία βιβλιοθήκη, αἱ ἀπέραντοι συλλογαὶ τῆς φυσικῆς ἱστορίας, τὰ βρεφοκομεῖα, τὰ κατεστήματα πρὸς ἐμβολιασμὸν διὰ τῆς δαμαλίδος, αἱ δημοσῖαι ἄμαξαι, τὰ θέατρα, ὅπου καθ' ἑκάστην ἀπὸ τῆς μεσημβρίας μέχρι τῆς ἐσπέρας παριστάνονται τραγωδίαί καὶ κωμωδίαί ἀλλόκοτοι· ὅλα ταῦτα εἶναι τόσον ἀξιοθαύμαστα, ὅτε ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι μεταφέρθησάν ἐκεῖ ἀπὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, ἐπεὶ εἶναι χιλιάδων ἐτῶν ἀρχαιότερα τῶν Ἑβραϊκῶν.

62. Ἐκ τῆς ἱστορίας δὲ ταύτης τοῦ ἔθνους τῶν Κινέζων, τὸ ἑπὶ οὖρον προώδευσε περισσότερον ὄλων τῶν ἄλλων ἔθνων τῆς μογγολικῆς φυλῆς εἰς τὴν παιδείαν καὶ τὸν πολιτισμὸν, ἐξάγομεν τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ μογγολικὰ ἔθνη εἰς τὴν Κίναν καὶ τὴν Ἰαπωνίαν, ἀναβάντα εἰς ὠρισμένον βαθμικὸν πολιτισμοῦ, ἔμειναν ἐκεῖ στάσιμα καὶ ἀκίνητα εἰς διάστημα χιλιάδων ἐτῶν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἕως σήμερον· οἱ δὲ λοιποὶ λαοὶ τῆς φυλῆς ταύτης οὐδέποτε ἐξῆλθον ἐκ τῆς ἀγρίας αὐτῶν καταστάσεως, ζῶντες πάντοτε, ἀφ' ὅτου ἀνεφάνησαν εἰς τὸν κόσμον ἕως σήμερον ὡς ποιμένες¹.

Σημ. 1. Ἡ Ἰαπωνία, συγχειμένη ἐκ πλῶν νήσων, κειμένην εἰς τὰ Ἀνατολικά παράλια τῆς Ἀσίας, καὶ ἀποτελοῦσα ἐκτεταμένην καὶ τεπολιτισμένην ἐπικράτειαν, κατοικεῖται ὑπὸ λαοῦ ἐνεργητικοῦ, δραστηρίου, τυλημεροῦ καὶ φιλελευθέρου. Ἀνεκαλύφθη ἡ εὐρὴν κατὰ πρῶτον ὑπὸ τῶν Πορτογάλων κατὰ τὰ μέση τῆς

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ἱστορία τῶν Ἰνδῶν.

62. Ἀπὸ τοῦ ἀρχαιοτάτου καὶ ἀνατολικωτάτου ἔθνους τῶν Κινέζων μεταβαίνομεν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἑπίσης ἀρχαιοτάτου ἀνατολικοῦ ἔθνους τῶν Ἰνδῶν.

64. Οἱ Ἰνδοὶ εἶναι τὸ ἀνατολικώτατον τῶν πολλῶν συγγενῶν ἐθνῶν, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν Ἰνδογερμανικὴν ἢ Ἰνδοευρωπαϊκὴν φυλὴν, ἣ ὁποῖα περιλαμβάνει τὰ πλέον πεπαιδευμένα ἔθνη τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

65. Τὰ ὀνόματα Ἰνδοὶ καὶ Ἰνδία παράγονται κατ' ἀποβύτην τοῦ Σ ἐκ τῆς λέξεως Σινδύη, ἀρχαία γλῶσση τῶν Ἰνδῶν (τῆς σανσκριτικῆς), ἣ ἐπέλα ἐσφαινε τὸν ποταμὸν. Τὰς λέξεις δὲ ταύτας παρέλαθον οἱ ἐν Ἀσίᾳ Ἑλληνας, οἱ Ἴωνες, ἐκ τῶν Περσῶν· τὰ δὲ ἱερὰ β.βλῖα τῶν Ἰνδῶν ὀνομάζουσι τὴν πατρίδα αὐτῶν

16ης μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδος, καὶ συνέδεσε κατ' ἄρχος ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν, καὶ τὰ πλοῖα αὐτῶν ἔπλεον εἰς τὰς πλησίον κειμένους ἀκτὰς τῆς Κίνας καὶ εἰς τὰς Φιλιππῖνας νήσους· ἢ ἄλλ' ἢ ἀέριτος φιλοδοξία τῶν Εὐρωπαϊῶν, καὶ ἰδίως τῶν Ἰσπανῶν, οἱ ὅποί μ' ἐπεδίωξαν διὰ τῶν πολυαρίθμων αὐτῶν ἱεραποστόλων κατακτητικοὺς σκοποὺς, ἠνάγκασε τὴν αὐτοκράτορα τῆς Ἰαπωνίας νὰ ἐκδώσῃ αὐτοκρατορικὸν διάταγμα, ἀπαγορευθὸν ἐπὶ ποινῇ θανάτου εἰς πάντα βῆλικον αὐτοῦ νὰ ἀποδημήσῃ ἐκ τῆς Ἰαπωνίας ἄνευ ἀδείας, καὶ διατάσσον τὴν ἐξ αὐτῆς ἐκδίωξιν τῶν Ἰσπανῶν καὶ τῶν Πορτογάλλων καὶ τὴν φυλάσσειν ὅλων τῶν προσηλύτων χριστιανῶν Ἰαπῶνων. Τὸ διάταγμα ταῦτο ἐξετελέσθη πρὸ δύο ἑκατονταετηρίδων, καὶ ἔκτοτε ἡ μὲν Ἰαπωνία μένει ἀποκεχωρισμένη ἐκ τῶν ξένων ἐθνῶν καὶ ζῆ ἐν ἄκρα εἰρήνῃ, ἡσυχίᾳ καὶ εὐτυχίᾳ, αἱ δὲ γνώσεις ἡμῶν περὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτῆς εἶναι διὰ τοῦτο λίαν περιορισμέναι.

Τζαμποουδουπαν, δηλαδή νήσον τοῦ δένδρου τῆς ζωῆς, ἡ Βαρατακάνδαν, Βατίλειον τοῦ Βαράτα, καὶ οἱ κάτοικοι, οἱ εἰς τὰς τρεῖς ἀνωτέρας τάξεις ἀνήκοντες, ὡς φύλακες καὶ ὄπαδοι τῶν ἱερῶν νόμων, ὀνομαζοῦσιν ἑαυτοὺς οὐχὶ Ἰνδοὺς, ἀλλὰ Ἀρία, τὸ ὀποῖον σημαίνει ἄνδρας σεμνοῦς καὶ εὐγενεῖς.

66. Οἱ Ἰνδοὶ ἀποτελοῦσι λαὸν ἀνήκοντα εἰς τὰ ἀρχαιότατα τῆς γῆς ἔθνη. Τοῦτο δὲ συμπεραίνεται ἐκ τῶν χρονολογιῶν καὶ τῶν γενεαλογιῶν τῶν βραχμάνων αὐτῶν, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσιν ἀπὸ τοῦ 3,100 ἔτους π. Χ., καὶ ἐκ τῶν διασωθέντων μεγαλοπρεπῶν λειψάνων τῶν ἀρχαιοτάτων αὐτῶν ἐντὸς σπηλαιῶν λαμπρῶν ναῶν, οἱ ὅποιοι ὁμοιάζουσι πολὺ πρὸς τοὺς ἀρχαιοτάτους ναοὺς τῆς Αἰγύπτου.

67. Μυθῶδεις καὶ σκοτειναὶ εἶναι αἱ ἱστορικαὶ παραδόσεις τῶν ἀρχαίων περὶ τῆς Ἰνδίας· Θεοί, ἡμίθεοι καὶ ἥρωες, ὁ Βάκχος, ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Σέσωστρις, ἡ Σεμίραμις, ὁ Κύρος, καὶ ἄλλοι πολλοὶ μεγάλοι ἄνδρες, ὅποιοι ἦσαν ὁ μέγας Ἀλέξανδρος καὶ ὁ Σίλευκος, φημίζονται ὅτι ἐξετέλεσαν μεγάλας καὶ θαυμαστάς ἐκστρατείας κατὰ τῆς Ἰνδίας, τῆς ὁποίας ὁ διαθότος πλοῦτος ἐφείλκυτε πρὸς αὐτὴν τοὺς μεγάλους τούτους κατακτητὰς· ἀλλ' αἱ περὶ τῆς χώρας ταύτης εἰδήσεις ἦσαν ἀτελεῖς καὶ κατέστη αὕτη γνωστοτέρα μόνον μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς περὶ τὴν Ἀφρικὴν θαλασσίας ὁδοῦ καὶ πρὸ πάντων μετὰ τὴν ἐκεῖ κατὰ τὴν 18 ἑκατονταετηρίδα σύστασιν ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν τοῦ μεγάλου αὐτῶν Ἰνδικοῦ ἐμπορικοῦ κράτους.

68. Οἱ Ἰνδοὶ, ὡς καὶ οἱ Κινεζοὶ, δὲν ἦσαν οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς χώρας αὐτῶν· ἀλλ' ἐκεῖ κατοικοῦν κατ' ἀρχὰς ἀπαίδευτα ἔθνη ἄλλης καταγωγῆς καὶ γλώσσης καὶ ἄλλων ἡθῶν, τὰ ἅποια ζῶσι καὶ σήμερον εἰς τινὰς χώρας

τῆς Ἰνδίας. Τὰ ἔθνη ταῦτα ἐξεδιώχθησαν ὑπὸ τῶν μετὰ ταῦτα καταβάντων ἐκ τῆς Ἀριανῆς Ἰνδῶν ἐκ τῶν πλείστων τῆς Ἰνδίας μερῶν, καὶ μετὰ τὴν ἐκδίωξιν τῶν ἐντοπίων κατόκησαν κατὰ πρῶτον οἱ εἰσβαλόντες Ἰνδοὶ τὴν χώραν, τὴν διαβρεχομένην ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Γάγγου· διὰ τοῦτο τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς Ἰνδικῆς θεωρεῖται ὑπὸ τῶν κατοίκων ὡς *χώρα ἰερά*, καὶ τὸ ὄρος *Μηρόν* ἢ *Μερόη* πιστεύεται ὑπ' αὐτῶν ὡς τὸ κέντρον τῆς γῆς καὶ ὡς ἡ κατοικία τῶν θεῶν.

69. Εἰς τὰς πλησίον τοῦ Γάγγου κειμένας χώρας ἰδρύθησαν, ὡς φαίνεται, κατὰ τὴν βαθυτάτην ἀρχαιότητα βασιλείαι, τῶν ὁποίων ἡ ἐξουσία ἐξστεινέτο εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἰνδικῆς χερσονήσου. Οἱ ἀρχαῖοι δ' οὗτοι βασιλεῖς τῶν Ἰνδῶν ὀνομάζοντο *Ραζζά* καὶ ἦσαν κληρονομικοὶ, λαμβανόμενοι οὐχὶ ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἱερέων, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν μαχίμων, εἰς πολλὰ ὅμως περιοριζόμενοι ὑπὸ τῶν ἱερέων, ὑπὸ τῶν ὁποίων καὶ διηυθύνοντο ¹.

8.)+ 70. Τὰ δυτικὰ μέρη τῆς Ἰνδίας ὑπετάγησαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν *Δαρείου τοῦ*

Σημ. 1. Οἱ Βασιλεῖς κατόκουν συνήθως ἐντὸς πύργου, κειμένου ἐπὶ ἐρήμου τόπου· ἐξυπνοῦντες δὲ τὴν πρῶταν ἐπεσκέπτοντο κατὰ πρῶτον τοὺς φύλακας τῶν *Βεδῶν*, τῶν ἱερῶν δηλαδὴ βιβλίων, *Βραχμᾶνας*, ἐτέλουν μετ' ἑνὸς ἐξ αὐτῶν θυσίας καὶ προσευχάς, καὶ ἔπειτα ἐνησχολοῦντο εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους. Μετὰ δὲ τὸ γεῦμα, ἐκ τοῦ ὁποίου πρῶτοι ἐγεύοντο ὀλίγον οἱ ὑπηρέται, ἵνα μὴ δηλητηριάσωσιν αὐτοὺς, οἱ βασιλεῖς διέτριβον εἰς τὸν γυναικωνίτην· ἀκολούθως ἐνησχολοῦντο εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους, καὶ κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, μετὰ τὴν τέλειον τῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν καθηκόντων, ἤκρωοντο τοὺς ξένους πρέσβεις, καὶ κατόπιν ἐπέστρεφον πάλιν εἰς τὸν γυναικωνίτην. Τὴν ἡμέραν δὲ σὺδέποτε ἐκοιμῶντο οἱ βασιλεῖς καὶ ἤλλαττον συνεχῶς τὸ δωμάτιον τοῦ ὕπνου χάριν ἀσφαλείας τῆς ζωῆς αὐτῶν.

Ἔστ' ἄσπυρος καὶ ἔκτοτε ὑπήκουον εἰς τοὺς Πέρσας βασιλεῖς. Τοῦτο δ' ἕως παρεκίνησε καὶ τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον, ὅπως ἐπεκτείνῃ τὰς κατακτηθείσας αὐτοῦ καὶ εἰς τὰς Ἰνδίας, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀναγνωρισθῆ καθ' ὅλα διάδοχος τῶν μεγάλων βασιλέων τῆς Περσίας. Κατατροπώσας δ' ὁ μέγας οὗτος κατακτητὴς τῆς Περσίας καὶ τοὺς Σκύθας, προὔχωρησεν ἕως εἰς τὰ ὄρη, ἐκ τῶν ὁποίων καταρρέουσιν οἱ ποταμοὶ Ὡξος καὶ Ἰαξάρτης πρὸς βορρᾶν, καὶ ὁ Γάγγης καὶ Ἰνδὸς πρὸς μεσημβρίαν. Ἐκεῖ δὲ συνέλαβε τὴν μεγάλην ἰδέαν νὰ κατακτηθῇ τὴν Ἰνδίαν, καὶ ἐκεῖθεν κατέβη καὶ προὔχωρησε μετὰ τῷ νικηφόρῳ αὐτοῦ στρατοῦ εἰς τὰς Ἰνδικὰς χώρας, αἵτινες ἐκυβερνῶντο ὑπὸ πολλῶν βασιλέων. Τούτων δὲ τινες ἔφερον τὸ ὄνομα Πῶρος, τὸ ὅποιον ἐσήμαινεν ἥρωα. Διαβὰς δὲ τοὺς ποταμοὺς Ἰνδὸν καὶ Ἰθάσπην, καὶ νικήσας τὸν βασιλέα Πῶρον, διήλθε καὶ τὸν ποταμὸν Ἀκείαν καὶ προὔχωρησε μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἰθάσσης. Ἡ ζῶη αὐτοῦ φαντασία ἠρίθμει ἤδη τὰ πλούτη τῆς πέραν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς, ὅτε ὁ στρατὸς ἠρνήθη νὰ προχωρήσῃ περισσότερο, καὶ ὁ μέγας κατακτητὴς ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ τὴν κατακτητικὴν αὐτοῦ πορείαν καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Βαβυλῶνα, ἀφοῦ περιηγουμένως διώρισεν εἰς τὰς κατακτηθείσας ὑπ' αὐτοῦ Ἰνδικὰς χώρας ἐντοπίους Ἰνδοὺς ἐπάρχους· ἐπὶ δὲ τῶν ἐμφυλίων πολέμων τῶν διαδόχων τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου οἱ ἐν Ἰνδίᾳ οὗτοι αὐτόχθονες ἐπαρχοὶ ἐγένοντο ἀνεξάρητοι, καὶ ἐξ αὐτῶν ὁ Σανδρόκοττος συνέστησεν ἰσχυρὸν Ἰνδικὸν κράτος, πλησίον τοῦ ποταμοῦ Γάγγου.

71. Κατὰ τοῦ Σανδροκόττου ἐξεστράτευσεν ὁ Σέλευκος Νικάτωρ, ὅστις εἶχε γένει κύριος τῆς Συρίας, τῆς Βαβυλωνίας καὶ τῆς Περσίας· ἀλλ' ἀναγκαζόμενος νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Δυτικὴν Ἀσίαν, ὅπως συμπράξῃ εἰς

τὴν μεγάλην εἰς τὴν πόλιν Ἴφὸν συγκροτηθεῖσαν μετ' ὀλίγον μάχην κατὰ τοῦ ροβεροῦ Ἀντιγόνου, συνωμολόγησεν εἰρήνην πρὸς τὸν Σανδρόκοττον, διὰ τῆς ὁποίας παραχωρήσας εἰς τὸν Ἰνδὸν τοῦτον ἡγεμόνα τὴν χώραν τῶν Παροπαμισιδῶν καὶ συνάψας πρὸς αὐτὸν φιλίαν καὶ συγγένειαν, ἔλαβεν ὡς ἀντάλλαγμα δῶρον 500 ἐλέφαντας.

72. Τοῦ Σανδρόκοττου οἱ διάδοχοι ἐβασίλευον εἰς τὴν Ἰνδικὴν μέχρι τῆς 2ας πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος· ἀλλὰ τελευταῖον ὑπετάγησαν πάλιν ὑπὸ τοῦ Ἀντιόχου τοῦ μεγάλου, καὶ καθ' ὃν χρόνον ἡ Καρχηδὼν καὶ ἡ Ἑλλάς ἔγιναν ἐπαρχίαι Ῥωμαϊκαί, ἢ πρὸς δυσμὰς Ἰνδικῆς ὑπετάγη εἰς τὴν ὑπὸ Ἑλλήνων βασιλευσμένην Βακτριανήν.

4 73 Τὰ ἱστορικὰ ἐγχώρια μνημεῖα τῶν Ἰνδῶν ἀναφέρουσι τὸν νικητὴν τῶν Σκυθῶν Βικραμαδιτύην, ἀποδιώξαντα κατὰ τὸ ἔτος 56 π. Χ. ἐκ τῆς Πενταποταμίας τοὺς Σκύθας, οἵτινες εἶχον καταστρέψει τὸ κείμενον πλησίον τῆς Ἰνδικῆς Βασιλείον τῆς Βακτριανῆς. Ὁ βασιλεὺς οὗτος, τοῦ ὁποίου ἡ βασιλεία θεωρεῖται ὡς ὁ αἰὼν τῆς ἀκμῆς τῆς Ἰνδικῆς ποιήσεως καὶ τέχνης, ἐβασίλευε τῆς Γαγγιτικῆς χώρας μέχρι τῆς Κασιμιρίας.

74. Κατὰ δὲ τοὺς ἀκολούθους μετὰ Χριστὸν αἰῶνας ἐγεννήθη μεγάλη θρησκευτικὴ πάλη μεταξὺ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Βράχμα καὶ τοῦ Βοῦδδᾶ. Ὁ δὲ Βικραμαδιτύης ὁ Γ', ἀκμάσας κατὰ τὸ 400 περίπου ἔτος μ. Χρ., ἐξέτεινε τὸ τότε ἐπισημότερον εἰς τὴν Ἰνδιαν κράτος τῆς Οὔδης πρὸς μεσημβρίαν μέχρι τῆς Δεκανίας· ἀλλὰ κατὰ τὸ 600 ἔτος μ. Χ. εἰς μὲν τὴν Πενταποταμίαν εἰσέβαλον φυλαὶ ποιμένων, εἰς δὲ τὴν Δεκανίαν ἤκμαζον διάφοροι ἡγεμονοίαι, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἡγεμόνας βουδδίτας, καὶ ὑπὸ ἐνὸς τούτων ἐκτίσθη ἡ Καλκούττα· ὅτε δὲ κατὰ τὰ τέλη τῆς 10ης μετὰ Χριστὸν ἑκατονταετηρίδος οἱ Ἄρα-

ρες εισέβαλον καὶ εἰς τὴν Ἰνδικήν, ἔειδον ἐκεῖ εἰς τὴν Γαγγητικὴν χώραν οὐχὶ ἓν, ἀλλὰ πολλὰ μικρὰ κράτη.

9) + 75. Τὸ ἐπὶ τῆς Ἰνδικῆς κρᾶτος τῶν Ἀράβων ἐθεμελίωσε κατὰ τὸ ἔτος 997 ὁ Μοχμοῦδ, υἱὸς τοῦ Σεβοκτεγίν, τοῦ καθυποτάξαντος τὴν Ἀφγανίαν καὶ τὴν Πενταποταμίαν. Ὁ Μοχμοῦδ ἐνίκησεν εὐκόλως τοὺς διρηνενοὺς καὶ διχνοσύντας Ἰνδοὺς, κατέστρεψε τοὺς ναοὺς αὐτῶν, ἐθανάτωσε τοὺς ἱερεῖς, ἐκυρίευσεν διὰ τῶν ὀπλῶν τὰς πόλεις, καὶ διώρισεν εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ κατακτηθεῖσαν χώραν σκληροὺς Σατραπάς ὀνομαζομένους Ναθάβους. Ἡ κατάστασις δ' αὕτη διήρκεσε καθ' ὅλην τὴν χρονικὴν περιόδον τῆς βασιλείας τῶν Γασνεβιδῶν καὶ τῶν ἀκολουθῶν ἀραβικῶν δυναστειῶν.

9) + 76. Μίγιστα δὲ κακὰ προῦξένηται εἰς τὴν Ἰνδικήν καὶ αἱ ἐπιδρομαὶ τῶν Μογγόλων. Ὁ Τιμούρ ἢ Ταμερλάνος ἐξεστράτευσε κατ' αὐτῆς μετὰ 92.000 ἵππέων, διότι εἶχε τὴν πρόληψιν ὅτι ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς συνφέρωνε εὐτυχῶς πρὸς τὰ 92 ἐπίθετα τοῦ Μωάμεθ. Μετὰ τρομερὰς δ' αἱματοχυσίας, ἐρημώσεις καὶ καταστροφὰς πόλεων, ἀνεχώρησε πάλιν ὁ Τιμούρ ἐκ τῆς Ἰνδίας πρὸς καταπολέμειν τοῦ Βαγιαζήτου, ἀφήσας ἀνεπηρέαστον τὴν ἐπὶ τοῦ θρόνου διαδοχὴν τῶν Ἀράβων μοναρχῶν καὶ κρατήσας δι' ἑαυτὸν μόνον τὴν Πενταποταμίαν. Ἀλλὰ πρόγονός τις τοῦ Τιμούρ, ὀνομαζόμενος Βαρέρ, ὀλίγον χρόνον πρὶν εἰσβάλωσιν οἱ Πορτογάλλοι, δηλαδὴ κατὰ τὸ ἔτος 1525 μ. Χ., ἐκστρατεύσας μετ' ὀλιγαριθμοῦ, ἀλλὰ καλῶς διοργανομένου στρατοῦ, κατέκτησεν ὀλόκληρον τὴν Ἰνδίαν καὶ ἐθεμελίωσεν ἐκεῖ τὸ τοσοῦτον διαβόητον κατασταθὲν ὑστερον κρᾶτος τοῦ Μεγάλου Μογγόλου, καὶ δι' αὐτοῦ διεδόθη πάλιν ὁ ἰσλαμισμὸς ἐφ' ὅλης τῆς Ἰνδικῆς.

77. Ἐκ τῶν διαδόχων δὲ τούτου διακρίνεται πρὸ πάντων ὁ ἔγγοις αὐτοῦ Ἀκβέρ, ὁ ὁποῖος ὑπέβηεν ἡγεμονίαν ἐνάρετος, δίκαιος καὶ φρόνιμος (1555—1605). Τελευταῖος δὲ μέγας Μογγόλος βασιλεὺς τῆς Ἰνδίας ὑπέβηεν ὁ Αὐρεγγέβ, ὅστις προσεπάθει διὰ τῆς βίας νὰ μωχμεθανίσῃ τοὺς δυστυχεῖς Ἰνδοὺς.

* 78. Ἀποθνήσκοντος δὲ τοῦ Αὐρεγγέβ κατὰ τὸ ἔτος 1707, τὸ κράτος τοῦ μεγάλου Μογγόλου εἰς τὴν Ἰνδικὴν διηρέθη. Οἱ Σίχαι (Sikhs), οἵτινες ἀπετέλουν αἰρεσίαν τινα μωχμεθανικὴν, ἀπεχωρίσθησαν καὶ ἐθεμελίωσαν κατὰ τὸ ἔτος 1712 πολιτείαν ἀριστοκρατικὴν εἰς τὴν Λαχόρην, οἱ δὲ Μαραῖται, μάχιμος Ἰνδικὴ φυλὴ, ἔγειναν κύριοι τῆς Δελανίας κατὰ τὸ μέσον τῆς Ἰνδικῆς χερσονήσου. Κατὰ τὸ ἔτος δὲ 1739 λαστρική εἰσβολὴ τοῦ Ἀφγάνου Ναδὶρ Σάχου εἰς τὴν Ἰνδικὴν κατέστρεψε τὸ ἐκεῖ κράτος τοῦ μεγάλου Μογγόλου, ὁ ὁποῖος τυπικῶς μόνον ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦ αυτοκράτορος, διότι ὅλοι οἱ Ναβάβαι καὶ Παζιάδες, οἱ ἑπαρχοὶ δηλαδὴ καὶ οἱ ὑποτελεῖς φόρου ἡγεμόνες, ἔγειναν ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀνεξάρτητοι.

70) + β 78. Εἰς τὰς ἐμφυλίους ταύτας ταραχὰς καὶ ἐρίδας τῶν Ναβάβων καὶ Παζιάδων ἀνemieχθησαν τελευταῖον οἱ Εὐρωπαῖοι, οἱ Γάλλοι δηλαδὴ καὶ οἱ Ἄγγλοι, τῶν ὁποίων ἡ παλαιὰ ἀντιζηλία ἐγέννησεν εἰς τὴν Ἰνδικὴν πόλεμον ἑπτασετῆ. Ἡ Γαλλία εἶχεν ἰκανὰς δυνάμεις καὶ ἡδύνατο νὰ καταστῇ αὐτὴ κυρία τῆς Ἰνδικῆς· ἀλλ' ὁ διοικητὴς τῶν ἐκεῖ Γαλλικῶν κατακτήσεων Λαβουρναῖος, ὅστις κατὰ τὸ ἔτος 1746 εἶχεν ἀποσπάσαι ἐκ τῶν Ἄγγλων τὴν πόλιν Μινδράσαν, καὶ ὁ διοικητὴς τῆς Πανδεχρίας Δουπλεῖξ, ἀμφότεροι ἄξιοι ἀλλὰ λίαν φιλόδοξοι ἄνδρες, ἔγειναν ἐχθροὶ πρὸς ἀλλήλους ἐνεκα ἀντιζητίας, καὶ ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις, μὴ δευχθεῖσα ἰκανῇ

ὅπως συνδιαλλάξῃ τοὺς ἀξιόους τούτους στρατηγούς, ἀπώλεσε τὴν Ἰνδίαν, ἣτις κατεκτήθη ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων αὐτῶν Ἑγγλων. Ὁ Λαβουροναῖος ἀνεκλήθη καὶ ἐφυλακίσθη εἰς τὴν Βαστίλλην· ὡσαύτως ἀνεκλήθη καὶ ὁ ἀντίζηλος αὐτοῦ Δουπλεξὶς κατὰ τὸ ἔτος 1757, διότι οἱ ἀσύνητοι ἔμποροι τῆς Γαλλικῆς Ἰνδικῆς ἐταιρίας ἐζήτουν τὴν εἰρήνην καθ' ὃν χρόνον ὁ πόλεμος ἦτο ἀναγκαῖος, ὅπως φθάσωσιν εἰς τὸν ἐπιδιωκόμενον ὑπ' αὐτῶν σκοπὸν.

80. Μετὰ δὲ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Δουπλεξὶς ὁ Ἑγγλος Λόρδος Κλίβηρς, κυριεύσας πάλιν τὴν πόλιν Καλκούτταν κατὰ τὸ ἔτος 1759, καὶ νικήσας κατὰ κράτος τοὺς Γάλλους εἰς τὴν ἐν Πλασέα μάχην, ἔρριψε τὰ θεμέλια τοῦ κατὰ τὴν Ἰνδίαν ἀγγλικοῦ κράτους, καὶ οἱ Γάλλοι ἐξεδιώχθησαν ἐξ ὅλης τῆς Ἰνδίας. Ἐκτοτε δὲ οἱ πολυμήχανοι Ἑγγλοι, ἀναμιγνύμενοι εἰς τὰς μεταξὺ τῶν ἐντοπίων μωαμεθανῶν ἡγεμόνων γεννηόμενας δικροφάς, μετεχειρίζοντο ἐπιτηδείως τὸν ἕνα κατὰ τοῦ ἄλλου, μέχρις οὗ βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον καθυπέταξαν ὅλους εἰς τὸ κράτος αὐτῶν. Καὶ κατὰ πρῶτον ἐπέβαλλον εἰς αὐτοὺς τὴν προσπεποιημένην αὐτῶν προστασίαν, ἔπειτα δὲ ἠνάγκαζον τοὺς ἡγεμόνας νὰ πωλῶσι τὴν χώραν αὐτῶν ἀντὶ ἐτησίως συντάξεως, ἢ ὑπεκίνουν ἀποστασίας, καὶ μετὰ ταῦτα κατεδίβαζον ἐκ τοῦ θρόνου τοὺς ἀποστάτας καὶ σφετεριστάς τῆς ἐξουσίας. Ἡ πρώτη δὲ χώρα, τὴν ὅποιαν οἱ Ἑγγλοι προσήρτησαν τοιοῦτοτρόπως εἰς τὴν Ἰνδικὴν, ὑπῆρξεν ἡ Βεγγάλη. Ταύτην παρέχθησε κατὰ τὸ ἔτος 1765 ὁ μέγας Μογγόλος Σαχ' Ἀλλοῦμ, ὡς δῆθεν κυρίαρχος αὐτῆς, εἰς τοὺς Ἑγγλους, λαβὼν παρ' αὐτῶν 12 λαμ. ρουπιῶν (ἧτοι 4,000,000 περίπου δραχμῶν) ἐτησίαν σύνταξιν. Τοιοῦτοτρόπως δὲ προώδευον οἱ Ἑγγλοι ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῶν προστατῶν, καὶ τὸ σύστημα τοῦτο ἠκολούθησεν ὁ διοικητὸς Λόρδος

Κλίθης, ὅστις ἐκυβέρνησε τὴν Ἰνδίαν μετὰ πολλῆς ἀπανθρωπίας καὶ θηριωδίας, σφετερισθεὶς τὸ μονοπώλιον τῆς ὀρύξεως, ἐκ τοῦ ὁποίου εἰς ἓν ἔτος ἀφορίας πολλάι χιλιάδες ἀνθρώπων ἀπέθανον ὑπὸ τῆς πείνης. Καὶ ἀνεκλήθη μὲν οὗτος διὰ τὴν τραχύτητα καὶ τὰς μεγάλας αὐτοῦ καταπιέσεις, καὶ ἀντ' αὐτοῦ διωρίσθη γενικὸς διοικητὴς τῆς Ἰνδίας ὁ Οὐάρρηκν Ἀστιγξ· ἀλλὰ καὶ τούτου ἡ κυβέρνησις ὑπῆρξε πολὺ σκληροτέρα καὶ ἀπάνθρωπος. Διὰ τοῦτο ἀπελύθη καὶ οὗτος τῆς ὑψηλῆς κατ' αὐτοῦ θέσεως καὶ πρὸς ἐπιτήρησιν τῶν μελλόντων διοικητῶν τῆς Ἰνδίας συνέστησεν ὁ Ἀγγλος πρωθυπουργὸς Πίττ κατὰ τὸ ἔτος 1784 τὸ λεγόμενον Ἰνδικὸν Ἐλεγκτήριον. ἀλλ' οἱ ταλαίπωροι Ἰνδοὶ ἔμειναν πάλιν ἀνευ ἰκανοποιήσεως καὶ αἱ τῶν Ἀγγλων καταπιέσεις καὶ παρανομίαι ἐξηκολούθησαν ὅπως καὶ πρότερον.

82. Οἱ Ἀγγλοὶ ἀπὸ τοῦ 1767 ἔτους μετὰ Χριστὸν φοβεροῦς ἐπολέμησαν πολέμους πρὸς τοὺς Μωαμεθανοὺς ἡγεμόνας καὶ πρὸς τοὺς ἐντοπίους Ἰνδοὺς, καὶ κατὰ πρῶτον πρὸς τὸν Σουλτάνον τῆς Μουσούρης Χαϊδερ Ἀλῆν, τοῦ ὁποίου τὸ κράτος μόλις κατὰ τὸν 4ον αὐτοῦ πόλεμον ἠδυνήθησαν νὰ καταστρέψωσιν. Ὁ τότε σταλεὶς κατὰ τῆς Ἰνδίας στρατηγὸς Οὐέλλεσλέης, ὁ μετὰ ταῦτα δοξασθεὶς ὑπὸ τὸ ὄνομα Οὐέλιγκτὼν, ἐκυρίευσεν κατὰ τὸ ἔτος 1799 ἐξ ἐφόδου τὴν πόλιν Σεριγγαπατνάμην, ὅπου ἔπεσεν ἡρωϊκῶς μαχόμενος ὁ ἀνδρεῖος τοῦ Χαϊδερ Ἀλῆ υἱὸς Τιποῦ Σαίβ. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Ἀγγλοὶ κατετρόπωσαν τοὺς μαχίμους Ἰνδοὺς Μαράττας, καὶ τελευταῖον προσήρτησαν εἰς τὸ Ἰνδικὸν αὐτῶν κράτος τὸ βασίλειον τῆς Οὐδης, καὶ ἔκτοτε ὀλίγαι χιλιάδες Ἀγγλων ἔχουσιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν 180—184, 000,000 Ἰνδῶν. Ἡ τελευταία δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1856 ἕνεκα τῶν καταχρήσεων καὶ καταπιέσεων τῆς ἀγγλοῖν-

δικῆς κυβερνήσεως ἐκραγείσα φοβερά ἀποστασία τῶν ἐν-
τοπιῶν Ἰνδικῶν συνταγμάτων τοῦ Ἀγγλοῖνδικοῦ στρα-
τοῦ ἔφερον εἰς τὸ χεῖλος τῆς καταστροφῆς τὸ κράτος τῶν
Ἀγγλων εἰς τὴν Ἰνδικήν. Ὁ κατὰ τὴν 29 Φεβρουαρίου
1856 διορισθεὶς γενικὸς διοικητὴς τῆς Ἰνδίας λόρδος
Κάνιγγ, διατάξας εἰς τὴν Καλκούτταν τὴν ἔνωσην τοῦ
βασιλείου τῆς Οὐδης μετὰ τῶν χωρῶν τῆς Ἀνατολι-
κῆς Ἰνδίας, τόσον πολὺ δυτηρέτησε τοὺς Ἰνδοὺς, ὥστε
ἐξερράγη φοβερά ἀποστασία τῶν Ἰνδικῶν στρατευμάτων,
τῆς ὁποίας τὴν πρωτοβουλίαν ἔλαβον οἱ μωαμεθανοὶ
στρατιῶται, ὄνειρενόμενοι τὴν ἀναζωογόνησιν τοῦ παλαιοῦ
κράτους τοῦ Μεγάλου Μογγόλου.

82. Οἱ Μουσουλμάνοι, οἱ ὅποιοι ἦταν οἱ ἀρχαῖοι κύριοι
τῆς χώρας, ἐνώθησαν τότε προθύμως μετὰ τῶν Ἰνδῶν,
πιστεύοντες εἰς κοινὴν τινα προφητείαν, κατὰ τὴν ὁποίαν
ἡ ἐξουσία τῶν Ἀγγλων, ἡ ἰδρυθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος 1757,
ἔμελλε νὰ ἐξαφανισθῇ κατὰ τὸ 1857, δηλαδὴ 100 ἔτη
μετὰ τὴν ἰδρυσιν αὐτῆς. Αἰματηρὰ δὲ καὶ λυσσώδης πά-
λη ἐξερράγη ἐπὶ τῶν εὐφρόων καὶ πλουσίων πεδιάδων
τοῦ Γάγγου.

83. Ἀπερίγραπτοι ὑπῆρξαν τότε αἱ καταστροφαί, τὰς
ὁποίας ὑπέφερον κατὰ τὴν φοβερὰν ταύτην ἐπανάστασιν
αἱ εἰς τὴν Ἰνδικὴν χώραν εὐρισκόμεναι εὐρωπαϊκαὶ οἰκο-
γένειαι, καὶ ἰδίως εἰς τὴν Καουμπόρην, ὅπου τὰς αἰμα-
τηρὰς καὶ σπαραξικαρδίους ἐκείνας σκηνὰς διεύθυνεν ὁ
Ἰνδὸς πρίγκιψ Νανὰ Σαχ ἡ Β, ὁ δικαίως ἐπονομα-
σθεὶς Τίγρις τῆς Βιθοόρας (Bithoor). ἀλλ' αἱ θαυμάσιαι
νίκαι τοῦ ἥρωος στρατηγοῦ τῶν Ἀγγλων Ἀβελὼκ, ὅστις,
θυσιάσας τὴν ζωὴν αὐτοῦ εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος
του, ἐτιμήθη δι' ἀνδριάντος ἐν Λονδίῳ, ἡ κυρίευσίς τῆς
δουρᾶς πόλεως Δελχῆς κατὰ τὴν 11 Σεπτεμβρίου
1857 καὶ ἡ μετ' ὀλίγον κρίσιμος νίκη τοῦ Σίρ Κόλιν

Κάμπδελ κατά τὸ ἔτος 1858 ἐστερέωσαν τὸ κλονούμενον κράτος τῶν Ἀγγλῶν εἰς τὴν ὑπὸ 180 ἑκατομμυρίων κατοίκων κατοικουμένην Ἰνδίαν.

84. Ἡ μεγάλη αὐτὴ Ἰνδικὴ ἐπανάστασις ἐχρησίμωσεν ὡς μᾶθημα εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἣ ὁποία κατὰ τὸ ἔτος 1858 κατήργησε τὴν ἀρχαίαν Ἐμπορικὴν Ἐταιρίαν τῶν Ἰνδιῶν, ἣτις ἐκυβέρνησα τυραννικῶς τὸς Ἰνδίας ἐκ Λονδίνου δι' ἐπιτρόπου. καὶ ἀντ' αὐτῆς ἐσχημάτισε χωριστὸν ὑπουργεῖον τῶν Ἰνδιῶν. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1860 κατηργήθη καὶ ὁ στρατὸς τῶν Ἰνδιῶν, καὶ δὲν μεταχειρίζονται πλέον ἐκεῖ οἱ Ἀγγλοὶ, εἰμὴ ἀγγλικά στρατεύματα, πολλοὶ δὲ νόμοι, τοὺς ὁποίους ἐνομοθέτησεν ἡ Ἀγγλία περὶ τῶν Ἰνδιῶν κατὰ τὸ ἔτος 1861, ἀπέδειξαν, ὅτι αὐτὴ φροντίζει πολὺ περὶ τῆς εὐτυχίας τῆς Ἰνδίας· διότι διωγράνωσεν ἄριστα τὴν δικαστικὴν ἐκεῖ ἐξουσίαν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἰσχυροῦς ἐν Λονδίῳ ἐπέστησε τὴν προσοχὴν αὐτῆς εἰς τὴν κατασκευὴν σιδηροδρόμων καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ βαμβάκος, καὶ συνετέλεσε τοιοῦτοτρόπως σπουδαίως εἰς τὴν αὔξησιν τῶν προσόδων τῆς χώρας ἐκείνης καὶ εἰς τὴν εὐτυχιάν τῶν εἰς τὴν ἀγγλικὴν κυβέρνησιν ὑπακουόντων ἑκατομμυρίων κατοίκων τῆς Ἰνδίας.

Σημερινὰ Ἀγγλικὰ Ἰνδία.

85. Οἱ Ἀγγλοὶ μετὰ τὸν φοβερὸν αὐτῶν πόλεμον πρὸς τὴν Δημοκρατίαν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἣ ὁποία ἀπέσπασεν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν τὴν λαμπροτέραν χώραν τῆς Ἀμερικῆς, τὸν Καναδᾶν, ἐθεμελίωσαν τὸ ἀποικιακὸν αὐτῶν κράτος εἰς τὴν Ἀσίαν, καὶ ἐντὸς τοῦ χρονικοῦ διαστήματος 13 ἐτῶν, δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1843 ἕως τοῦ 1856, κῦξσαν πολὺ τὰς

κατακτήσεις αὐτῶν εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ κατὰ μὲν τὸ ἔτος 1843 ἔγειναν κύριοι τῆς Σινδίας, χώρας κειμένης εἰς τὸ Δέλτα τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ καὶ ἐχούσης πρωτεύουσαν τὴν Ὑδεραβάδην, κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1848 ὑπέταξαν τὸ βασιλείον τῆς Λαχόρης, καὶ κατὰ τὸ ἀκόλουθον ἔτος 1849 τὸ βασιλείον τῆς Πουντσάβης, καὶ τοιουτοτρόπως ἐξέτειναν τὸ μέγα αὐτῶν κράτος ἐφ' ὅλης τῆς μακρᾶς πεδιάδος τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος 1853 ἐτελείωσαν τὸν νέον πόλεμον πρὸς τοὺς Βερμάνας, κατὰ τὸν ὅποιον ἐκυρίευσαν πολλοὺς λιμένας καὶ τὰ παράλια τοῦ Πεγγοῦ, καὶ τελευταῖον κατὰ τὸ ἔτος 1856 ἔγειναν κύριοι τοῦ πλουσίου βασιλείου τῆς Οὐδης εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ Γάγγου, ὅπου κεῖται ἡ περιφανὴς πόλις Λαύκνοβας, ἔχουσα πληθυσμὸν 300,000 κατοίκων.

86. Μετὰ δὲ τὰς ἀνωτέρω ἐκτεθείσας καταπληκτικὰς κατακτήσεις αἱ εἰς τὴν ἡπειρωτικὴν Ἀν. Ἰνδίαν ἀγγλικαὶ κτήσεις ἐκτείνονται σήμερον ἀπὸ τῆς 7ης μέχρι τῆς 9ης μοίρας βορείου πλάτους καὶ ἀπὸ τῆς 69ης μέχρι τῆς 92ας ἀνατολικοῦ μήκους. Κατοικεῖται δ', ὡς προείπομεν, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ὑποκειμένων εἰς τὴν ἀγγλικὴν προστασίαν χωρῶν, ὑπὸ 180,000,000 κατοίκων καὶ διαιρεῖται εἰς τέσσαρας προεδρίας, δηλαδή εἰς τὴν προεδρίαν 1) τῆς Καλκούτης ἢ Βεγγάλης 2) τῆς Μαδράσης 3) τῆς Βομβάης καὶ 4) τῆς Πουντσάβης μετὰ τῶν ΒΔ χωρῶν. Ὑπελόγισαν δὲ οἱ ἀσχολούμενοι εἰς τὰ τοιαῦτα, ὅτι τὰ ὄρια αὐτῆς ἀποτελοῦσι γραμμὴν ἴσην πρὸ τὸ ἥμισυ τῆς ὅλης περιφέρειας τῆς γῆς. Τὸ λαμπρὸν δὲ κλίμα, αἱ κατάφυτοι αὐτῆς γαῖαι, τὰ βαθύσια δάση καὶ τὰ πλούσια μεταλλεῖα καθιστῶσι τὴν Ἰνδικὴν μίαν τῶν πλουσιωτέρων καὶ ὀρεινότερων χωρῶν τοῦ κόσμου.

Χαρακτήρ Ἰνδῶν.

87. Οἱ Ἰνδοὶ φημιζονται ὡς λαὸς τῆς φαντασίας καὶ τῶν αἰσθημάτων, ὅντες πετροικισμένοι δι' ἐξαιρέτου ποιητικοῦ πνεύματος, τοῦ ἑποίου στεροῦνται οἱ Κινέζοι. Οἱ Ἰνδοὶ διακρίνονται καὶ διὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῶν κλίσεως πρὸς τὸ σκοτεινὸν καὶ μυστηριώδες καὶ διὰ θρησκείας, ἣ ἑποία εἶναι πλουσία εἰς πολυπληθεῖς μύθους καὶ εἰς εἰκονικὰ παραστάσεις τοῦ θεοῦ καὶ τῶν σχέσεων αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἐνῶ ἡ τῶν Κινέζων θρησκεία στρέφεται κυρίως εἰς ἐξωτερικὰς τελετάς. Ἄλλ' οἱ Ἰνδοὶ ἔχουσι τὴν ἰδιαζούσαν καὶ παράδοξον φύσιν τοῦ ὅτι μόνοι ἐξ ὅλων τῶν λαῶν τῆς Κεντρικῆς φυλῆς ἔμειναν ἐξ ἀμνημονούτων χρόνων σχεδὸν ἀμετάβλητοι. Ἠλλάδι καὶ εἰς αὐτοὺς, ὅπως καὶ εἰς τοὺς Κινέζους, πρὸ πολλῶν αἰώνων ἔπαυτε πᾶσα πρόοδος καὶ ἀνάπτυξις καὶ ὅλα μένουσιν ἐκεῖ ἀκίνητα καὶ στάσιμα.

Διαιρέσεις τῶν Ἰνδῶν εἰς τάξεις.

† 88. Οἱ Ἰνδοὶ διαίρουσιν εἰς διακεκριμένας κοινωνικὰς τάξεις, κατὰ τὰς ἑποίας ὁ υἱὸς μετέρχεται διαδοχικῶς τὸ ἔργον καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πατρὸς καὶ ἀντικαθιστᾷ αὐτὸν εἰς τὴν κοινωνίαν.

89. Περὶ τῆς γενέσεως τῶν τάξεων οἱ Ἰνδοὶ μυθολογοῦσιν, ὅτι ὁ Βράχμας, ὁ ὕψιστος δηλαδὴ Θεὸς, ἐγέννησε κατ' ἀρχὰς τέσσαρας υἱούς, τὸν Βραχμᾶνα, τὸν Ξατρῆν, τὸν Βαῦσύαν καὶ τὸν Σούδραν, τὸν πρῶτον ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, τὸν δεῦτερον ἐκ τοῦ δεξιοῦ βραχίονος, τὸν τρίτον ἐκ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς καὶ τὸν τέταρτον ἐκ τοῦ δεξιοῦ ποδός· ἐκ τούτων δ' ἐγεννήθησαν αἱ τέσσαρες αὐτῶν τάξεις, εἰς τὰς ἑποίας ὁ

Βράχμας ἀπηγόρευσεν αὐστηρῶς πᾶσαν μεταξὺ αὐτῶν ἀνάμιξιν καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ μετώπου ἑνὸς ἐκάστου Ἰνδοῦ πᾶν ὅ,τι μέλλει νὰ συμβῆ εἰς αὐτὸν ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐπειδὴ αἱ ἐν τῇ Ἰνδία τάξεις διακρίνονται καὶ διὰ τοῦ χρώματος τοῦ προσώπου αὐτῶν, οἱ ἱστορικοὶ παραδέχονται ὅτι αἱ ἀρχαῖαι καὶ αἱ προνομιακαὶ τάξεις τῆς Ἰνδικῆς εἰσῆλθον εἰς τὴν χώραν ἐκείνην ὡς κατακτηταὶ καὶ καθυπέταξαν τοὺς αὐτόχθονας κατοικοῦς.

71) † 90. Τέσσαρες εἶναι αἱ κύριαὶ καὶ διακεκριμέναι τάξεις α.) οἱ Βραχμᾶνες β.) οἱ Ξατράαι, γ.) οἱ Βαῖσύαι, καὶ δ.) οἱ Σοῦδραϊ.

† 91. α.) Βραχμᾶνες. Τὴν πρώτην ἢ ἀνωτάτην βαθμίδα εἰς τὴν σειρὰν τῶν τεσσάρων Ἰνδικῶν τάξεων κατέχει ἡ τάξις τῶν Βραχμάνων.

† 92. Οἱ Βραχμᾶνες δὲν εἶναι ἐκ γενετῆς ἱεροὶ καὶ σοφοί· ἀλλὰ διὰ μακρᾶς σειρᾶς αὐστηρῶν τελετῶν, αἰτινὰς ἀρχίζουσι κατὰ τὸ πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν, ὀφείλουσι νὰ γείνωσιν ἄξιοι τῆς ἀπολαύσεως τῆς μυστηριώδους ζώνης, τὴν ὁποίαν οὐδέποτε πλέον ἐκβάλλουσι ἐκ τοῦ σώματος αὐτῶν, προσέχοντες νὰ διατηρῶσιν αὐτὴν καθαρὰν καὶ ἀμίαντον ἀπὸ παντὸς ῥύπου. Μέχρις οὗ δὲ διδαχθῶσι τὰς Βέδας, δηλαδὴ τὰ ἱερὰ βιβλία τῶν Ἰνδῶν, διαμένουσιν ἔτη πολλὰ εἰς τὴν οἰκίαν διδασκάλου, ἐπέχοντος τόπον πατρός· μετὰ δὲ ταῦτα νυμφεύονται.

93. Τύποι αὐστηροὶ κανονίζουσι τὰς καθημερινὰς τῶν Βραχμάνων πράξεις, συνισταμένας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς προσευχὰς, θυσίας, ἐκνίψεις καὶ καθάρσεις ἐκ τῶν προστριβομένων εἰς τὸ σῶμα αὐτῶν μολυσμάτων. Δὲν συγχωρεῖται δὲ νὰ συμφάγωσι μετὰ τινος ἐκ τῶν κατωτέρων τάξεων, οὐδὲ ἂν αὐτός ἦτο αὐτός ὁ βασιλεὺς, οὔτε νὰ θανατώσῃ ζῶντι, οὐδὲ νὰ τραφῶσιν ἐξ ἄλλου

κρέατος, εἰμὴ ἐκ τῶν κρείττων τῶν ζώων, τῶν προσφερομένων εἰς τὰς θυσίας, καὶ τοῦτο διότι κατὰ τὸ δόγμα τῆς μετεμψυχώσεως δυνατόν νὰ κατοικῶσιν ἐντὸς τῶν σωματικῶν ζώων ἀνθρώπιναι ψυχαί.

† 94. Αἱ γὰρ τῶν Βραχμάνων εἶναι ἐξηρημένοι τοῦ ἐγγείου φόρου. Μόνον οἱ Βραχμᾶνες εἶναι ἰατροί, διότι, κατὰ τὴν γενικὴν πίστιν τῶν Ἰνδῶν, αἱ ἀσθένειαι προέρχονται ἐκ θείας τιμωρίας· μόνον αὐτοὶ εἶναι δικασταί, διότι αὐτοὶ μόνοι γνωρίζουσι τοὺς νόμους. Καθῆκον τῶν Βραχμάνων εἶναι προσέτι νὰ προλέγωσι τὰς καλὰς καὶ κακὰς ἡμέρας, νὰ ἀποτρέπωσι τὰς κατάραι καὶ τὰς μαγείας, νὰ καθαρίζωσι τοὺς μολυσμοὺς τῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ τελῶσι τὰς κηδεῖαι τῶν νεκρῶν. Οἱ Βραχμᾶνες δίδουσι καὶ εἰς τὰ γεννώμενα τέκνα τὰ ὀνόματα καὶ ἀγιάζουσι τὰς οἰκίας· αὐτοὶ κτίζουσι τὰ ἀστεροσκοπεῖα καὶ δημοσιεύουσι τὸ ἡμερολόγιον· αὐτοὶ ἐξορκίζουσι τὰ δαιμόνια καὶ τελοῦσι τὰς θυσίας· αὐτοὶ φυλάττουσι καὶ τοὺς ναοὺς, καὶ εὐλογοῦσι τοὺς γάμους, κατὰ τοὺς ὁποίους ἐξαπλοῦται ὕψασμα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν νεονύμφων, οἵτινες μετὰ τὴν εὐλογίαν δίδουσιν ἀμοιβαῖον ὄρκον πίστεως, ὅστις εἶναι γεγραμμένος εἰς φύλλον φοίνικος (κουρμαδίζης). Οἱ Βραχμᾶνες τελευτηκίον ἔχουσι εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν τὰ ἱερὰ βιβλία τῶν Ἰνδῶν (τὰς Βέδας,) καὶ αὐτοὶ μόνοι ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐξηγῶσιν αὐτά.

95. Ἐὰν Ἰνδὸς τις ἐξυβρίσῃ Βραχμᾶνα ἢ βραπίσῃ αὐτὸν καὶ δι' ἀπλοῦ χόρτου, τοῦτο θεωρεῖται ὡς ἁμαρτία θανάσιμος, ἡ ὁποία φέρει τὸν ἐνοχον εἰς τὴν κόλασιν, καὶ εἰάν οὗτος ἦναι Σούδρας ἐκ τῆς κατωτάτης τάξεως, ἐμπήγεται εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ πεφυρακτωμένος σίδηρος. Ἐὰν δὲ τοιοῦτος τις θελήσῃ νὰ διδάξῃ τὸν Βραχμᾶνα, χύνεται εἰς τὰ ὄτα καὶ εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ ζέον ἐλαιον,

καὶ τελευταῖον ἐὰν Σούδρας καθήσῃ ἐπὶ τοῦ τάππτος Βραχμᾶνός τινος, καυτηριάζεται καὶ ἐξορίζεται.

96. Μέγα μέρος τοῦ καθημερινοῦ βίου τῶν Βραχμᾶνων κατατρίβεται εἰς ἱεροπραξίας· δι' ὅλα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ὑπάρχουσι τύποι τινὲς καθιερωμένοι, τοὺς ἑποίους δὲν δύνανται νὰ παραβῶσιν. Ὁ Βραχμᾶν π. Χ. δὲν συγχωρεῖται νὰ οὐρήσῃ ἢ νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ἀνάγκην ἐπάνω εἰς δρόμον ἢ εἰς τέρραν, ἢ ἐπάνω εἰς λειβάδιον ἢ εἰς ἀγρὸν, οὔτε εἰς τὰ ἄκρα τοῦ ποταμοῦ, οὔτε ἐντὸς ποταμοῦ, οὔτε εἰς τὴν κορυφὴν ὄρους, οὔτε εἰς τρύπαν, καθόσον αὐτῇ δύναται νὰ κατοικῆται ὑπὸ ζώων, οὔτε ἱστάμενος ὄθιος, οὔτε βιδιζων. Ἀλλ' ἀφοῦ πρῶτον σκεπάσῃ τὴν γῆν διὰ ξύλων καὶ ξηρῶν χόρτων, τότε δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο ἐν ἄκρᾳ σιωπῆ, ἔχων τὴν κεφαλὴν κεκαλυμμένην διὰ τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ καὶ ἐὰν ᾔναι ἡμέρα, πρέπει νὰ στρέψῃ τὸ πρόσωπον πρὸς βορρᾶν, ἐὰν δὲ νύξ, πρὸς μεσημβρίαν. Ἐὰν δὲ τὰ μέρη τοῦ ἐριζοντος δὲν διακρίνωνται ἐνεκα τοῦ πυκνοῦ σκότους, τότε δύναται ὁ Βραχμᾶν νὰ στρέψῃ τὸ πρόσωπον ὅπου τύχῃ, ἀλλὰ δὲν εἶναι συγκεχωρημένον νὰ ἴδῃ τὰ περιτώματα αὐτοῦ.

97. Οἱ Βραχμᾶνες, ἵνα ἀξιωθῶσι μετὰ θάνατον τῆς οὐρανοῦ μακαριότητος, ὑποβάλλουσιν ἑαυτοὺς εἰς βίον σιληρότατον καὶ εἰς αὐστηρότατας ἀσκήσεις· ἵστανται δηλὰ μῆνας ὀλοκλήρους ὄθιοι κατὰ τρόπον δυσκολώτατον, νηστεύουσι, μαστιγοῦσιν ἑαυτοὺς καὶ περιπατοῦσι γυμνόποδες ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, ὅθεν καὶ Γυμνοσοφισταὶ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ὠνομάσθησαν· σήμερον δὲ οἱ ἀσκηταὶ οὗτοι, οἱ γυμνοσοφισταὶ, ὀνομάζονται Φακίραι. Εἰς τοιοῦτος, Κάλιος καλούμενος, παρακολουθήσας τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον μέχρι τῆς Βαβυλώνης, ἀπέθινεν οἰκειοθελῶς ἐπὶ τῆς πυρᾶς ἐνώπιον τοῦ μεγάλου τούτου κατακτητοῦ τῆς Ἀσίας. Ἄλλος πάλιν τοιοῦτος,

δομαζόμενος Ζάριμανος Χήγαν, ἔλθων πρέσβυς πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Αὐγουστον, ἐκείνῳ καὶ αὐτὸς οἰκειοθελῶς ἐν Ἀθήναις ἐνώπιον τοῦ κοσμοκράτορος τούτου.

98. Τὸν ψυχορραγοῦντα Βραχμᾶνα ἐξαπλοῦσιν ἐπὶ κλίνης, κατεσκευασμένης ἐκ χόρτου τῶν ἀγρῶν, περιρραντίζοντες διὰ τοῦ ἱεροῦ ὕδατος τοῦ Γάγγου, καὶ ψάλλοντες ἐπ' αὐτοῦ στιχηρὰ τροπάρια ἐκ τῶν ἱερῶν αὐτῶν βιβλίων ἀπὸ δὲ ἀποθάνῃ, πλύνουσι, θυμιάζουσι καὶ κοσμοῦσι δι' ἀνθῶν τὸν νεκρὸν· μετὰ δὲ ταῦτα καίουσι τὸ σῶμα, περιρραντίζουσι τὴν τέφραν δι' ἀγιάσματος, καὶ συλλέξοντες αὐτὴν ἐντὸς φύλλων, καταθέτουσι πρῶτον εἰς τὴν γῆν, ἔπειτα μετὰ νέαν τελετὴν, ῥίπτουσιν αὐτὴν εἰς τὸν ποταμὸν Γάγγην.

99. Οἱ Βραχμᾶνες, δομαζόμενοι τοιοῦτοτρόπως ἐκ τοῦ Βράχμα, καὶ ὄντες οἱ ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ οἱ ἱερεῖς τῶν Ἰνδῶν, ὅπως οἱ Λευῖται τῶν Ἑβραίων, ἦσαν ἱερεῖς καὶ ἀπαραβίαστοι καὶ οὐδένα ἐπλήρονον φόρον. Ἀπετέλουν δ' οὗτοι καὶ τὸ συμβούλιον τοῦ βασιλείως καὶ κατεῖχον τὰς ἀνωτάτας θέσεις τῆς πολιτείας. Αὐτοὶ ἦσαν οἱ ἔφοροι τῆς θρησκείας, οἱ φύλακες τῶν νόμων καὶ οἱ ταμίαι τῆς σοφίας· αὐτοὶ ἐνσχολοῦντο εἰς τὴν ἀπτρολογίαν, καὶ ἐθεωροῦντο παρὰ τῶν Ἰνδῶν ὡς φιλόσοφοι καὶ ὡς θεολόγοι καὶ προφῆται.

12) 100. 6) Ἐατρώα. Ἡ δευτέρα τῶν Ἰνδῶν τάξις, ἡ τῶν Ἐατρωῶν, περιλαμβάνει τοὺς μαχίμους ἀνδρας, οἱ ὅποιοι εἶχον καθῆκον νὰ ὑπερασπίζωσι διὰ τῶν ὀπλῶν τὴν χώραν αὐτῶν, πληρονόμιοι διὰ τοῦτο καὶ ἀπολαμβάνοντες προνόμια. Ἀπετέλουν δὲ οὗτοι μετὰ τοὺς γεωργοὺς τὴν πολυπληθεστέραν τάξιν τῶν Ἰνδῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ Ἰνδοὶ ἦσαν φιλειρηνικοὶ, οἱ Ἐατρώα, σπινίως ἔχοντες νὰ κατὰδιδῶσιν ἐχθροῦς, τοσοῦτον ἀπεχαιρώνθησαν, ὥστε κτετέτησαν εὐκολωτέραν τὴν ὑπεροχὴν τῶν

Βραχμάνων. Ἐκ τῆς τάξεως τῶν Ξατρουῶν ἐλαμβάνοντο οἱ βασιλεῖς, οἷτινες καὶ αὐτοὶ ἐπολέμουν ἐν ἀνάγκῃ, καὶ ἐθεωροῦντο μὲν ὡς ἀρχηγοὶ τῆς πολιτείας, εἶχον ὅμως κατὰ τὸν βαθμὸν τὰ δευτερεῖα μετὰ τοὺς Βραχμᾶνας, οἱ ὅποιοι ἤθελον θεωρῆσαι ἀτιμίαν τῶν νὰ δώσωσιν εἰς τοὺς βασιλεῖς τὰς ἰδίαις αὐτῶν θυγατέρας εἰς γάμον ἢ καὶ νὰ συμπάγωσι μετ' αὐτῶν. Οἱ ὑπὸ τῶν Βραχμάνων συνταχθέντες νόμοι ὀρίζουσι τὰ καθήκοντα τῶν βασιλέων καὶ τὸν τρόπον τοῦ κυβερνᾶν. Οἱ ἐπισιμότεροι δὲ καὶ ἀνώτατοι ὑπάλληλοι καὶ εἰς ὑπουργοὶ καὶ σύμβουλοι τοῦ βασιλέως ἐλαμβάνοντο ἐκ τῆς τάξεως τῶν Βραχμάνων. Ἄλλ' ὅμως ἡ δύναμις καὶ τὸ ἀξίωμα τῶν βασιλέων ἦσαν μεγάλα, τὸ ὁποῖον ἀποδεικνύει καὶ ὁ νόμος, κατὰ τὸν ὅποιον οἱ βασιλεῖς ἐθεωροῦντο οἱ ἀληθεῖς ἰδιοκτῆται ὅλων τῶν ἀγρῶν· οἱ δὲ γεωργοὶ εἶχον μόνον τὴν νομὴν, πληρόντες ὠρισμένον φόρον ἐκ τοῦ εἰσοδήματος αὐτῶν.

12.) 101. γ) Β α ἱ σ ὑ α ι. Εἰς δὲ τὴν τρίτην τάξιν, εἰς τοὺς Βαῖσῦας, ἀνήκεν ἡ μερίς τῶν Ἰνδῶν, ἡ ὅποια μετῆρχετο κατ' ἐξοχὴν τὴν γεωργίαν, καὶ ἦτις κατήγετο ἐκ τῶν πρώτων ἐλευθέρων κατοίκων τῆς χώρας. Οἱ Β α ἱ σ ὑ α ι οὐδέποτε ἀπεσπῶντο ἐκ τῶν ἀγρῶν, οἱ ὅποιοι, ἐπειδὴ ἐθεωροῦντο ὡς ἰδιοκτησία τοῦ βασιλέως οὐδέποτε ἐβλάπτοντο· ἐλάμβανον δὲ οἱ γεωργοῦντες αὐτοὺς τὸ ¹/₄ τῶν καρπῶν αὐτῶν, καὶ ὁ Ἰνδικὸς λαὸς ἐθεώρει καθήκον ἱερὸν νὰ μὴ ἐγγιζῆ οὐδὲ ἐν καιρῷ πολέμου τοὺς ἀγρούς, καὶ νὰ μὴ παρενοχλῆ ποτὲ τοὺς καλλιεργοῦντας αὐτοὺς Βαῖσῦας. Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς γεωργίας, ἡ ὅποια ἐθεωρεῖτο ὡς ἐντιμὸν ἐπάγγελμα, οἱ Βαῖσῦαι μετῆρχοντο καὶ τὴν κτηνοτροφίαν· ἡ τάξις δὲ αὕτη τῶν Ἰνδῶν, ὅπως καὶ ἡ προηγουμένη τάξις τῶν Ξατρουῶν, πρὸ πολλοῦ χρόνου εἶναι διαλελυμένη.

102. δ) Σουδραϊ. Ἡ τετάρτη τάξις τῶν Ἰνδῶν περιλαμβάνει τοὺς Σοῦδρας, δηλαδή ἐργάτας καὶ ὑπηρέτας, ἢ, ὅπως ἡ λέξις σημαίνει, τοὺς ταπεινοὺς ἢ φυγάδας, οἱ ὅποιοι κατήγοντο ἐκ τῶν ὑποταχθέντων ἀρχαίων κατοίκων τῆς χώρας, καὶ οἱ ὅποιοι οὐδὲν ὀριζόμενον ἐπάγγελμα μετήρχοντο· ἀλλ' ὅμως οὗτοι δὲν ὑπέκειντο καὶ εἰς κατάστασιν πολὺ σκληρὰν, καθόσον δὲν ἐθεωροῦντο ἀκάθαρτοι ὅπως οἱ Παρίαι.

103. Αἱ τέσσαρες αὗται τάξεις ἀποτελοῦσι κατὰ τοὺς Ἰνδικοὺς νόμους τὴν πολιτείαν. Ἐκ μόνου δὲ τοῦ γάμου μετὰ γυναικὸς ἐκ τῆς αὐτῆς τάξεως μετέβαινεν ἡ τάξις τοῦ πατρὸς εἰς τὸν υἱόν. Οἱ δὲ γεννώμενοι ἐκ πατρὸς ταπεινῆς τάξεως καὶ ἐκ μητρὸς ἀνωτέρως θεωροῦνται ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν ὡς ἀκάθαρτοι· χαμερπέστατοι δὲ ὅλων λογίζονται οἱ λεγόμενοι Τζανδάλαι, οἱ γνωστοὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα Παρίαι, τῶν ὁποίων ἔργον εἶναι νὰ μεταφέρωσι τὰ θνησιμαῖα ζῶα καὶ νὰ φονεύωσι τοὺς κακούργους, καὶ οἵτινες ὑπὸ ὅλων τῶν Ἰνδῶν εἰς ἄκρον καταφρονοῦνται. Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι ἄνθρωποι ὑποφέρουσι πᾶν εἶδος ὕβρεως καὶ ἐξευτελισμοῦ. Δὲν συγχωρεῖται εἰς αὐτοὺς νὰ κατοικῶσιν εἰς πόλεις ἢ χωρία οὐδὲ εἰς τὰ περὶξ τούτων· ὅτιδήποτε δὲ οὗτοι ἐγγίξουσιν, θεωρεῖται ὡς ἀκάθαρτον, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ ὕδωρ, τὸ διερχόμενον διὰ τῆς σκιάς τοῦ Παρίου· καὶ ὡς μεμολυσμένον νομίζει ἑαυτὸν πᾶς Ἰνδός, ὅστις καὶ ἀπλῶς μόνον ἴδῃ Παρίαν. Ἐὰν π. χ., ὅταν διχθαίνωσι Βραχμᾶνες, συναντήσωσι καθ' ὁδὸν Παρίας καταδιώκουσιν καὶ φονεύουσιν αὐτοὺς ὡς ἄγρια θηρία, ἵνα μὴ ἀναπνεύσωσι μετ' αὐτῶν τὸν αὐτὸν ἀέρα. Ἐκ τῆς τάξεως δὲ ταύτης τῶν Παριῶν κατάγονται οἱ Ἀθίγγανοι ἢ Τσίγγανοι καὶ Γύφτοι, τῶν ὁποίων ἡ Ἰνδικὴ καταγωγὴ θεωρεῖται βεβαία.

104 Πολίτευμα Ἰνδῶν. Τὸ πολίτευμα τῶν

Ἰνδῶν ἦτο μοναρχία κληρονομική. Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους εὐρίσκομεν τὴν χώραν αὐτῶν διηρημένην εἰς πολλὰς ἡγεμονίας, τῶν ὁποίων οἱ ἡγεμόνες, ὀνομαζόμενοι Ῥαζιά, ἦσαν φόρου ὑποτελεῖς εἰς ἕνα κυρίαρχον βασιλέα, ὅστις συνήθως εἶχε τὴν καθέδραν αὐτοῦ εἰς τὴν Μαγδάτην, χώραν κειμένην πλησίον τοῦ ποταμοῦ Γάγγου. Καὶ ὁ βασιλεὺς δὲ οὗτος, καθὼς καὶ οἱ ὑποτελεῖς εἰς αὐτὸν ἡγεμόνες, ἀνετρέφοντο ὑπὸ Βραχμάνων, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἱεροὶ νόμοι τοῦ Μανου παρήγγελον εἰς τὸν βασιλέα τῶν Ἰνδῶν ὑπακοὴν πρὸς τοὺς Βραχμᾶνας, διὰ τοῦτο ὁ βασιλεὺς πολλάκις οὐδὲν ἄλλο ἢ τοῦ ἀπλοῦν ὄργανον τῶν Βραχμάνων ἱερέων, καὶ πάντοτε ἡ κυβέρνησις ἦτο ἀντεθειμένη εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν.

13.) 105. **Δικαστήρια Ἰνδῶν.** Τὰ δικαστήρια τῶν Ἰνδῶν ἦσαν διαίτητικᾶ τὰ μέλη δ' αὐτῶν ἐξελέγοντο ὑπὸ τῶν ἐχόντων τὴν προεδρείαν τῶν κληρονομικῶν τάξεων οἰκογενειάρχων. Ἐκ τῶν δικαστηρίων δὲ τούτων ἠδύνατο νὰ γείνη ἔρσις εἰς τὰ ἀνώτερα δικαστήρια. Οἱ δὲ Ἰνδοὶ δικασταὶ ἐδίκαζον συμφώνως πρὸς τοὺς περιεχομένους εἰς τὰ ἱερὰ αὐτῶν βιβλία νόμους. Ἐπιβάλλονται δ' ὑπ' αὐτῶν οἱ ἀπανθρωπότατοι αἱματηραὶ ποῖναι, καὶ συνήθως ἀκρωτηριασμοὶ καὶ στρεβλώσεις τοῦ σώματος. Ὁ πλαστογράφος π. χ. τιμωρεῖται διὰ τῆς ἀποκοπῆς τῆς χειρὸς αὐτοῦ· ὁ δειρὰς ἄλλον λαμβάνει τὰς αὐτὰς πληγὰς καὶ ἀποκόπτεται ἡ χεὶρ αὐτοῦ, ὁ δὲ βλάψας τεχνίτην, ὥστε νὰ μὴ δύνηται πλέον οὗτος νὰ μετέλθῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ, ἀποκεφαλίζεται.

106. **Θρησκεία Ἰνδῶν.** Τρία θρησκευόμενα παρουσιάζονται εἰς τὴν Ἰνδίαν 1) ὁ Βραχμανισμὸς, 2) ὁ Βουδδαισμὸς καὶ 3) παχυλή τις εἰδωλολατρεία.

13.) + 107. Ἡ θρησκεία τῶν Ἰνδῶν διδάσκει ὅτι ὁλος ὁ ὄρατος καὶ ἀόρατος κόσμος προέρχεται ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὑπὸ τοῦ ὁποῖου ἐπλάσθη, καὶ ὅτι μετὰ μακρὰ χρονικὰ διαστήματα ἐπανέρχεται πάλιν εἰς αὐτόν. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν Βραχμάνων ὑπάρχουσι τρεῖς κύρια θεότητα, ἀποτελοῦσαι ὁμοῦ τὴν Τριμουργίαν, δηλαδή τὴν τρίμορρον τριάδα· εἶναι δὲ αὗται 1) ὁ Βράχμας, ὁ δημιουργός 2) ὁ Βίσνους, ὁ σωτὴρ καὶ συντηρητὴς καὶ 3) ὁ Σίβας, ὁ καταστροφεὺς. Ἐξ αὐτῶν δὲ ὁ Βίσνους εἶναι ὁ κατὰ διαφόρους καιροῦς ἐνσωματούμενος καὶ εἰς τὴν γῆν ἐρχόμενος θεός, ὅπως ἀποκαταστήσῃ τὴν ἐνίοτε ταρασσομένην τάξιν καὶ ἁρμονίαν τοῦ κόσμου.

108. Ἐκτὸς δὲ τῶν προηγουμένων τριῶν θεοτήτων, ἡ βραχμανικὴ πίστις παραδέχεται καὶ ἄπειρον ἀριθμὸν θεῶν καὶ θεαινῶν, ἀνωτέρου καὶ κατωτέρου εἶδους καὶ ἀναριθμητὰ πλήθη οὐρανίων ὑπηρετῶν καὶ ὑπηρετριῶν.

109. Βάσις τῆς θρησκείας τῶν Ἰνδῶν εἶναι τὸ δόγμα τῆς μετεμψυχώσεως, κατὰ τὸ ὅποιον ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου συνεδέθη μετὰ τοῦ γένιου σώματος πρὸς ποινὴν, τῆς ὁποίας ἔγεινεν ἔνοχος εἰς ἄλλην προηγουμένην ὑπαρξίν, καὶ πρὸς δοκιμασίαν, καὶ τελικὸς τῆς ψυχῆς σκοπὸς εἶναι ἡ ἔνωσις αὐτῆς πάλιν μετὰ τῆς θείας πραγματικῆς ψυχῆς. Διὰ τοῦτο συμφώνως πρὸς τὸ δόγμα τοῦτο ἡ βραχμανικὴ πίστις διδάσκει ὅτι ὁ Βράχμας κατ' ἀρχὰς ἐπλάσε μόνον πνευματικὸν κόσμον καὶ πνεύματα, ἀλλ' ὅτι πολλὰ τούτων ἀπεστάτησαν ἀπὸ τῆς θεότητος, καὶ ὅτι τότε ἐπλάσθη ὁ ὄρατος, ὁ αἰσθητὸς κόσμος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐκλείσθησαν οἱ ἀποστάται, ὅπως δοθῇ εἰς αὐτοὺς καιρὸς νὰ ἀνυψωθῶσι πάλιν διὰ βίου ἀγθοῦ, διὰ προσευχῶν καὶ θυσιῶν καὶ διὰ με-

τανοίας. Καί ἡ μὲν ψυχὴ τοῦ μετανοοῦντος, τοῦ σοφοῦ, τοῦ ἥρωος, ἀναβαίνουσα εἰς τὸν οὐρανὸν διὰ μέσου λαμπρῶν ἀστέρων, εἰσερχεται μετὰ θάνατον εἰς σῶμα τελειότερον καὶ εὐγενέστερον, καὶ τελευταῖον ἐνοῦται πάλιν μετὰ τοῦ Θεοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου αὐτὴ προῆλθεν· ἡ δὲ ψυχὴ τοῦ ἀμαρτωλοῦ μεταβαίνει πάλιν εἰς ἄλλο, πολλακίς κατώτερον σῶμα ζώου, καὶ ἀρχίζει ἐκ νέου τὴν πορείαν αὐτῆς. Πραῖξις δὲ ἀδίκος ὄχι μόνον δὲν μένει ἀγνωστος εἰς τὸν Θεόν, ἀλλὰ καὶ προξενεῖ αὐτῇ αἴσθησιν καὶ φρικτὴν εἰς ὅλην τὴν φύσιν· διότι ὅλα τὰ περίξ ἡμῶν ζωογονοῦνται ὑπὸ ψυχῶν τῶν ἰμοίων ἡμῶν ἀνθρώπων. Ἐκ τούτου δὲ ἐξηγεῖται ἡ συμπάθεια τῶν Ἰνδῶν πρὸς τὰ ζῶα, τῶν ὁποίων τινὰ, καὶ πρὸ πάντων ἡ ἀγελάς καὶ ἡ δάμαλις, θεωροῦνται ὡς ἱερά καὶ λατρεύονται ὡς Θεοί, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτῶν πρὸς τὰ ἄνθη, τὰ χίρτα καὶ πρὸς ὅλην τὴν κτίσιν. Ἄλλ' ἐνῶ οἱ Ἰνδοὶ δεικνύουσι μεγάλην συμπάθειαν πρὸς τὰ ζῶα, τὰ ὁποῖα θεωροῦσιν ὅτι ἦσαν καὶ αὐτὰ ἄλλοτε ἄνθρωποι, βλέπουσι μετ' ἀδιαφορίας τοὺς πτωχοὺς ἀνθρώπους, δοξάζοντες ὅτι οὗτοι πάσχουσιν ἐπαξίως τῶν ἔργων αὐτῶν, τὰ ὁποῖα ἐπραξαν εἰς ἄλλην προηγουμένην ζωὴν. Ὁ θάνατος δὲ ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν θεωρεῖται ὡς ἀπλή μετάβασις εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, καὶ διὰ τοῦτο οὐδόλως φοβοῦνται αὐτὸν, καὶ πολλαὶ εἶναι αἱ ἐθελουσίαι αὐτῶν. Εἰς τὴν Ταγγρενάτην π. χ. τῆς ἐπαρχίας Βεγγάλης ὑπάρχει περιφημότερος ναὸς τῶν Ἰνδῶν, περιέχων τὸ εἶδωλον τοῦ Θεοῦ Βίσνου, τὸν ὁποῖον ἐπισκέπτονται κατ' ἔτος ἑκατομμύρια προσκυνητῶν, οἵτινες πιστεύουσιν ἀκραδάντως ὅτι μόνη ἡ θεὰ τοῦ ναοῦ ἄρκει, ὅπως λάβῃ ὁ θρησκομανῆς Ἰνδὸς τὴν οὐράνιον εὐλογία. Τὸ δὲ ἀσφαλέστερον μέσον, ὅπως κερδίσῃ οὗτος τὸν οὐράνιον παράδεισον εἶναι νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὰ παράλια τῆς ἱερᾶς ταύτης γῆς, καὶ διὰ τοῦτο αὐτὴ εἰς

πολλά μέρη αὐτῆς κλύπτεται ὑπὸ ἀνθρωπίνων ἑστώων. Οἱ νεκροὶ δὲ τῶν προσκυνητῶν στερωθῶνται κηδείας, καὶ συνήθως κατασπαράσσονται ὑπὸ τῶν κυνῶν καὶ τῶν σαρκοφάγων ζώων. Τὸ δὲ εἶδωλον τοῦ ναοῦ τῆς Ταγρενάτης ἔχει τοὺς βραχίονας χρυσοῦς, τὸ πρόσωπον μέλαν καὶ τὸ στόμα ἀνεφγμένον καὶ αἱματόχρουν.

110. Κατὰ τὴν δημοτελεῆ δὲ πομπὴν αὐτοῦ, τὴν τελουμένην κατ' ἔτος τὸν μῆνα Ἰούνιον, τὸ εἶδωλον τοῦ θεοῦ τίθεται ἐπὶ πύργου, ἔχοντος ὕψος 61 ποδῶν καὶ σῦρεται ἐπὶ ἀμάξης παμμεγέθους ὑπὸ ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ παιδῶν, διότι ἱερὸν ἔργον θεωροῦσιν οἱ Ἴνδοι νὰ βάλωσιν εἰς κίνησιν τὸν Θεόν. Ταχέως δὲ ἡ σκηνὴ γίνεται φρικώδης· διότι οἱ πτωχοὶ θεοβλαβεῖς Ἴνδοι, φλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ ἴδωσι τὸ μεῖδιμα τοῦ φρικώδους αὐτῶν θεοῦ, ρίπτονται ὑπὸ τοὺς τροχοὺς τῆς ἀμάξης, ὑπὸ τῶν ὁποίων συντρίβονται φρικωδῶς· οἱ βραχίονες ἢ τὰ σκέλη αὐτῶν, καὶ οἱ ἀγιώτεροι ἐξ αὐτῶν εὐρίσκουσι τὸν θάνατον. Ἄλλοι δὲ τῶν εὐλαβῶν Ἰνδῶν πηδῶσιν εἰς σωρὸν ἀχύρων, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὑπάρχουσιν ἐμπεπηγμένα λόγχαι, ξίφη καὶ μάχαιραι· ἄλλοι περῶσιν εἰς τοὺς ὤμους αὐτῶν σιδηρὰ ἄγκιστρα καὶ κρεμώμενοι τοιουτοτρόπως, ὑβρῶνται εἰς ὕψος πολλακίς 80 ποδῶν, καὶ περестρεφόμενοι μετὰ μεγάλης ταχύτητος, ρίπτουσιν ἄνθη εἰς τοὺς κάτωθεν θεατὰς, τοὺς ὁποίους βαντίζουσι διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν· ἄλλοι κόπτουσιν εἰς τὰ στήθη, τὰ νῶτα καὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν 120 ἔντομάς καὶ ἄλλοι ἀποκόπτουσι τὴν γλώσσαν των διὰ μαχαίριου. Εἰς τὸ μέσον δὲ τῶν φρικωδῶν τούτων σκηνῶν παρίστανται οἱ ἀγέρωχοι Βραχμᾶνες ἱερεῖς ἀσκεπεῖς, προσκυνοῦντες μέχρι ἐδάφους ἐνώπιον τοῦ εἰδώλου καὶ ἀναμιγνυόμενοι τότε ἀπροφυλάκτως μετὰ τοῦ πλήθους, λέγοντες ὅτι «ὁ θεὸς τῆς Ταγρενάτης εἶναι τόσον μέγας, ὥστε ὅλοι εἶναι ἴσοι ἐνώπιον αὐτοῦ».

111. Ἄλλο παράδειγμα φοβερᾶς τῶν Ἰνδῶν δεισιδαιμονίας εἶναι ἡ καθύς τῆς ζώσης χήρας γυναικὸς ἐπὶ τῆς πυρᾶς τοῦ λειψάνου τοῦ ἀποθνήσκοντος αὐτῆς ἀνδρός. Οἱ τοιοῦτοι δ' ἐθελούσιοι θάνατοι ἦσαν ἄλλοτε τόσο συχνοί, ὥστε πλέον τῶν 30,000 γυναικῶν ἐκαίοντο κατ' ἔτος μετὰ τῶν νεκρῶν τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν. Ἡ δὲ παράδοξος αὕτη καὶ φρικώδης τελετὴ ἐκτελεῖται ὡς ἐξῆς. Τὴν μεσημβρίαν συνοδεύεται ἡ χήρα τοῦ ἀποθνήσκοντος Ἰνδοῦ ὑπὸ πλήθους ἀνδρῶν εἰς τὴν πυρὰν. Ἐλθούσα δ' ἐκεῖ περιέρχεται τὴν πυρὰν, διανέμει τὰ κοσμήματα αὐτῆς εἰς τοὺς Βραχμᾶνας, ἀποχαιρετίζει τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους, καὶ μετὰ ταῦτα ἀναβαίνει εἰς τὴν πυρὰν, ἐπὶ τῆς ὁποίας κεῖται ὁ νεκρὸς τοῦ ἀνδρός αὐτῆς καὶ κατακλίνεται μετ' αὐτοῦ. Τότε δὲ ἀνάπτεται ἡ πυρὰ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ ἢ ὑπὸ συγγενοῦς τινος αὐτῆς, ἐνῶ συγχρόνως ἀντηχοῦσι τύμπανα, μουσικὰ ὄργανα καὶ ἀλαλαγμοὶ ἀνθρώπων, διὰ νὰ μὴ ἀκούωνται οἱ τελευταῖοι αὐτῆς στεναγμοί. Ἄλλαι δὲ πάλιν χῆραι γυναῖκες θάπτονται ζῶσαι. Ἡ χήρα δηλαδὴ καταβαίνει εἰς τάφον βαθὺν καὶ φέρει ἐπὶ τῶν γονάτων τὸν νεκρὸν τοῦ ἀνδρός αὐτῆς, οἱ δὲ υἱοὶ καὶ συγγενεῖς, οἵτινες ἔσκαψαν καὶ ἐξώρουζαν τὸν τάφον, ρίπτουσι τότε τὸ χῶμα ἐντὸς τοῦ τάφου, τὸ ὁποῖον βαθμηδὸν ὑψοῦται περίξ τῆς ἀτραχῆως καθημένης γυναικὸς, ἕως οὗ φθάσῃ μέχρ' εἰς κεφαλῆς αὐτῆς, τότε δὲ ρίπτεται ταχέως τὸ ὑπόλοιπον χῶμα κατὰ τοῦ προσώπου τῆς ἐνταφιαζομένης ζώσης γυναικὸς, καὶ οἱ υἱοὶ καὶ συγγενεῖς πατοῦσιν ἐπὶ τοῦ χώματος, τοῦ συσσωρευθέντος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ δυστυχοῦς θύματος, τὸ ὁποῖον φρικωδῶς ἐκπνέει. Τοιοῦτοι ἦσαν μέχρ' εἰς τῶν τελευταίων ἐτῶν οἱ σκληρότατοι ἐκούσιοι θάνατοι τῶν Ἰνδῶν γυναικῶν, τοὺς ὁποίους εὐτυχῶς ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις κατήργησε τελευταῖον διὰ νόμου.

112. β) **Βουδδαϊσμός.** Ὁ Βουδδαϊσμός ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἰνδίαν μεταξὺ τοῦ 600 καὶ 500 ἔτους π. Χ. Θεμελιωτὴς δ' αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὁ Γάυταμας, ὁ συνήθως ὀνομαζόμενος Βούδδας, διλαδὴ σοφός. Ἡ θρησκεία δ' αὐτὴ ἐξηπλώθη ἐπὶ τῆς νήσου Ταπροβάνης εἰς τὴν πέραν τοῦ Γάγγου Ἰνδία, εἰς τὴν Θιβετανήν καὶ εἰς τὴν Κίνα, ὅπου τὸ ὄνομα τοῦ Βούδδα παρερθῆκεν εἰς Φῶτα καὶ Φῶ ὥστε σήμερον ὁ ἀριθμὸς τῶν Βουδδαϊστῶν ὑπολογίζεται 295, 000 000, ἐνῶ ὁ τῶν Βραχμανιτῶν μάλις ἀνέρχεται εἰς 80,000,000.

113. Κατὰ τὸ δόγμα τοῦ Βούδδα, ὁ Θεὸς καὶ ἡ φύσις εἶναι ἕν καὶ τὸ αὐτό. Ὑπῆρχε δὲ ἀπ' αἰῶνος καὶ ἔχει δύο διαφόρους καταστάσεις, τὴν τῆς ἡρεμίας, καὶ τὴν τῆς ἐνεργείας. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ τελειοτάτη, αἱ δὲ εἰς ἐνέργειαν καὶ κίνησιν μεταβάσκει δυνάμεις τῆς θεότητος εἶναι ἡ φύσις καὶ ὁ κόσμος, αἱ ὅποιαι σπαύδουσιν ἀκαταπαύστως νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν προτέραν ἐκείνην ἡσυχίαν, καθὼς καὶ ὅλα τὰ πνευματικὰ καὶ σωματικὰ δημιουργήματα, τὰ ὅποια εἶναι μέρη τῆς αὐτῆς ἀρχικῆς δυνάμεως. Ὡστε οἱ Βουδδαῖστοι λατρεύουσι τὴν ἀρχικὴν ἐκείνην δύναμιν καὶ τὴν τάξιν τοῦ κόσμου, τοὺς διαφόρους Βούδδας καὶ πολλοὺς ἄλλους θεοὺς καὶ πνεύματα, καὶ ἡ θρησκεία αὐτῶν βεβημηδὸν μετετρέπη εἰς εἰδωλολατρείαν.

114. **Γλώσσα Ἰνδῶν.** Αἱ διάφοροι τῶν Ἰνδῶν γλώσσαι εἶναι συγγενεῖς πρὸς ἀλλήλας, ἀνήκουσαι ὅλα εἰς τὸν κλάδον τῶν Ἰνδογερμανικῶν γλωσσῶν καὶ συγγενεύονται πρὸς τὴν γλώτταν τῶν Ἀθιγγάνων. Ἐπισημοτέρα δὲ τῶν Ἰνδικῶν γλωσσῶν εἶναι ἡ σανσκριτικὴ, δηλαδὴ ἱερά γλώσσα, τὴν ὁποίαν ἐννοοῦσι καλῶς οἱ πεπαιδευμένοι Ἰνδοὶ καὶ ἧτις εἶναι ἀδελφὴ τῆς ἐλληνικῆς

λατινικῆς, γερμανικῆς καὶ σλαβικῆς γλώσσης, πρὸς τὰς ὁποίας τότεν πολὺ ὁμοιάζει, ὥστε ἐκ τῆς ὁμοιότητος αὐτῶν ἀποδεικνύεται τῶν γλωσσῶν τούτων ἡ αὐτὴ καταγωγὴ.

115. Ἡ σανσκριτικὴ γλῶσσα, ἡ ὁποία ἔπαυσε νὰ ὁμιλῆται πολλοὺς αἰῶνας π. Χ., γραμματικῶς ἐξεταζομένη, εἶναι ἡ τελειότερα ὄλων τῶν γνωστῶν γλωσσῶν τοῦ κόσμου. Αἱ κλίσεις αὐτῆς καὶ αἱ συζυγίαι εἶναι τελειότεραι, πλουσιώτεροι καὶ ποικιλώτεροι καὶ αὐτῶν τῶν ἑλληνικῶν, καὶ οἱ κανόνες αὐτῆς περὶ τῆς εὐφωνίας τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τῆς συνθέσεως τῶν λέξεων μαρτυροῦσι τὴν ἀπαράμιλλον τέχνην τῶν Ἀρχαίων Ἰνδῶν εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, ἡ ὁποία κινεῖ τὴν ἐκπληξιν καὶ τὸν θαυμασμόν τοῦ κόσμου. Ὅλα σχεδὸν τὰ συγγράμματα τῶν Ἰνδῶν, καὶ αὐτὰ τὰ ἐπιστημονικὰ, εἶναι ποιητικῶς συντεταγμένα καὶ ἀρχαιοτάτα, διότι οἱ Ἰνδοὶ ἐγνωρίζον τὴν ἀλφάβητικὴν γραφὴν εἰς ἀρχαιοτάτην ἐποχὴν πολλοὺς αἰῶνας πρὸ τῶν Ἑλλήνων, καθὼς μαρτυρεῖ ἡ ἀρχαιοτάτη αὐτῶν γλῶσσα, ἡ *σανσκριτικὴ*.

116. Τὸ κυριώτερον ἔργον τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίας εἶναι τὰ 4 βιβλία τῶν Βεδῶν, τὰ ὁποία ἀποτελοῦσι τὴν ἀρχαιοτάτην ἱεράν Βιβλίον τῶν ὁπαδῶν τῆς βραχμανικῆς πίστεως, καὶ ἐγράφησαν κατὰ τὴν 14 π. Χ. ἑκατονταετηρίδα εἰς τὴν ἱεράν σανσκριτικὴν γλῶσσαν τῶν Ἰνδῶν. Περιέχουσι δὲ ἱερὰ ὕμνους, προσευχάς, παραγγέλματα περὶ θυσιῶν καὶ γνώμας σοφάς, καὶ εἶναι ἡ πηγὴ ὅλης τῆς λοιπῆς φιλολογίας τῶν Ἰνδῶν.

117. Δεύτερον δὲ κατὰ τὴν ἱερότητα βιβλίον εἶναι τὸ κατὰ τὴν 12ην π. Χ. ἑκατονταετηρίδα γραφὴν Νομικῶν τοῦ ἀρχαιοτάτου βασιλέως Μκνοῦ ἢ Μενοῦ, τὸ ὁποῖον περιέχει παραγγέλματα περὶ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου καὶ περὶ τῆς πίστεως τῶν Ἰνδῶν. Τὸ Νομι-

κόν του Μανού αρχίζει από την κοσμογονίαν, δμιλεί κατόπιν περί μετανόιας και ίλασμών και τελευταίον περί μεταψυχώσεως και τῆς εἰς τὸν μέλλοντα βίον μακαριότητος.

118. Ἐκτὸς τῶν Βεδῶν μετὰ τῶν ἀπέιρων αὐτῶν ἐρμηνειῶν, εἶχον οἱ Ἴνδοι καὶ πλῆθος ἄλλων συγγραμμάτων θρησκευτικῆς φιλοσοφικῆς ἢ ἐπιστημονικῆς ὕλης. Οἱ ἀριθμοὶ, κατὰ τὴν ὁμολογίαν καὶ αὐτῶν τῶν Ἀράβων, εἶναι εὐρημα τῶν Ἰνδῶν, εἴτινες ὁμῶς δὲν ἀρκοῦνται νὰ ἀριθμῶσι τοὺς χρόνους καθ' ἑκατονταετηρίδας, ἀλλὰ χρονολογοῦσιν αὐτοὺς καὶ κατὰ χιλιετηρίδας, μυριετηρίδας καὶ ἑκατομμυριετηρίδας.

119. Ἡ τῶν Ἰνδῶν φιλολογία εἶναι πρὸ πάντων πλουσία εἰς τὴν ποίησιν, ἣ ὅποια διήγειρε τὸν θαυμασμὸν τῶν Εὐρωπαϊῶν, καὶ εἰς τὴν ὅποιαν διαλάμπουσιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἄλλων ποιημάτων ἡ Ραμαϊάνα καὶ ἡ Μαχαρθάτα, αἵτινες κατ' ἀρχάς, διατηρούμεναι ἐκ παραδόσεων εἰς τὴν μνήμην τῶν Ἰνδῶν, καὶ ἀναφερόμεναι εἰς τὸν ἡρωϊκὸν αὐτῶν αἰῶνα, ἀπηγγέλλοντο καὶ ἐχρησίμευον πρὸς διέγερσιν τοῦ ἡρωϊκοῦ φρονήματος τῆς τάξεως τῶν μαχίμων. Τῶν δὲ δύο τούτων μεγάλων καὶ ἀξιοθαυμάστων Ἰνδικῶν ποιημάτων, τῆς Ραμαϊάνας καὶ Μαχαρθάτας, ἀξιόλογα τεμάχια μετέφρασεν εἰς γλῶσσαν ἑλληνικὴν, ὅτε ταῦτα ἦσαν ἀκόμη ἄγνωστα καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς σοφοὺς Εὐρωπαϊοὺς, ὁ ἀείμνηστος ἰμογενὴς Δημήτριος Γαληνός. Οὗτος, μετερχόμενος ἐπὶ πολλὰ ἔτη τὸ ἐμπόριον εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν τῶν Ἰνδῶν Βεναρέζην, ἔμαθεν ἄριστα τὴν σαντακρικὴν, καὶ ἀποθανὼν κατὰ τὸ ἔτος 1833, ἀφίερωσε διὰ διαθήκης καὶ τὰ σοφὰ αὐτοῦ συγγράμματα καὶ πολλὰ χρήματα εἰς τὸ ἐθνικὸν ἡμῶν Πανεπιστήμιον.

120. Ἀρχιτεκτονικὴ Ἰνδῶν. Τὰ ἀρχιτεκτονι-

κά μνημεία τῶν Ἰνδῶν, κτισθέντα κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους· καὶ σωζόμενα μέχρι τῆς σήμερον, κινουσι τὸν θαυμασμὸν τοῦ κόσμου. Τα μνημεία δὲ ταῦτα εἶναι τριῶν εἰδῶν 1) Ναοὶ ὑπόγειοι, 2) Ναοὶ ὑπεράνω τῆς γῆς ἐπὶ βράχου ἢ ὄρους κατασκευασμένοι καὶ 3) Ναοὶ ὄλως καταφανεῖς, ὠροδομημένοι ἐκ λίθων διαλεκτῶν καὶ πλίνθων στερεῶν.

121. Τοῦ ἐν Ἰνδία ἀνακαλυφθέντος ἕως σήμερον ὑπογείου ναοῦ ὑπερβαίνουσιν οἱ ναοὶ τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν Δεκανίαν, κατὰ τὸ μέσον τῆς Δυτικῆς Ἰνδίας. Οἱ ναοὶ οὗτοι εἶναι ἐντελέστεροι ὄλων τῶν ἄλλων ἱμοειδῶν μνημείων. Σπήλαια, ναοὶ, καὶ κατοικίαι, ὅλα εἶναι ἐκεῖ κατασκευασμένα ἐπὶ πετρώδους σκληροτάτου ὄρους, τὸ ὁποῖον ἐκτείνεται ἡμίσειαν περίπου ὄραν (πλέον τῶν 6 μιλίων) μνηοειδῶς, καὶ περιέχει κοσμήματα καὶ ἀνάγλυφα, δεικνύοντα τόσον μεγάλην τεχνικὴν ἐργασίαν, ὥστε δὲν ἠδύναντο τὰ ἔργα ταῦτα νὰ ἐκτελεσθῶσιν, εἰμὴ εἰς ἀπέραντον χρόνον ὑπὸ πολλῶν μυριάδων χειρῶν ἀξιοθαύμαστοι τῶ ὄντι εἶναι οἱ ναοὶ, οἱ ὁποῖοι εἶναι λελατομημένοι εἰς τὸ ὄρος καὶ κεῖνται ἀμφιθεατρικῶς ὁ εἰς ὑπεράνω τοῦ ἄλλου, στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν νώτων σειρᾶς κολοσσιαίων ἐλεράντων.

122. **Παγωῶδες.** Οἱ ἐκ λίθων ἢ πλίνθων ἐκτισμένοι ναοὶ, ἢ μεγάλοι τετράγωνοι περίβολοι, λέγονται Παγωῶδαι, δηλαδή ἱεροὶ οἴκοι. Ἐντὸς δὲ τῶν Παγωῶδων τούτων ὑπάρχουσι πολυάριθμα δώματα πρὸς ὑποδοχὴν κολοσσιαίων εἰδώλων ζώων καὶ ἄλλων ἱερῶν πραγμάτων, καὶ ἱεραὶ λίμναι πρὸς πλύσιν καὶ καθαρμὸν τῶν προσκυνητῶν. Τὸ ἐσωτερικὸν δὲ τῶν ἀρχαίων τούτων ναῶν εἶναι σκοτεινόν, φωτιζόμενον ὑπὸ λυχνίας. Τὸν ναὸν τοῦ Μχαβέδα (μεγάλου Θεοῦ) εἰς τὴν Βεναρέζην, ἱερὰν πόλιν τῶν Ἰνδῶν, ἐπισκέπτονται καθ' ἑκάστην 10,000

ἀνθρώπων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον προσκυνητῶν· κατὰ δὲ τὴς
μεγάλης ἑορτᾶς καὶ πανηγύρεις συγκρέουσι ἐκεῖ 100,000
εὐλαβῶν Ἰνδῶν.

123. Εἰς τοῦς τοιοῦτους ἱεροῦς περιβόλους ἡ Παγώ-
δ α ς, οἵτινες εἶναι ἀρχαιότατοι, ὑπῆρχον πολλάκις περὶ
τὰς 3,000 ἱερέων. Τι ἐντὸς δὲ τῶν ναῶν τούτων εἶδωλα
τῶν θεῶν εἶναι παράδοξα καὶ τερατώδη, πολυκέφαλα,
πολύχειρα καὶ ἐκ ζῶων ἑτερογενῶν συγκείμενα· καὶ τὰς
μὲν πολλὰς χεῖρας φέρουσι πρὸς δῆλωσιν τῆς ὑπερανθρώ-
που αὐτῶν δυνάμεως, τὰς δὲ πολλὰς κεφαλὰς πρὸς πα-
ράστασιν τῆς θείας αὐτῶν σοφίας.

124. Ἐμπόριον τῶν Ἰνδῶν. Τὸ ἐμπόριον τῶν
Ἰνδῶν εἶναι ἀρχαιότατον· ἀκαταπύστως ὑπῆρχεν ἐμπο-
ρικῆ σχέσις μεταξὺ Ἰνδίας καὶ Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς
ἐξελληνισθείσης Αἰγύπτου ἐπὶ μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ
μετ' αὐτὸν ἐπὶ τοῦ Πτολεμαίου, πρὸ πάντων τοῦ Φι-
λαδέλφου, διὰ τοῦ ὁποῦ ἡ Αἴγυπτος ἤμασε καὶ ἐπλού-
τησε. Καὶ ἐπὶ τῶν Ῥωμαίων δὲ τὸ ἐμπόριον τῆς Ἰνδίας
ἐξηκολούθησεν ἀκμάζον. Οἱ κατοικοῦντες τὸ ἐσωτερικὸν
τῆς Ἰνδίας, καὶ μάλιστα τὰ ἀρμώδη αὐτῆς παράλια, τὰ
μὴ παράγοιτα ἱκανὰ προϊόντα, ἐλάμβανον ταῦτα ἐκ τῶν
τόπων, τῶν κειμένων περὶ τοῦ ποταμοῦ Γάγγου, δίδον-
τες εἰς ἀντάλλαγμα ἀρώματτα, πέπερι καὶ πολυτίμους
λίθους, δηλαδὴ ἀδάμαντας καὶ μαργαρίτας, τοὺς ὁποίους
ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐγνώριζον νὰ ἀλιεῖωσι, καὶ, τὸ
ὁποῖον εἶναι δυσκολώτερον, νὰ διατρυπῶσιν αὐτούς. Ὁ
χρυσὸς καὶ ὁ ἀργυρὸς ἦσαν μέταλλα ἀφθονώτατα εἰς τὴν
Ἰνδίαν, καὶ συχνότατα εἰς τὰ Ἰνδικὰ συγγράμματα ἀ-
νεφέρνται βραχιόλια, περιδέραια καὶ ἄλλα χρυσᾶ κοσμή-
ματα· εἰς χρυσὸν ὠταύτως ἐπλήρονον οἱ Ἰνδοὶ τοὺς φό-
ρους αὐτῶν πρὸς τοὺς Πέρσας, τὸν ὁποῖον ἀντήλλασσον

οί Ξένοι αγοράζοντες εἰς τὴν Ἰνδίαν ἰνδικὰς πραγματείας.

125. Κοινὸς δὲ καθ' ὅλην τὴν Ἰνδίαν ἦτο ὁ βάλυβαξ, πολυσιδέστατα τὰ ὑφάσματα αὐτῆς καὶ θαυμασία ἡ λευκότης αὐτῶν· ἀξιθαύμαστοι προσέτι ἦσαν καὶ αἱ βαφαὶ τῶν Ἰνδῶν, οἵτινες κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑφίνον καὶ τὸν φλοιὸν τῶν δένδρων, καὶ τὰ ἀμίμητα μέχρι σήμερον μαλακώτατα σάλικα καὶ τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα τῆς Ἰνδίας, καὶ τὰ περίφημα σινδόνια τῶν ἀρχαίων καὶ τὸ κυανοῦν χρῶμα, τὸ λεγόμενον ἰνδικόν. Ὡσαύτως ἐγνώριζον ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τὴν δακτυλιογλυφίαν, δηλαδή τὴν τέχνην τοῦ νὰ κατασκευάζωσι δακτυλιολίθους (ἀντίκας). Καὶ τὸ λιθάνιον ἤρχετο εἰς τὴν Ἰνδίαν ἐκ τῆς Ἀραβίας, ὡσαύτως τὸ ἰνδικόν, τὰ μέταλλα, ὁ περίφημος χάλυψ, καὶ αὐταὶ αἱ γυναῖκες ἠγοράζοντο καὶ ἐπωλοῦντο ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν εἰς τὴν Κίναν, ὅθεν ἐλάμβανον ὡς ἀντάλλαγμα μέταξαν· πρὸς τοὺς Ἰνδοὺς δὲ ἤρχοντο ἐπὶ πλοίων ἢ ἐπὶ ἐλεφάντων ἐμπορικαὶ συνοδαὶ ἐκ τῆς Δύτews, ὅπως ἀγοράζωσιν ἰνδικὰς πραγματείας. Ἀρχαιοτάτη δὲ λέγεται ὅτι ὑπῆρξε εἰς τὴν Ἰνδίαν καὶ ἡ χρῆσις τῶν συναλλαγματικῶν καὶ τῶν νομισμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Ἱστορία τῶν Αἰγυπτίων.

126. Ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν δύο ἀρχαιοτάτων ἔθνων, τῶν Κινέζων καὶ τῶν Ἰνδῶν, μεταβαίνομεν εἰς τὸ ἀρχαιότατον ἔθνος τῆς Ἀφρικῆς, τὸ τῶν Αἰγυπτίων.

127. Ἡ παναρχαία οὕτη καὶ περιβόητος τῆς Αἰγύπτου χώρα, ἡ ὁποία παρήγαγε κατὰ τὸν Ἡρόδοτον περισσότερα θαυμάσια παρὰ πᾶσα ἄλλη χώρα τῆς γῆς, ἐμεινε μέχρι τῶν μεταγενεστέρων χρόνων σκοτεινὴ καὶ δυσ-

ἐξήγητος ὡς ἱερογλυφικόν τι τοῦ ἀρχαίου κόσμου μνημεῖον. Περὶ τοῦ μεγαλείου αὐτῆς λαλοῦσι σχεδὸν μόνη τὰ μεγαλοπρεπῆ αὐτῆς ἐρείπια. Σκελετοὶ καὶ ἐρείπια πόλεων καὶ νῶν, στύλοι καὶ ὀβελίσκοι, διαφυγόντες τοῦ πανδαμάτορος χρόνου τοὺς ὀδόντας καὶ τῶν βαρβάρων καὶ πεπαιδευμένων λαῶν τὰς ἀρπακτικὰς χεῖρας· ὑπόγεια νεκροταφεῖα, μυτήρια τοῦ θανάτου, παραβεβιασμένα ὑπὸ μόνης τῆς πλεονεξίας καὶ τῆς ἐπιστήμης· πυραμίδες ὑψιτενεῖς, ἀνατίνουσαι τὰς κορυφὰς αὐτῶν εἰς ὕψος ἀνώτερον παντός ἄλλου ἀνθρωπίνου οἰκοδομήματος· βουνοὶ τετμημένων πετρῶν, μορφαὶ ζῶων καὶ ἀνθρώπων ὑπερφυεῖς καὶ παράδοξοι· ἀνάκτορα γιγάντων, ἐκτισμένα ἐπὶ τῆς γῆς ἢ λελατομημένα ὑπὸ τὴν γῆν· σελίδες τῆς ἱστορίας, γεγραμμέναι διὰ τὴν αἰωνιότητα διὰ χαρακτήρων μυστηριωδῶν ὅλα ταῦτα τῆς παναρχαίας μεγαλουργίας τὰ λείψανα, τὰ ὅποια αἱ ἄμμοι τῆς ἐρήμου δὲν ἐπρόφθασαν ἀκόμη νὰ χῶσωσιν ὑπὸ τὴν γῆν, ἐκπλήττουσι καὶ σήμερον τὸν φιλοπερίεργον θεατὴν, καὶ διεγείρουσιν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως ἐξιχνιάσῃ πόθεν ἦλθε τὸ παράδοξόν τοῦτο ἔθνος, πόθεν ἐπήγασαν αἱ θαυμάσιαι αὐτοῦ τέχναι καὶ ποῖα εἶναι τὰ ἰδιάζοντα τοῦ ἔθνους πύτου γνωρίσματα.

✦ 128. Τὸ ὄνομα τῆς Ἀφρικῆς οὐδεὶς τῶν ἀρχαιοτέρων Ἑλλήνων συγγραφέων ἀναφέρει· εἰσῆχθη δὲ τοῦτο κατὰ πρῶτον εἰς τὴν γεωγραφίαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, καὶ πρὸ αὐτῶν μετεχειρίζοντο τὴν λέξιν ταύτην οἱ Φοῖνικες, σημαίνοντες τὴν σταχυοφόρον χώραν· οἱ δὲ Ἕλληνες ὠνόμαζον τὴν Ἀφρικὴν Λιβύην. Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων δὲ χρόνων ἡ βόρσιος παραλία τῆς Ἀφρικῆς κατοικεῖτο ὑπὸ πεπαιδευμένων καὶ ἐμπορικῶν λαῶν, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἢ αὐτόχθονες, ὁποῖους θεωροῦσι τοὺς Αἰγυ-

πτίους, ἢ ἦλθον ἐξωθεν, ὅποιοι ἦσαν οἱ Καρχηδόνοι καὶ οἱ Κυρηναῖοι.

129. Ἐπὶ τῶν βορείων παραλίων τῆς Ἀφρικῆς συνέστη ἡ πολιτεία τῶν Καρχηδονίων, μία τῶν πρωτίστων καὶ ἀξιολογωτάτων τοῦ ἀρχαίου κόσμου πολιτειῶν. ἐκεῖ ἰδρῦθη ἡ Κυρήνη, ἡ ὁποία ἠδύνατο νὰ καταστῇ ἐράμιλλος καὶ ἀντίζηλος τῆς Καρχηδόνας, εἰάν ἀπελάμβανε περισσοτέραν εἰρήνην ἐσωτερικῶς. Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐφελέκκει τὰ βλέμματα ἡμῶν τὸ πλησίον τῶν ὀχθῶν τοῦ Νείλου μοναδικὸν κατὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἐγγχώριον ἔθνος τῶν Αἰθιοπίων, τὸ ὁποῖον ἀνυψώθη εἰς ἀξιόλογον βαθμὸν παιδείας καὶ πολιτισμοῦ, ἀλλὰ τοῦ ὁποίου ὁ πανάρχαιος πολιτισμὸς εἶναι κεκαλυμμένος ὑπὸ παχυλοῦ σκότους.

130. Ἡ Αἴγυπτος, κειμένη εἰς τὰ ΒΑ. μέρη τῆς Ἀφρικῆς, εἶναι μακρὰ καρποφόρος χώρα, πλατυνομένη πρὸς βορρᾶν καὶ ἐκτεινομένη μέχρι τῆς Μεσογείου Θαλάσσης. Κεῖται δὲ εἰς τὸ μέσον ἐρήμων, διὰ τῶν ὁποίων εἶναι σχεδὸν ἀποκεκλεισμένη ἀπὸ τοῦ λοιποῦ κόσμου, πρὸς δυσμὰς μὲν διὰ τῆς φοβερᾶς Λιβυκῆς ἐρήμου, πρὸς ἀνατὰς δὲ ὡταύτως διὰ ἐρήμου, διὰ τοῦ ποταμοῦ Νείλου καὶ διὰ βεράθρων, ἧτοι βελτωδῶν πεδιάδων, ἐντὸς τῶν ὁποίων πολλὰ στρατεύματα κατακτητῶν, ἀγνοούτων τὸ ἔδαφος, κατὰ διαφόρους καιροῦς κατεβυθίσθησαν καὶ ἐξηφανίσθησαν.

131. Ἐν τῶν ἐρήμων δὲ τούτων ἡ ἐκτεινομένη πρὸς Ἄνατολάν τῆς Αἰγύπτου μέχρι τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης οὐδὲν περιέχει καρποφόρον μέρος γῆς, ἀλλὰ πρὸς δυσμὰς ἐντὸς τοῦ ἐρήμου ἐκείνου ἀμμόδους πελάγους κεῖνται ὡς νῆσοι χωρῖα τινὰ ἀπομεμονωμένα, τὰ ὁποία περιέχουσι δροσερὰς πηγὰς ψυχροῦ ὕδατος, καὶ ἄφθονον γλόην καὶ σκιερὰ δένδρα φοινίκων (κουρμαδιῶν), καὶ τὰ ὅποια ὀνομά-

ζονται ὑπὸ μὲν τῶν Ἀράβων Οὐάχ ἢ Οὐάδι, ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων διὰ τοῦ αἰγυπτιακοῦ ὀνόματος αὐά-
σεις ἢ ὀάσεις. Ἐκ τούτων δὲ περιφημοτάτη ἦ-
το κατ' ἐξοχὴν ἢ πολὺ μακρὰν τῆς Αἰγύπτου κειμένη θα-
σισ, ἢ ὀνομαζομένη Ἀμμώνειον, ἢ ὁποία περιεί-
χε καὶ ναὸν τοῦ Ἀμμωνος Διὸς, ὅπου ἄποικοι
ἱερεῖς, ἐκ Μερῆς ἐλθόντες, ἐδίδον χρησμούς καὶ ἐθαυμα-
τούργουν.

132. Ἡ Αἴγυπτος δῶρον τοῦ Νείλου. Ἡ Αἴγυπτος θά
ὁμοιάζε πρὸς τὰς περικυκλούσας αὐτὴν ἐρήμους, ἐὰν δὲν
διεθρέχετο καὶ δὲν ἐλιπαίνετο ὑπὸ τοῦ δι' αὐτῆς διερχομέ-
νου καὶ εἰς τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν χυνομέ-
νου ποταμοῦ Νείλου, ὅτις κατὰ τὸ θέρος ὑπόκειται
εἰς περιδικτὴν πλημμύραν· διὰ τοῦτο οἱ Ἕλληνες ὀνό-
μαζον τὴν Αἴγυπτον Δῶρον τοῦ Νείλου.

14.) 133. Ἐτήσiai τοῦ Νείλου πλημμύραι. Οἱ βόρειοι ἀνε-
μοι, οἱ ὅποιοι πνέουσι κατὰ τὰ τέλη τοῦ Μαΐου, ὀνομα-
ζόμενοι ἐτήσiai, ὠθοῦσι τὰ ὑπὸ τῶν ἀτμῶν τῆς Μεσο-
γείου θαλάσσης σχηματιζόμενα νέφη πρὸς μεσημβρίαν
καὶ διευθύνουσιν αὐτὰ μακρὰν εἰς τὰ ὄρη τῆς Αἰθιοπίας,
καὶ ἐξ αὐτῶν πίπτουσι ἐκεῖ ῥαγδαῖαι βροχαὶ ἀπὸ τοῦ
Μαΐου ἕως τοῦ Σεπτεμβρίου, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἀναλυόμε-
ναι αἱ ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ὄρεων τῆς Αἰθιοπίας χιόνες πλη-
ροῦσι μετὰ τῶν βροχῶν ὅλους τοὺς ποταμούς τῆς ἐκεῖ
χώρας, οὔτινες ὅλοι χύνονται εἰς τὸν Νεῖλον· ἐκ τού-
του δὲ προέρχεται ὑπερχείλισις τῶν ὑδάτων τοῦ Νείλου
ἀπὸ τοῦ τέλους Ἰουλίου καὶ πλημμύρα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς
10ης Αὐγούστου μέχρι τέλους Ὀκτωβρίου, ὅτε τὸ καρ-
ποφόρον μέρος τῆς Αἰγύπτου ὁμοιάζει πρὸς λίμνην, ἐπὶ
τῆς ὁποίας αἱ πόλεις ἐξέχουσι πανταχοῦ ὡς νῆσοι.

134. Ἀνύψωσις ἐδάφους Αἰγύπτου. Τὰ ὕδα-
τα τοῦ Νείλου κατὰ τὴν ἐτήσιαν αὐτοῦ πλημμύραν πε-

ριέχουσι παχυσίαν ἰλὸν, τὴν ὁποίαν ἐπιθέτουσιν ἐπὶ τῆς πλημμυρομένης χώρας, καὶ ἐκ τῆς ὁποίας τὸ ἔδαφος ὑψοῦται εἰς μὲν τὰ μεσημβρινὰ αὐτῆς ὄρια ἓνα πόδα ἐν διαστήματι 188 ἐτῶν, εἰς δὲ τὸ μέρος, ὅπου ἔκειντο αἱ παλαιαὶ Θ ἢ Β α ι, ἓνα πόδα ἀνά 240 ἔτη, ὥστε τὴν σήμερον αἱ ὁδοὶ τῶν εἰς ἐρείπια μεταβληθεισῶν ἀρχαίων πόλεων δὲν κεῖνται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἀλλὰ κάτωθεν τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς.

135. Διοχετεύσεις τῶν ὑδάτων τοῦ Νεῖλου. Ἴνα αὐξάνωσι τὴν εὐφορίαν καὶ διοχετεύωσι τὸ ὕδωρ εἰς μέρη, ὅπου τοῦτο συνήθως δὲν φθάνει, κατεσκεύασαν κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους ἤδη χρόνους πολλὰς διώρυγας καὶ προχώματα, ἅτινα κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους παρημελήθησαν· διὰ τοῦτο ἡ Αἴγυπτος δὲν παράγει πλέον σίτον, ὅσον κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους τοῦ Ἰωσήφ, ὅτε ἡ περὶ σσεὶ ἐπτὰ εὐφώρων ἐνιαυτῶν ἤρκεσεν, ὅπως διαθρέψῃ τοὺς κατοίκους τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὰ ἐπακολουθήσαντα ἐπτὰ ἔτη σιτοδείας.

136. Πληθυσμὸς Αἰγύπτου. Ἡ Αἴγυπτος ἔτρεφεν ἄλλοτε λαὸν πολυάνθρωπον, ἔχουσα πόλεις περισσοτέρας τῶν 18,000 καὶ ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου μέχρι Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου ὑπὲρ τὰς 30,000 πόλεις. Τὸν παλαιὸν πληθυσμὸν τῆς Αἰγύπτου ὑπολογίζουσι εἰς 7,000,000 ψυχῶν· ἐπὶ δὲ τοῦ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου οἱ κάτοικοι τῆς ὅλης χώρας ἠλαττώθησαν εἰς 3,000,000 καὶ σήμερον οἱ περὶ τῶν κατοίκων τῆς Αἰγύπτου ὑπολογισμοὶ ἀναβιβάζουσι αὐτοὺς εἰς 5,600,000.

137. Διαιρέσεις τῆς Αἰγύπτου. Ἡ Αἴγυπτος διαιρεῖται 1) εἰς τὴν Ἀνω Αἴγυπτον ἢ Θ ἢ Β α ι δ α, ἡ ὁποία περιλαμβάνει τὸ μεσημβρινὸν μέρος, ἔχουσα πρωτεύουσαν τὰς Θ ἢ Β α ι ἢ Διοκόλιν, ἡ ὁποία ἦτο ἡ ἐπιφανεστάτη καὶ μεγίστη ἑλὼν τῶν πόλεων τῆς

Ἄνω Αἰγύπτου, καὶ ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφῶν ὡς ἡ ἀρχαιοτάτη πόλις τῆς γῆς 2) εἰς τὴν **Μέσην Αἴγυπτον**, τῆς ὁποίας μητρόπολις ἦτο ἡ πρὸς **Μ.** τοῦ σημερινοῦ Καΐρου κειμένη πόλις **Μέμφις** καὶ 3) εἰς τὴν **Κάτω Αἴγυπτον**, τὴν ὁποίαν οἱ Ἕλληνες ὡς ἐκ τοῦ σχήματος αὐτῆς καὶ **Δέλτα** ὠνόμαζον, ἔχουσιν πρωτεύουσαν, ἡ ὁποία ἐκ τοῦ εἰς αὐτὴν ναοῦ τοῦ θεοῦ **Ἡλίου Ἡλιοπόλις** ὠνομάσθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

138. **Καταγωγὴ τῶν Αἰγυπτίων.** Ἡ καταγωγὴ τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων καλύπτεται ὑπὸ μεγάλου σκότους. Ἄλλ' ἐκ τῶν μουμιῶν καὶ ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐπὶ τῶν Αἰγυπτιακῶν μνημείων ζωγραφιῶν συμπεραίνομεν, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου δὲν ἀνήκον εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φυλὴν· ἀλλὰ αἱ μὲν ἀνώτεροι τάξεις τοῦ αἰγυπτιακοῦ ἔθνους, καθὼς καὶ εἰς τὴν Ἰνδίαν, κατήγοντο ἐκ γένους εὐφυστέρου καὶ σωματικῶς εὐγενεστέρου, τὸ ὁποῖον ἀνήκεν εἰς τὴν κατόπιν ἐλθοῦσαν ἐκεῖ ἔξωθεν **καυκασίαν φυλὴν**· αἱ δὲ κατώτεροι τάξεις εἰς ἄλλην φυλὴν, ἡ ὁποία ἀπέτελει τὴν μετάβασιν ἀπὸ τῆς καυκασίας εἰς τὴν αἰθιοπικὴν.

+ 139. **Ἱστορία τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων.** Ἡ ἱστορικὴ βεβαιότης περὶ τὰς ἀρχαίας αἰγυπτιακῆς ἱστορίας ἀρχίζει μόλις κατὰ τὴν 18ην δυναστείαν τοῦ αἰγυπτίου ἱστορικοῦ Μανεθῶνος, ὅστις ἀκμάσας ἐπὶ Πτολεμαίου, συνέγραψε κατὰ προσταγὴν αὐτοῦ κατὰ τὸ 260 ἔτος π. Χ. ἱστορίαν τῆς Αἰγύπτου ἐκ τῶν ἱερατικῶν ἀρχείων. Ὅλοι δὲ οἱ συγγραφεῖς ὀνομάζουσι τὸν πρῶτον βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων **Μένην ἢ Μῆνα ἢ Μηνᾶν**, βασιλεύσαντα κατὰ τὸ 3000 ἔτος π. Χ., ὅστις εἰσήγαγε τὸν γάμον εἰς τὴν Αἴγυπτον.

+ 140. Μετὰ δὲ τὸν **Μῆνα ἢ Μηνᾶν**, τὸν λεγόμενον

θεμελιωτήν τῆς πόλεως Μέμφιδος καὶ τοῦ αἰγυπτιακοῦ κράτους γνωστότατῶν πολεμικοὶ βασιλεῖς ὑπῆρξαν ὁ Χέωψ (2,500 π. Χ.), ὁ ἀδελφός αὐτοῦ Χερφὴν καὶ ὁ υἱός του Μυκερίνος, οἱ ὅποιοι ὑπῆρξαν οἱ κτίσται τῶν τριῶν μεγάλων πυραμίδων, αἱ ὁποῖαι φέρουσι τὸ ὄνομα αὐτῶν. Καὶ ὁ μὲν Χέωψ, ὅστις φημίζεται ὡς οἰκοδομήσας τὴν μεγίστην ὄλων τῶν ἐν Αἰγύπτῳ πυραμίδων, καὶ ὁ ἀδελφός αὐτοῦ Χερφὴν ἦσαν βασιλεῖς ἀσθεῖς καὶ κακοί· διότι ἐκλείταν τοὺς ναοὺς, ἐμποδίζοντες τοὺς Αἰγυπτίους νὰ προσφέρωσι θυσίας, καὶ ἠνάγκαζον τοὺς δυστυχεῖς αὐτῶν ὑπηκόους εἰς βρεῖας δουλείας, καὶ ἰδίως εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῶν πυραμίδων. Ὁ τρίτος ὅμως βασιλεὺς, ὁ Μυκερίνος, υἱὸς τοῦ Χέωπος, μὴ ὁμοιάζων πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ἤνοιξε πάλιν τοὺς ναοὺς, ἀρῆρσεν ἀπὸ τὸν λαὸν τὰ μεγάλα βάρη καὶ ἐκυβέρνησεν μετὰ μεγάλης δικαιοσύνης τὸν τόπον. Μετὰ τοὺς τρεῖς δὲ τούτους βασιλεῖς ἀξιωματιμώτερος Αἰγύπτιος βασιλεὺς ὑπῆρξεν ὁ Μοϊρίς (2200 π. Χ.), γνωστότατος διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθεῖσαν λίμνην, ἣτις φέρουσα τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἐχρησίμευσεν, ὅπως κανονίζῃ τὰς πλημμύρας τοῦ Νείλου.

† 141: **Ξενοκρατεία.** Ὀλίγον δὲ χρόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μοϊρίδος (2100 π. Χ.), ἐβασίλευσαν ἐν Αἰγύπτῳ τρεῖς δυναστεῖαι ξένων, οἱ ὅποιοι ὠνομάσθησαν Ὑκσῶς, δηλαδὴ ποιεμένους βασιλεῖς, φυλῆς σηματικῆς, οἱ ὅποιοι εἰσέβαλον εἰς τὴν Αἰγυπτὸν ἐξ Ἀνατολῶν, ἐκ τῆς Συρίας δηλ. καὶ τῆς Βορείου Ἀραβίας, καὶ καθυποτάξαντες τὴν χώραν ἄνευ πολέμου, τοὺς μὲν κατοίκους ἐθανάτωσαν καὶ ὑπεδούλωσεν, τὰς δὲ πόλεις κατέκαυσαν καὶ τοὺς ναοὺς τῶν Θεῶν κατέστρεψαν. Οἱ Ὑκσῶς δὲ οὗτοι βασιλεῖς ἐκράτησαν τὴν ἐξου-

είν τῆς Αἰγύπτου 511 ἔτη, ἀπὸ τοῦ 2100 μέχρι τοῦ 1589 π. Χ.

142. ***Ἐξώσις τῶν Ὑκσῶς.** Οἱ ποιμένες οὗτοι βασιλεῖς ἐδρασκεύσαν λίαν τυραννικῶς καὶ ἀπκνηθρόπως ἐν Αἰγύπτῳ, μέχρις οὗ οἱ βασιλεῖς τῆς Ἄνω Αἰγύπτου (τῶν Θηβῶν), ὁ Μισφραγμούθωσις καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Τέθμωσις, ἐνίκησαν καὶ ἐπολιόρκησαν αὐτούς· ἐντὸς τῆς ὀχυρᾶς πόλεως τῆς Αἰγύπτου, ἣ ὀποία ὠνομάζεται Ἄβασις. Ἐκεῖ δὲ οἱ Ὑκσῶς ἠναγκάσθησαν νὰ συνθηκολογήσωσι, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλευθέρως ἐκ τῆς Αἰγύπτου, ἐπορεύθησαν διὰ τῆς ἐρήμου εἰς τὴν Παλαίστινην, ὅπου ἐθεμελίωσαν τὴν Ἰεροσσαλήμ. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τῶν Ὑκσῶς ἐν Αἰγύπτῳ μετέβη ἐκεῖ καὶ ὁ πατριάρχης Ἰωσήφ. Ἡ σχέσις δ' αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἡ ὑποδοχὴ, τῆς ὀποίας ἠξιώθη ἡ φυλὴ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν φημιζομένων διὰ μισοξενίαν Αἰγυπτίων, ἐξηγοῦνται ἐκ τῆς συγγενείας, τὴν ὀποίαν εἶχον οἱ Ὑκσῶς πρὸς τοὺς Ἑβραίους.

143. **Χρυστοῦς αἰὼν Αἰγυπτίων.** (1589—1326 π. Χ.) Ἀπὸ τῆς ἐξώσεως τῶν Ὑκσῶς ἐκ τῆς Αἰγύπτου ἀρχίζει ἡ λαμπροτάτη περίοδος τοῦ αἰγυπτιακοῦ κράτους, ἣ ὀποία διήρκεσεν ἀπὸ τοῦ 1589 μέχρι τοῦ 1326 ἔτους μ. Χ. Εἶναι δὲ αὕτη ἡ τῆς 18 καὶ 19 δυναστείας τοῦ Μανθεῶνος. κατὰ τὰς ὀποίας οἱ Φαραῶνες, δηλαδὴ οἱ βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου, ἐκόσμησαν τὴν πρωτεύουσαν αὐτῶν, τὰς Θήβας, διὰ τῶν ἀξιοθαυμάτων ἐκείνων μνημείων, τὰ ὀποῖα φέρουσι τὰ ὀνόματα αὐτῶν, καὶ τὰ ὀποῖα εἶναι τὰ τελειότερα ἔργα τῆς αἰγυπτιακῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ γλυπτικῆς, καὶ ἔκτοτε αἱ «ἐκατόμυλοι Θήβαι» ἦσαν ἡ ἔδρα τῶν ἰσχυρῶν καὶ ἐνδόξων βασιλέων τῆς Αἰγύπτου.

16/ + 144. **Ραμσῆς ὁ μέγας ἢ Σέσωστρις.** Τὴν μεγίστην δόξαν ἐν τῶν Φαραῶνων τῆς 18 δυναστείας, καὶ

ἐξ ὧν ἐν γένει τῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου ἀπέκτη-
 σεν ὁ ὑπὸ μὲν τοῦ αἰγυπτίου Μανεθῶνος καὶ ἐπὶ τῶν
 αἰγυπτιακῶν μνημείων Ῥαμέσσος ἢ Ῥαμσῆς καλούμε-
 νος, ὑπὸ δὲ τοῦ Ἡροδότου καὶ ἄλλων Ἑλλήνων συγγρα-
 φέων Σέσωστρις ὀνομαζόμενος (1411—1345 π. Χ.).
 Οὗτος ἐπεχείρησε μεγάλας κατακτητὰς ἐκστρατείας
 κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν
 τοῦτον συνήθροισε κατὰ τὸν Ἡρόδοτον 600 χιλιάδας
 πεζῶν στρατιωτῶν, 24,000 ἵππέων καὶ 27,000 πολε-
 μικῶν ἀμαξῶν, καὶ κατασκεύασε καὶ στόλον ἐκ 400 με-
 γάλων πλοίων εἰς τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν. Ἀποῦ δὲ κατὰ
 πρῶτον ἐκυρίευσεν τὴν Αἰθιοπίαν, ὑπεδούλωσε καὶ
 ὀλόκληρον τὴν Ἀσίαν, προχωρήσας πολὺ πέραν τῶν μετέ-
 πειτα κατακτήσεων τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἕως εἰς
 τὸν ποταμὸν Γάγγην. Μετὰ δὲ ταῦτα εἰσέβαλεν εἰς τὴν
 Θράκην, καὶ ἐντεῦθεν μετὰ ἐννεαετῆ ἀπουσίαν ἐπέ-
 στρεψεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, κομίζων μεθ' ἐκυτοῦ ἀμέτρητα
 λάφυρα καὶ ἀναριθμήτους αἰχμαλώτους, τοὺς ὁποίους με-
 τεχειρίσθη εἰς τὴν κατασκευὴν μεγαλοπρεπῶν ἀνακτό-
 ρων καὶ ναῶν, ὀβελίσκων καὶ διωρύγων καὶ τοῦ μακροῦ
 τείχους ἀπὸ τοῦ Πηλουσίου μέχρι τῆς Ἡλιουπόλεως.

16) + 145. Ῥαμψίνιτος 1150 π. Χ. Ἐκ τῶν διαδόχων τοῦ
 Σέσωστριος ὀλίγων γνωρίζομεν τὰ ὀνόματα· μετὰ τὸν υἱὸν
 αὐτοῦ Φερών ὑπάρχει χάσμα 12 γενεῶν. Ἀξιωμακτό-
 νευτος δὲ ἐκ τῶν Φαραίωνων καὶ μετὰ τὸν Σέσωστριν εἶναι
 ὁ γενεάς τις μετ' αὐτὸν ἀκμάσας Ῥαμψίνιτος, ὅστις
 ὑπέρπλοτος ὢν, ἔετισε τὸν μέγιστον τῶν ἐν Αἰγύ-
 πτῳ ὀβελίσκων.

146. Ἡ μητρόπολις ἢ καθέδρα τῶν Φαραίωνων μετὰ
 τὸ 1000 ἔτος π. Χ. μετετέθη εἰς τὴν Κάτω Αἴγυπτον,
 εἰς τὴν πόλιν Βούβαστιν καὶ τὴν Σάιν. Ἀξιωμακτόνευτος
 δὲ μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου ἀνα-

φέρεται ὑπὸ τῶν Ἑβραίων ὁ Σουσακίμη Σεσόγ-
χωσις, ὅστις ἐκστρατεύσας κατὰ τῆς Συρίας μετὰ
πολυαριθμοῦ στρατοῦ καὶ κυριεύσας τὴν Ἱερουσαλήμ,
ἀφῆρετον ἀμετρήτους θησαυροὺς ἐκ τοῦ περιφήμου ναοῦ
τοῦ Σολομῶντος.

16.) 147. Αἰθίοπες βασιλεῖς ἐν Αἰγύπτῳ. Ἐπὶ δὲ τοῦ Βου-
χόριδος, ὅστις ἐξασίλευσε 200 ἔτη μετὰ τὸν Σεσόγ-
χωτιν, εἰσέβαλον εἰς τὴν Αἰγύπτου Αἰθίοπες κατακτηταὶ
καὶ ἐβασίλευσαν ἑκαὶ τρεῖς βασιλεῖς τῆς Αἰθιοπίας, ὁ
Σαβακῶς, ὁ Σεβιχῶς καὶ ὁ Ταρακῶς, οἱ
ὁποῖοι ἐποτελοῦσι τὴν 25ην δυναστείαν. Ὁ δὲ ἐγγχώριος
αἰγύπτιος βασιλεὺς, τὸν ὁποῖον κατεβίβασεν ἐκ τοῦ
θρόνου ὁ Αἰθίοψ Σαβακῶς, ὀνομάζετο Ἄνουσις. Οὗ-
τος ἦτο τυρλὸς καὶ ἐσώθη καταφυγὼν εἰς τὰ βαλτώδη
μέρη τῆς Αἰγύπτου, ὅπου διέμεινεν 50 ἔτη.

16.) + 148. Σεθῶν ἢ Σῆθος (710 π. Χ.). Οἱ Αἰθίο-
πες βασιλεῖς κατακτηταὶ ἐξεδιώχθησαν κατὰ τὸ 710 π.
Χ. εἰς τὴν Ἄνω Αἰγύπτου, καὶ κατέλαβε τὴν κυβέρνησιν
ὁ εἰς τὴν Μέμφιν ἀρχιερεὺς τοῦ Ἡραίου (Φθαῖ), ὀνο-
μαζόμενος Σεθῶν ἢ Σῆθος. Ἐπὶ τῆς βασιλείας
αὐτοῦ ἠπίλει νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν Αἰγύπτου ὁ Ἀσσύριος
κατακτητὴς Σαναχάριβος μετὰ πολυαριθμοῦ
στρατοῦ· ὁ δὲ Σῆθος, ἐπειδὴ ἡ τάξις τῶν μαχίμων,
τὴν ὁποίαν εἶχε δυσαρρεστήσει, ἤρνεϊτο νὰ πολεμήσῃ ὑπὲρ
αὐτοῦ, παρηγορήθη ὑπὸ ὄνειρου, καὶ σχηματίσας στρατὸν
ἐκ τῆς ἐργατικῆς τάξεως τῶν ἀνθρώπων, ἐξεστράτευσεν
θαρραλέως κατὰ τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ἐτρέπτησαν εἰς φυγὴν,
διότι τὴν νύκτα μῦς ἀρουραῖοι (ποντικοί), καταφαγόντες
τὰς φαρέτρας καὶ τὰ τόξα τῶν Ἀσσυρίων, κατέστησαν τὰ
δπλα αὐτῶν ἄχρηστα· διὰ τοῦτο ὁ λίθινος τοῦ βασιλέως
τούτου ἀνδριάς ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἡραίου παρίστα αὐτὸν
κρατοῦντα ἐπὶ τῆς χειρὸς μῦν (ποντικόν).

77) + 149. **Δωδεκαρχία.** Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως Σεθῶν ἐγεννήθη εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀναρχία, τὴν ὁποίαν ἠκολούθησε πολυαρχία, ἡ ὁποία ὠνομαζετο Δωδεκαρχία· ἀλλ' ἐπειδὴ οὐδέποτε οἱ Αἰγύπτιοι ἠδυνήθησαν νὰ ζήσωσιν ἄνευ βασιλείων, διὰ τοῦτο, διαίρεσαντες τότε ὅλην τὴν Αἴγυπτον εἰς 12 μοῖρας, ἀνεδείξαν 12 βασιλεῖς, οἱ ὅποιοι συνεδέθησαν πρὸς ἀλλήλους δι' ἐπιγυμνίας καὶ συμμαχίας, καὶ ἐκυβέρνησαν τὴν χώραν καλῶς καὶ νομίμως.

77) + 150. **Ψαμμήτιχος** (670—616). Οὗτος ὢν εἰς ἓκ τῶν 12 ἀνωτέρω ἀναφερομένων βασιλέων τῆς Αἴγυπτου, καὶ ἐξορισθεὶς ὑπὸ τῶν 11 συμβασιλείων αὐτοῦ εἰς τὰ ἔλη (τοὺς βάλτους), ἀλλὰ βοηθηθεὶς ὑπὸ ἐξωθεν ἐλθόντων Ἑλλήνων (Ἰώνων) καὶ Καρῶν καὶ ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ, ἐξεθρόνισε τοὺς λοιποὺς βασιλεῖς, καὶ ἀνέλαβε μόνος τὴν ἐξουσίαν τῆς Αἴγυπτου κατὰ τὸ ἔτος 670 π. Χ. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ἐκείνης ἡ βασιλεία τῆς Αἴγυπτου, ἡ ὁποία πρότερον διὰ τῶν νόμων αὐτῆς ἀπέκρουε πᾶν ξενικὸν στοιχείον, ἐστηρίζετο ἐπὶ τῶν ξένων Ἑλλήνων καὶ Καρῶν. Ἐκτοτε ἀρχίζει νέα περίοδος τῆς αἰγυπτιακῆς ἱστορίας, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀναφαίνεται πάλιν ἡ χώρα ἐκείνη μετὰ λιμπρότητος καὶ δόξης, ἡ ὁποία ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχη μακρὰν διάρκειαν. Ὁ Ψαμμήτιχος εἰς τοὺς βοηθηθέντας αὐτὸν Ἕλληνας καὶ Κάρους παρεχώρησε πλησίον ἐνὸς τῶν στομιῶν τοῦ ποταμοῦ Νεῖλου χώραν, ὅπως κτίσωσι πόλιν καὶ κατοικήσωσιν εἰς αὐτήν, καὶ διέταξεν ὅλα τὰ παιδιὰ τῶν Αἰγυπτίων νὰ διδάσκωνται τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ νὰ ἀνατρέφονται κατὰ τὸν ἑλληνικὸν τρόπον. Ἐκ τῶν Αἰγυπτίων δὲ, οἱ ὅποιοι ἔμαθον τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἐγεννήθησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον οἱ ὀνομαζόμενοι ἐρμηνεῖς, δηλαδὴ οἱ τακτικοὶ ὀδηγοὶ καὶ μεσίται τῶν ἐμπόρων ἢ περιηγητῶν

Ἑλλήνων, καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐγνωρίσθη ἡ Αἴγυπτος ἀκριβέστερον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, εἰ ὅποιοι πρῶτοι ἐκ τῶν ἀλλογλώσσων ἔθνων κατόκησαν εἰς τὴν πρότερον μισόξενον Αἴγυπτον.

151. Ἄλλ' ἢ ὑπὸ τοῦ Ψαμμητίχου προτίμησις τῶν ξένων πολεμιστῶν διήγειρε μεγάλως τὴν δυσαρέσκειαν τῶν μυχίμων Αἴγυπτίων, καὶ ἐκ τῶν δυσηρησθημένων τούτων μετηνάστευσαν 340,000 εἰς Μερόην τῆς Αἰθιοπίας. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης οἱ εἰς τὴν Αἴγυπτον Ἕλληνες, λαβόντες γαίας εἰς τὴν Βοῦβαστιν, ἐθεωροῦντο ὡς οἱ ἐπίλεκτοι τοῦ αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ καὶ ἀπατέλουν καὶ τὴν φρουρὰν τοῦ βασιλέως. Ὁ Ψαμμητίχος ἐξέτεινε τὸ ἐμπόριον, καὶ συλλαβὼν τὸ σχέδιον νὰ αὐξήσῃ τὴν ἐπικράτειαν αὐτοῦ καὶ εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀσίας, ἐπεχείρησε κατακτήσεις εἰς τὴν Συρίαν καὶ τὴν Φοινίκην καὶ ἐνίκησε τοὺς Φιλισταίους· ἀλλ' ἀπέθανε κατὰ τὸ ἔτος 610 π. Χ.

17) + 152. (Νεκῶς 610—594 π. Χ.) Ὁ υἱὸς τοῦ Ψαμμητίχου Νεκῶς, ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον, ἐπέστησε τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἐμπορίου, κατεσκεύασε λαμπρὸν στόλον, καὶ πρῶτος ἀπεπειράθη νὰ ἐνώσῃ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν μετὰ τῆς Μεσογείου διὰ διώρυγος, ἀλλ' ἀπέτυχεν, ἀφοῦ ἐξηφανίσθησαν εἰς τὰς ἐργασίας ταύτας 120,000 ἐργάται. Ὁ Νεκῶς ἐνίκησε τὸν Ἰουδαῖον βασιλέα Ἰησοῦν, καὶ ὑποτάξας τὰς χώρας ἀπὸ τῆς Παλαιστίνης ἕως τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ, ἐξεστράτευσε καὶ κατὰ τῶν Βαβυλωνίων κατὰ τὸ ἔτος 604 π. Χ. ἀλλ' ἐνικλήθη κατὰ κράτος ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορος εἰς τὸ Κιρκέσιον πλησίον τοῦ Εὐφράτου καὶ ἀπώλεσεν ὅλας τὰς προηγουμένας αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν κατακτήσεις.

+ 153. Ψάμμις καὶ Ἀπίρης (594—563). Ὁ υἱὸς καὶ

διάδοχος τοῦ Νεκῶ Ψάμμις ἢ Ψάμμήτιχος ὁ Β', βασιλεύσας ἑξῆς μόνον ἔτη, ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Αἰθιοπίας· ἀλλ' ἀγνωστον εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκστρατείας ταύτης. Ὡσαύτως ὁ υἱὸς τούτου Ἀπρίης (ὁ Φαράν ἢ Ὠρρά τῆς Γραφῆς), ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον κατὰ τὸ ἔτος 588 π. Χ., ἐξεστράτευσε μὲν καὶ ἐνίκησε τοὺς Φοίνικας· ἀλλ' ἐνίκηθη εἰς τὴν ἐκστρατείαν αὐτοῦ κατὰ τῆς ἐλληνικῆς ἀποικίας Κυρήνης, καὶ οἱ Αἰγύπτιοι στρατιῶται, μὴ ἀνεχόμενοι τὴν ἀπανθρωπίαν τοῦ Ἀπρίου καὶ τὴν προτίμησιν, τὴν ἑποίαν ἐδίδεν εἰς τοὺς ξένους, καὶ πρὸ πάντων εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἐστασίασαν καὶ ἀνηγόρευσαν βασιλέα τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀπρίου σταλέντα κατ' αὐτῶν στρατηγὸν Ἀμασιν. Μετὰ δὲ τὴν εἰς τὴν πόλιν Μέφιν κρίσιμον μάχην, κατὰ τὴν ἑποίαν ὁ βασιλεὺς Ἀπρίης ἠχμαλωτίσθη καὶ ὕστερον ἐθανατώθη σκληρῶς ὑπὸ τοῦ ὄχλου, ὁ Ἀμασις ἐπέστρεψεν εἰς τὴν τότε καθέδραν τῶν βασιλέων Σάϊν καὶ ἀνέλαβε τὴν κυβέρνησιν τοῦ κράτους. Διαρκοῦντος δὲ τοῦ ἐμφυλίου τούτου πολέμου ὑπετάχτην, οἱ Αἰγύπτιοι ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορος (570 π. Χ.), ἀλλ' ἀνέκτησαν πάλιν τὴν αὐτονομίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν μετ' ὀλίγον, ὅτε ἀπέθανεν ὁ Ναβουχοδονόσορ.

18) 154. Ἀμασις (569—526 π. Χ.) Ὁ Ἀμασις ἦτο βασιλεὺς σοφὸς καὶ φιλόνηρος, καὶ ἡ Αἴγυπτος ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, βασιλεύσαντος ἀπὸ τοῦ 570 μέχρι τοῦ 526 ἔτους π. Χ., εὕρισκετο εἰς ἀνθηρὰν κατάστασιν. Ὁ βασιλεὺς οὗτος ἔδωκε νόμους καλοὺς, ἠνόθευ τὸν ἐλληνικὸν πολιτισμὸν καὶ τὰ ἐλληνικὰ ἔθνη καὶ ἔθιμα, συνεχώρησεν εἰς Ἕλληνας ἐμπόρους νὰ ἀποικήσωσιν εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ δι' αὐτῶν ἀνεπτύχθη τὸ ἐμπόριον τῆς Αἴγυπτου καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Κάτω Αἴγυπτον πολὺς πλοῦτος καὶ εὐζωία. Ὁ Ἀμασις συνεκρότησε καὶ

ναυτικὴν δύναμιν, διὰ τῆς ὁποίας ἐκυρίευσεν τὴν νῆσιν Κύπρον, ἐπεμψε δῶρα εἰς πολλὰς ἑλληνικὰς πόλεις καὶ συνέδεσε σχέσεις καὶ μετὰ τοῦ εὐτυχιστάτου κατ' ἀρχὰς δυστυχιστάτου δὲ τελευταίου τυράννου τῆς Σάμου Πολυκράτους, ὡς θέλομεν ἰδεῖ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἱστορίᾳ.

181) + 155. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀμασις ἐδοκίμασε τῆς τύχης τὴν ἀστασίαν, καὶ τῆς λαμπρότητος αὐτοῦ αἱ ἡμέραι τάχιστα παρῆλθον· διότι ὁ Κῆρος ἐθεμελίωσεν εἰς τὴν Ἀσίαν τὸ μέγα περσικὸν κράτος, καὶ ἡ συμμαχία τοῦ Ἀμάσιος μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Λυδίας Κροίσου διήγειρε τὴν ὀργὴν τούτου, τὴν ὁποίαν ἐκληρονόμησεν ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Κύρου Καμβύσης, ὅστις ἐκστρατεύσας κατὰ τοῦ Ἀμάσιδος, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν περσικὴν κυριαρχίαν.

182) 156. Ψαμμίνετος (525 π. Χ.) Μόλις εἶχε μετακομισθῆ ὁ νεκρὸς τοῦ Ἀμάσιδος εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἐν Σαΐδι ναοῦ πρὸς αἰώνιον ἀνάπαυσιν, ὅτε ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Καμβύσης ἐξεστράτευσεν κατὰ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Ψαμμίνιτου, τοῦ τελευταίου βασιλέως τῆς περιφέρειου καὶ μυστηριώδους χώρας τῆς Σριγγός καὶ τῶν Πυραμίδων, καὶ ἐκεῖ εἰς τὸ Πηλούσιον (πλησίον τοῦ σημερινοῦ Σουέζ) συνεκροτήθη πεισματωδεστάτη μάχη, κατὰ τὴν ὁποίαν, μετὰ πολλὴν αἱματοχυσίαν καὶ γενναίαν ἀντίστασιν τῶν μισθοφόρων Ἑλλήνων, ἐνίκηθησαν κατὰ κράτος οἱ Αἰγύπτιοι ἕνεκα τῆς δεισιδαιμονίας αὐτῶν· διότι φοβούμενοι μήπως φονεύσῃ τὰ ἔμπροσθεν τῶν Περσῶν παραταχθέντα ὑπὸ τοῦ Καμβύσου ζῶα, τὰ ὁποῖα ἐλάτρευον οἱ Αἰγύπτιοι ὡς ἱερά, ἐπέτρεψαν εἰς τοὺς Πέρσας, ὅπως πλησιάσωσι καὶ κατακόψωσιν αὐτούς. Ἐβδομήκοντα δὲ ἔτη βραδύτερον ὁ Ἡρόδοτος διέκρινε τὰ κρανία τῶν Περσῶν, τὰ ὁποῖα ἦσαν μαλακὰ καὶ εὐθραυστα, ἐνῶ τὰ τῶν Αἰγυπτίων ἦσαν σκληρὰ καὶ στερεὰ· διότι οἱ μὲν Πέρ-

σαι ἐφόρουσαν πάντοτε βερὺν κεφαλόδεσμον, οἱ δὲ Αἰγύπτιοι ἐξήριζον τὴν κεφαλὴν καὶ ἐξέθετον αὐτὴν εἰς τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ ἡλίου. Ὁ νικηθεὶς αἰγυπτιακὸς στρατὸς κατέφυγεν εἰς τὴν Μέμφιν, ἀλλ' ἡ πόλις αὕτη ἐκυριεύθη μετ' ὀλίγον ὑπὸ τοῦ Καμβύσου καὶ ὁ τελευταῖος Αἰγύπτιος βασιλεὺς μεθ' ὅλου τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἔγεινεν αἰχμάλωτος τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν.

157. Τὸν Ψαμμίνιτον μετεχειρίσθη ὁ Καμβύσης εὐμενῶς κατὰ τὴν συνθήθειαν τῶν ἀρχαιοτέρων Περσῶν βασιλέων, οἵτινες προσεφέροντο προσκινῶς πρὸς τοὺς ἠττημένους ἔχθρους· ἔδωκεν εἰς αὐτὸν χώραν εἰς τὰ Σοῦσα πρὸς κατοικίαν, καὶ συνεχώρησεν εἰς αὐτὸν νὰ λάθῃ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ 6,000 Αἰγυπτίων διὰ συνανατροφῆν. Λέγεται προσέτι ὅτι ὁ Καμβύσης διώρισεν τὸν Ψαμμίνιτον καὶ ἐπίτροπον αὐτοῦ εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀλλ' ὅτι εὗτος ἐμηχανεύθη ἀποστασίαν κατὰ τοῦ Καμβύσου, καὶ φωραθεὶς, ἔπισεν αἰχμάλωτος καὶ ἀπέθανε.

158. Τοιοῦτοτρόπως ἡ Αἴγυπτος ἔγεινεν ἐπαρχία περσικὴ, ἕως οὗ 200 ἔτη ὕστερον ὁ μέγας Ἀλέξανδρος μετέβαλε τὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Ἀνατολῆς καὶ καθυπέταξε καὶ τὴν Αἴγυπτον μετὰ τῆς Περσίας εἰς τὸ μέγα αὐτοῦ κράτος, καὶ κατόπιν ἡ χώρα αὕτη ὑπὸ Ἑλλήνων βασιλεῖς, τοὺς Πτολεμαίους, ἔγεινεν αὐτόνομος περὶ τὰ 300 ἔτη, ὡς θέλομεν ἰδεῖ εἰς τὴν περσικὴν καὶ τὴν μακεδονικὴν ἱστορίαν.

159. **Μνημεῖα τῆς αἰγυπτιακῆς τέχνης.** Τὰ πανάρχαια μνημεῖα τῆς αἰγυπτιακῆς τέχνης ὑπερβαίνουσι σχεδὸν πᾶν ὅ,τι ὁ ἀνθρώπινος νοῦς δύναται νὰ φαντασθῆ μέγα καὶ ὑπερφυσικόν· ἐκ τούτων δὲ ὄλων ἀνώτερα κατὰ τὴν τέχνην θεωροῦνται τὰ εἰς τὰς Θήβας τῆς Ἄνω Αἰγύπτου μνημεῖα, τὰ ὁποῖα ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Σεσωστριος ἢ Ραμσῆ Β', καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι ἀναμφιβόλως

τὰ κάλλιστα καὶ μεγαλοπρεπέστατα μνημεῖα τῆς Αἰγύπτου.

160. Ὁ Νεῖλος διεχώριζε τὴν ἀρχαίαν βασιλικὴν πόλιν τῶν Θειῶν, τῆς ὁποίας τὰ εἰρήπια καλύπτουσιν ἑκτασίαν 10—12 ὠρῶν, εἰς δύο τμήματα· ἐκ τούτων δὲ τὸ ἀνατολικὸν καὶ μεγαλειότερον ἀνῆκεν εἰς τοὺς ζῶντας καὶ περιελάμβανε τὰ εἰρήπια τῶν μεγαλοπρεπῶν ναῶν τοῦ Λεῦξορ καὶ Κάρνοκ, τὸ δὲ δυτικὸν καὶ μικρότερον πλησίον τῶν Λυβικῶν ὄρέων περιεῖλε τὴν νεκρόπολιν· κειμένην ἐντὸς φάραγγος ζηρᾶς καὶ ἀκάρπου.

79) +161. **Πυραμίδες.** Καθὼς εἰς τὴν Θηβαίδα τῆς Ἄνω Αἰγύπτου οἱ νεκροὶ ἐναπετίθεντο ἐντὸς λελατομημένων ὄρέων, τοιουτοτρόπως, ὅτε ἡ καθέδρα τῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου μετετέθη εἰς τὴν Μέμφιν, πρωτεύουσαν τῆς Μέσης Αἰγύπτου, οἱ τῆς 4ης δυναστείας βασιλεῖς ἀνήγειραν πλησίον ταύτης τεχνητὰ ὄρη, τὰς κολοσσιαίας δηλαδὴ πυραμίδας, ὅπως ἐναποθέσῃ τοὺς νεκροὺς αὐτῶν. Ἡ οἰκοδομὴ δὲ τῶν πυραμίδων κατὰ τὰς νεωτέρας ἀνακαλύψεις ἀναβαίνει εἰς 4,000 ἔτη π. Χ. Ἐκ τῶν πυραμίδων τούτων, τῶν ὁποίων δύο, αἱ μεγαλύτεραι, ἀποτελοῦσιν ἐν τῶν 7 θαυμάτων τοῦ κόσμου, ἡ τοῦ Χέοπος πυραμὶς εἶναι ἡ μεγίστη ὅλων. ἔχουσα ὕψος 451 ποδῶν, καὶ πρὸς ἀνέγερσιν αὐτῆς ἐργάσθησαν 100,000 ἀνθρώπων 20 ὄλα ἔτη· διὰ δὲ τῶν πετρῶν αὐτῆς, αἱ ὁποῖαι ὑπελογίσθησαν 75,000,000 κυβικά μέτρα, ἠδύνατο νὰ περιζωσθῇ ὁλόκληρος ἡ Γαλλία διὰ τείχους, ἔχοντος ὕψος 6 ποδῶν.

+ 162. **Κολοσσιαία Σφίγξ.** Πλησίον τῶν γιγαντιαίων τούτων πυραμίδων κεῖται καὶ ἡ τὸν ἀρχαιότατον τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα Τέθρωσιν τὸν Δ'. παριστώσα κολοσσιαία Σφίγξ, ἡ ὁποία ἔχει μῆκος 90 καὶ ὕψος 74 ποδῶν, καὶ κατὰ μὲν τὸ ἥμισυ αὐτῆς εἶναι ἄ-

γαλμα, κατὰ δὲ τὸ ἄλλο ἤμιτου ἢ βράχος, ἐπὶ τοῦ ὀπίου ἀναπαύεται. Ἡ κεφαλὴ δὲ αὐτῆς ἔχει περιφέρειαν 18 ποδῶν καὶ ἀπὸ τοῦ πώγωνος μέχρι τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς αὐτῆς τὸ ὕψος εἶναι 66 ποδῶν.

14) 163. **Λίμνη τοῦ Μοίριδος.** Εἰς τὴν μέσσην Αἴγυπτον ὑπῆρχε καὶ ἡ περίφημος λίμνη τοῦ Μοίριδος, περὶ τῆς ὁποίας ὁ Ἡρόδοτος ῥητῶς λέγει ὅτι ἦτο χειροποίητος, ἀνασκευαίσα διὰ χειρῶν ἀνθρώπων εἰς χρόνους παναρχαίους ἐπὶ τοῦ βασιλείως Μοίριδος, καὶ ἐχρησίμευεν, ὅπως κανονίζεται ἡ πλημμύρα τοῦ Νείλου καὶ τοιοιουτρόπως ἀσφαλιζομένη ἡ εὐφορία τῆς μέσης Αἴγυπτου. Ἡ λίμνη αὕτη, ἔχουσα περίμετρον 24 γεωγραφικῶν μιλίων καὶ χωρητικότητα 3,600 σταδίων, περιλάμβανεν εἰς τὸ μέσον αὐτῆς δύο ὑψηλὰς πυραμίδας, αἵτινες εἶχον ὕψος 50 ὀργυιῶν.

164. **Λαβύρινθος.** Πλησίον τῆς παιδιάδος τῆς Ἀρσινόης ὀλίγας ὥρας πρὸς τὰ μεσημβριοανατολικά τῆς σημερινῆς πόλεως Μεδίνα Ἐλφαϊούμ, κεῖνται τὰ κολοσιαῖα ἑρείπια τοῦ περιβόητου αἰγυπτιακοῦ λαβυρίνθου, ὅστις ὑπερβαίνει κατὰ τὸ μέγεθος καὶ αὐτὰς τὰς πυραμίδας, καὶ ἦτο ἔργον παναρχαίας ἐποχῆς, δηλαδὴ τῆς 12ης δυναστείας, κατασκευασθεὶς ἐπὶ τοῦ βασιλείως Ἀμενεμχαίου Γ'. Συνέκειτο δὲ, ὡς λέγουσιν, ὁ λαβύρινθος οὗτος ἐκ τῆς ἐνώσεως δώδεκα ἀνακτόρων καὶ ἀπετέλει τετράγωνον, τοῦ ὀπίου ἐκάστη πλευρὰ εἶχε μῆκος 650 ποδῶν. Ἐντὸς δὲ αὐτοῦ ὑπῆρχον 3000 δωμάτια, τῶν ἐποίων αἱ ὀροφαὶ ἦσαν μονόλιθοι καὶ τόσοι πολλοὶ δρόμοι, ὥστε δυσκόλως ἠδύνατό τις εἰσερχόμενος χωρὶς ἑδηγόν νὰ εὕρῃ τὴν ἔξοδον, καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη λαβύρινθος. Ἐχρησίμευε δὲ διὰ τὰς ἐθνικὰς συνελεύσεις τῶν Αἰγυπτίων, εἰς τὰς ὁποίας συνήρχοντο, ὅπως ἀποφασίσωσι περὶ τῶν σπουδαιοτάτων ὑποθέσεων τῆς Αἴγυπτου.

19)

+ 165. **Νεκρόπολις τῆς Μέμφιδος.** Μεταξὺ τῶν πυραμίδων τοῦ Γισέχ καὶ Σακκαρά εὐρίσκονται αἱ πεδιάδες τῶν μουμιῶν ἢ ἡ Νεκρόπολις τῆς Μέμφιδος, ἡ ὁποία ἐκτείνεται ὑπὸ τὴν γῆν μίαν περίπου ὥραν, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν εἰσέρχονται οἱ περιχρησθέντες ἐρποντες δια χημηλῶν εἰσόδων. Τὰ πάντα δ' ἐκεῖ εἶναι πλήρη μουμιῶν, δηλαδὴ τεταριχουμένων νεκρῶν.

+ 165. **Ἱερογλυφικὰ τῶν Αἰγυπτίων.** Ἐπὶ τῶν πυραμίδων, ἐπὶ τῶν ναῶν, ἐπὶ τῶν ὀβελίσκων, ἐπὶ τῶν θεῶν καὶ ἐπὶ τῶν περικαλυμμάτων τῶν μουμιῶν ὑπάρχουσι γεγλυμμένα καὶ ἐξωγραφημένα ἀναρίθμητα μυστηριώδη σχήματα. Ἐκεῖ παρατηροῦνται ζῶα τετράποδα ἔχοντα πτέρυγας, κεφαλαὶ θηρίων ἐπὶ ἀνθρωπίνων σωμάτων, ἢ πρόσωπα ἀνθρώπινα ἐπὶ σωμάτων τεράτων, τὰ ὁποία οὐδέποτε εἶδεν ὁ ἄνθρωπος.

166. Ἡ πρώτη ἐξήγησις τῶν Ἱερογλυφικῶν τούτων γραμμάτων τῶν Αἰγυπτίων ἔγεινεν ὑπὸ τῶν σοφῶν, οἱ ὁποῖοι παρηκολούθησαν τὸν μέγαν Ναπολέοντα εἰς τὴν ἐκστρατεῖαν αὐτοῦ κατὰ τῆς Αἰγύπτου ἐκ τῆς εὐρεθείσης εἰς τὴν πόλιν Ρουσέττην ἐπιγραφῆς, ἡ ὁποία περιεῖχε τριπλοῦν κείμενον, εἰς γλώτταν ἑλληνικὴν, αἰγυπτιακὴν καὶ Ἱερογλυφικὴν. (1)

+ 167. Ἐκτὸς τῆς Ἱερογλυφικῆς γραφῆς, ὑπῆρχον εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἄλλα δύο εἶδη γραφῆς, δηλαδὴ ἡ ἱερα-

Σημ. 1. Ἡ Ἱερογλυφικὴ γραφὴ ἦτο ἐν μέρει συμβολικὴ, ἀλλὰ κατὰ μέγα μέρος ἦτο φωνητικὴ· συμβολικὴ π. χ. εἶναι ὅταν ἡ σελήνη παριστᾷ τὸν μῆνα καὶ ὁ ἥλιος τὴν ἡμέραν· φωνητικὴ δὲ ὅταν ἕκαστον σημεῖον παριστᾷ ἓν γράμμα, καθὼς τὸ σημεῖον τοῦ ἀετοῦ δηλοῖ τὸ Α, διότι Ἀχὼμ εἰς τὴν αἰγυπτιακὴν γλῶσσαν σημαίνει τὸν ἀετὸν.

τικῆ, ἡ ὁποία ἦτο ἐπιτομή τῆς ἱερογλυφικῆς· διότι ἀντὶ τῆς εἰκόνας τοῦ λέοντος εἰκονίζον μόνον τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ σώματος αὐτοῦ, καὶ ἡ δὲ χιμοτικῆ, ἐπιτομή καὶ αὕτη τῆς ἱερατικῆς. Τὴν μὲν ἱερατικὴν γραφὴν μετεχειρίζοντο συνήθως οἱ ἱερεῖς, ὁσάκις ἔγραφον, τὴν δὲ δημοτικὴν εἰς τὸν κοινὸν βίον. Γράφονται δὲ ἡ μὲν ἱερατικὴ καὶ ἡ δημοτικὴ ἐκ τῶν δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά, ἡ δὲ ἱερογλυφικὴ καὶ κατὰ τοὺς δύο τρόπους καὶ ἀπὸ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω· ἡ δὲ διεύθυνσις αὐτῆς γνωρίζεται ἐκ τῆς διευθύνσεως τῶν ἀπεικονιζομένων δι' αὐτῆς ζώων.

✠ 168. **Ἡκαταβολὴ τῶν Αἰγυπτίων.** Αἱ τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι ἤκαμαν πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων εἰς τὴν Αἴγυπτον. Πρὸ τῆς ἐποχῆς ἀκόμη τοῦ Ἀβραάμ, ὅστις ἦτο ὁ γενάρχης τῶν Ἑβραίων καὶ ἐζῆσε κατὰ τὸ 1900 ἔτος π. Χ., οἱ Αἰγύπτιοι, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς ἱερᾶς Γραφῆς (Γεν. κεφ. 12), ἦσαν λαὸς πεπολιτισμένος· διότι καταβάς τότε ὁ Ἀβραάμ εἰς τὴν Αἴγυπτον, εὗρεν ἐκεῖ μέγα καὶ ἰσχυρὸν βασίλειον. Μεγάλῃ τῷ ὄντι μεταξὺ τῶν ἀρχαίων ἦτο ἡ φήμη τῆς παιδείας τῶν Αἰγυπτίων, οἱ ὅποιοι ἐχρημάτισαν διδάσκαλοι ὄλων τῶν πέριξ ἔθνων. Ὁ Λυκοῦργος, ὁ Θαλῆς, ὁ Σόλων, ὁ Πυθαγόρας, ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Πλάτων καὶ ἄλλοι σοφοὶ Ἕλληνες μετέβησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον πρὸς ζήτησιν σοφίας. Ὁ Μωϋσῆς ἐπαίδευσθη ἐν πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων. Ἄλλ' ἔμως, ἐπειδὴ αἱ ἐπιστῆμαι ἦσαν προνόμιον καὶ μυστήριον μιᾶς τάξεως ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἀπέκρυπτον αὐτὰς ἀπὸ τὸν λαὸν διὰ τῆς εἰκονικῆς ἢ ἱερογραφικῆς ὀνομαζομένης γραφῆς, διὰ τοῦτο μικρὰν ἔλαβον αὐταὶ πρόσδον εἰς τὴν Αἴγυπτον. Οἱ Αἰγύπτιοι π. Χ. μετήρχοντο ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων τὴν ἱατρικὴν ἀλλὰ μὴ γνωρίζοντες τὴν χημείαν καὶ τὴν ἀνατομίαν, περιωρίσθησαν εἰς παχυλὴν ἐμπειρίαν, διήρσαν δηλαδὴ τὸ σῶμα εἰς 36 μέρη, καὶ

δι' ἕκαστον μέρος τοῦ σώματος εἶχον εἰδικούς ἰατρούς. (1)
Αἱ πλημμύραι τοῦ Νεῖλου ἠνάγκαζον τοὺς Αἰγυπτίους
νὰ ἐνασχολῶνται εἰς τὴν γεωμετρίαν καὶ τὴν ἀ-
στρονομίαν, καὶ ὁμοίως αἱ γνώσεις αὐτῶν, αἱ γεω-
μετρικαὶ καὶ ἀστρονομικαὶ, ἦσαν ἀπλουστάται καὶ στοι-
χειώδεις. Ὡσαύτως τὰ κολοσσιαῖα αὐτῶν οἰκοδομήματα
ἀνηγείροντο οὐχὶ διὰ τῆς βοήθειας μηχανῶν τινων, ἀλλὰ
διὰ τῶν χειρῶν χιλιάδων ἀνθρώπων καὶ ἐντὸς μικροῦ χρο-
νικοῦ διαστήματος.

† 169. **Θρησκεία τῶν Αἰγυπτίων.** Ἡ θρησκεία
τῶν Αἰγυπτίων ἐπίστευεν εἰς ἓνα ἀόρατον ὑπέρτατον Θε-
όν· οἱ δὲ πολλοὶ θεοὶ, τοὺς ὁποίους ἐλάτρευον, ἦσαν προ-
σωποποιήσεις τῶν διαφόρων ἰδιοτήτων τοῦ ὑψίστου τού-
του Θεοῦ, ὅστις οὔτε ὄνομα εἶχεν, οὔτε μορφήν· ἀλλ'
ὁμοίως τὸ πλῆθος τοῦ αἰγυπτιακοῦ ἔθνους ἐπίστευεν εἰς
τὴν ἀληθινὴν ὑπαρξίν ὄλων ἐκείνων τῶν θεοτήτων, καὶ
περιέπεσε βαθμηδὸν εἰς καθαρὰν εἰδωλολατρείαν καὶ αἰσ-
χρὰν δεισιδαιμονίαν. Ἄλλ' ἐξ ὄλων τῶν θεῶν τῶν Αἰγυ-
πτίων μόνος ὁ Ὁσείρις, δηλαδὴ ὁ Ἥλιος, καὶ ἡ Ἴ-
σείς (ἡ Σελήνη) ἦσαν κοινοὶ θεοὶ, οἱ δὲ λοιποὶ ἦσαν ὡς
ἐπὶ τὸ πλεῖστον θεοὶ τυπικοί. (2)

170. **Ἐτηνολατρεία.** Ἀξιοπερίεργος δὲ εἶναι καὶ

Σημ. 1. Οἱ ἀσθενεῖς ἐτίθεντο ἔμπροσθεν τῆς πύλης τῆς οἴκας
αὐτῶν καὶ πᾶς διαβαίνων ὑπηγόρευε τὰ φάρμακα, τὰ ὅποια ἐνόμι-
ζε κατάλληλα διὰ τὴν ἀσθένειαν. Κατὰ τὸν τρόπον δὲ τούτων ἐσχη-
ματίσθησαν ἰατρικαὶ τινὲς συνταγαί, μεταβαί-
νουσαι διαδοχικῶς ἀπὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὸν υἱόν, καὶ ἐφαρμοζόμεναι
κατὰ γράμμα· ἐτιμωρεῖτο δ' αὐστηρῶς ὁ ποραθάνων αὐτά. Πρὸς
τὸν σκοπὸν δὲ τῆς θεραπείας συνέδειον καὶ μαγικὰς πράξεις· ἐν
τούτοις ἐγνώριζεν ἀκριβῶς ἐν σπουδαίῳ μέρος τῆς ἰατρικῆς, δη-
λαδὴ τὴν ὑγιεινὴν φυλάττεντες σύστημα δικαιητικῶν ἀξιοθαύμαστον.

Σημ. 2. Οἱ θεοὶ τῶν Αἰγυπτίων διηροῦντο εἰς τρεῖς τάξεις, καὶ

ἡ κτηνολατρεία τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ Ἄπις (ὁ ταῦρος), ὁ αἴλουρος (ὁ γάτος), ὁ ἴβις (τὸ λελέκι), ὁ ὄφις, ὁ κύων, ὁ ἰέραξ καὶ ὁ κροκόδειλος ἦσαν τὰ ἱερώτερα ζῶα τῶν Αἰγυπτίων, οἵτινες ἔκτιζον εἰς τιμὴν αὐτῶν ναοὺς, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἔτρεφον καὶ ἐλάτρευον τὰ ζῶα ταῦτα ὡς θεοὺς, ἀπαγορεύοντες αὐστηρότατα τὴν θανάτωσιν αὐτῶν.

207 + 170. **Ταριχεύσεις τῶν νεκρῶν.** Ἡ ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων γενομένη ταριχεύσεις τῶν νεκρῶν προήρχετο ἐκ τῆς πίστεως αὐτῶν περὶ μετεμψυχώσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐκάστη ἀνθρωπίνη ψυχὴ μετὰ θάνατον κρινομένη εἰς τὸν ἄδην ὑπὸ τοῦ θεοῦ τοῦ ἄδου Ὁσίριδος, εἰ μὲν εὖσεθῆ καθαρὰ καὶ ἀγαθὴ, μεταβαίνει εἰς καλύτερον κόσμον, ὅπου θέλει ζῆ ἀταράχως, εἰ μὲν δὲ εὖσεθῆ βεβαρυμένη ὑπὸ ἀμαρτιῶν, τιμωρεῖται εἰς τὸν Τάρταρον διὰ βασάνων, καὶ ἔπειτα ἐντὸς τοῦ χρονικοῦ διαστήματος 3,000 τοῦλάχιστον ἐτῶν μεταβαίνει εἰς σώματα διαφόρων εἰδῶν ζῴων, καὶ τελευταῖον ἐπανέρχεται εἰς τὸ πρότερον αὐτῆς ἀνθρώπινον σῶμα. Διὰ τοῦτο οἱ Αἰγύπτιοι προσεπάθουν νὰ δικτηρήσωσι διὰ τῆς ταριχεύσεως (βαλσαμώσεως) τὰ σώματα τῶν νεκρῶν, τὰ ὁποῖα ἐναπετίθεντο εἰς τὰ ἐπὶ βράχου λελαξευμένα ὑπόγεια κοιμητήρια. (1)

ἡ μὲν πρώτη περιεῖχεν 8 θεοὺς, ἡ δὲ δευτέρα, γεννηθεῖσα ἐκ τῶν θεῶν τῆς πρώτης 12, καὶ ἡ τρίτη, γεννηθεῖσα ἐκ τῶν τῆς δευτέρας, δύο θεότητας, τὸν Ὁσίριν καὶ τὴν Ἴσιν. Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων, ἐτίμων καὶ ἰδιαιτέρους προστάτας τῶν πόλεων, τῶν χωρῶν, τῶν μηνῶν καὶ τῶν ἡμερῶν· εἶχον δὲ καὶ θεὸν τοῦ κακοῦ, ὀνομαζόμενον Τυφῶνα.

Σημ. (1). Οἱ νεκροὶ τῶν πτωγῶν ἐξηραίνοντο διὰ τοῦ νίτρου ἢ ἄλατος, περιετυλίσσοντο διὰ χοιρῶν ταινιῶν καὶ κατετίθεντο ἐντὸς ὑπογείων νεκροταφείων. Οἱ δὲ νεκροὶ τῶν πλουσίων ἐτυλίσσοντο διὰ λεπτοτάτης λιπῆς εἰνθάνας, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκλείποντο εἰς λεπτοτάτου γύψου, ἐστελλίζοντο διὰ λαμπρῶν περιθεραίων καὶ

Οἱ τεταριχευμένοι δὲ οὗτοι νεκροὶ ὀνομάζονται μ ο ὑ μ ι α ι· ἐταριχευον δὲ οἱ Αἰγύπτιοι καὶ τὰ ὑπ' αὐτῶν θεωρούμενα ἱερά ζῶα.

171. **Διοικήσεις καὶ νομοθεσίαι τῶν Αἰγυπτίων.** Ἡ διοικήσεις τῆς χώρας ἦτο ἀπλουστάτη. Αὕτη διηρεῖτο εἰς νομοὺς καὶ εἰς ἕκαστον νομὸν ἦτο διωρισμένος νομάρχης. Οἱ δὲ νομοὶ διηροῦντο εἰς μικροτέρας περιφερείας ἢ ἐπαρχίας, αἵτινες εἶχον χωριστοὺς ἐπάρχους. Ὅποια ἦτο ἡ νομοθεσία τῶν Αἰγυπτίων εἶναι ἀγνωστος φαίνεται ὅμως ὅτι σπανίως μετεβάλλετο αὕτη. Ὡς βᾶσις τῆς αἰγυπτιακῆς νομοθεσίας ἦτο νὰ ἀφαιρῆται ἀπὸ τὸν ἐγκληματιὰν τὸ ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐξετέλεσε τὸ ἐγκλημα· π. χ. οἱ πλαστογράφοι καὶ οἱ παραχαράκται ἐτιμωροῦντο διὰ τῆς ἀποκοπῆς καὶ τῶν δύο χειρῶν, ὁ δὲ προδότης τῶν μυτικῶν τῆς ἐπικρατείας ἐτιμωρεῖτο διὰ τῆς ἀποκοπῆς τῆς γλώσσης. Δευτέρα ἀρχὴ τῆς νομοθεσίας ταύτης ἦτο ὅτι ἕκαστος ἄνθρωπος ἐχρεώσεται νὰ προλαμβάνῃ καὶ ἐμποδίσῃ τὰ κακούργήματα, ὁ δὲ παραλείψας τὸ κηθῆκον τοῦτο ἐτιμωρεῖτο αὐστηρότατα, π. χ. ὁ μὴ ἐμποδίσας φονέα ἐτιμωρεῖτο διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς, ἥτις ἐπεβάλλετο εἰς τὸν φονέα· ἕκαστος δὲ εἶχε τὴν ὑποχρέωσιν νὰ καταδιώξῃ δικαστικῶς ἐγκλημα, τὸ ὁποῖον ἐπράχθη ἐνώπιον αὐτοῦ, ὁ δὲ παραλείψας τοῦτο ἐμαστιγοῦτο καὶ καταδικάζετο εἰς τριήμερον νηστείαν· ἀλλ' ὁ ψευδῶς καταγγείλας ἐτιμωρεῖτο διὰ τῆς αὐτῆς ποινῆς, διὰ τῆς ὁποίας ἤθελε τιμωρηθῆ ὁ ἔνοχος τοῦ καταγγελ-

διὰ χρυσῶν ἀγαλμάτων καὶ ἄλλων κοσμημάτων, καὶ καλυπτόμενοι διὰ καλυμμάτων ἐκ παπύρου, ἐκλείοντο ἐντὸς θηκῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐζωγραφεῖτο ἡ εἰκὼν τοῦ ἀποθανόντος· μετὰ δὲ ταῦτα κατετίθεντο, ὡς προείπομεν, ἐντὸς ὑπογείων κοιμητηρίων, τὰ ὁποῖα ἦσαν λατομημένα ἐπὶ βράχου.

θέντος ἐγκλήματος. Ἡδύνατο δέ τις νά κατηγορήσῃ καί τοὺς ἀποθιόνοντας, καὶ ὁ νεκρὸς, ὁ ὁποῖος ἀπεδεικνύετο ἔνοχος ἐγκλήματός τινος, ἀπεστερεῖτο τῆς τιμῆς τῆς ταφῆς. Ὁ ἐκ προμελέτης φόνος καὶ αὐτοῦ τοῦ δούλου ἐτιμωρεῖτο διὰ θανατικῆς ποινῆς, ἐκτός τῆς παιδοκτονίας, διότι, κατὰ τοὺς αἰγυπτιακοὺς νόμους, ὁ δούς τὴν ζωὴν εἰς παιδίον τι καὶ θανατώσας αὐτὸ δὲν ἦτο τοσοῦτον ἔνοχος, ὅσον ὁ φονεὺ ἄλλου ἀνθρώπου· ἀλλ' ὅμως καὶ οἱ θανατώσαντες τὸ τέκνον αὐτῶν γονεῖς κατεδικάζοντο νά κρατῶσιν εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῶν τὸ λείψανον τοῦ ὑπ' αὐτῶν θανατωθέντος παιδὸς τρία ἡμερονύκτια, φυλαττόμενοι κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ὑπὸ στρατιωτῶν. Κατὰ τὰς δικαστικὰς συζητήσεις καὶ ὁ κατηγορὸς καὶ ὁ κατηγορούμενος ἦταν πικρόντες· ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο νά ληλήσωσι, καὶ τοῦτο διὰ νά μὴ δελεάσωσι τοὺς δικαστὰς διὰ τῆς εὐγλωττίας αὐτῶν· ἀλλὰ καὶ ἡ κατηγορία καὶ ἡ ἀπολογία ἐδίδοντο ἐγγράφως εἰς τοὺς δικαστὰς, οἱ ὁποῖοι, μετὰ ὄριμον σκέψιν, προσέβαινον εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν.

20+ 172. Ἡ Δικαστικὴ ἐξουσία ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἱερέων. Τριάκοντα δηλ. ἱερεῖς, ἐκλελεγμένοι ἐκ τῆς ἱερατικῆς τάξεως τῶν Θεῶν, τῆς Ἡ λ ι ο υ π ὀ λ ε ω ς καὶ τῆς Μ έ μ φ ι δ ο ς, ἀνὰ δέκα ἐξ ἐκάστης τῶν τριῶν τούτων μητροπόλεων τῆς Αἰγύπτου, ἔχοντες ἀδρὰ σιτηρέσια, ἀπετέλουν τὸ ἀ ν ὄ τ α τ ο ν Δ ι κ α σ τ ῆ ρ ι ο ν. Ἀναλαμβάνοντες δὲ τὰ καθήκοντα αὐτῶν, ὠρkiζοντο νά μὴ ὑπακούωσιν εἰς τὸν βασιλέα, ὅσάκις οὗτος διέταττε πᾶν ἄδικον. Οὗτοι δὲ συνεργόμενοι, ἐξέλεγον ἐξ ἑαυτῶν ἓνα π ρ ὀ ε δ ρ ο ν, ὅστις ἔφερε κρεμαμένην ἐκ τοῦ τραχήλου διὰ χρυσοῦς ἀλύσεως εἰκόνα τῆς θεᾶς Ἀληθείας, γεγλυμμένην ἐκ σαπφείρου καὶ ἔχουσαν κεκλεισμένους τοὺς ὀφθαλμούς. Ὁ ἀρχιδικαστὴς, ἀφαιρῶν τὴν εἰκόνα ταύτην ἐκ τοῦ τραχήλου, καὶ κρατῶν αὐτὴν εἰς

τάς χειράς αὐτοῦ, ἐκήρυττε τὴν ἑνάρξιν τῆς συνεδριάσεως. Μετὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν τῶν ἀποδείξεων, αἵτινες ὑπεβάλλοντο εἰς τοὺς δικαστὰς ἐγγράφως, ὁ ἀρχιδικαστὴς ἔστρεψε τὴν εἰκόνα ἐκείνην πρὸς τὸν ἔχοντα δίκαιον ἐκ τῶν διαδίκων.

163. **Ἡ κρίσις βασιλέως μετὰ θάνατον.** Ὅτε ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων ἀπέθνησκεν, ὅλοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἔσχιζον τὰ ἐνδύματα αὐτῶν καὶ ἐνεδύοντο πένθιμα· πᾶν δὲ ἔργον ἔταυεν, οἱ ναοὶ ἐκλείοντο καὶ αἱ θυσίαι καὶ αἱ ἑορταὶ κατέπικυον ἐπὶ 72 ἡμέρας· στίφη δὲ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, διερχόμενα δις τῆς ἡμέρας τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, ἐξύμνον δι' ἐπικηδείων ἀσμάτων τὰς ἀρετὰς τοῦ ἀποθιώσαντος βασιλέως καὶ ἀπεῖχον ἀπὸ παντὸς φηγητοῦ κρέατος, ὧν, τυροῦ καὶ ἀπὸ οἴνου. Τὴν διωρισμένην δὲ ὑπὸ τοῦ νόμου ἡμέραν τῆς κηδείας τοῦ βασιλέως προσεκκλείτο οὗτος, ὅπως δώσῃ λόγον τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ εἰς τοὺς μὴ φοβουμένους πλέον αὐτόν. Λίμνη τις διεχώριζε τὴν γῆν τῶν ζώντων ἀπὸ τῆς τελευταίας κατοικίας τῶν νεκρῶν· εἰς δὲ τὸ χεῖλος τῆς λίμνης ταύτης κατετίθετο ὁ νεκρὸς καὶ κήρυξ προσεκάλει αὐτὸν νὰ δώσῃ λόγον τῶν πράξεων αὐτοῦ ἐν ὅσῳ ἔζη ἐνώπιον 40 δικαστῶν. Οἱ ἱερεῖς ἀπήγγελλον τὸν πανηγυρικὸν λόγον τοῦ ἀποθιώσαντος βασιλέως ἐξυμνοῦντες τὰς ἀγαθὰς αὐταῦ πράξεις· αἱ δὲ μυριάδες ἐκ τοῦ παρευριστικομένου πλήθους ἐπεδοκίμαζον μὲν τὸν πανηγυρικὸν τοῦτον, ἐὰν ὁ βασιλεὺς ἔζησε βίον ἀμεπτον, ἀπεδοκίμαζον δ' αὐτόν διὰ ψιθυρισμῶν καὶ γογγυσμῶν, ἐὰν συνέβαινε τὸ ἀνάπαλιν· καὶ ἐὰν μὲν ἀπεδεικνύετο ὅτι ὁ ἀποθανὼν βασιλεὺς ἐξεπλήρωσε πιστῶς τὰ καθήκοντα αὐτοῦ, ἐλάμβανεν ὡς ἀμοιβὴν τὰς ἐπικηδείους τιμὰς, καὶ ἐνεταφιάζετο ἐντὸς τάφου σεβαστοῦ, ἐὰν δὲ ἀπεδεικνύετο τὸ ἐναντίον, τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐξηλείφετο ἐκ τῶν δημοσίων μνημείων καὶ

ἐκαλύπτετο διὰ τοῦ πέπλου τῆς λήθης, ὡς νὰ μὴ ὑπῆρξε ποτὲ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Ἡ κρίσις αὕτη τῶν ἀποθησκόντων Αἰγυπτίων βασιλέων δὲν ἦτο ἀνωφελής, ἀλλ' ἐχρησίμευε πρὸς παραδειγματισμὸν τῶν διαδόχων αὐτῶν, οἵτινες ἠναγκάζοντο νὰ κυβερνῶσι δικαίως καὶ φρονίμως τὸ κράτος ἐκ φόβου, μήπως μετὰ θάνατον καὶ ὁ νεκρὸς αὐτῶν ἀτιμωθῆ καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἀναθεματισθῆ ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Εὐτυχῶς σήμερον τὴν τελευταίαν ταύτην κρίσιν τῶν βασιλέων ἐκτελεῖ ἀπροσωπολήπτως ἡ ἀδέκαστος ἱστορία, ἣτις διὰ σάλπιγγος βροντώδους διασαλπίζει εἰς ὅλον τὸν κόσμον τῶν ζώντων καὶ μετχγενεστέρων ἀνθρώπων τὰς ἀγαθὰς ἢ κακὰς πράξεις τῶν βασιλέων.

164. Πολίτευμα Αἰγυπτίων. Κατὰ τὰς ἀρχαιοτάτας παραδόσεις τῶν Αἰγυπτίων τὸ πολίτευμα αὐτῶν ἦτο βασιλεία κληρονομική, μεταβαίνουσα διαδοχικῶς εἰς τὸν πρωτότοκον υἱόν, ἐρεξῆ; δὲ εἰς τὰς θυγατέρας, εἰς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς· ἀλλὰ προηγείτο πάντοτε τυπικὴ ἐκλογή τοῦ ὑποψηφίου πλησίον τῶν Θεῶν τῆς Αἰγύπτου, ὅπου ὑπῆρχον οἱ τάφοι τῶν βασιλέων, ὑπὸ τῶν ἱερέων καὶ μαχίμων, τὴν ὁποίαν ὁ λαὸς πάντοτε ἐπεκύρου. Μετὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν ὁ νέος Φαραὼ (βασιλεὺς) μετὰ μεγάλης πομπῆς καὶ πολυαριθμοῦ ἀκολουθίας ἱερέων, δημοτῶν καὶ μαχίμων ὠδηγεῖτο εἰς τὸν Νεῖλον, ὅπου ἡ βασιλικὴ λέμδος μετέφερεν αὐτὸν εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην, ὅθεν εἰσῆρχετο μετὰ παρατάξεως εἰς τὰ ἀνάκτορα, καὶ μετὰ τὴν ἀναχώρευσιν κατατάσσετο εἰς τὴν τάξιν τῶν ἱερέων, ὀνομαζόμενος Φα ρ α ὦ ἢ Φ ρ ἄ, δηλαδὴ ἥλιος· διὸ παρίστατο ἕκτοτε ἐπὶ τῶν βασιλικῶν σημαῖων καὶ ἐπὶ τῶν ἀναγλύφων ἀλληγορικῶς ὑπὸ τὸ σχῆμα ἱέρακος καὶ σφαίρας, ἡ ὁποία εἶναι σύμβολον τοῦ ἡλίου, καὶ σημαίνει ὅτι καθὼς ὁ ἥλιος εἰς τὸν οὐρανόν, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Φαραὼ ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι ὁ βασιλεὺς τοῦ κόσμου. Στολὴ

δὲ ἰδιαιτέρα, σκηττρον² μετὰ πτερῶν στρουθοκαμήλου καὶ ῥιπίδιν, κρατούμενον ἄνωθεν αὐτοῦ, ἦταν τὰ κυριώτερα σύμβολα τοῦ β.κ.λέως τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ὁ ἀνδριάς αὐτοῦ ἀνιδρῦετο μετὰξὺ τῶν ἀγαλμάτων τῶν θεῶν.

165. Ὁ β.κ.λέως ἦτο μὲν δεσπότης τοῦ πλήθους καὶ ἀπελάμβανε σχεδὸν θείας τιμὰς· ἀλλ' ὅμως ὤφειλε νὰ φυλάττη τοὺς νόμους καὶ τὰ ἀρχαῖα ἤθη καὶ ἔθιμα τῆς χώρας, τὰ ὅποια ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐθεωροῦντο ὡς ἱερά καὶ θεῖαι διατάξεις. Οἱ ἱερεῖς μάλιστα, οὔτινες κατεῖχον τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα τοῦ κράτους, ἐμετρίαζον τὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως διὰ διατυπώσεις, ἐκτεινομένων ἐφ' ὅλων ἐν γένει τῶν καθημερινῶν αὐτοῦ πράξεων, ἵνα προσφυλάττωσι π. χ. τὸν βασιλέα ἀπὸ πάσης κακίας, προσδιώριζον ποίους ἀνθρώπους ἠδύνατο νὰ συναναστρέφηται, ποίους δούλους νὰ μεταχειρίζεται, ποίαν τροφήν νὰ λαμβάνῃ καὶ ποίους λόγους νὰ ἐκφράζῃ· λέγεται δὲ ὅτι οὐδὲ εἰς τὸν γυναικωνίτην αὐτοῦ ἠδύνατο ὁ βασιλεὺς νὰ εἰσέλθῃ ὡσάκις ἤθελεν, ἀλλ' εἰς τῶν ἱερέων εἰσήγεν αὐτὸν καθ' ὠρισμένην ὥραν. Μόνον ἄνδρες ἀνεγνωρισμένης ἀξίας καὶ ἠθικῆς ἠδύνατο νὰ ἀποτελῶσι μέρος τῆς αὐλῆς τοῦ β.κ.λέως. Πᾶσαν πρώτην ὁ β.κ.λέως εἰσῆρχετο εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ὑψίστου, ὅπου ὁ ἀρχιερεὺς ἀπήγγελλεν ἐνώπιον αὐτοῦ λόγον περὶ τῶν βασιλικῶν ἀρετῶν, ὑποδεικνύων μετὰ θάρρους τὰ μεγάλα κακὰ, εἰς τὰ ὅποια παρὰ σφύρουσι τοὺς βασιλεῖς διεσθαρμένοι καὶ ἐξηχρειωμένοι αὐλοκόλακες, οὐδὲν ἱερὸν καὶ ὅσιον ἔχοντες, καὶ καταρῶμενος πάντας τοὺς τοιοῦτους διασθορεῖς τῶν βασιλέων. Ἀφοῦ δὲ ἐτέλουν οἱ ἀρχιερεῖς τὴν θυσίαν, ἀνεγίνωσκον γνώμας ἠθικὰς καὶ μεγάλας ἱστορικὰς πράξεις, ὅπως παροτρύνωσι τὸν βασιλέα εἰς βασιλικὰς ἀγαθοεργίας. Τίς ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν δὲν θέλει ἐπαινέσει τὴν λαμπρὰν ταύτην διαγωγὴν ἐναρέτου ἱερατείου, ὡσάκις τοῦτο διεθύνει

τὴν ἠθικὴν τοῦ βασιλέως καὶ τῆς πολιτείας καὶ διὰ τῆς μακροῦτου αὐτοῦ γλώσσης διδάσκει τὴν θεῖαν ἀλήθειαν καὶ ἐκεῖ, ὅπου αὕτη δυσκόλως δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ ἕνεκα τῆς διαφθορᾶς τῶν ἀλόκοιλάκων ;

166. Νόμοι τῶν Αἰγυπτίων. Οἱ δὲ νόμοι τῶν Αἰγυπτίων, ὅσον καλοὶ καὶ ἂν ὑποθεθῶσι, δὲν ἦσαν εἰμῆ πρὸς ὄφελος τῶν ὀλίγων, τῶν δεσποζουσῶν προνομιούχων τάξεων· τὸ ὑπόλοιπον μέρος τοῦ λαοῦ δὲν εἶχεν ἰδιοκτησίας, ἐπομένως οὔτε πολιτικὰ δικαιώματα· ἴσως καὶ αὐτοὶ οἱ τεχνῖται καὶ οἱ ἔμποροι εἰργάζοντο μόνον πρὸς ὄφελος τῶν προνομιούχων τάξεων.

167. Ἐμπόριον Αἰγύπτου. Ζωηρὸν ἀναμφιβόλως ἦτο τὸ ἐμπόριον τῆς Αἰγύπτου ἕνεκα τῆς λαμπρᾶς αὐτῆς τοποθεσίας. Ἐκ τούτου προήλθον τὰ ἄπειρα πλοῦτη τῶν ναῶν αὐτῆς, ὅπου κατὰ τὰς πανηγύρεις συνήρχετο ὀλόκληρος τῆς χώρας ὁ λαὸς καὶ ἐπολλαπλασιαζόντο αἱ ἐμπορικαὶ συναλλαγαί. Ἐκ τῆς Αἰγύπτου δημόσιοι δρόμοι ἔφερον εἰς τὴν Μερὸην καὶ Αἰθιοπίαν· ἄλλοι κατέβαινον πρὸς τὴν θάλασσαν, ὅπου εὕρισκον τὰ πλοῖα, καὶ ἄλλοι ἐπροχώρουν μέχρι τοῦ ποταμοῦ Νίγρου ἢ δικυθύνοντο πρὸς τὴν Καρχηδόνα καὶ τὴν Φοινίκην, ἢ ἐξετείνοντο μέχρι τῆς Ἀρμενίας, τοῦ ὄρους Καυκάσου, τῆς Βαβυλωνίας, τῆς Παλμύρας καὶ τῶν Βάκτρων· τὰ λαμπρὰ πρὸ πάντων ὑφάσματα καὶ οἱ πολύτιμοι λίθοι τῆς Ἰνδικῆς, τὰ φαρμακεία καὶ ἄλλα σινικὰ ἀγγεῖα, τὰ ὅποια εὕρισκονται ἐντὸς τῶν τάφων τῶν Αἰγυπτίων, ἀποδεικνύουσιν ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἀπεδήμουν καὶ εἰς τοὺς μακροτάτους ἐκείνους τόπους τῆς Ἀσίας· ὁ βασιλεὺς μάλιστα Ἀμασις, ἀνοίξας μετὰ τὸν Ψαμμῆτιχον τὸν Νεῖλον εἰς τοὺς Ἑλληνας, εἰς τοὺς ὀποίους παρεχώρησε γαίης, κῆξῃσε πολὺ τὸ ἐμπόριον τῆς Αἰγύπτου. Οἱ Ἀλεξανδριανοὶ τελευταῖον, οἵτινες ἐ-

χρεώσασθαι τὴν ἀκμὴν αὐτῶν εἰς τὸ ἐμπόριον, ἔθεσαν τὸ κράτος τῆς Θαλάσσης εἰς τὰς χεῖρας τῆς θεᾶς αὐτῶν Ἰσιδος. Ἐκτοτε δὲ οἱ θερισμοὶ τῆς Αἰγύπτου ἦσαν τόσον ἄφθονοι, ὥστε οἱ καρποὶ ἐνός ἔτους ἤρκουν πρὸς διατροφήν τῶν κατοίκων αὐτῆς διὰ τὰ τρία ἀκόλουθα ἔτη· κατὰ διαφόρους μάλιστα καιροὺς ἡ Αἰγυπτος ἐχρησίμευσεν ὡς σιταποθήκη ἄλλων τόπων. Ἡ καλλιέργεια τῆς ἀμπέλου εἰσῆχθη βραδέως εἰς τὴν Αἰγυπτον· ἔτρεφον δὲ καλοὺς ἵππους καὶ ἐγνώριζον τὸν τρόπον νὰ ἐπωάζωσι διὰ τῆς τέχνης τὰ ὦα, ὕρκινον τὸ λίνον, κατεσκεύαζον ἐλαφρότατα πῆλινα ἀγγεῖα, κομψὰ καὶ λαμπρὰ κατὰ τὸ σχῆμα καὶ κατὰ τὰ χρώματα, χρησιμεύοντα, ὅπως κρατῶσι ψυχρὸν τὸ ὕδωρ. Ἰδιάζον δὲ προϊόν τῆς Αἰγύπτου ἦτο καὶ ὁ πάπυρος, ἐξ οὗ κατεσκεύαζον τὸν γνωστὸν εἰς τοὺς ἀρχαίους πάπυρον διὰ τὰ ὑποδήματα αὐτῶν. Ἄλλ' ὅμως οἱ Αἰγύπτιοι δὲν συνείθιζον νὰ ἐμπορεύωνται κατ' εὐθείαν, ἀλλὰ μετεχειρίζοντο ξένας φυλάς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, μετασχηματίζοντες αὐτὰς εἰς ἐμπορικὰς συνουσίας.

168. Ἡ ἔθιμος καὶ ἔθιμος Αἰγυπτίων. Τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῆς Αἰγύπτου, ὡς καὶ ὅλων ἐν γένει τῶν ἀρχαιοτάτων ἐπικρατειῶν, ἐστηρίζοντο εἰς ἰδιορρυθμὸν σύστημα βίου, τὸ ὁποῖον οἱ νομοθέται ἐφρόντιζον νὰ διατηρῶσιν, ἐνσπείροντες τὸ μῖσος κατὰ τῶν ξένων. Ἴνα διακρίνωνται δὲ οἱ Αἰγύπτιοι τῶν ξένων λαῶν καὶ διὰ λόγους ὑγείας εἰσῆγαγον τὸ ἔθιμον τῆς περιτομῆς. Οὐδέποτε Αἰγύπτιος ἐκλήθητο ἐπὶ τῆς αὐτῆς τραπέζης μετ' ἄλλοεθνοῦς, οὐδὲ ἔκοπτε ποτε ἄρτον, κρέας ἢ ἄλλο τι διὰ τοῦ αὐτοῦ μαχαιρίου, διὰ τοῦ ὁποῖου εἶχε κόψει προηγουμένως ξένος. Ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης προήρχετο καὶ ἡ ἀποστροφή τῶν Αἰγυπτίων κατὰ τῶν Ἑβραίων, οἱ ὁποῖοι διέμειναν μεταξὺ αὐτῶν, ὡς θέλομεν ἰδεῖ εἰς τὴν ἑβραϊκὴν ἱστορίαν. Σκοπὸν δὲ ἔχοντες νὰ ἐμποδίσωσι πᾶ-

σαν ἀποδημίαν τῶν Αἰγυπτίων, τὴν μὲν Μεσόγειον θάλασσαν ἐχαρκτηρίσασιν ὡς ἐχθρικήν, εἰς δὲ τὰ δυτικὰ μέρη τῆς Αἰγύπτου ἔθεσαν τοὺς ἱεροὺς τόπους, τοὺς καθιερωμένους εἰς τὸν θάνατον καὶ εἰς τὴν αἰώνιαν ἀνάπαυσιν, καὶ ἀκόμη περσιτέρῳ, εἰς τὴν θερμὴν καὶ πινηγρὰν ἄμμον τῆς Λιβύης, ἐφχιντάζοντο ὅτι κατόκου οἱ κακοποιοὶ δαίμονες τοῦ Τυφῶνος.

169. Ὁ ὄχλος τῶν Αἰγυπτίων ἐφόρει λινοῦν ὑποκάμισον βραχὺ, ἐζωσμένον πρὸς τὰ ἄνω μὲ μικρὰς χειρίδας (μανίκια). τὰ ὑποδήματα δὲ τῶν Αἰγυπτίων τούτων ἦσαν ἐκ παπύρου ἢ ἐκ δέρματος, ἡ κεφαλὴ αὐτῶν ἦτο ἀσκεπὴς καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς οὐλαὶ (σγουραὶ), ἐνίοτε ἐφόρουσαν καὶ ἐπενδύτην, τὸν ὅποιον ὅμως ἀπέθετον ἐσάκις εἰσέρχοντο εἰς τοὺς ναοὺς. Αἱ δὲ Αἰγύπτια ἐφόρουσαν λιναῆς ἢ βραμβάκερας ἐσθῆτας (φουστάνια) μὲ πλατείας καὶ μονοχρωμάτους χειρίδας (μανίκια). ἐπεμελοῦντο δὲ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς, ἐφόρουσαν διαδήματα, δακτυλίδια καὶ ἐνώτια (σκουλαρίκια), καὶ ἐξερχόμεναι τῆς οἰκίας, εἶχον τὸ πρόσωπον ἀκάλυπτον καὶ παρηκολουθοῦντο ὑπὸ δούλων, ἐνδεδυμένων πλατεῖα ἐνδύματα. Οἱ δὲ πλούσιοι ἐξήρχοντο ἐπὶ φορείων καὶ ἀμαξῶν, τῶν ὁποίων προηγούντο προπομποὶ, καὶ κατόπιν αὐτῶν παρηκολούθουν οἱ κρατοῦντες τοὺς σκίμποδας (τὰ καθίσματα) τῶν κυρίων αὐτῶν, οἱ ὅποιοι ὑπηρετοῦσαν αὐτοὺς καθ' ὁδόν. Ταυρομαχίαι δὲ καὶ κυνήγια καὶ γελωτοποιοὶ καὶ νάνοι ἦσαν συνήθως τοῦ ὄχλου αἱ διασκεδάσεις. Λαμπρὰς δὲ ζωγραφίας ἐπὶ τῶν τοίχων, ἐπιπλα ἐκ ξύλων, ἐξῶθεν εἰσαγομένων, χρυσώματα, ποικίλλματα, ψάθαι καὶ τάπητες (χαλιῶ) ποικιλόχροισι, ἀγγεῖα κομψῆς ἐργασίας καὶ ὑελοὶ κεχρωματισμέναι μετὰ ποικίλων ζωγραφιῶν ἐκόσμουν τὰς οἰκίας τῶν πλουσίων. Εἶχον δὲ αὐταὶ πολλὰς ἐροφὰς καὶ ἀνθηρότατον τετράγωνον κήπον, ἐστολισμένον διὰ φοινίκων (κουρμαδιῶν), ἀναδενδράδων,

δεξαμενῶν καὶ σιιᾶδων. ὅπου χρῶν. μουσική καὶ παιγνίδια ἦσαν ἢ συνήθως διασκεδάσεις τῶν κατοικούντων εἰς αὐτὰς πλουσίων Αἰγυπτίων.

+ 170. Κατὰ τὰ συμπόσια τῶν Αἰγυπτίων εἰς ἓκ τούτων ἀφῆρει ἀπὸ τοῦ πόδης αὐτῶν τὰ σανδαλία καὶ ἄλλοι ἔφερον ὕδωρ καὶ μῦρον, ἔπειτα ἐκάθηντο χωριστὰ ἀπὸ τὰς γυναῖκας, καὶ περτωθείσας τῆς νιψέως καὶ ἀλείψεως αὐτῶν, ἐλάμβανον ὄλοι ἄνθη ἢ στεφάνους, καὶ ἐκάθηντο ἐπὶ ἐδρῶν ἢ θρανίων ἀνά δύο ἔμπροσθεν ἐκάστου δίσκου. Προτέφερον δὲ εἰς αὐτοῦς αἶνον, κρέας βόειον, χῆνας, ἰχθύς, κυνήγιον καὶ ὀπώρας ξηράς, τὰς ἐποίους συνέθραυον διὰ τῶν ὀδόντων. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς εὐθυμίας αὐτῶν εἰσῆγον μούμιον, τὴν ὅποιαν περιέφερον κύκλω τῆς τραπέζης, ὅπως ὑπενθυμίσωσιν εἰς τοὺς συμποσιάζοντας τὸ πρόσκαιρον τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ προτρέψωσιν αὐτοὺς εἰς οἰνοτοσίαν καὶ ἀπόλαυσιν προτοῦ γείνωσι καὶ αὐτοὶ μούμιαι.

27) + 171. **Κληρονομικαὶ τάξεις ἢ βίαις τῶν Αἰγυπτίων.** Ὁ κυριώτερος χαρακτήρ τοῦ αἰγυπτιακοῦ ἔθνους, ὡς καὶ τῶν πλείστων ἀρχαιοτάτων ἐπικρατειῶν τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς, ἦτο ἡ ἰεροκρατία καὶ ἡ διαίρεσις τοῦ λαοῦ εἰς κληρονομικὰς τάξεις. Ἐκαστος Αἰγύπτιος εὕρισκετο κατὰ τὴν γέννησιν αὐτοῦ κατεταγμένος εἰς ὄρισμένον ἔργον ἢ ἐπάγγελμα. Τέσσαρες δὲ ἦσαν αἱ κυριώτεραι τάξεις τῶν Αἰγυπτίων, αἱ δὲ λοιπαὶ ἦσαν ὑποδιαίρεσεις αὐτῶν. Ἐπιφανεστέραὶ δὲ ὄλων ἦσαν αἱ δύο πρῶται τάξεις, δηλαδὴ ἡ τάξις τῶν ἰερέων καὶ ἡ τάξις τῶν μαχιμῶν, αἱ δὲ λοιπαὶ δύο περιελάμβανον τὴν ἐργατικὴν μερίδα τοῦ αἰγυπτιακοῦ ἔθνους, ἀλλ' ἄγνωστον πῶς ἡ μερίς αὕτη ἦτο διχοκομμένη εἰς τάξεις χωριστάς. Ἡ μετάβασις ἀπὸ τῆς μιᾶς τάξεως εἰς τὴν ἄλλην ἦτο ἀύστρητος

ἀπηγορευμένη, καὶ διὰ θανατικῆς ποινῆς ἐτιμωρεῖτο ὁ ἐγκαταλείπων τὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐπάγγελμα. Ἀνωτέρα δὲ τάξις ἐν Αἰγύπτῳ ἦτο ἡ τῶν ἱερέων, οἵτινες, ὄντες κύριοι τοῦ τριτημορίου ἐκ τοῦ εὐφορωτέρου ἐδάφους τῆς γῆς, ἦσαν οἱ λειτουργοὶ τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ ἀνώτατοι συγχρόνως ὑπάλληλοι τοῦ κράτους, ἔχοντες ὑπὸ ἀκατάπαυστον ἐπιτήρειν τὸν βασιλέα. Ἐκαστος ἱερεὺς ἦτο καθιερωμένος εἰς ἕνα ναὸν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἱερέων ἦτο ἀπροσδιόριστος· ἦσαν δὲ ἱεραρχικῶς συντεταγμένοι ὑπὸ ἕνα ἀρχιερέα, διαδοχικὸν καὶ τοῦτον ἐλάμβανον οὐχὶ πολλὰς, ὅπως οἱ ἄλλοι Αἰγύπτιοι, ἀλλὰ μίαν μόνον γυναῖκα, ἐτήρουν αὐστηρὰν καθαρότητα καὶ ἀπέφευγον πᾶσαν σχέσιν πρὸς τοὺς ξένους. Ἴνα μὴ μαιίνωνται δὲ ὑπὸ φθειρῶς (ψείρας) ἢ ἄλλου μυσαροῦ ζωῦφιου, ἐξύριζον κατὰ πᾶσαν τρίτην ἡμέραν ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν, ἐφόρουσαν λιναῖ ἐνδύματα καὶ χάρτινα (ἐκ παύρου) ὑποδήματα, καὶ ἐλούοντο δις τῆς ἡμέρας καὶ δις τῆς νυκτὸς διὰ ψυχροῦ ὕδατος· πρὸς δὲ τούτοις ἀπεῖχον παντὸς φαγητοῦ κυάμων (κουκκίων), χοιρίνου κρέατος καὶ ἰχθύων. Μετήρχοντο δὲ καὶ ἔργα δικαστῶν καὶ ἰατρῶν, σπουδάζοντες ἕκαστος μίαν νόσον, καὶ φόρον ἐπὶ τῶν γαιῶν αὐτῶν δὲν ἐπλήρονον, ἀλλὰ μᾶλλον εἰσέπραττον τὸ δέκατον ἐπὶ τῶν γαιῶν τῶν ἄλλων Αἰγυπτίων. Κυριώτεροι δὲ αὐτῶν ἔδραϊ ἦσαν αἱ Θῆβαι, ἡ Μέμφις, ἡ Ἡλιοπόλις καὶ ἡ Σάϊς. Ἐκαστῆ τάξι τῶν ἱερέων εἶχεν ἰδίαν στολὴν· ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ἔφερε δέρμα λεοπαρδάλεως, ὡς καὶ ὁ βασιλεὺς· ὅτε ἐξετέλει τὰ τοῦ ἱερέως καθήκοντα, καὶ ἦτο ἡ πρώτη ἀρχὴ τοῦ κράτους μετὰ τὸν βασιλέα.

172. Δευτέρα ἀριστοκρατικὴ τάξις ἐν Αἰγύπτῳ ἦτο ἡ τῶν μαχιμῶν, ἧτις ἀπελάμβανε μεγάλην τιμὴν καὶ ὑπόληψιν, διότι ἡ Αἴγυπτος ἦτο ἐκτεθειμένη εἰς

συχνάς ἐξῶθεν ἐπιδρομάς. Καὶ οἱ μάχιμοι δὲ εἶχον τὸ τρίτον τῶν ἐν Αἰγύπτῳ γαιῶν μετα τοῦ, ἱερεῖς καὶ ἦσαν ἀπηλλαγμένοι παντὸς φόρου. Ἐκ τῆς τάξεως δὲ τῶν μαχίμων ἐλαμβάνετο ὁ βασιλεὺς, ἐκλεγόμενος ὑπὸ συνελεύσεως, ἀποτελουμένης ἐκ μαχίμων καὶ ἱερέων ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀναγόρευσιν αὐτοῦ ὄφειλε νὰ καταταχθῆ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἱερέων, καὶ ἦτο συγχρόνως ἀνώτατος ἀρχων τῆς πολιτείας καὶ τῆς θεοσκείας· ἐκαλεῖτο δὲ Φαράω ἢ Φρά, τὸ ὁποῖον ἐσήμαινεν αἰγυπτιαστὶ τὸν ἥλιον καὶ περίστατο ἀλληγορικῶς διὰ σχήματος ἱέρακος καὶ σφαίρας, ἧτις εἶναι τὸ σύμβολον τοῦ κόσμου. Ἡ βασιλικὴ ἐξουσία εἰς τὴν Αἴγυπτον ἦτο διαδοχικὴ, μεταβαίνουσα διαδοχικῶς εἰς τὸν πρωτότοκον υἱόν, καὶ τούτου μὴ ὑπάρχοντος, εἰς τὰς θυγατέρας, εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ εἰς τὰς ἀδελφάς.

173. Αἱ δὲ δημόδεις τάξεις, ὡς θυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν τὰς λοιπὰς τάξεις εἰς τὴν Αἴγυπτον, περιελάμβανον τοὺς ἐμπόρους καὶ τὴν ἐργαζομένην μερίδα ἐκ τῶν γεωργῶν, ἧτις ἦτο ἡ περισσώτερον τῶν ἄλλων τιμωμένη τάξις, καὶ τελευταίους τοὺς θεωρούμενους ἀτιμοτέρους ὄλων τῶν ἄλλων ποιμένας. Εἶχον δὲ οἱ Αἰγύπτιοι καὶ δούλους ἢ ἀνδράποδα, λευκοὺς καὶ μέλανας, καὶ δὲν ἐγίνοντο δούλοι μόνον οἱ αἰχμαλωτιζόμενοι εἰς τὸν πόλεμον, ἀλλ', ὡς διδάσκει ἡμᾶς ἡ ἱστορία τοῦ Ἰωσήφ, ἐγίνετο καὶ αἰσχρὰ σωματεμπορία· οἱ δὲ ὑποτεταγμένοι λαοὶ ἐθεωροῦντο ὡς δούλοι τῆς αἰγυπτιακῆς πολιτείας καὶ εἰργάζοντο εἰς δημόσια καταναγκαστικά ἔργα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Ἀσσύριοι καὶ Βαβυλώνιοι.

174. Ἡ ἱστορία τοῦ Ἀσσυριακοῦ καὶ Βαβυλωνιακοῦ κράτους εἶναι ἐπίσης σκοτεινὴ καὶ συγκεχυμένη ὅσον καὶ ἡ αἴγυπτιακὴ· διότι καὶ περὶ αὐτῆς δὲν ἔχομεν, εἰμὴ τεμάχια ἀσυνάρτητα καὶ ἀντιφατικά. Κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους ἀνεκαλύφθησαν μὲν ἀρχαῖα μνημεῖα εἰς τὴν θέσιν, ὅπου ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ περίφημος Βαβυλὼν καὶ ἐξεβαιώθησαν πολλὰ τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς καὶ τοῦ Ἡροδότου ἱστορήματα, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν ὀλίγον διεσαφήνισθη ἡ ἱστορία.

175. Κατὰ τὰς σκοτεινὰς λοιπὸν ταῦτα εἰδήσεις προκύπτει, ὅτι εἰς χρόνους ἀρχαιοτάτους τὰ σημαντικὰ ἔθνη συνεκεντρώθησαν εἰς δύο μεγάλας πόλεις, εἰς τὴν Βαβὲλ Βαβυλῶνα καὶ εἰς τὴν Νινευὺ ἢ Νίνον, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν Βαβυλὼν ἔκειτο εἰς τὴν μεσημβρινὴν Μεσοποταμίαν πλησίον τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου, ἡ δὲ Νινευὺ ἀνατολικώτερον εἰς τὸν Τίγρητα ποταμόν. Καὶ ἦτο μὲν κατὰ τὴν Ἱερὰν Γραφὴν ἡ Βαβυλὼν ἀρχαιότερα, ἀλλ' ἡ Νινευὺ ἀναδεικνύεται πολὺ πρότερον τῆς Βαβυλῶνος ὡς καθέδρα μεγάλου κράτους.

176. Ἱστορία Βαβυλωνίας. Τῆς Βαβυλῶνος ἡ ἱστορία εἶναι στενωτάτα συνδεδεμένη μετὰ τῆς ἱστορίας τῆς Ἀσσυρίας καὶ τῆς θεμελιώσεως τοῦ ἀσσυριακοῦ κράτους· ἀλλ' ἡ φήμη καὶ τὸ μέγα ὄνομα τῆς Βαβυλῶνος εἰς τὴν Δυτικὴν Ἀσίαν εἶναι ἀναμφιβόλως ἀρχαιότερον, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς διηγήσεως τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς περὶ τοῦ «Πύργου τῆς Βαβυλῶνος», οὗτινος τὴν οἰκοδομὴν ἐματαιώσεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς συγχύσεως τῶν γλωσσῶν τῶν ἀνθρώπων. Κατὰ τὴν διήγησιν ταύτην ἡ

κτίσις τῆς Βαβυλωνος τίθεται κατὰ πανάρχαιον χρόνον πρὸ τῆς διασποράς τῶν ἀνθρώπων, ὅτε δηλαδὴ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐλάλει εἰσέτι μίαν μὴν γλῶσσαν. Ἡ Βαβυλωνία ἢ Χαλδαία εἶναι ὀνόματα χωρῶν ἄγνωστα πρότερον, εἰσαχθέντα δὲ κατὰ πρῶτον εἰς τὴν ἱστορίαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Εἶχε δὲ σύνορα ἢ Βαβυλωνία πρὸς Ἀνατολὰς μὲν τὸν ποταμὸν Γάγγην, πρὸς Δυσμὰς δὲ τὸν Εὐφράτην, καὶ εἰς τοὺς δύο μεγάλους τούτους ποταμούς, ἐχρεώσκει τὴν μεγάλην αὐτῆς εὐφορίαν, τὴν ὁποίαν κῆριζε καὶ ἡ φιλοπονία τῶν κατοίκων, οἵτινες διὰ τὴν λαμπρὰν ταύτην φύσιν τῆς γῆς αὐτῶν μετέβησαν τάχιστα ἐκ τοῦ ποιμενικοῦ βίου εἰς τὸν γεωργικόν. Οἱ κάτοικοι διαίρευνται ὡταύτως εἰς δύο μερίδας, δηλαδὴ εἰς ἀρχαίους Βαβυλωνίους καὶ εἰς Χαλδαίους, οἵτινες βραδύτερον ἔλαβον ὅλην τὴν ἐξουσίαν εἰς χεῖρας αὐτῶν. Τὸ ὄνομα τῶν Χαλδαίων, οἵτινες ἦσαν κατ' ἀρχὰς φυλὴ ἀγρία καὶ ἀπαιδευτος, ἐδόθη μετὰ ταῦτα εἰς τὴν πεπαιδευμένην τάξιν τῶν Βαβυλωνίων, δηλαδὴ εἰς τὴν Ἱερατικὴν.

+ 177. Οἱ Βαβυλώνιοι εἶχον ἤδη κατὰ τοὺς ἀρχαιστάτους χρόνους παιδείαν καὶ πρῶτως ἔλτισαν στερεὰς κατοικίας, καὶ αὐτὴ ἡ μητρόπολις αὐτῶν Βαβελ κῆρήθη μὲν καὶ ἐμεγαλύνθη καὶ κατέστη βραδύτερον ἐν τῶν 7 θαυμάτων τοῦ κόσμου· ἀλλ' ἡ πρώτη αὐτῆς κτίσις ἐγένετο εἰς χρόνους παναρχαίους. Ὁ θεμελιωτὴς τοῦ Βαβυλωνικοῦ κράτους ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων Βῆλος· ἀλλὰ κατὰ τοὺς ἀρχαιολόγους τὸ ὄνομα τοῦτο σημαίνει ἀπλῶς τὸν ὑπέρτατον θεὸν καὶ κύριον ἢ βασιλέα, καὶ φαίνεται ὅτι εἰς τὸ ὄνομα τοῦτο ἀπέδωσαν οἱ μεταγενέστεροι πολλὰς ἱστορικὰς διηγήσεις περὶ τῆς πρώτης ἀρχῆς τοῦ Βαβυλωνιακοῦ κράτους.

178. Ἡ Βαβυλωνία, κειμένη μεταξὺ τῶν ποταμῶν Τίγριτος καὶ Εὐφράτου, κατωκίθη κατ' ἀρχὰς ὑπὸ φυλῆς Σημιτικῆς, καὶ πρῶτος μονάρχης αὐτῆς ὑπῆρξεν ὁ Χουσίτης Νεβρώδ, «γίγας κυνηγός» ὑπὸ τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὀνομαζόμενος, ὅστις ἐλθὼν μετὰ πολλοῦ στρατοῦ ἐκ τῆς Ἀραβίας ὑπεδούλωσε τοὺς εἰρηνικοὺς κατοίκους τῆς εὐφρωτάτης χώρας Ἀράμ (2000 π. Χ.) καὶ ἠνάγκασε τὴν φυλὴν Ἀσσοῦρ, εἰς 4 στίφη διηρημένην, ὅπως μεταναστεύσῃ πρὸς βορρῆν· ἀλλὰ 100 ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Νεβρώδ ἡ φυλὴ αὕτη, ἔχουσα βασιλέα τὸν Νίνον, καταλαβοῦσα τὴν ἀρχὴν τῆν Ἄνω Ἀσίας, καθυπέταξε καὶ αὐτὴν τὴν Βαβυλώνα, καὶ ἔκτοτε ἡ Βαβυλωνία ἀπετέλει μέρος τῆς μεγάλης ἐπικρατείας τοῦ ἀσσυριοῦ ἔθνους.

22) + 179. Ἱστορία τῆς Ἀσσυρίας. Νίνος Θεμελιωτὴς τοῦ ἀσσυριακοῦ κράτους ὑστῆρξε κατὰ τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς ὁ Νίνος, ὅστις ἀρχηγὸς ὢν μιᾶς ἐκ τῶν εἰς τὸν Τίγριτα καὶ τὸν Εὐφράτην περιπλανωμένων φιλοπολέμων ποιμενικῶν φυλῶν, καὶ συμμαχήσας μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀραβίας Ἀριαίου, υπέταξε τὴν Βαβυλώνα, τῆς ὁποίας ἐφόνευσε τὸν βασιλέα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, καὶ μετ' αὐτὴν ἐκυρίευσε τὴν Ἀρμενίαν καὶ τὴν Μηδίαν, καὶ ἐντὸς 17 ἐτῶν ἐνίκησεν ὅλα τὰ ἔθνη τῆς Ἀσίας, ἐκτὸς τῶν Ἰνδῶν καὶ τῶν Βακτριῶν, καὶ ἔκτισεν εἰς τὰς ὄχθας τοῦ μεγάλου ποταμοῦ Τίγριτος περίφημον πόλιν, τὴν ὁποίαν οἱ μὲν Ἑλληνας Νίνον, οἱ δὲ Ἑβραῖοι Νινεὺ ὑπ' ὀνόμαζον. ¹ Τελευταῖον δ' ἐξεστράτευσεν ὁ Νίνος

Σημ. 1. Ἡ πόλις Νινεὺ, τῆς ὁποίας λείψανα ἀνευρέθησαν κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους ὑπὸ τῷ ἐν Βαγδάτῳ Ἀγγλοῦ προξένου Λαυάρδου καὶ τοῦ Γάλλου Βόττα, ἦτο μία τῶν μεγίστων πόλεων τῆς ἀρχαιότητος, ἔχουσα περίμετρον 480 σταδίων καὶ τεῖχος 100

μετά 1,700,000 πεζῶν στρατιωτῶν, 210,000 ἵππέων καὶ 16,600 πολεμικῶν ἀμαξῶν κατὰ τοῦ βασιλείως τῶν Βάκτρων, ὅστις ἀντέταξε κατὰ τοῦ μεγάλου Ἀσσυρίου κατακτητοῦ 400,000 ἀνδρῶν· ἀλλὰ μετὰ πολλὰς ἐφόδους ὁ Νίνος, ὠφελήθει ἐκ τινος πολιορκητικῆς μηχανῆς τῆς Σεμιράμιδος, τὴν ὁποίαν ἐνυμφεύθη, ἐκυρίευσεν καὶ τὴν ὄχυρὴν πόλιν τῶν Βάκτρων καὶ ἔγεινε κύριος ὁλοκλήρου τῆς Ἀσίας, ἐκτὸς τῆς Ἰνδίας.

22) + 180. **Σεμιέραμις.** Μετὰ μακρὰν βασιλείαν 52 ἐτῶν ἀπέθανεν ὁ Νίνος κατὰ τὸ ἔτος 2607 π. Χ., κατὰ τινὰς μὲν ἐκ θανάτου φυσικοῦ, κατ' ἄλλους δὲ φαρμακευθεὶς ὑπὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σεμιράμιδος. Ἡ μυθολογούμενη δ' αὕτη βασίλισσα ὡς θυγάτηρ τῆς θεᾶς Δερκετοῦς ἐνεδόθη στολὴν ἀνδρικήν, ὅπως κρατῆ εὐκολώτερον εἰς ὑποταγὴν τόσα πολλὰ ὑποτελῆ ἔθνη, καὶ ἐκυβέρνησεν ἐν ὀνόματι τοῦ ἀνηλίου αὐτῆς υἱοῦ Νινύου. Κατεσκεύασεν δὲ τάφρον παμμεγέθη εἰς τὸν Νίνον, καὶ ἔκτισεν πολλὰ λαμπρὰ καὶ μεγάλα ἔργα (Σεμιράμιδος ἔργα)· ἐπέχειρσεν δὲ καὶ μεγάλας ἐκστρατείας, προχωρήσασα πρὸς δυσμὰς μέχρι τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Αἰθιοπίας, καὶ πρὸς ἀνατολὰς μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, ὅπου ἐπολέμησεν πρὸς τὸν βασιλέα Σταυροβάτην. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπιστρέψασα εἰς Νινευτὶ, ἀφῆκε τὴν βασιλείαν καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς Νινύαν, καὶ μετὰ ταῦτα ἔγεινεν ἄφαντος, ἀφοῦ ἔ-

ποδῶν ὑψηλὴν μετὰ 1300 ἐπέλξεων, αἵτινες εἶχον ὕψος 200 ποδῶν τὰ δὲ ἀνακαφέντα λείψανα τῆς ἀσσυριακῆς ἀρχιτεκτονικῆς, πλαστικῆς καὶ ζωγραφικῆς, καὶ τῶν διαφόρων εἰχιακῶν σκευῶν, εἶναι ὀνότερα, ὡς πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἐντεχνον αὐτῶν ἐπεξεργασίαν, ὅλων τῶν καλλιτεχνικῶν ἔργων τῶν Δυτικῶν ἔθνῶν τῆς Ἀσίας, καὶ ἐπιθεβαιούσιν ὅσα παρὰ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἐγράφησαν περὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἀσσυρίων ἐπὶ τοῦ Νίνου.

ζησεν 62 και εδουλεισε 42 ετη. Κατά δέ τόν ιστορικόν Ίουσιένον ή Σερμόραμις εθανατώθη υπό του υιού αυτής Νινού δια τόν άσωτον και άόλοστον ούτης βίον.

23) + 181. Σαρδανάπαλις. Από του Νινού άρχεται μακρά σειρά μαλθηκών και άσωτών και άναξίων λόγου βασιλέων, εκ των οποίων τρικοστός μετά τόν θάνατον του Νινού ήτο ο Σαρδανάπαλις, ύστις κατέστη περιζήτητος δια τόν τρυφήλόν αυτού βίον. Κατά τούτου επανεστάτησαν οι στραταί της Μ. άσίας και της Βαβυλωνίας Αρβήνης και Βέλεσις, και προχωρήσαντες μετά πολυκρήμου στρατού, ήλθον αίφνιδίως έμπροσθεν των τειχών της πόλεως Νίνου. Τότε δέ μόλις εξέπλησεν ο Σαρδανάπαλις εκ του ληθάργου της άσωτείας, εις τόν όποιον ήτο βεβουημένος, και άντέστη μέν γενναίως προς τους άποστάτας, αλλά τό τρίτον έτος της πολιορκίας, έπωφεληθέντες ούτοι εκ της πλημμύρας του ποταμού Τίγρητος, κατέρριψαν μέρος του τείχους της πόλεως και ήτοιμάζοντο εις γενικήν έφοδον. Τότε πλέον, άπελπισθείς ο βασιλεύς Σαρδανάπαλις, κατεσκεύασεν ύπερμεγέθη πυράν εντός του παλατίου ούτου, και ξιφθείς εις αυτήν μετά των θησαυρών, των παλλακών και των ευνούχων, έκάη εις τάς φλόγας. Ωτις ο Σαρδανάπαλις κατέστη άνομαστός εις την ιστορίαν δια τόν τρυφήλόν αυτού βίον, διότι ένεδέχτο συνήθως ένδύματα γυναικεία, και δια την άνδρείαν, μετά της οποίας απέθανεν, άφου πλέον άκηλίπισθη περί της σωτηρίας της βασιλείας αυτού.

182. Ο θάνατος του Σαρδαναπάλου φαίνεται ότι έγινε κατά τό 825 π. Χ., μετά δέ την άλλαγήν του βασιλικού γένους άναφαίνεται πάλιν τό κατακτητικόν κράτος αυτού, διότι ο πρώτος βασιλεύς του νέου άσσυριακού κράτους Φούλ ή Φουά είτέβαλε μετά πολυκρήμου στρατού εις την γήν της Ίερουσαλήμ, και έθρονίσαι τον άρ-

παγκ τῷ θρόνῳ Μετωχείχ, ἔλαθε παρ' αὐτοῦ ἄπειρα πλούτη.

183. Ὁ δὲ διάδοχος τοῦ Φαυά, ὅστις ὀνομάζετο Τιγ-
λα τ πι λ έ σ α ρ ἢ Θ α λ γ ά θ Φ ε λ λ α σ ά ρ,
προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως τοῦ Ἰούδα Ἀχάζ, καθυ-
πέταξε τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ ἔστυρεν αὐτοὺς αἰχμαλώτους
εἰς τὴν Ἀσσυρίαν (740—724). Ὁ δὲ υἱὸς τούτου Σ α λ-
μ α ν ά σ α ρ ο ς (724—715) κατέστρεψε τὴν ἐπικρά-
τειαν τοῦ Ἰσραήλ, παρέδωκε τὴν χώραν αὐτῆς εἰς ἄλλους
κατοίκους, καὶ σύρων τοὺς ἐγγχωρίους ὡς αἰχμαλώτους
κατόπισεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἀσσυρίαν, Μεσοποταμίαν καὶ
Μηδίαν.

184. Τοῦ Σελμνακάρου ὁ υἱὸς Σ ε ν α χ ε ἱ μ, μὴ
εἰσκούσας ποσῶς τοὺς λόγους τῶν προφητῶν, προσεκά-
λεσε τὴν ἱερὰν πόλιν τοῦ θεοῦ Ἰε ρ ο υ σ α λ ή μ νά
παραδοθῆ· ἀλλὰ φροσὰ λοιμικῆ νόσου ἠνάγκασεν αὐτὸν
νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς Ἰουδαίας καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὴν Νι-
νευὴ ἐπροσέβη ὑπὸ τῶν στασιασάντων αὐτοῦ υἱῶν, καὶ ἀνέ-
βη εἰς τὸν θρόνον ὁ μὴ στασιάζας υἱὸς τοῦ Σ ε ν α χ ε-
ρ ε ἱ μ, ὀνομαζόμενος Ἀ σ ο ρ δ ά ν, ὅστις ἐβάσιλευτεν
ἰσχυρῶς· ἀλλ' ἡ Νινευὴ βεθμηδὰν περιήμασε, καὶ τελευ-
ταῖον συμμαχήσαντες ὁ Μηδος Κυαζάρης καὶ ὁ Βαβυ-
λώνιος Ναβοπολάσαρος, ἐκυρίευσαν τὴν Νινευὴ ἐξ ἐφόδου,
ἐφόνευσαν τὸν τελευταῖον αὐτῆς βασιλέα Σ α ρ ά κ καὶ
κατέσκαψαν ἐκ θεμελίων τὴν ἄλλοτε περίφημον μητρόπολιν
τῆς Ἀσσυρίας, ἣτις ἔκτοτε ἀπώλεσε τὴν αὐτονομίαν αὐτῆς
καὶ μετεβλήθη εἰς ἐπαρχίαν τῆς Μ η δ ί α ς καὶ τῆς Βα-
βυλωνίας· καὶ τὴν μὲν εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ ποτα-
μοῦ Τίγρητος ἀσσυριακὴν χώραν ἔλαβον οἱ Μηδοί, τὴν
δὲ πρὸς τὴν δεξιάν οἱ Βαβυλώνιοι (606 π. X).

24) + 185. Τὸ νέον Βαβυλωνικὸν κράτος (606
333 π. X.) Εἰς τὴν Βαβυλωνίαν, ἣ ὀποῖα ἔγραψε

φοβερὰ ἐπικράτεια τῆς Ἀσίας, κατωκίσθησαν εἰς χρόνους ἀγνώστους ὑπὸ τῶν Ἀσσυρίων οἱ Χ α λ δ α ῖ ο ι, ἔθνος πολεμικόν, οἵτινες κατώκουν πρότερον τὴν πρὸς βορρᾶν τῆς Ἀσσυρίας ὄρεινὴν χώραν. Νομίζουσι δὲ οἱ νεώτεροι ἱστορικοὶ ὡς πιθανόν, ὅτι οἱ Χαλδαῖοι οὗτοι ἦσαν οἱ προπάτορες τῶν σημερινῶν Κ ο ὄ δ ρ ω ν ἢ Καρδούχων. Τὸ ἀκμαῖον δὲ τοῦτο καὶ φιλοπόλεμον ἔθνος ταχέως ἐπεκράτησε εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ὅπου ἐκ τῆς ἐπικρατεστέρως ταύτης φυλῆς ἐπωνομάσθη καὶ ἡ ἱερατικὴ τάξις τῶν Βαβυλωνίων, ὥστε ἡ λέξις Χ α λ δ α ῖ ο ι εἶχε διπλὴν σημασίαν, σημαίνουσα καὶ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο καὶ τὴν ἐν Βαβυλῶνι τάξιν τῶν ἱερέων. Ἐπὶ τοῦ Σαρδαναπάλου ὑπῆρχε σατράπης τῆς Βαβυλωνίας ὁ Ναβοπολάσσαρος. Οὗτος κατέστησεν ἑαυτὸν περὶ τὸ 600 ἔτος π.Χ., ἀνεξάρτητον εἰς τὴν Σιτραπεῖαν αὐτοῦ καὶ συμμαχήσας μετὰ τοῦ Κυαζάρτου, προσέβαλε μετ' αὐτοῦ καὶ κατέστρεψε τὸ ἄσσυρικόν κράτος, τὸ ὅποιον διενεμήθη μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔγεινε θεμελιωτὴς τοῦ νέου Βαβυλωνιακοῦ κράτους. Ὁ Ναβοπαλίσσαρος ἀνῆκεν εἰς τὸ ἔθνος τῶν Χαλδαίων. Ἐκτοτε δὲ ἀρχεται ἡ Χ α λ δ α ῖ κ ἢ Β α β υ λ ω ν ι α κ ἢ β α σ ι λ ε ἰ α. Ὁ υἱὸς τοῦ Ναβοπολασσάρου, ἀρχηγὸς τῶν Χαλδαίων, ἠκολούθησε τὰ πολεμικὰ ἔγχη τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐφημίσθη περισσότερον αὐτοῦ, ἀναδειχθεὶς μέγας κοτακτητὴς. Εἶναι δ' οὗτος ὁ Ναβουχοδονόσωρ ἢ ὁ διαβόητος ἐν τῇ Παλαιᾷ Γραφῇ Ναβοκανδνέζαρ. Καὶ κατὰ πρῶτον ὑπέταξε πάλιν τὰς πέρας τοῦ Εὐφράτου χώρας, αἵτινες εἶχον ἀποστατήσαι καὶ ὑποταχθῆ εἰς τοὺς Αἰγυπτίους. Τότε ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων Νε κ ῶ ἐξῆλθε κατ' αὐτοῦ μέχρι τοῦ Εὐφράτου, ἀλλ' ἐνίκηθη κατὰ κράτος ἐν Κ ι ρ κ ε σ ῖ ω. Ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορος ἐκυριεύθη καὶ ἡ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἡ Ἴ ο υ δ α ῖ α ὑπεβλήθη εἰς φόρου πληρωμὴν. Αἱ δὲ ἐπανειληγμέναι

ἀποτασάει τῶν Ἰουδαίων ἐτελείωσεν διὰ τῆς ἐντελοῦς τῆς ἱερᾶς πόλεως Ἰερουσαλήμ καταστροφῆς μετὰ 18 μηνῶν πολιορκίαν καὶ διὰ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ πλείστου μέρους τῶν Ἰουδαίων καὶ τοῦ τελευταίου αὐτῶν βασιλέως Ζεδεκίου. Ὑπέταξε δὲ καὶ ὅλα τὰ γειτονικὰ ἔθνη, δηλαδή τοὺς Συρίους, τοὺς Ἀμμωνίτας καὶ Μωαβίτας καὶ τοὺς Φοίνικας, καὶ ἐκυρίευσεν τὴν ἀντισταθεῖσαν φοινικικὴν πόλιν Τύρον μετὰ 13 ἐτῶν πολιορκίαν. Ἐκ τῆς Τύρου δ' ἐξεστράτευσεν κατὰ τῆς Αἰγύπτου, τὴν ὁποίαν κατέστρεψε, καὶ λέγουσιν ὅτι διήλθε διὰ τῆς Λιβύης καὶ ἔφθασε μέχρι τῶν Ἡρακλείων στηλῶν (τοῦ Γιβραλτάρ) κατὰ τὸ ἔτος 585 π. Χ. Μετὰ δὲ τὰς κατακτήσεις ταύτας ἐξέτεινε καὶ ἐκαλλώπισεν τὴν Βαβυλῶνα διὰ λαμπρῶν οἰκοδομημάτων, ἔκτισε δηλ. διαφόρους ναοὺς καὶ ἀνάκτορα, ἔθεσε πύλας ὀρειχαλκίους εἰς τὴν πόλιν, ὕψωσεν καθ' ὑπερβολὴν τὸν πύργον τοῦ θεοῦ Βήλου, ἐπεριώρισεν τὰς πλημμύρας τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου καὶ ἐξωγοῶνῃσεν τὸ ἐμπόριον μετὰ τῶν Ἰνδιῶν, ὑποστηρίζων ἐνθέρμως τὰ τεχνουργεῖα τῶν ταπήτων καὶ τῶν ὑφασμάτων. Ἀλλὰ μετὰ τὰ μεταλουργήματα ταῦτα εἰς τὸν πόλεμον καὶ εἰς τὴν εἰρήνην ὁ Ναβουχοδονόσωρ ἔγεινε μισάνθρωπος καὶ παράφρων, καὶ ἀπέθανε κατὰ τὸ ἔτος 562 π. Χ., ἀφοῦ ἐβασίλευσεν ἔτη 43.

Τὸν 186. κατακτητικὸν τοῦ Ναβουχοδονόσωρος αἰῶνα παρηκολούθησεν αἰὼν παρακμῆς ἐπὶ τῶν υἱῶν καὶ διαδόχων αὐτοῦ. Ἡ ἀγρία τῶν βορείων πολεμιστῶν ἀνδρεία ἐμαράνθη καὶ ἔσθυσεν ταχέως ὑπὸ τὸ θερμὸν τῆς Βαβυλωνίως κλιμα καὶ τὸ εὐφορον αὐτῆς ἔδαφος. Μετ' ὀλίγας γενεὰς τὰ ἀσιατικὰ λουτρά, τὰ μύρα καὶ οἱ οἶνοι μετέβαλον τοὺς σιδηροῦς Χαλδαίους εἰς μαλθακοὺς Βαβυλωνίους. Τὸ ἡρωϊκὸν τῶν βασιλέων παράδειγμα δὲν διήγειρε πλέον τὴν ἀνδρείαν τῶν Βαβυλωνίων· διότι οἱ ἡγεμόνες αὐ-

τῶν εἶχον καταστῆ λαίμαργοι καὶ ἄσωτοι. Ἡ δὲ ταχύτης τῆς ἐν διαστήματι ἐλίγων ἐτῶν διαδοχῆς τῶν 4 διαδόχων τοῦ Ναβουχοδονόσορος ἀποδεικνύει πόσον οὗτοι ἐξησθένιζον τὰς δυνάμεις αὐτῶν εἰς ἀσωτείας, καὶ πόσον οἱ περικυκλοῦντες αὐτοὺς αὐλικαὶ κακοβούλως καὶ πανούργως ἐφρόντιζον διὰ τῶν ἀσωτειῶν νὰ σμικρύνωσι τὴν ζωὴν τῶν βασιλέων αὐτῶν. Ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Ναβουχοδονόσορος, ὀνομαζόμενος Ἐσειλμάρδουχος, παρετραπίει εἰς παρανομίας καὶ βυθισθεὶς εἰς μεγάλας ἀσελγείας, ἐδολοφονήθη ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ Νηριγλισάορου, ἀφ’ οὗ ἐβασίλευσε δύο μόνον ἔτη. Ὁ δὲ δολοφόνος καὶ διάδοχος αὐτοῦ Νηριγλισάορος ἐβασίλευσεν ἔτη τέσσαρα, καὶ ὁ υἱὸς τούτου Λαθροστάρδοχος ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον, ἐνῶ ἦτο ἀκόμη παῖς· ἀλλ’ ἐβασίλευσε μόνον ἐννέα μῆνας, διότι ἐπροδόθη καὶ ἐκκακοποιήθη ὑπὸ τῶν φίλων αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανε τὸν διὰ τυμπανισμοῦ φρεβρὸν θάνατον. Ἀφ’ οὗ δὲ ἐφανεύθη τὸ μεिरάκιον τοῦτο, συνελθόντες οἱ συνωμῶται, ἀνεβίβασαν εἰς τὸν θρόνον τὸν Θον ἐκ τῆς Βαβυλώνας συνωμότην, ὀνομαζόμενον Ναθόνηδον, ὅστις ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 555 μέχρι τοῦ 538 π. Χ. Ἡ ἀδράνεια ηὔξησε περισσότερο ἐπὶ τοῦ ἐγγόνου τούτου τοῦ Ναβουχοδονόσορος, τὸν ὁπεῖον τινὲς δοξάζουσιν ὅτι ἦτο ὁ Ληβίνθος τοῦ Ἡροδότου καὶ ὁ Βαλτάσαρ τοῦ Δανιὴλ (1)

Σημ. 1. Ἐπὶ τοῦ βασιλείου τούτου ἠρμήνευσεν ὁ Δανιὴλ τὰς ἐπὶ τοῦ τοίχου γραφείσας ὑπὸ ἀγνώστου χειρὸς λέξεις. Ὁ βασιλεὺς ἐκάλεισεν εἰς μέγα δεῖπνον τοὺς μεγιστάνας αὐτοῦ, καὶ προσέταξε νὰ φέρωσιν ἐπὶ τῆς τραπέζης τὰ ἱερὰ σκεύη τῶν Ἰουδαίων, ἀτινα ὁ Ναβουχοδονόσωρ εἶχε διαρπάξει ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν Ἱερουσαλήμ θεοῦ. Ἐνῶ δ’ ἔπινον δι’ αὐτῶν, ἰδοὺ κατ’ αὐτὴν τὴν ὥραν ἐξῆλθον δάκτυλοι χειρὸς ἀνθρώπου καὶ ἔγραψαν ἀπέναντι τῆς λαμπάδος

Τούτον τὸν Ναβόννηδον ὀνομάζει ὁ Ἡρόδοτος Λαβίνη-
τον, υἱὸν τῆς Νιτώκριδος, εἰς τὴν ὀπίαν ὁ ἀνίκανος υἱ-
τος καὶ ἄδρανῆς υἱός· ἐνεπιστεύθη ὅλην τὴν ἐξουσίαν. Αὐ-
τὴ συνωμολόγει συνθήκας πρὸς τὰ γειτονικά καὶ τὰ μα-
κρὰν ἀπέχοντα ἔθνη, ζητοῦσα νὰ ἰσθῆσθαι φραγμὸν εἰς τὸ
τότε νεκρὸν κράτος τῶν Πικταργαδῶν καὶ εἰς τὴν πολε-
μικὴν ὁρμὴν τοῦ βασιλέως Κύρου τοῦ μεγάλου, ἐνῶ ὁ υἱ-
ὸς αὐτῆς ὑπνωττε καὶ ἐνετρέφη εἰς τὴν σπατάλῃν καὶ
τὴν διακροσάν. Κατεγίνετο δὲ ἡ Νιτώκρις σπουδαίως,
ὅπως ἀνυψώσθαι πάλιν εἰς ἀκμὴν τὴν Βαβυλωνίαν, ἀσφαλί-
σθαι αὐτὴν διὰ τείχους ἰσχυροῦ, τὸ ὅποιον ἔκτισε πλη-
σίον τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου καὶ προμηθεύσασθαι εἰς τὴν
πόλιν τροφὸς πολυχρονίου. Ἀλλὰ ἡ συμμαχία τοῦ Να-
βοννήδου μετὰ τοῦ βασιλέως τῶν Λυδῶν Κροίσου προ-
κάλεσε τὴν κατ' αὐτοῦ ἐκστρατείαν τοῦ Κύρου καὶ τὴν
ἐκπλήρωσιν τῆς προφητείας τοῦ Δανιήλ. Ὁ Ναβόννηδος
ἐλαίσθη ἐντὸς τῶν ὀχυρῶν τειχῶν τῆς Βαβυλωνίας· ἀλλ'
ὁ Κύρος, μετατρέψας τὸν ῥοῦν τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ
Εὐφράτου, ἐκυρίευτε τὴν Βαβυλωνίαν ἐξ ἐφόδου καὶ κατέ-

ἐπὶ τοῦ τείχους τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐθεώρει
μετ' ἐκπλήξεως τὴν μυστηριώδη χεῖρα, ἣτις ἔγραψε λέξεις ἐπίσης
μυστηριώδεις. Τότε τοῦ βασιλέως ἡ μορφή ἠλλοιώθη, καὶ αἱ διαλο-
γισμὲ αὐτοῦ ἐταράχθησαν, καὶ αἱ σύνδεσμοι τῆς σπύνης αὐτοῦ
διελύοντο, καὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ συνεκρούοντο. Ἦσαν δὲ αἱ γρα-
φεῖσαι λέξεις· Μανὴ, Θεκέλ, Φαρές. Προσεκλήθησαν ἀμέσως αἱ
Ἰουδαῖοι νὰ ἐρμηνεύσωσι τὸ νόημα τῶν λέξεων, ἀλλὰ ἐν ἡδυνῆ-
θησαν μετ' αὐτοὺς δὲ εἰσέχθη ὁ Δανιήλ, ὅστις ἐξήγγισε τὴν φο-
βερὰν ἔνοιαν τῶν λέξεων ὡς ἑξῆς. Μανὴ, εἶπε, σημαίνει ὅτι ἐ-
μέτρησεν ὁ Θεὸς τὴν βασιλείαν σου καὶ ἐρανέρωσε τὸ τέλος αὐτῆς·
Θεκὲλ, ὅτι ἐπέθη εἰς τὴν ζυγαρίαν καὶ εὗρήθη ἐλλειπής, καὶ Φαρές
ὅτι θὰ διαιρεθῇ ἡ βασιλεία σου καὶ θὰ δῶθῃ εἰς τοὺς Μήδους καὶ
εἰς τοὺς Πέρσας· καὶ ἡ προφητεία αὕτη μετ' ὀλίγον ἐξεπληρώθη
κατὰ γράμμα.

στησε τὸ βαβυλωνικὸν κράτος ἐπαρχίαν περσικὴν κατὰ τὸ ἔτος 538 π. Χ.

187. **Βαβυλών.** Ἡ πόλις αὕτη, κειμένη οὐχὶ μακρὰν τοῦ ποταμοῦ Ἰνδοῦ, τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τοῦ περσικοῦ κόλπου, εἰς τὰς ὄχθας μεγάλων ποταμῶν καὶ εἰς τὸ μέσον εὐφροωτάτων πεδιάδων, ἦτο κατάλληλος ὅπως καταστῆ μητρόπολις μεγάλης ἐπικρατείας καὶ μετ' ἀκλεπαλλήλους καταστροφάς, ἀνηγείρετο πάλιν ἀκμαία καὶ ἰσχυρά. Τὸ μεγαλεῖον δὲ καὶ ἡ λαμπρότης τῆς Βαβυλώνας ἀνεφέρετο πρὸ πάντων εἰς τὰ μεγάλα αὐτῆς οἰκοδομήματα, τῶν ὁποίων τινὰ κατατάττονται εἰς τὰ 7 θαύματα τοῦ κόσμου. Ὁ Ἡρόδοτος ὀνομάζει τὴν Βαβυλώνα τὴν λαμπροτάτην ὅλων τῶν πόλεων ἐξ ὧν οἱ ἄνθρωποι γνωρίζουσιν. ¹ Ὁ ποταμὸς Εὐφράτης ἐχώριζε τὴν Βαβυλώνα εἰς δύο τμήματα, καὶ ἐπὶ τῶν δύο ὄχθων τοῦ ποταμοῦ ἔκειντο τὰ βασιλικὰ ἀνάκτορα, τὰ ὁποῖα συνδέοντο διὰ τῆς κυριωτέρας ἐπ' αὐτοῦ γεφύρας. Πλησίον δὲ τῶν ἀνακτόρων ὑπῆρχον οἱ λεγόμενοι κρεμαστοὶ κήποι, οἵτινες φέρουσι μὲν τὸ μυθῶδες ὄνομα τῆς Σεμιράμιδος, ἦσαν ὁμῶς κατασκευάσματα τοῦ Ναβουχοδονόσορος.

188. Διηγούνται ὅτι ἡ Σεμίραμις περιέζωσε τὴν πόλιν ἔξωθεν δι' εὐρείας καὶ βαθείας τάφου, πλήρους ὕδα-

Σημ. 1. Ἡ περίμετρος τῆς Βαβυλώνας ἦτο κατὰ τὸν Στράβωνα 36ῶ περίπου σταδίων, ἦτοι 9 γεωγραφικῶν μιλίων. Τοιαύτη ὑπερμετρος ἔκτασις ἐκπλήττει τῷ ὄντι τὸν ἄνθρωπον· ἀλλ' αὕτη προήρχετο ἐκ τῆς συνηθείας τῆς περιτειχίσεως τῶν ἀρχαιοτάτων πόλεων διὰ μακροτάτων καὶ ἐκτεταμένων τειχῶν, ἅτινα ἤγειρον χάριν ὑπερασπίσεως κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν ξένων, ὅποιον εἶδομεν τὸ μακρὸν τεῖχος τῆς Κίνας, τὸ κτισθὲν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς χώρας ἐκείνης κατὰ τῶν ἐπιδρομῶν τῶν Μογγόλων.

τος, τῆς ἑποίας τὰ χεῖλη ἦσαν ἐκτισμένα μὲ πλῆθους ὀπτὰς ἀρίστης ποιότητος· ἐντὸς δὲ τῆς τάφρου ὑπῆρχε διπλοῦν τεῖχος, καὶ τὸ ἐξωτερικὸν τεῖχος εἶχεν ὕψος 200 καὶ πλάτος 50 πήχεων, ὥστε ἐπ' αὐτοῦ ἠδύνατο συγχρόνως νὰ τρέχωσι πρὸς ἀλλήλους 6 ἄμαξαι. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐνὸς τμήματος τῆς πόλεως ὑπῆρχε τὸ παλάτιον τῆς βασιλείας καὶ οἱ περιώνυμοι ἐπὶ ἀνδρῶν (ταρατσῶν) κρεμαστοὶ κῆποι, εἰς τοὺς ὁποίους ἀναβιβαζόμενα τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου τὰ ὕδατα, διετήρουν ἀειθαλῆ τὴν χλόην τῶν ἀνθέων καὶ τῶν δένδρων, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐπληροῦτο εὐωδίας ὁ περίξ ἀήρ· ἐν δὲ τῷ μέσῳ τοῦ ἄλλου τμήματος ὑψοῦτο ὁ ὑψηλότετος ἐξ ὄροσων ἀποτελούμενος, ὧν ὑψηλότερος καὶ αὐτῆς τῆς μεγάλης πυραμίδος, τετράγωνος πύργος, οὗτινος ἐκάστη τῶν 4 πλευρῶν εἶχεν ἑκτασὶν δύο σταδίων, καὶ ὅστις εἶχε πλάτος καὶ ὕψος ἐνὸς σταδίου. Ἐν τῷ ὑπερφῶ τούτου ὑψοῦτο ὁ μεγαλοπρεπὴς ναὸς τοῦ θεοῦ Βήλου (τοῦ Ἡλίου) μετὰ χρυσοῦ βωμοῦ, κεκοσμημένος πλουσίως διὰ χρυσῶν κοσμημάτων μετὰ κλίνης καλῶς ἐστρωμένης ὑπὸ ὥραίας γυναικὸς καὶ χρησιμευούσης πρὸς ἀνάπαυσιν τοῦ θεοῦ, ὡς διέδιδον οἱ ἱερεῖς Χαλδαῖοι, καὶ διὰ τοῦ χρυσοῦ ἀγάλματος τοῦ θεοῦ, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὕψος 40 ποδῶν. Ὁ διαδόχτος ναὸς ἢ πύργος τοῦ Βήλου ὠνομάζετο οὕτω ἐκ τοῦ Βήλ, ὅστις κατὰ τοὺς Χαλδαίους ἦτο ὁ κύριος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ φωτός, καὶ ὅστις διεχώρισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ ἐπλασε τοὺς ἀνθρώπους· ἐξ αὐτοῦ δὲ ὠνομάσθη καὶ ἡ εἰς αὐτὸν ἀφιερωμένη Βαβὲλ ἢ Βαβυλῶν, διότι Βαβὲλ σημαίνει κατοικίαν τοῦ Βήλ. Ὁ πύργος δὲ οὗτος τοῦ Βήλου ἐχρησίμευε συγχρόνως καὶ ὡς ἀστεροσκοπεῖον. ¹

Σημ. 4. Ὁ πύργος οὗτος ἐκτίσθη ὡς κέντρον τῶν διεπαρμένων εἰς τὰς ἀπερίττους πεδιάδας κατοικίων, καὶ ἡ διήγησις τῆς

Λέμβοι δὲ ἀναρίθμητοι διέτχιζον τῆς διώρυγας τῆς Βαβυλωνος, καὶ παντοχόθεν συνέφερον πολυπληθεῖς ἐμπορικὰ καὶ συνοδικὰ καὶ ἀγέλι καμήλων, ἵππων, θρεμμάτων, ἐνῶ συγχρόνως οἱ ἀστρονόμοι παρετήρουν τὸν οὐρανὸν καὶ πικροὶ θυμιακῶν καπνοὶ ἐπλήρουν εὐωδίας τὸν ἀέρα. Ἐβθῆται δὲ ὁδοὶ ἔτεμνον τὴν πόλιν, καὶ τὰ τείχη αὐτῆς εἶχον χαλκίνας πύλας.

+ 189. Τοιαύτη ἦτο τὸ πάλαι εἰς τὴν ἀκμὴν αὐτῆς ἡ περίφημος Βαβυλῶν. Εἰς οὐδὲν ἄλλο μέρος τῆς γῆς δὲν ἐπηκολούθησαν τοσοῦτον θλιβερῶς τὰ δύο ἄκρα τῆς μεγαλειότητος καὶ τῆς ἐρημώσεως, εἰς οὐδὲν ἄλλο μέρος δὲν ἐφανερώθη τοιοῦτον διδασκτικὴ ἢ ὄργη τοῦ Θεοῦ, ὅσον εἰς τὴν ἀρχαίαν Βαβυλῶνα διὰ σιόματος Ἡσαίου τοῦ προφήτου. Ὅποιον τῷ ὄντι θλιβερόν θεῆμα παριστᾷ σήμερον ἡ πάλαι ποτὲ ἐνδοξος Βαβυλῶν! Ἐκεῖ, ὅπου τὸ πάλαι ἡ Σεμίραμις καὶ ὁ Σαρδανάπαλος ἐπεσώρευσαν τιμὰς καὶ πλοῦτη· ἐκεῖ, ὅπου ἔκειτο ἡ εὐδαίμων χώρα τῶν κρεμαστῶν κήπων, ἐκεῖ σήμερον, ἐντὸς τῶν ἀρανῶν αὐτῆς ἐρειπίων, ἔχουσι τὰς φωλαὰς αὐτῶν κυτερίδες καὶ σκορπίου καὶ πᾶν μυσκρὸν ἔντομον, καὶ τὸ πᾶντιμα τοῦ ὁδοιπόρου ἀποσιβεί ἀγρια θηρία, τὰ ὅποια ἀναπαύονται εἰς τὴν θέσιν τῆς ἐνδοξοῦ Βαβυλωνος, ἧτις δὲν θέλει κατοικηθῆ πλέον εἰς ἅπαντας τοὺς αἰῶνας κατὰ τὴν πρόρρησιν τοῦ προφήτου Ἡσαίου.

+ 190. **Πολίτευμα Βαβυλωνέων.** Τὸ πολίτευμα τῆς Βαβυλωνος παρίσταται ὡς δεσποτικόν· ἦτο δηλαδή ἀπόλυτος μοναρχία, περιοριζομένη κατὰ τι ὑπὸ τῆς ἱερατικῆς τάξεως τῶν Χαλδαίων διὰ τῆς παιδείας,

Μωσαϊκῆς ἱστορίας περὶ τῆς συγχύσεως τῶν γλωσσῶν ὑποδεικνύουσι τὴν κατὰ τὰ μέρη ταῦτα πολυανθρωπίαν καὶ τὴν μεγάλην τῶν ἀνθρώπων ἐπιμίξιν.

μικταίαις καὶ ἀστρολογίαις. Ὁ βασιλεὺς, ζῶν βίον τρυφῆ-
λὸν καὶ ἄπρωτον, ἀπελάμβανε θείας τιμᾶς. Ἐκ τοῦ Δα-
νιὴλ δὲ βλέπομεν τὸν Νάβουχοδονόσορα μεταχειριζόμενον
τοῦ; ἱερεῖς αὐθιγέτως καὶ σκληρῶς. Οἱ Βαβυλωνῖαι, κα-
θῶ; καὶ πάντες οἱ Ἀσσυριοὶ, εἶχον μὲν προσδεύει εἰς τὸν
πολιτισμὸν, τὴν παιδείαν καὶ τὴν βιομηχανίαν· ἀλλ' ἦσαν
δούλοι. Ἑλληνόμονον δὲ τὴν δουλείαν αὐτῶν παραδιδόμενοι
εἰς τὴν πολυτέλειαν, τὸν τρυφῆλὸν βίον καὶ τὴν εὐζωίαν,
καὶ κυλιόμενοι εἰς προσιμιώδη ἀκαλασίαν, τὴν ἐποίαν
ἀναφέρουσι εἰς συγγραφεῖς Ἑλλήνες καὶ Ῥωμαῖοι. Τὰ
ἐλαττώματα δὲ ταῦτα τῶν Βαβυλωνίων καὶ οἱ προφῆται
Ἑβραῖοι ἀπεικονίζουσι διὰ μελανῶν χρωμάτων. Ὑπεβάλ-
πετο δὲ καὶ ἠῶξεν ἡ ἀσωταία καὶ ἡ ἀκαλασία τῶν γυ-
ναικῶν τῶν Βαβυλωνίων ὑπὸ τοῦ πλοῦτου τῆς χώρας καὶ
ὑπὸ τῆς μεγάλης εὐφροίας αὐτῆς.

191. Ἐμπορίου τῆς Βαβυλωνίως. Τὸ δὲ ἔμ-
πόριον τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης ἦτο περιβόητον. Εἰς
αὐτὴν ἐφέροντο πρὸς πώλησιν τὰ πολυτίμητα τῆς Ἰνδικῆς
καὶ τῆς Μέσης Ἀσίας προϊόντα. Εἰς τὴν ἀκμὴν δὲ καὶ
ἐνίσχυσιν τοῦ ἐμπορίου τούτου συντελεῖ καὶ ἡ φιλοτεχ-
νία τῶν Βαβυλωνίων, τῶν ὁποίων οἱ συγγραφεῖς ἀναφέ-
ρουσι μετὰ πολλῶν ἐπαινῶν τὰ λεπτὰ τῆς Βαβυλωνίως
σινδόνια, τὰ μεταξωτὰ ὑράσματα καὶ τοῦ; ποικίλους
αὐτῆς τάπητας (χαλίς).

192. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρχε μεγάλως διαδεδο-
μένη καὶ ἄλλη τῶν Βαβυλωνίων φήμη, δηλαδὴ ἡ μα-
γεία τῶν Χαλδαίων, ἧτοι τῶν ἱερέων τῆς
Βαβυλωνίως. Οἳτοι ἐζήτουν ἐκ τῶν ἀστέρων τὰ προϊ-
πῶσι τὰς μελλούσας τύχας καὶ τὸ πεπωμένον τῶν ἀν-
θρώπων. Εἰς τὴν ἀστρολογικὴν δὲ ταύτην ἐπιστήμην
ἔδωσαν μορφήν συστηματικὴν, καὶ διὰ τοῦτο αὕτη ἐνο-
μάζεται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ῥωμαίων Χαλ-

δαϊκή ἐπιστήμη, καὶ ἡ λέξις Χαλδαῖος σημαίνει ἐν γένει τὸν ἀστρολόγον.

24) +193. **Θρησκεία τῶν Βαβυλωνίων.** Βάσις τῆς θρησκείας τῶν Βαβυλωνίων ἦτο ἡ ἀστρολατρεία καὶ ἡ πίστις αὐτῶν εἰς τὰς προρρήσεις τῶν Χαλδαίων μάγων σκνεδέετο μετὰ τῆς πίστεως αὐτῶν εἰς τὴν θεϊαν δύναμιν τῶν ἄστρον, τὴν ἑποίαν ἐπίστευον καὶ ἄλλα πολλὰ ἔθνη τῆς Ἀσίας. Τρία τινὰ φέρουσι τὸν ἄνθρωπον πρὸς τὴν ἀστρολατρείαν 1) ἡ λάμψις καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια τῶν ἄστρον 2) ἡ φωτοδότις αὐτῶν δύναμις καὶ 3) ἡ ἀμετάβλητος καὶ ἀπχρέγκλιτος τάξις τῆς κινήσεως τῶν ἀπειραρίθμων εἰς τὸν οὐρανὸν ἀστέρων. Ἐνεκα δὲ τῶν αἰτιῶν τούτων οἱ ἀστέρες ἐφρίνοντο ὡς αἱ ἀνώταται δυνάμεις τῆς φύσεως, καὶ ἐπομένως ὡς οἱ ἀνώτατοι θεοὶ· διότι ὑπὸ τῶν ἐθνῶν τῆς πολυθείας αἱ δυνάμεις, αἱ θεωρούμεναι ὡς αἰτίαι τῶν φυσικῶν φαινομένων, ἐκλαμβάνονται καὶ ὡς θεοί. Ἐπειδὴ δὲ οἱ εἰς τὸν βυθμὸν τοῦτον τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως εὐρισκόμενοι ἄνθρωποι αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην, ὅπως φαντάζονται τοὺς θεοὺς αὐτῶν ὡς ὄντα ἀνθρωπόμορφα, διὰ τοῦτο μεταφέρουσιν αὐτοὺς εἰς τοὺς ἀστέρας καὶ παρμιοιάζουσι πρὸς ἀνθρώπους. Καὶ κατὰ πρῶτον ὁ Ἥλιος καὶ ἡ Σελήνη, φαινόμενοι μέγιστοι εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνθρώπων ἀστέρες, ἐπιστεύοντο ὑπὸ τῶν Βαβυλωνίων καὶ ὡς οἱ κυριώτεροι θεοί, μετ' αὐτοὺς δ' εἶποντο οἱ λοιποὶ πέντε πλανῆται. Ὡς ἀνώτατος δὲ θεὸς, ὡς ἀνωτάτη ἀρχὴ καὶ αἰτία τοῦ κόσμου, ἦτο ὁ Βῆλος, τὸν ὁποῖον οἱ Ἕλληνες ἐρμηνεύουσι Δία, καὶ ἦτο ὁ θεὸς τοῦ ὑψίστου ἀστέρος, τοῦ Ἡλίου. Ὁ Βῆλος θεωρεῖται καὶ ὡς ὁ θεμελιωτὴς τῆς πολιτείας τῆς Βαβυλωνίας καὶ ἐλατρεύετο ὡς ἀνωτάτη ἀρσηνική θεότης, ἡ δὲ Μύλιττα (ἡ Σελήνη) ὡς ἀνωτά-

τη θήλεια θεός: κς, ὡς σύμβουλον τῆς γεννητικῆς δυάμεως τῆς φύσεως καὶ ὡς Ἄφροδίτη.

194. Ἡ θρησκεία τῶν Μάγων ἦτο καθαρωτέρα παρὰ ἡ θρησκεία τοῦ λαοῦ τῶν Βαβυλωνίων, διότι οἱ Μάγοι ἐπίστευον εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, τὴν ὁποίαν ἐθεώρουν ὅτι προήρχετο ἐκ τοῦ καθαροῦ, τοῦ μὴ δημιουργηθέντος ὑπὸ ἄλλου φωτός, καὶ εἰς θεῖαν πρόνοιαν, ἣ ὁποία διοικεῖ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἀναφορικῶς μόνον πρὸς τὸν ἀνθρώπων.

195. **Πνεῦμα τῶν Βαβυλωνίων.** Οἱ πεπαιδευμένοι καὶ οἱ ὑπαλλήλοι τοῦ κράτους τῶν Βαβυλωνίων ἐλαμβάνοντο ἐκ τῆς τάξεως τῶν Μάγων, τῶν ὁποίων τὰ ἔργα καὶ τὰ δικαιώματα ἦταν διαδοχικά. Οὗτοι, μεταχειριζόμενοι τὴν ἀστρονομίαν πρὸς πρόφρησιν τοῦ μέλλοντος, καὶ βοηθούμενοι ὑπὸ τῆς ὁμαλῆς αὐτῶν χώρας καὶ τοῦ ἀνεφέλου οὐρανοῦ, ἀπέκτησαν γνώσεις ἀστρονομικὰς, δι' ὧν ἠδυνήθησαν νὰ ὑπολογίσωσι τὸ ἔτος ὡς ἀποτελούμενον ἐκ 365 ἡμερῶν καὶ 6 σχεδὸν ὥρων, καὶ νὰ διαιρέσωσι τὰς ἐβδομάδας εἰς 7 ἡμέρας κατὰ τὰς φάσεις τῆς σελήνης, τῆς ὁποίας προσδιώρισαν ἀκριβῶς καὶ τὰς ἐκλείψεις, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἀκριβοῦς προσδιορισμοῦ τῆς ἐκλείψεως τῆς σελήνης, ἣ ὁποία συνέβη κατὰ τὸ ἔτος 721 π. Χ. Αὐτοὶ προσέτι διήμεσαν πρῶτοι τὸν ζωδιακὸν κύκλον εἰς 30 μοίρας, καὶ ἐκάστην μοίραν εἰς 30 λεπτά· αὐτοὶ πρῶτοι ἐγνώρισαν τὸ ἡλιακὸν ὥρολόγιον καὶ εἶχον ὠρισμένον σύστημα μέτρων καὶ σταθμῶν (βαρῶν) πρὸς καταμέτρειν καὶ ζυγίσειν τῶν πραγμάτων.

196. Ἡ γραφὴ τῶν Βαβυλωνίων ἦτο ἡ ὀνομαζομένη σφηνοειδῆς, τὴν ὁποίαν ἐφεύρον εἰς ἀρχαιότατους χρόνους, καὶ ἣτις ἐξ αὐτῶν μετεβιβάσθη εἰς τοὺς Μήδους καὶ εἰς τοὺς Πέρσας, οἱ ὁποῖοι ἐτροποποίησαν αὐτὴν κατὰ τι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Φοινίκες.

+ 197. Οἱ Φοινίκες, καταγόμενοι ἀπὸ τοῦ Σ ή μ, υἱοῦ τοῦ Νῶε, ὡς καὶ οἱ Ἑβραῖοι, ἦταν κλάδος τοῦ μεγάλου στελέχους τῶν σημιτικῶν ἐθνῶν, τὰ ὅποια ἔχοντα κοινὴν γλῶσσαν, κατοικοῦν τὰς πεδιάδας τῆς Ἀσίας ἀπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης μέχρι τοῦ Τίγριτος ποταμοῦ καὶ ἀπὸ τῆς Συρίας μέχρι τοῦ ὄρους Καυκάσου ὥστε ἦταν Σύριοι τὸ γένος. Οἱ Φοινίκες κατ' ἀρχὰς κατοικοῦν πλησίον τοῦ περσικοῦ κόλπου, ἀλλ' εἰς ἐποχὴν ἀρχαιστάτην, κατὰ τὴν 27ην ἢ 28ην π. Χ., ἑκατοντηττηρίδα, μετηνάστευσαν ἐκ τοῦ περσικοῦ κόλπου διὰ τῆς Ἀραβίας εἰς τὴν πλησίον τῆς Μεσογείου θαλάσσης κειμένην στενὴν, ξηρὰν καὶ ἀμμώδη παράλιον χώραν τῆς Συρίας, ἧς ἐξ αὐτῶν ὠνομάσθη Φοινίκη. Αὕτη περιλαμβάνεται ἀπὸ τῆς Τύρου μέχρι τῆς Ἀράβου, ἔχουσα μῆκος 25 γεωγραφικῶν μιλίων καὶ πλάτος 4—5 τετραγωνικῶν μιλίων ἀπ' Ἀν. πρὸς Δυσμὰς, καὶ ὀριζομένη πρὸς Β. καὶ Ἀν. ὑπὸ τῆς Συρίας, πρὸς Μ. ὑπὸ τῆς Παλαιστίνης καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Ἡ Φοινίκη, ὀνομασθεῖσα τοιοῦτοτρόπως ἐκ τῶν πολλῶν φοινίκων (κουρμαδιῶν), οἱ ὅποιοι ἐφύοντο εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Λιθάνου, ἦτο στενὴ παράλια χώρα, ἣ ὅποια διετέμνετο ὑπὸ ὑψηλῶν ὄρεων, τῶν ὁποίων αἱ δασώδεις κορυφαὶ παρεῖχον τότε τὴν πολύτιμον ξυλικὴν διὰ τοὺς στόλους καὶ τὰς κατοικίας τῶν Φοινίκων. Τὸ μέγιστον δὲ τῶν ὄρεων τούτων ὠνομάζετο Λίθανος.

+ 198. Ὁ ναυτικὸς καὶ ἐμπορικὸς λαὸς τῶν Φοινίκων κατοικεῖ πολλὰς πόλεις πολυανθρώπους ἐπὶ τῆς στενῆς παραλίας, τῆς κειμένης μεταξὺ τῆς Μεσογείου θαλάσσης

καὶ τοῦ πολυκέδρου ὄρους Λιθάνου. Αἱ πόλεις δὲ αὗται ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῆς Φοινίκης ἐφάνοντο ὅλαι σύγχρονοι· ἀλλ' ἦσαν ἀποικίαι ἢ μία τῆς ἄλλης. Ἀρχαιοτάτη δὲ καὶ φιλοτεχνικωτάτη ὄλων τῶν πόλεων τῆς Φοινίκης ἦτο ἡ Σιδών, ἡ μήτηρ τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ναυτιλίας τῶν Φοινίκων, τῆς ὁποίας τὰ ἐξ ἐρίων (μάλλινα) ὑφάσματα ἦσαν ἡ κυριωτέρα βιομηχανία τῶν κατοίκων, καὶ τὰ λαμπρὰ αὐτῆς σινδόνες καὶ τοὺς πολυποικίλους πέπλους ἐπαινεῖ καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχαιότατος ποιητὴς Ὅμηρος. Ἡ Σιδὼν ἰδρυσεν ἀποικίαν τὴν περιφημον Τύρον, ἥτις τάχιστα ὑπερέβηκε τὴν μητρόπολιν ὡς πρὸς τὰ πλούτη καὶ τὸ ἐμπόριον, καὶ τὴν Ἄραρον. Αἱ δὲ τρεῖς αὗται πόλεις ὁμοῦ ἰδρυσαν κοινὴν ἀποικίαν, ἡ ὁποία ἔνεκα τούτου ὠνομάσθη Τρίπολις.

254 199. Ἡ εὐδαιμονία καὶ τὰ πλούτη τοῦ ἐμπορικῆ καὶ ναυτικῆ λαοῦ τῶν Φοινίκων διήγειραν τὸ φιλάρπαγον τῶν δεσποτῶν τῆς Ἀσίας. (1) Ὁ νικητὴς τῶν Ἑβραίων ἀσσύριος Σαλμανάσσαρος καθνπέταξε καὶ τοὺς Φοινίκας. Μόνοι δὲ οἱ Τύριοι ἀπέκρουσαν τὰς ἀξιώσεις καὶ ἀπειλὰς τοῦ κατακτητοῦ καὶ ἀνέστησαν εἰς τὰς προσβολὰς αὐτοῦ μετ' ἀκτιμαχίτου ἀνδρείας· μετὰ μακρὰν ὄμω; πολιορκίαν καὶ ἡ παλαιὰ Τύρος ἔπεσεν εἰς χεῖρας αὐτοῦ, ἀλλ' οἱ πλείστοι καὶ ἄριστοι ἐκ τῶν κατοίκων αὐτῆς μετηνάστευσαν εἰς τὴν πλησίον κειμένην μικρὰν βραχὴν νῆσον, ἥτις ἔκτοτε ὠνομάσθη Νέα Τύρος, καὶ τῆς ὁποίας τὰ πλοῖα, εἰς τὰ ὁποία εἰρ-

Σημ. 1. Οἱ πόλεμοι τῶν Φοινίκων ἦσαν ἀμυντικοί· ἐκ τούτων δὲ γνωρίζομεν τοὺς πολέμους πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ἕνεκα τῶν ἀπειῶν καὶ ὁ Κάδοσ μετηνάστευσεν ἐκ τῆς Σιδῶνος, καὶ ἔλθων εἰς τὴν Ἐλλάδα, ἔκτισε τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἐβραίων, ἥτις ἐξ αὐτοῦ ὠνομάσθη Καδμεία.

γάζοντο ὡς δούλοι εἰ Ἄραβες, ἐκυριάρχησαν τῆς θαλάσσης. Ἐπιτοτε ἡ νέα Τύρος, ἀποκρούσασα τὰς ματαίας πενταετείς προσβολὰς τοῦ βασιλέως τῆς Ἀσσυρίας, κατέστη ἡ κυριώτερα ἔδρα τῆς φοινικικῆς δυνάμεως καὶ ἡ ἐστία τοῦ φοινικικοῦ ἐμπορίου καὶ ἡ παλαιὰ δὲ Τύρος ἡ Παλαιτύρος ἤρχισε πάλιν ἀκμάζουσα καὶ διέμεινε τοιαύτη μέχρι τοῦ Ναβουχοδονόσορος, ὅτε ὁ βασιλεὺς οὗτος τοῦ νέου Βαβυλωνιακοῦ κράτους, καταλίνας τὸ βασίλειον τοῦ Ἰούδα καὶ καταστρέψας τὴν Ἱερουσαλήμ, καθυπέταξε ὅλην τὴν Φοινίκην, καὶ κυριεύσας τὴν Παλαιάν Τύρον, ἀπήγαγε τοὺς κατοίκους αὐτῆς ὡς δούλους εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ κράτους αὐτοῦ ὅπως καὶ τοὺς Ἰουδαίους (590 π. Χ.) ἡ νέα ὅμως Τύρος, οὖσα ἔχυρὰ καὶ ἀπόρθητος, ἀπέκρουσεν ὅλας τὰς προσβολὰς τοῦ Ναβουχοδονόσορος καὶ διετήρησε τὴν αὐτονομίαν αὐτῆς.

25) + 200. Ἄλλ' αἰ ἐπανειλημμένοι συμφοραὶ φαίνεται ὅτι ἐξησθένισαν τὴν δύναμιν καὶ τῶν νέων Τυρίων, διότι ὅτε πενήκοντα ἔτη βραδύτερον οἱ Πέρσαι ὑπὸ τὸν Κύρον ὑπέταξαν κατὰ τὸ ἔτος 540 π.Χ. τὰς χώρας τῆς Δυτικῆς Ἀσίας, ὑπέταγθησαν ἐκουσίως καὶ ὅλοι οἱ Φοίνικες καὶ ἡ Φοινίκη ἔγειναν ἐπ α ρ χ ι α π ε ρ σ ι κ ή. Ἄλλ' αἰ φοβεραὶ καταπιέσεις τῶν σατραπῶν τῆς Περσίας τοσιῦτον κατεβάρυνον τοὺς Φοίνικας, ὥστε κατὰ τὸ 350 ἔτος π. Χ. ἀπεστάτησαν μετὰ τῶν Αἰγυπτίων κατὰ τῶν Περσῶν· ἀλλὰ κατετροπώθησαν καὶ πάλιν ὑτέκυψαν εἰς τὸν περσικὸν ζυγόν, ἐκτὸς τῆς πρωταιτίου τῆς ἐπαναστάσεως Σιδωνος, τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι ἔθεταν πῦρ εἰς τὴν πόλιν καὶ βίβθόντες εἰς τὰς φλόγας, ἐκάησαν μετὰ τῶν θησαυρῶν αὐτῶν καὶ ἀνεκτίσθη μὲν πάλιν ἡ Σιδών, ἀλλ' ἡ Τύρος ἀναρπίνεται ὡς πρωταγωνιστοῦσα καὶ ἀκμαία διὰ τοῦ ἐμπορίου καὶ τοῦ ναυτικοῦ αὐτῆς μέχρις Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου. Ὅτε δὲ οὗτος κατέστρεψε κατὰ τὸ 333

ἔτος π. Χ. τὸ περσικὸν κράτος καὶ ὄλαι αἱ χῶραι τῆς Φοινίκης ὑπετάγησαν εἰς τὸν Ἕλληνα κατακτητὴν τῆς Ἀσίας, ἡ Τύρος, συνκισθανομένη ὑπερφάνως τὸ παλαιὸν αὐτῆς μεγαλεῖον, ἐτόλμησε νὰ ἀντιστῆ εἰς τὴν ἀκατάσχετον αὐτοῦ πορείαν· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ μετὰ ἐπτάμηνον πεισματώδη πολιορκίαν ἐκυριεύθη κατὰ τὸ 332 ἔτος π. Χ., καὶ ἐκ τῶν Τυρίων ὅσοι δὲν κατεσφάγησαν, ἐπωλήθησαν ὡς δοῦλοι ὑπὸ τοῦ νικητοῦ. Ἐκ τῆς μεγάλης δὲ ταύτης συμφορᾶς οὐδέποτε πλέον ἀνέλαθεν ἡ Τύρος. Τὸ δὲ ἐμπόριον καὶ ἡ θαλάσσιος αὐτῆς δύνημις μετεβίβασθη εἰς τὴν τότε ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου κτισθεῖσαν Ἀλεξάνδρειαν. Ὡστε ὁ μεγαλοφυῆς αὗτος βασιλεὺς, κτίσας τὴν Ἀλεξάνδρειαν, μετεβίβασε τὸ μέγχι ἐμπόριον ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Ἀφρικὴν, ἐκ τῆς Φοινίκης δηλαδὴ εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

109. Πολίτευμα τῶν Φοινίκων. Ἐκάστη πόλις τῆς Φοινίκης εἶχε χωριστὸν πολίτευμα καὶ ἦτο κατὰ τοῦτο αὐτόνομος· ἡ ἀνωτάτη ἐξουσία ὑπῆρχεν εἰς χεῖρας βασιλέων διαδοχικῶν· ἀλλὰ τὸ πολίτευμα τῶν Φοινίκων δὲν ἦτο δεσποτικόν· διότι ὁ δεσποτισμὸς γεννᾶται καὶ διατηρεῖται μόνον εἰς ἔθνη παρακμάσαντα καὶ διαφθαρέντα κατὰ τὰ ἦθη καὶ κατὰ τὸ πνεῦμα, αἱ δὲ ἐμπορικαὶ ἐπικράτειαι δὲν ἀκμάζουσιν, εἰμὴ ὑπὸ τὴν προστασίαν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν. Ἡ ἐξουσία τῶν βασιλέων τῆς Φοινίκης περιωρίζετο ὑπὸ τῆς θρησκείας καὶ ὑπὸ ἰσχυρᾶς ἀριστοκρατίας. Ὁ βασιλεὺς εἶχε τοὺς συμβούλους αὐτοῦ, μετὰ τῶν ὁποίων συνυσκέπτετο, καὶ ἔστελλον ἀπὸ κοινοῦ τὰς πρεσβείας εἰς τὰς ξένας πολιτείας· εἰς τινὰς δὲ περιόδους καὶ κοινὸν συνέδριον συνήρχετο εἰς τὴν Τρίπολιν, ἧτις ἦτο κοινὴ ἀποικία καὶ τῶν τριῶν μεγίστων πόλεων τῆς Φοινίκης, εἰς τὸ ὅποιον ἐρ-

χόμενοι οἱ βασιλεῖς, συνεκρέποντο μετὰ τοῦ συνεδρίου περὶ τῶν κοινῶν ὑποθέσεων τῆς Φοινίκης.

202. **Θρησκεία τῶν Φοινίκων.** Ἡ θρησκεία τῶν Φοινίκων, οὕτως συγγενὴς τῆς αἰγυπτιακῆς καὶ τῆς Χαλδαικῆς θρησκείας, καὶ ἔχουσα βῆσιν τὴν λατρείαν τῆς φύσεως, ἦτο εἰδωλολατρεία, συνδεδεμένη μετὰ ἀνθρωπίνων θυσιῶν. Ὁ ὕψιστος Θεὸς ὠνομάζετο ὑπὸ τῶν Φοινίκων Βαάλ, ὅστις ἦτο ὁ Βῆλος τῶν Βαβυλωνίων, καὶ τὸν ὅποιον οἱ Ἑβραῖοι, οἵτινες ἐθεώρουν τὴν εἰδωλολατρείαν ὡς ἔργον τῶν δαιμόνων, ὠνόμαζον περιφρονητικῶς Βελζεβοὺλ, δηλαδὴ ἀρχόντα τῶν δαιμονίων (Σατανᾶν). Ὡς δύναμις ὁ θεὸς Βαάλ, ὅστις ἐλέγετο καὶ Βελώ, ἦτο ἡ προσωποποίησης τῆς ἰσχυρᾶς ἐνεργείας τοῦ ἡλίου, τὸ δὲ ἄγαλμα αὐτοῦ εἶχε δύο ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰ ἔμπροσθεν καὶ δύο πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔφερε 4 πτέρυγας πρὸς τὰ νῶτα καὶ 2 ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ἐκτός δὲ τοῦ ἄρρενος τούτου θεοῦ, οἱ Φοίνικες ἐλάτρευον καὶ τὴν Ἀστάρωθ (Ἀστάρτην), ἣγουν Σελήνην ἢ Ἀφροδίτην, ὡς σύμβουλον τῆς γενιῶτης καὶ βλαστανούτης φύσεως. ¹ Εἰς τοὺς δύο δὲ τούτους θεοὺς ἀντετάττοντο καὶ κηκοποιαὶ δυνάμεις, καὶ διὰ τοῦτο πρὸς ἐξίλασμον τοῦ κακοποιῦ θεοῦ Μολόχ προσέφερον κατ' ἔτος θυσιάς ἀνθρώπων, μάλιστα παιδίων. ²

+ 203. **Ἐμπορίον τῶν Φοινίκων** Οἱ Φοίνικες

Σημ. 1. Τῆς Ἀστάρτης ἑρατῆς ἐπιστεβέτο ὑπὸ τῶν Φοινίκων ὁ ὠριῶς Θεάμοουτζ (Ἄδωνις). Ἐκτός δὲ τούτου ἐλάτρευετο καὶ ὁ Μηλιθρῆ ἢ Μελικέρτης, ὅστις ὠνομάζετο πρὸς τὴν τῶν Ἑλλήνων Ἡρακλέα, ὡς θεὸς καὶ προστάτης τοῦ ἐμπορίου.

2. Ὅσους τὰ νύκτα ἐρρίπτοντο εἰς τὴν πυρὸν ὡς θύματα πρὸς τὸν Μολόχ, οἱ ἀλλαγμὲ τῶν Ἰσραῖων καὶ αἱ κραυγαὶ τῶν γυναικῶν κατέπνιγον τὰς σπαραξικερδοῦς αὐτῶν φωνάς.

θεωρούνται ὡς οἱ ἐφευρέται τῆς πορφύρας, τῆς ὑέλου καὶ τῶν ἀλφραθητικῶν γραμμῶν. ἄλλ' ὀνομαστοὺς πρὸ πάντων κατέστητε τοὺς Φοίνικας τὸ ἐμπορίον. Ὁποῖον ποικίλιν καὶ ζωηρὸν θέλιμα ἐπροξένει τῷ ὄντι εἰς τὸν θεατὴν ὁ ὄμιλος τῶν ἐθνῶν ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Ἀσίας, ἐκ τῶν ὀπείων ἕκαστον ἔφερε τὴν ἐγγύριον αὐτοῦ ἐνδυμασίαν. Ἀλλὰ μετὰ τῆς νκυτιλίας αὐτῶν οἱ Φοίνικες ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων συνέδεον καὶ τὴν λιγυρῆν, διότι ἦσαν φοβεροὶ πειραταί· μετήρχοντο δὲ καὶ τὴν σωματευπερίαν, συλλαμβάνοντες εὐειδεῖς γυναῖκας καὶ παιδία, καὶ πωλοῦντες ὑπερον ὡς δούλους. Καὶ πολὺν μὲν καιρὸν εἶχον ὡς ὀδηγὸν εἰς τὸν πλοῦν αὐτῶν τὴν μεγάλην ἄρκτον, ὑπερον δὲ τὸν πολικὸν ἀστέρην. Τὰ πλοῖα δὲ αὐτῶν, ἄλλα μὲν ἦταν πολεμικά, μικρὰ καὶ ὀξέα, ὀνομαζόμενα Ἀργῶ, δηλαδὴ ταχύπλοα, ἄλλα δὲ ἐμπορικά καὶ στρυγγίλα, τὰ ὀποῖα ὀνόμαζον Γαύλους, καὶ δι' αὐτῶν ἐτόλμων μικρὰς θαλασσοπορίας εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανὸν, καὶ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανὸν καὶ εἰς τὴν Βαλτικὴν Θάλασσαν χάριν ἐμπορίου. Πρὸς ἐπέκτασιν δὲ καὶ προστασίαν τοῦ ἐμπορίου αὐτῶν συνέστησεν καὶ ἀποικίαις εἰς πολλὰ μέρη· ἄλλ' ἐπὶ τέλους ἐξεδιώχθησεν ἐκ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀσίας ὑπὸ τῶν μετὰ ταῦτα ἐμπορικωτέρων Ἑλλήνων. Ἡ σύστασις δὲ τῶν πλειοτέρων αὐτῶν ἀποικιῶν πίπτει κατὰ τὴν χρονικὴν περίοδον μεταξὺ τοῦ 1110 καὶ τοῦ 555 ἔτους π. Χ., ἦτοι ἀπὸ τοῦ Δαυὶδ μέχρι τοῦ Κύρου.

Σημ. 1. Ὁ Φοίνιξ συγγραφεὺς Σαχραβιάθου ἐγράφη περὶ κοσμογονίας κατὰ τὸ 1143 ἔτος π. Χ., δηλαδὴ πολλοὺς αἰῶνας πρὸ τοῦ νὰ μάθωσι τὸ ἀλφάθητον οἱ Ἕλληνες, καὶ εἶχεν ὑπ' ὄψιν του ἄλλα ἀρχαιότερα ἱστορικὰ συγγράμματα τῶν Φοινίκων.

204. Τοιοῦτοι ὑπῆρξαν ἐν συνόψει οἱ Φοίνικες· τίς δὲ ἐξ ἡμῶν δὲν ἐπεθύμει νὰ μάθῃ περισσότερα περὶ τοῦ τοιούτου ἔθνους; ἀλλὰ δυστυχῶς, ἐκτὸς τοῦ ὀνόματος, δὲν ἔμεινεν ἄλλο λείψανον τοῦ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα θαλασσοκράτορος τούτου ἔθνους· οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι δὲν κατέβαλον πολὺν κόπον, ὅπως διασώσωσιν εἰς ἡμᾶς ἀκριβεστεράς εἰδήσεις· διότι τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ πειρατεία κατέστησαν τοὺς Φοίνικας μισητοὺς, καὶ ὁσάκις λέγουσί τι περὶ Φοινίκων οἱ ἀρχαῖοι, λαλοῦσι περὶ αὐτῶν περιφρονητικῶς, ὀνομάζοντες αὐτοὺς πανούργους, ψεύστας καὶ ἀπατεῶνας, καὶ δὲν εἶχον ἄδικον εἰς τὰς κρίσεις αὐτῶν.

ΚΕΦΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Ἑβραῖοι.

+ 205. Πλησίον τῶν Φοινίκων, κατὰ τὴν γωνίαν τῆς Ἀσιατικῆς παραλίας τῆς Μεσεγείου θαλάσσης, ἡ ἐποικία χωρίζει τοὺς Φοίνικας ἀπὸ τὴν Ἀραβικὴν ἔρημον καὶ τὴν Αἴγυπτον, εὐρίσκομεν τὸ γένος τῶν Ἑβραίων, οἱ ὅποιοι ἀπέκτησαν μέγα ὄνομα, οὐχὶ δι' ἀξιολόγων πράξεων ἢ κατακτήσεων, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἰδίου αὐτῶν πολιτικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ ὀργανισμοῦ, διὰ τῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων λατρείας τοῦ μόνου θεοῦ, διὰ τῶν ἀγίων γραφῶν αὐτῶν, διὰ τῶν μεγάλων δυστυχιῶν, τὰς ὁποίας ὑπέφερον, καὶ διὰ τῆς μέχρι σήμερον ὑπάρξεως αὐτῶν, οὐχὶ ὡς ἔθνους, ἀλλ' ὡς φυλῆς διεσπαρμένης εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου.

+ 206. Οἱ Ἑβραῖοι εἶναι τῶν ὄντων τὸ παραδοξότερον ὄλον τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς. Πλήρεις θρησκευτικῶν πεποιθήσεων,

καὶ ὅμως μικρόψυχοι καὶ ἀμελείς εἰς τὴν τήρησιν τῶν ἐθίμων αὐτῶν ἔθνος, τὸ ὅποιον διετήρησεν τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ δοξασίας χωρὶς νὰ μείνῃ εἰς τὴν πίστιν αὐτοῦ ἔθνος, εἰς τὸ ὅποιον ἐγεννήθη ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, χωρὶς νὰ ἀκροασθῇ τῶν θείων αὐτοῦ διδαχῶν, καὶ τὸ ὅποιον ζῆ μέχρι τῆς σήμερον προσδοκῶν Μεσίαν, ἵνα ἀνυψώτῃ τὸν θρόνον τοῦ Ἰσραὴλ ὑπεράνω ὅλων τῶν θρόνων τοῦ κόσμου ἔθνος τέλος, τοῦ ὁποίου ἡ ἱστορία, δι' ὅσα παθήματα καὶ καταδιώξεις ἔπαθε, συνέχεται στενωῶς μετὰ τῆς θρησκείας αὐτοῦ.

+ 207. Οἱ Ἰσραηλιταὶ ἐθεώρουν ἑαυτοὺς ὡς οἰκογένειαν, ἀποτελουμένην ἐξ ἀδελφῶν, ἐχόντων τὰ αὐτὰ δικαιώματα, τῆς ὁποίας κεραλὴ εἶναι αὐτὸς ὁ Θεός. Ἡ πολιτεία αὐτῶν δὲν εἶχεν ἄλλον τέλειον σκοπὸν παρὰ τὸν τῆς θρησκείας. Ἡ ἱστορία τῶν Ἑβραίων παρίσταται πάντοτε ὡς ἱστορία παιδείσεως καὶ ἀνατροφῆς διὰ τῆς θεότητος, καὶ ὁ Θεὸς παρίσταται ὡς ὁ κύριος, ὅστις διὰ δυστυχιῶν καὶ εὐτυχιῶν ὀδηγεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ εἰς τὸν τελικὸν σκοπὸν. Μετὰ τῆς ἰδέας ταύτης συνέχεται καὶ ἡ ἰδέα αὐτῶν περὶ τοῦ Μεσίου, τοῦ λυτρωτοῦ καὶ σωτῆρος, ὅστις μέλλει ποτὲ νὰ φανῇ μεταξὺ τῶν Ἑβραίων ὡς προφήτης ἀπεσταλμένος καὶ τοποτηρητῆς τοῦ ἀοράτου Θεοῦ, καὶ ὅστις θέλει θεμελιώσῃ αἰώνιαν βασιλείαν, περιλαμβάνουσαν ὀλόκληρον τὴν γῶρην αὐτοῦ.

+ 208. Οἱ Ἰσραηλιταὶ εἶναι τὸ κυριώτερον ἔθνος τῆς σημιτικῆς φυλῆς καὶ κατάγονται ἐκ τῆς γῶρας, τῆς κειμένης πρὸς τοῦ ποταμοῦ ἄνω Εὐφράτην καὶ Τίγριν. Τὸ ἀρχαιότατον αὐτῶν ὄνομα εἶναι Ἑβραῖοι, δηλαδὴ ἔξωθεν ἐλθόντες, περάται, τὸ ὅποιον ἐδόθη εἰς αὐτοὺς, ὅτε μετηνάστευσαν ἐκ τῆς Μεσοποταμίας, τῆς κειμένης πέραν τοῦ ποταμοῦ Εὐφράτου, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀβραάμ, εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἣτις ὠνομάζετο Φηχναὰν

ἐκ τοῦ Χαναάν, ὅστις ἦτο υἱὸς τοῦ Χάμ τοῦ υἱοῦ τοῦ Νῶε· βραδύτερον δὲ ὠνομάσθησαν υἱοὶ Ἰσραήλ ἢ Ἰσραηλιταί, διότι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Ἰακώβ, ὅστις ἐπωνομάζετο Ἰσραήλ, καὶ ἐξ αὐτοῦ ἡ χώρα αὐτῶν ἐκαλεῖτο «γῆ Ἰσραήλ.» περὶ δὲ τὰ τέλη τῆς Ἰσραηλιτικῆς ἱστορίας ἤλθεν εἰς χρῆσιν τὸ ὄνομα Ἰούδα καὶ ὅλη ἡ Χαναὰν ὠνομάσθη γῆ Ἰούδα καὶ Ἰουδαία ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα, ἥτις ἔγεινεν ἀνωτέρω ὅλων τῶν ἄλλων φυλῶν μετὰ τὴν ἐπιστροφήν τῶν Ἰσραηλιτῶν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς Βαβυλωνος, καὶ ὕστερον Ἀγία Γῆ, διότι ἦτο ἡ ἐκλεχθεῖσα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ γῆ εἰς κληρονομίαν τοῦ ἐκλεκτοῦ αὐτοῦ λαοῦ, καὶ ὁ τόπος, ὅπου ὁ θεὸς ἐλάτρευετο καὶ ὁ λυτρωτὴς τοῦ κόσμου ἐγεννήθη. Γῆ δὲ τῆς ἐπαγγελίας ὠνομάσθη, διότι ὁ θεὸς ἐπηγγείλατο, δηλαδὴ ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ αὐτὴν ὡς ἰδίαν αὐτοῦ γῆν (ᾗθεν προῆλθε καὶ τὸ ὄνομα Κυρίου γῆ ἢ γῆ Θεοῦ) εἰς τὸν Ἀβραάμ ὡς αἰώνιον κληρονομίαν τῶν ἀπογόνων τοῦ πατριάρχου τούτου. Τελευταῖον ἡ χώρα τῶν Ἐβραίων ἐλέγετο Παλαιστίνη καὶ γῆ Φιλιστειμ ἐκ τῶν Φιλιστῶν, οἱ ὅποιοι κατεῖχον μὲγα μέρος χώρας μεσημβρινοδυτικῶς τῆς Χαναάν, πλησίον τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο ἔγεινεν ὕστερον τὸ κοινότερον ὄνομα τῆς Χαναάν, ἥτις λέγεται ἐνίοτε καὶ Συρία Παλαιστίνη, διότι ἀπατέλεσε μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Συρίας.

209. Τὸ μέγιστον τῆς Παλαιστίνης μῆκος ἀπὸ Β. πρὸς Μ. ἦτο περὶ τὰ 180 ἀγγλικά μίλια, τὸ δὲ πλάτος ἀπ' Ἀν. πρὸς Δ. 45—100 μιλίων, καὶ ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἐπὶ Δαυὶδ ἀνέβαινεν εἰς 5,000,000 ψυχῶν. Ὁ ἐπισημότερος δὲ, ἢ μᾶλλον ὁ μόνος ποταμὸς τῆς Χαναάν ἦτο ὁ Ἰορδάνης, διερχόμενος διὰ τῶν λιμνῶν Μερῶμ, καὶ Γεννησαρετ καὶ χυνόμενος εἰς τὴν με-

γάλην λίμνην, ἣτις ἐλέγετο Ἀλυκή καὶ Νεκρά
Θάλασσα.

210. Οἱ Ἑβραῖοι ἀναβιβάζουσι τὴν γένεσιν τοῦ ἔθνους αὐτῶν μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Μετὰ τὴν δημιουργίαν ἔζων, ὡς λέγει ἡ παράδοσις αὐτῶν, πρῶτον οἱ 10 πατριάρχαι, τῶν ὁποίων ἡ ζωὴ, καθ' ὅσον τὸ γένος αὐτῶν ἀπεμακρύνετο ἀπὸ τῆς θείας αὐτοῦ γενέσεως ἐσμικρύνετο κατὰ μικρὸν ἀπὸ 930 μέχρι 770 ἐτῶν. Καὶ ὅτε ἤρξαντο οἱ ἄνθρωποι νὰ γίνωνται πολλοὶ καὶ ἐπληθύνθησαν αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώπων, τότε ἀπεφάσισεν ὁ Θεὸς νὰ ἐξολοθρεύσῃ τοὺς ἀνθρώπους ἐπὶ τῆς γῆς· μόνος δὲ ὁ Νῶε, ὁ υἱὸς τοῦ Λάμεχ, τελευταίου πατριάρχου, εὔρε χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐσώθη ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐντὸς τῆς Κιβωτοῦ μετὰ τῆς γυναίκος αὐτοῦ καὶ τῶν τριῶν αὐτοῦ υἱῶν Σήμ, Χήμ καὶ Ἰάρεθ.

211. Τὸ Ἑβραϊκὸν ἔθνος ἐφύλαξε περισσοτέρως ἱστορικὰς παραδόσεις παρὰ ὅλα τὰ ἀρχαῖα ἔθνη, καὶ μόνον τοῦτο ἔχει ἱστορίαν βεβαίαν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῶν νεωτάτων χρόνων. Ἡ ἱστορία τῶν Ἑβραίων, ἥ ἑποία πλάγις συνδέεται μετὰ τῆς Ἀσσυριακῆς καὶ τῆς Αἰγυπτιακῆς ἱστορίας, εἶναι μᾶλλον ἀξιωμακρόνευτος διὰ τὸν θρησκευτικὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐκλεκτοῦ τούτου λαοῦ παρὰ διὰ τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ βαρύτητα, ἥ ὁποία περιορίζεται εἰς μικρὸν χρονικὸν διάστημα. Τὸ ἔθνος ἐκεῖνο ἐπενήργησε τὰ μέγιστα καὶ αὐσιωδέστατα εἰς τὴν τύχην τοῦ κόσμου διὰ τῆς ἀφροσύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ἐνόου καὶ μόνου Θεοῦ, διὰ τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν σχέσεων μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, διὰ τῆς ἱεραρχικῆς αὐτοῦ νομοθεσίας καὶ διὰ τῆς θρησκευτικῆς καὶ πολιτικῆς αὐτοῦ φιλολογίας.

+ 212. Ἡ ἱστορία τῆς Ἰουδαϊκῆς πολιτείας ἀρχίζει ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν Ἑβραίων εἰς τὴν Παλαιστίνην· ἡ δὲ ἀρχαιοτάτη ἱστορία τοῦ ἔθνους αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Ἀβραάμ (2000 ἔτη π. Χ.), ὅστις ἦτο ὁ γενάρχης τῶν Ἰουδαίων, καταγόμενος ἀπὸ τοῦ Σήμ, υἱοῦ τοῦ Νῶε. Εἰς χρόνους παναρχαίους, ὅτε ἡ ἰερατικὴ τάξις τῆς Βαβυλωνίας εἶχεν ἀρχίσει νὰ διαδίδῃ τὴν εἰδωλολατρείαν καὶ μεταξὺ τῶν ποιμενικῶν φυλῶν τοῦ τόπου, καὶ ἐνθ' ὅλος ὁ κόσμος ἦτο βεβηθισμένος εἰς τὴν εἰδωλολατρείαν, διετήρησε ποιμενικὸς τις λαὸς Σημιτικῆς καταγωγῆς εἰς τὴν Μεσοποταμίαν τὴν εἰς ἓνα Θεὸν παλαιὰν πίστιν, καὶ ἀνὴρ τις ἐξ αὐτοῦ, ὀνομαζόμενος Ἀβραάμ, εἰς τῶν πατριαρχῶν τοῦ ποιμενικοῦ τούτου λαοῦ, διαπρέπων κατὰ τὸν πλοῦτον τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἀγαθότητα, ἐγκατέλειψε κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἰαχωβᾶ, δηλαδὴ τοῦ Θεοῦ, μὲ τὰ ποιμνία αὐτοῦ, τοὺς ὑπρέτας, τὰς ὑπηρετρίαις καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ του Λώτ, τὰς βοσκὰς τῆς πατρίδος του, καὶ μετενάστευσεν εἰς τὴν «γῆν τῆς ἐπαγγελίας».

26) + 213. Ὁ Ἀβραάμ, ὅστις ἦτο υἱὸς τοῦ Σημίτου Μεσοποταμίου Θάρα, καὶ οἱ οἰκτεῖς αὐτοῦ, οἵτινες ἦσαν ποιμένες καὶ ἀπετέλουν οἰκογένειαν ἢ πατρίαν, διοικουμένην ὑπὸ ἀρχηγοῦ ἢ πατριάρχου, μεταναστεύσαντες ἐκ τῆς Μεσοποταμίας εἰς τὴν Παλαιστίνην ἢ Χανιὰν, εὗρον ἐκεῖ ὑπάρχοντα μικρὰ κράτη καλῶς διαργανωμένα καὶ πόλεις μεγάλας, ἀλλὰ καὶ φυλὰς ποιμενικὰς, αἵτινες ἔζων ἐντὸς σπηλαίων. Ἐπειδὴ ὅμως συνέβη φανερά πείνα, τὴν ὁποίαν ἡ Ἁγία Γραφή ὀνομάζει «λοιμὸν ἰσχυρὸν», ἠναγκάσθησαν νὰ μεταβῶσι πρὸς καιρὸν διὰ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ εἰς τὴν εὐφορον Αἴγυπτον. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀφῆκαν πάλιν τὴν χώραν

ἐκείνην, καὶ ἐπανήλθον εἰς τὴν Παλαιστίνην, ἣτις ἔμεινεν ἕκτοτε ἡ κυρία πατρίς τῶν Ἑβραίων, καὶ ὅπου ὠνόμασεν τὸν Ἀβραάμ. ὡς ἐξώθεν ἐλθόντα ἔθερ, ἐκ τοῦ ὁποίου παρήχθη τὸ ὄνομα Ἑβραῖος.

26) + 114. Ἰσαάκ. Ὁ Ἀβραάμ, τὸν ὁποῖον καὶ οἱ Ἀραβες σέβονται, ἐκ μὲν τῆς Σάρας ἀπέκτησεν υἱὸν τὸν Ἰσαάκ, ὅστις διεδέχθη τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ ἐπ' αὐτοῦ κῆρξεν ἡ φυλὴ τῶν Ἑβραίων. ἐκ δὲ τῆς παλακίδος αὐτοῦ Ἀγαρ τὸν Ἰσμαήλ, ὅστις ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἔρημον καὶ θεωρεῖται ἀρχηγὸς τοῦ γένους τῶν Ἀράβων.

26) + 215. Ἰακώβ ἢ Ἰσραήλ. Ὁ Ἰσαάκ ἐνυμφεῖθη τὴν Ρεβέκκαν, μίαν τῶν ὀρθοδόξων αὐτοῦ συγγενῶν, καὶ ἀπέκτησε δύο υἱούς, τὸν Ἡσαῦ καὶ τὸν Ἰακώβ ἢ Ἰσραήλ. Διὰ τῆς πικροῦργίας δὲ τῆς μητρὸς ἐκηρύχθη ἐναντίον τῆς ἑως τότε ἰσχυροῦς συνηθείας ἀρχηγὸς τῆς φυλῆς τῶν Ἑβραίων ὁ νεώτερος υἱὸς αὐτῆς Ἰακώβ, ὅστις εἶχε 12 υἱούς, οἵτινες ἐγένοντο ἀρχηγοὶ καὶ πατριάρχαι τῶν 12 φυλῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἔμεινεν ἕκτοτε διαρκῶς διγρημένον τὸ ἀπὸ τοῦ δευτέρου αὐτοῦ ὀνόματος (τοῦ ἐπωνυμίου Ἰσραήλ) ὀνομασθὲν ἔθνος τῶν Ἰσραηλιτῶν.

26) + 216. Ἰωσήφ. Ἐπειδὴ ὁ Ἰακώβ ἠγάπα ὑπερβολικῶς τὸν Ἰωσήφ, τὸν ὁποῖον εἶχε γεννήσει (1800 π. Χ.) εἰς αὐτὸν ἡ ἀγαπητὴ του Ραχὴλ, διήγειρε τὸ μῖσος τῶν ἄλλων ἀδελφῶν, οἵτινες ἐκ φθόνου συνέλαβον τὸ σχέδιον νὰ ἀπαλλαγῶσι τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν, τὸν ὁποῖον ἐπώλησαν εἰς διαβαίνοντας ἐμπόρους Ἰσραηλίτας, οἵτινες ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν τὸν Ἰωσήφ εἰς τὴν Αἴγυπτον· ἐκεῖ δὲ οὗτος ἀντέστη εἰς τὰ δελεάσματα τῆς ἀμαρτίας, καὶ διέμεινε σταθερὸς εἰς τὴν ἀρετὴν διὰ τοῦτο ἀντήμειψεν αὐτὸν ὁ Θεὸς μὲ εὐτυχίαν καὶ σοφίαν. Γνωσθεῖς δὲ καὶ τῆς

θυμασίας αὐτοῦ ἐκκλήσεως εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν
 ὄνειρων διὰ τῆς ἐξηγήσεως τοῦ ὄνειρου τοῦ Φαραῶ
 περὶ τῶν 7 παχειῶν καὶ τῶν 7 ἰσχνῶν ἀγελάδων, ἐκέρ-
 δησε τὴν εὐνοίαν τοῦ βασιλέως καὶ διὰ τῆς εἰφύλας καὶ
 τῶν γνώστεών του ἔφθασεν εἰς τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα τοῦ
 ἀνωτάτου ἐπιμελητοῦ τῶν σιτηρῶν, ἔγεινε βακτηλὸν καὶ
 κατ' ὀλίγον δεῦτερος μετὰ τὸν βασιλέα, καὶ διὰ τοῦ γά-
 μου αὐτοῦ μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀρχιερέως τῆς Ἡλιου-
 πόλεως ἀπέκτησε μεταξὺ τῶν κατοίκων, καὶ μάλιστα
 εἰς τὴν τάξιν τῶν ἱερέων, μεγάλην ὑπόληψιν. Ἔσωσε δὲ
 τὴν χώραν ἐκ τῆς ἐπαπειλούτης αὐτὴν πείνης καὶ κα-
 ἔστησεν ὄλους τοὺς ἀγροὺς ἰδιοκτησίαν τοῦ Φαραῶ,
 ὅτε ὁ λαὸς ἐκαλλιέργει ἕκαστε τοὺς ἀγροὺς ὡς ἐνοι-
 κιαστῆς, ἀποδίδων τὸ 1/5 τῶν εἰσδημάτων. Τοιοῦτο-
 τρόπως ὁ Ἰωσήφ ἀπέκτησε τόσον μεγάλην ὑπόληψιν,
 ὅτε ἐπετρέπη εἰς αὐτὸν νὰ καλέσῃ τὸν πατέρα καὶ
 τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, τοὺς ὁποίους ἀνεγνώρισε μεταβάν-
 τας πρὸς αὐτὸν χάριν σίτου εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ὁ συμπα-
 θῶν δὲ πρὸς τὸν Ἰωσήφ Φαραῶ παρεχώρησεν εἰς τοὺς
 εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐλθόντας νομάδας (ποιμένας) Ἑβραί-
 οὺς κατὰ τὸ ἔτος 1860 ἢ 1830 π. Χ., τὴν εὐφορὸν χῶ-
 ραν Γεσέμ εἰς τὴν κάτω Αἴγυπτον πλησίον τῆς
 Ἡλιουπόλεως πρὸς διατροφήν αὐτῶν, τῶν ποιμνίων καὶ
 τῶν ἀγελάδων των. Ἐνταῦθα δ' ἔβασκον ἐπὶ πολλὰς ἐκατη-
 ταετηρίδας τὰ ποιμνία αὐτῶν εἰς τὴν χώραν τῆς Ἡ-
 λιουπόλεως. Ὁ δὲ Ἰωσήφ ἔμεινεν ὁ τύπος τοῦ ἀγαπη-
 τοῦ υἱοῦ εἰς τὴν πόλιν τῆς Ἀνατολῆς.

217. Κατ' ἀρχὰς οἱ Ἰσραηλιταὶ ἦσαν εὐτυχεῖς εἰς
 τὰς πλουσίας βοσκὰς τῆς Γεσέμ. Ἀλλὰ καθὼς οἱ
 Ἑβραῖοι, ποιμένες καὶ βοσκοὶ ὄντες, δὲν ἐπροθυμοποιοῦντο
 νὰ συνδεθῶσι μετὰ τῶν Αἰγυπτίων, τοιοῦτοτρόπως καὶ
 οἱ Αἰγύπτιοι ἐκτισθῆσαν ὑπὸ μίσους καὶ ἀντιπα-

θείας κατ' αὐτῶν. Ἡ κατάστασις δὲ αὐτῆ τῶν Ἑβραίων ἐχειροτέρευσε πρὸ πάντων μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωσὴφ καὶ τὴν ἀνάβασιν εἰς τὸν θρόνον τῆς Αἰγύπτου βασιλέως, ὅστις μὴ γνωρίζων τὰς εὐεργεσίας τοῦ Ἰωσὴφ, ὤθησε τοὺς Αἰγυπτίους εἰς μῖσος κατὰ τῶν ξένων, εἰς καταφρόνησιν τῆς ποιμενικῆς τάξεως καὶ εἰς τρυχύτητα καὶ ἀπανθρωπίαν κατὰ τῶν ἀλλοφύλων, τοὺς ἐποίους καὶ ἡ θρησκεία, καὶ ὁ ποιμενικός καὶ ἀκοινώητος αὐτῶν βίος καὶ ἡ ὁμοιότης αὐτῶν πρὸς τὰς ληστρικές ποιμενικὰς φυλὰς τῶν σκηνιτῶν Ἀράβων καθίστων ὑπόπτους εἰς τοὺς Αἰγυπτίους. Ἡ δὲ τοιαύτη κατ' αὐτῶν ὑπόνοια ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ ζῶσι πολλοὶ ὁμοῦ εἰς στενάς καλύβας, καὶ ἐκ τοῦ ἀκαθάρτου καὶ μεμολυσμένου ἀέρος περιέπετῃν εἰς εἶδος λέπρας μισματικῆς. Εἰς δὲ τὸ κατ' αὐτῶν μῖσος προτετέθη καὶ ὁ φόβος, διότι οἱ Ἑβραῖοι, καὶ τοὶ καταπιεζόμενοι, τοσοῦτον ἐπλυθύνοντο, ὥστε μετὰ τὴν εἰς τὴν Αἴγυπτον διατριβὴν αὐτῶν ἐπὶ 430 ἔτη ἀνέβη, ὡς λέγουσιν, ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευσίμων ἀνδρῶν εἰς 600,000. Διὰ τοῦτο ὁ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωσὴφ ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον τῆς Αἰγύπτου Φαραὼ ἐσπούδατε νὰ ἐμποδίσῃ τὸν πληθυσμὸν τῶν Ἑβραίων μεταβάλλων τὸν τρόπον τῆς ζωῆς αὐτῶν, ἐπιβάλλων εἰς αὐτοὺς σκληρὰς ἐργασίας, μάλιστα εἰς τὴν κτίσιν πόλεων καὶ τὴν κατασκευὴν πλίνθων, καὶ τελευταῖον διατάξας νὰ ῥίπτηται εἰς τὸν Νεῖλον καὶ νὰ πνίγηται πᾶν νεογέννητον ἄρρον τέκνον τῶν Ἑβραίων.

218. Ἡ μήτηρ τοῦ Μωϋσέως, ἀφοῦ ἔκρυψε τὸ τέκνον αὐτῆς ἐπὶ τινα χρόνον, ἠναγκάσθη ἐπὶ τέλος νὰ ἐκθέσῃ αὐτὸ εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Νεῖλου καὶ ἡ τύχη τῶν λοιπῶν τέκνων τῶν Ἰσραηλιτῶν ἤθελεν εἰρεῖ καὶ τὸν Μωϋσῆν· ἀλλ' ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, περιπατοῦσα ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ καθ' ἣν στιγ-

μὴν ἐμελλε νὰ πνιγῆ καὶ τὸ παιδίον τοῦτο, καὶ εὐσπλαγχνισθεῖσα ἔσωσε καὶ ἀνέθρεψεν αὐτὸ ἐπιμελῶς εἰς τὴν αἰγυπτιακὴν αὐλήν. Ὁ Μαῦσῆς, ὅστις ἦτο προσωρισμένος ὑπὸ τῆς θείας προνοίας, ὅπως γείνη ὁ σωτὴρ καὶ νομοθέτης τῶν καταδυναστευομένων εἰς τὴν Αἴγυπτον Ἑβραίων, διαμείνας ἐκεῖ 40 ἔτη, ἐδιδάχθη ὅλην τὴν σοφίαν τῶν Αἰγυπτίων ἱερέων, καὶ ἔγεινε κάτοχος γενναίας καὶ ἀνδρείας ψυχῆς, ἀλλ' ἂν καὶ ἦτο Αἰγύπιος τὴν ἀνατροπὴν, διέμεινεν ὅμως κατὰ τὸ φρόνημα Ἑβραῖος, καὶ οὔτε αἱ μεγάλαι γνώσεις, οὔτε αἱ ἔκτακτοι τιμαὶ καὶ ἡ λαμπρότης τῆς αἰγυπτιακῆς Αὐλῆς ἠδυνήθησαν νὰ δελεάσωσι τὸν Μαῦσῆν ὅπως θεωρῆ μετ' ἀδιαφορίας τὴν θλιβερὰν κατάστασιν τῶν ὁμοφύλων αὐτοῦ. Ἐθλίβετο διὰ τὴν τυραννίαν καὶ τὰ δεινοπαθήματα αὐτῶν, καὶ ὑπερεπεθύμει νὰ ἴδῃ αὐτοὺς εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν εὐτυχίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν. Ἴδὼν δὲ ποτε Αἰγύπιον κακοποιοῦντα δυστυχῆ ἐργάτην Ἰσραηλίτην, ἐφόνευσεν αὐτὸν, καὶ φοβούμενος τὴν ἐκδίκησιν τοῦ βασιλέως, ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ κατὰ τὸ 40ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ εἰς τὴν ἔρημον τῆς Ἀραβίας (τὴν Πετραίαν Ἀραβίαν) πρὸς τὰς πέριξ τοῦ ὄρους Σινᾶ κατοικοῦσας ἑβραϊκὰς φυλάς, ὅπου ἔζη βίον ποιμένος εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Ἀραβῆος τινος ἱερέως. Ἐνῶ δὲ διέτριβεν ἐκεῖ, ἔλαβε προσταγὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ νὰ ἐξαγάγῃ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ τῆς Αἰγύπτου. Ὁθεν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ κατὰ τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους καιροὺς τῶν ἐν Αἰγύπτῳ δούλων Ἑβραίων ἀνεράνη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ τυραννουμένου αὐτῶν ἔθνους κατὰ τὸ 1616 ἔτος π. Χ. ὡς σωτὴρ αὐτοῦ ὁ Μωϋσῆς, ὅστις ἐξήγαγε τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ ἐκ τῆς μακρᾶς δουλείας τῶν Αἰγυπτίων καὶ καθωδήγησεν αὐτὸν εἰς τὴν πρὸς τὸν Ἀβραὰμ, καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ἐπαγγελθεῖσαν γῆν.¹

Σημ. 1. Τὸ ὄνομα Μωϋσῆς εἶναι Αἰγυπτιακόν, παραγόμενον ἐκ τοῦ Μάϋ (ἕδωρ) καὶ σημαίνει τὸν ἐκ τοῦ ὕδατος σωθέντα· διότι καὶ οὗτος μέλλων νὰ πνιγῆ ὡς Ἑβραῖος εἰς τὸν ποταμὸν Νεῖλον, ἐτώθη ὡς ἐκ θαύματος ὑπὸ τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως.

✚ 219. Κατὰ τὴν διήγησιν τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς ὁ Μωϋσῆς ὄχι μόνον ἐξέτελεσε μεγάλα θαύματα, ὅποια γίνονται ἐν καιρῷ μεγάλων δυστηχημάτων ἐξ ἀπελπισίας καὶ ἐξ ἐνθουσιασμοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ Ἰεσοῦ (τοῦ Θεοῦ) ῥάβδον, διὰ τῆς ὁποίας καθίστατο τρόπον τινὰ κύριος καὶ αὐτῆς τῆς φύσεως. Ὁπλισμένους δὲ διὰ τῆς θαυματουργοῦ ταύτης ῥάβδου, ἐπορεύθη ὁ Μωϋσῆς πρὸς τὸν Φαραῶ μετὰ τοῦ εὐγλώττου αὐτοῦ ἀδελφοῦ Ἀαρῶν, καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ τὴν ἄδειαν νὰ ἐξαγάγῃ τὸν λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ ἐκ τῆς Αἰγύπτου. Ὁ Φαραῶ ἠρνήθη κατ' ἀρχὰς νὰ ἀφήσῃ τοὺς Ἰσραηλίτας νὰ ἀναχωρήτωσι, καὶ κατέθλιβε μάλιστα αὐτοὺς σκληρότερον· ἀλλ' ὅτε αἱ σταλεῖσαι εἰς τὴν Αἴγυπτον 10 πληγαὶ ἐτροξένησαν εἰς αὐτὸν στενοχωρίαν καὶ φόβον, ἠναγκάσθη τελευταῖον ὑπὸ τῶν ἀλλεπαλλήλων θαυμάτων τοῦ Μωϋσέως νὰ ἐνδώσῃ. Ὁ δὲ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης λέγει, ὅτι αἰτία τῆς ἐξόδου τῶν Ἑβραίων ἦτο ἡ λέπρα, καὶ ὅτι ἕνεκα ταύτης ἐξεβλήθησαν ἐκ τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων.

✚ 220. Ὁ Φαραῶ, μετανοήσας διότι συνεχώρησε τὴν ἐξοδὸν τῶν Ἑβραίων ἐξεῤυξε τοὺς ἵππους, ἤγειρεν εἰς τὰ ὄπλα τὴν τάξιν τῶν μαχητῶν τῆς κάτω Αἰγύπτου καὶ κατεδίωκεν αὐτοὺς μανιωδῶς· ἀλλ' οὕτωι, ἐλθόντες εἰς τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν, διέβησαν αὐτὴν ὡς ξηρὰν· ὁ δὲ Φαραῶ, τολμήσας νὰ καταδιώξῃ αὐτοὺς κατὰ πόδας, εἶδε τοὺς πολεμιστὰς αὐτοῦ καταποντιζομένους ὑπὸ τῆς θαλάσσης, καὶ ὁ Μωϋσῆς καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ Ἰσραὴλ ἐψάλλον ἐκ τῆς ἀπέναντι ὄχθης τῆς θαλάσσης τὴν γνωστὴν ἐκείνην πρὸς τὸν Θεὸν ᾠδὴν « Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ, ἐνδόξως γὰρ δεδόξισται ἵππον καὶ ἀναβάτην ἔρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν. »

✚ 221. Τοιαύτη εἶναι ἡ τῶν Ἑβραίων παράδοσις περὶ

τῆς διαμονῆς αὐτῶν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ περὶ τῆς ἐξ αὐτῆς ἐξόδου αὐτῶν. Τὴν εἰς τὴν Αἴγυπτον διαικονίαν καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς ἐξόδον τῶν Ἑβραίων γνωρίζουσι καὶ Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι συγγραφεῖς, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἀναφέρονται καὶ ὁ Στράβων, ὁ Διόδωρος καὶ ὁ Τάκιτος, ἀλλ' ἕκαστος τούτων παριστᾷ αὐτὴν διαφοροτρόπως· 70 ἄνδρες ἠρίθμει τὴ οἰκογένεια τοῦ Ἰακώβ, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, 600,000 δὲ ἀνδρῶν ὀπλοφορούντων καὶ ἀνυπολογίστων πρὸς πληθυσμὸν 2 1/2 ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, ἐξήγαγεν ὁ Μωϋσῆς εἰς τὴν ἔρημον 430 ἔτη μετὰ τὴν μετοίκησιν αὐτῶν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἡ ἀπόστασις τῆς γῆς Χαναάν ἢ Παλαιστίνης ἀπὸ τῆς αἰγυπτιακῆς Γεσὲμ εἶναι μόλις 40 γεωγραφικῶν μιλίων· ἀλλ' ὁ Μωϋσῆς, ἀκλόνητος ὢν εἰς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν πίστιν, ἐκράτησε τοὺς Ἑβραίους εἰς τὴν ἔρημον 40 ἐλόκληρα ἔτη, ὅπως παραινήσωσι τὰς βεβήλους ἰδέας, τὰς ὁποίας ἔλαβον κατὰ τὴν μακροχρόνιον αὐτῶν διαμονὴν εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἀναθέσωσιν ὅλας αὐτῶν τὰς ἐλπίδας εἰς τὸν Θεὸν αὐτῶν, ὅστις κυδύνησε νὰ ἀποκαλύψῃ τὴν ἑαυτοῦ θέλησιν ἐπὶ τῶν κορυφῶν τοῦ ὄρους Σινᾶ διὰ τοῦ Δεκαλόγου, τὸν ὁποῖον ἔδωκεν εἰς τὸν Μωϋσῆν κατὰ τὸν τρίτον μῆνα τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐκ τῆς γῆς τῆς Αἰγύπτου.

222. Εἰς τὸν Δεκάλογον ὑπάρχει ἐν συντόμῳ πᾶν ὅ,τι ἀπτελεῖ τὸν πολιτισμὸν τῶν ἐθνῶν καὶ τὴν ἠθικὴν τῶν ἀτόμων. Τὸ περὶ ἐνότητος τοῦ Θεοῦ δόγμα, κρυπτόμενον ἐν ἀρχῇ τοῦ Δεκαλόγου, ππραγγέλλει καὶ τὴν ἐνότητα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἐπομένως καὶ τὴν ἰσότητα τῶν ἀνθρώπων. Ἡ δὲ ἀπαγόρευσις τῶν κακῶν ἐπιθυμιῶν καθιερόνει τὴν χρηστότητα ἐκάστου ἀνθρώπου. Οὐδενὸς τῶν ὄντων ἐθνῶν οἱ πρῶτοι νόμοι δύνανται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὸν μωσαϊκὸν Δεκάλογον κατὰ τὴν ἀπλότητα καὶ

τὴν ἐντέλειαν. Ὁ Μωϋσῆς δι' αὐτοῦ ἐπενήργησεν ὄχι μόνον ἐπὶ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος.

+ 223. Ὅτε δὲ τελευταῖον μετὰ 40 ἐτῶν περιπλάνησιν ὁ ἐλευθερωτὴς τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ ἔφθασεν ἔμπροσθεν τῆς γῆς τῆς ἐπαγγελίας (τῆς Παλαιστίνης) μετὰ ὀλίγων μόνον χιλιάδων ἀνδρῶν, οἱ ὅποιοι ἔμειναν ἐκ τῶν 600,000 τότε ἀφῆρπασεν αὐτὸν ὁ θάνατος. Διεδέχθη δ' αὐτὸν εἰς τὴν ἀρχηγίαν τῶν Ἰσραηλιτῶν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καὶ μετὰ ἑπταετῆ πόλεμον μετὰ τῶν ἐγγωρῶν φυλῶν τῆς Χαναάν κατωρθώθη τελευταῖον ἡ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας εἴσοδος τῶν Ἰσραηλιτῶν. ¹

+ 224. Μετὰ δὲ ταῦτα διεμοιράσθησαν αἱ γαῖαι εἰς τὰς φυλακὰς καὶ τὰς οἰκογενεῖας τῶν Ἑβραίων, καὶ ἡ τοσοῦτον προτρεπομένη ὑπὸ τοῦ μωταϊκοῦ νόμου ἀγάπη τοῦ πλητίον καὶ ἡ οἰκογενειακὴ στοργὴ τοσοῦτον ἐστερεώθησαν, ὥστε καὶ σήμερον ἀκόμη διατηρεῖται μεταξὺ τῶν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς διεσπαρμένων τοῦ ἔθνους τούτου λειψάνων, καὶ δυσκόλως περιπίπτει Ἑβραῖος τις εἰς πτωχίαν. Ἐκαστος ἐκαλλιέργει τοὺς ἰδίους αὐτοῦ ἀγρούς καὶ ἐφύλαττε τὰ ἴδια αὐτοῦ ποίμνια. Καθ' ἕκαστον δ' ἑβδομον ἔτος οἱ ἀγροὶ ἔπρεπε νὰ μένωσιν ἀργοί, καὶ ὁ λαὸς ἐτρέφετο ἐκ τῶν δημοσίων ἀποθηκῶν, ὅπου ἐταμιεύοντο καρποὶ ἱκανοὶ νὰ διαθρέψωσι τοὺς κατοίκους ἐπὶ τρία ἔτη.

27) 225. **Θρησκευτικὴ καὶ πολιτικὴ μεταρ-**

¹ Εἰς τρεῖς τεσσαρακονταετηρίδας διήρπασαν τὸν βίον τοῦ Μωϋσέως· τεσσαρακοντούτης ἦτο ὅτε ἔρουγεν εἰς τὴν ἔρημον· ὄγδοηκοντούτης, ὅτε ἐξήγαγε τοὺς Ἰσραηλίτας ἐξ Αἰγύπτου καὶ ἑκατὸν εἴκοσι ἐτῶν ὅτε ἐτελεύτησεν. Ὁ 40 ἀριθμὸς ἦτο, ὡς φαίνεται, συμβολικῆς πρὸς τὰς Ἑβραίας.

νόμοις Νωυτέω. Ὁ Μωϋσῆς ὑπῆρξεν ὁ μέγιστος ἀνὴρ τῆς ἀρχαιότητος· ποιητὴς ἔξοχος καὶ προφήτης, πρῶτος ἱστοριογράφος, μέγας νομοθέτης καὶ πολίτης ἐλευθερωτὴς τοῦ ἔθνους αὐτοῦ, δυνήθεις πρὸ τοσούτων αἰώνων νὰ ἐκφράσῃ δόξαι, τὰς ἑποίας μόλις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἢ ἐπιστήμη ἐπεβεβαίωσε, καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὸ ἔθνος αὐτοῦ νομοθεσίαν, ἣτις μετὰ χιλιάδων ἐτῶν θαυμάζεται, ὑπερτερήτατα καὶ πολλοὺς ἐπικινουμένους νόμους τῶν σοφῶν νομοθετῶν τῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων. Ὁ Μωϋσῆς δὲν ἐζήτητε τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν οὔτε ὑπὲρ ἑαυτοῦ, οὔτε ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· ἀλλ' ἀνέθεσεν αὐτὴν εἰς χεῖρας 70 ἀνδρῶν ἐκ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ, ἐκλεγομένων μεταξὺ τῶν φρονιμωτέρων ἀνδρῶν τῶν 12 φύλων, οἵτινες ἐφήρμοζον τοὺς νόμους κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν ἱερέων αὐτῶν καὶ εἶχον πρόεδρον τὸν ἀρχιερέα, τὸν προφήτην δηλαδὴ, περιβεβλημένον τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν. Ἄλλ' ἡ κυβέρνησις δὲν ἦτο πικντάπισιν ἱερατικὴ· διότι οἱ ἱερεῖς, καὶ τοὶ λαμβανόμενοι διαδοχικῶς ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Λευὶ, ἦσαν ὅμως διεσπικρμένοι μεταξὺ τῶν ἄλλων φυλῶν, καὶ ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ μεταδίδωσιν οὐχὶ μυτήρια καὶ ἀπάτας, ἀλλὰ γνώσεις ἐκ τῶν ἱερῶν βιβλίων, τὰ ὅποια διερύλαττον ὡς ἱερὰν παρακαταθήκην.

226. Κατὰ τὸ ὑπὸ τοῦ Μωϋτέως δοθὲν πολίτευμα ὁ Θεὸς εἶναι ὁ εἰδικὸς τῶν Ἑβραίων κύριος, ἐκ τοῦ ὁποίου πηγάζει ἡ μόνη δικαία κυριαρχία καὶ ἡ ἰσότης ὅλων ὑπὸ τὸν Θεὸν ἢ ὑπὸ ἀρχηγόν, ὅστις ἐδόθη ὑπ' αὐτοῦ ὡς ἀμοιβὴ ἢ τιμωρία¹.

Σημ. 1. Ὁ σκοπὸς τῆς ἐθνικότητος τῶν Ἑβραίων ἦτο ἡ διατήρησις τοῦ δόγματος τῆς μονοθεΐας. Ἡ ἰδέα δ' αὕτη περὶ ἐνὸς μόνου Θεοῦ, ἐγγαρχηθεῖσα ὀριστικώτερον ἐν ἀρχῇ τῆς μωσαϊκῆς

227. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἐσωτερικὴν ἀσφάλειαν ὁ νόμος ἔλεγε «μὴ φονεύῃς, ὁ φονεύων ἀποθνήσκει.» Ἡ κεφαλικὴ ποινὴ ἀπεντάττει συχνὰ πρὸς Ἑβραίους, ἐνίοτε καὶ ἡ μαστιγώσις· οὐδέποτε ὅμως ὁ κατάδικος ἐλάμβανε περισσότερας τῶν 40 πληγῶν, διὰ νὰ μὴ προκύψῃ ἐκ τούτου δυσμορφία τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ πάντοτε παρὰ μίαν 40, διότι ὁ ἀριθμὸς 40 ἐθεωρεῖτο ὡς συμβολικὸς ὑπὸ τῶν Ἑβραίων. Εἰς δὲ τὰς φονικὰς δίκας οἱ μεταγενέστεροι Ῥαββίνοι προέβαιον μετὰ μεγαλειτέρας περισκέψεως καὶ ἐμβριθείας. Ὁ κατηγορούμενος ἠδύνατο πεντάκις νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτοῦ· ἐὰν δ' ἐκρίνετο ἔνοχος, ἐμέθυσεν αὐτὸν, διὰ νὰ ἀφαιρέσωσιν ἀπ' αὐτοῦ τὴν αἴσθησιν τῆς ὀδύνης, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξετέλουν ἐπ' αὐτοῦ τὴν φρικώδη θανατικὴν ποινὴν διὰ λιθοβολίας ἢ τήξεως μολύβδου εἰς τὸ στόμα, διὰ τυμπανισμοῦ μέχρι θανάτου, δι' ἐξορύξεως τῶν ὀφθαλμῶν, δι' ἀναδράσεως αὐτοῦ εἰς ζέον (θερμὸν) ὕδωρ, ἢ διὰ πρ.ονισμού.

228. Ὁ Μωϋσῆς διωργάνωσε καλῶς τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν, ὥστε πᾶς πολίτης ἐν καιρῷ ἀνάγκης ἦτο καὶ στρατιώτης. Ἐὰν ἐχθρική τις πόλις παραδίδοτο πρὶν ἢ πολιορκηθῆ, τότε ἐφείδοντο τῆς ζωῆς τῶν πολιτῶν. Οἱ μάντις καὶ οἱ μάγοι κατεδιώκοντο καὶ πᾶς ψευδοπροφήτης ἐλιθοβολεῖτο. Ὁ Μωϋσῆς συνιστᾷ τὸν ξένον εἰς τὴν ἀγάπην τῶν ἐγγυφίων, δυνάμενον νὰ ἐξατκῇ ἐλευθερίας τέχνας καὶ ἐπιτηδεύματα, καὶ μόνον γαίας δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχη. Οἱ Ἑβραῖοι προσέτι ἐτίμων τὰς γυναῖκας. Ὁ πεκτὴρ δὲν εἶχεν ἐξουσίαν θανάτου ἐπὶ τοῦ υἱοῦ,

νομοθεσίας, ὑπῆρξεν ἡ βία καὶ τὸ θεμέλιον ἀπάντων τῶν θεσμῶν καὶ ἀπασῶν τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἔθνους.

ἤθύνατο ὅμως νὰ πωλήσῃ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ μόνον εἰς ἑμπορῶλους καὶ ἔχι ἀμετακλήτως, καὶ ἐν ὑποτροπιᾷ—σει παρῆιδεν αὐτὸν εἰς τὰς ἀρχὰς ὅπως δικασθῆ καὶ τιμωρηθῆ. Ὁ Μωϋθῆς ἀπηγόρευσε πᾶσαν εἰκόνα, καὶ οὕτως ἀπέκλεισε τὴν πρόσδον τῶν καλῶν τεχνῶν. Ὁ Ἑβραῖος δούλος ἔμενε τοιοῦτος ὁ μόνον ἔτη· τὸ δ' ἑβδόμον ἀπηλευθεροῦτο μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ. Καὶ ἡ νόμιμος δὲ ἀνάπαυσις τῆς ἑβδόμης ἡμέρας καὶ τοῦ ἑβδόμου ἔτους ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἀνακούφισιν τῶν μόχθων τῶν δούλων· θανατικὴ δὲ ποινὴ ἐπεβάλλετο εἰς τὸν πωλοῦντα τοὺς ἐλευθέρους αὐτοῦ ἀδελφούς.

229. **Ἡρωϊκὸς Αἰὼν.** Ὁ αἰὼν τῆς μωσαϊκῆς ἀρχηγίας ἐπὶ τῶν Ἑβραίων εἶναι ὁ αἰὼν τῶν θαυμαμάτων μετ' αὐτὸν ἤλθεν ὁ ἡρωϊκὸς αἰὼν τῆς ἑβραϊκῆς ἱστορίας, ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Μωϋτέως μέχρι τῆς ἀναγκαστέως τοῦ πρώτου βασιλείως, τοῦ Σαούλ (1492—1069 π.Χ.), κατὰ τὸν ὅποιον ἦρχε τῶν Ἑβραίων αὐτὸς ὁ Θεὸς· καὶ ἀρχηγοὶ εἰς τὸν πόλεμον ἦσαν οἱ ὀνομαζόμενοι κριταί, ἄνδρες ἐξοχοί, ἀναδεικνυόμενοι ὡς σωτῆρες τοῦ ἔθνους, ὡς ἦρωες τοῦ λαοῦ καὶ ὡς διαχειρισταὶ τῶν δικαίων τοῦ Θεοῦ. Τούτων δὲ ὀνομαστότερος ὑπῆρξεν ὁ Σαμψὼν, ὁ Ἡρακλῆς τῶν Ἑβραίων, εἰς τὸν ὅποιον ἐπίτις ἀποδίδουσι γέννησιν ὑπεραν' ῥώπινον καὶ πιᾶξεις καὶ ἄθλους, ἀποδεικνύοντας ὑπερφυσικὴν ῥώμην τοῦ σώματος.

230. Κατὰ τὸν ἡρωϊκὸν αἰῶνα τῶν Κριτῶν ἐκίστη φυλὴ τοῦ Ἰσραὴλ διεμορφώθη ἰδιορρυθμῶς καὶ διένειμαν μεταξὺ τῶν τὴν γῆν. Ἐκ τῶν δώδεκα δὲ λαϊκῶν φυλῶν ἐσχηματίσθησαν δώδεκα πατριαρχικαὶ δευμοκρατίαι, τὰς ὁποίας συνέδεε κοινὴ σύνοδος καὶ κοινὴ λατρεία ὑπὸ ἓνα κοινὸν ἀρχιερέα, τοῦ ὅποιου τὸ ἀξίωμα ἦτο κληρονομικὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἀαρῶν.

Πρώτος δὲ τῶν κριτῶν ὁ Ἡλεὶ συνήνωσεν εἰς ἑαυτὸν καὶ τὰ δύο ἀξιώματα. τὸ ἀξίωμα δηλαδή τοῦ κριτοῦ καὶ πολεμικοῦ ἀρχηγοῦ, καὶ τὸ τοῦ ἀρχιερέως.

231. **Δαυὶδ.** Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Ἡλεὶ δὲν ἀνεφάνησαν πλέον ἥρωες πρός ἀνάκτησιν τῆς κιβωτοῦ· ἀλλ' ἦλθε παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀπεσταλμένος ὁ προφήτης καὶ Δευτέρης Σαμουὴλ, ὅστις συνέστησε τὴν λεγομένην σχολὴν τῶν προφητῶν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξῆλθον ὁ Δαυὶδ καὶ τινες ἐξοχοὶ ἄνδρες, οἵτινες διὰ τὴν τελειότεραν αὐτῶν παιδείαν ὠνομάζοντο προφῆται καὶ ἦσαν ἐρμηνευταὶ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου. Διὰ τῆς συστάσεως τῆς σχολῆς τοῦ Ὁ Σαμουὴλ ἔγεινε πραγματικῶς εὐεργέτης τοῦ ἔθνους αὐτοῦ καὶ ἐφημίσθη μεγάλως· ἀλλὰ δὲν ἦτο ἀνὴρ πολεμικός, καὶ οἱ Φιλιισταῖοι, διαρκούσης τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ, ἔμειναν ἀνίκητοι. Ὅτε δὲ ὁ τελευταῖος οὗτος κριτὴς ἐγήρκεν, οἱ δὲ υἱοὶ αὐτοῦ δὲν ὑπέσχοντο πλέον καλὸν εἰς τὸ μέλλον καὶ διὰ τῆς ἀδικίας αὐτῶν κατέστησαν μισητοὶ, τότε ὁ λαὸς ἐγερθεὶς, ἐζήτησε πρὸς σωτηρίαν αὐτοῦ ὄρατον βασιλέα. Ὁ δὲ Σαμουὴλ ἀναγκασθεὶς, ἐνέδωκεν εἰς τὴν ἀπαίτησιν τοῦ λαοῦ καὶ ἔχρισε βασιλέα τοῦ Ἰσραὴλ τὸν μεγάλωσμεν καὶ ἀνδρείον Σαοὺλ ἐκ τῆς ἀδυνατοῦ φυλῆς τοῦ Βενιαμὴν διὰ τὴν κρατῆ αὐτὸν περιορισμένον (1975—1955 π. Χ.)

28/ 232. Ἄλλ' ὁ Σαοὺλ ἀνεδείχθη ἄξιός τοῦ θρόνου νικήσας εἰς τὸν πόλεμον τοὺς ἐχθροὺς τῶν Ἑβραίων, καὶ μετὰ τὴν νίκην ἀνηγορεύθη βασιλεὺς ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους. Ἐπειδὴ δὲ παρήκουσεν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Σαμουὴλ, οὗτος ἀπήγγειλε κατ' αὐτοῦ φοβεράν ἀρὰν καὶ ἔχρισε βασιλέα τὸν ἀριστεύσαντα εἰς τὸν πόλεμον νέον καὶ φρόνιμον Δαυὶδ· ὁ δὲ Σαοὺλ ἤ αὐτομάτως, ἢ ἐκ φόβου διὰ τὴν ἀπαγγελθεῖσαν κατ' αὐτοῦ κατάραν τοῦ προφήτου, περιέπεσεν εἰς βρεῖαν μελαγχολίαν, τὴν

ὁποῖαν μὲν ὁ κίθριςμός τοῦ βασιλέως ἀκόμη ἀντι-
 πάλου αὐτοῦ Δαυὶδ καθύπευθε, τὸν ὁποῖον διὰ τοῦτο
 κατέστησε καὶ σωματοφύλακον. Ὁ Δαυὶδ, ἀποδείξας τὴν
 τόλμην καὶ τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ εἰς τὸν κατὰ τῶν Φιλι-
 σταίων πόλεμον, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐφόρευσε τὸν φοβερὸν
 γίγαντα Γολιάθ, ἔλαβεν εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ
 βασιλέως Σαούλ Μελχόλ. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ φήμη τοῦ
 Δαυὶδ ἐπισκίασε τὴν τοῦ Σαούλ, οὗτος ἐπεβουλεύθη τὴν
 ζωὴν τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ, ἀλλ' ἔσωσεν αὐτὸν ἡ πίστις
 τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Μελχόλ, καὶ ὁ Δαυὶδ ἀνεκρήρυθη
 μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σαούλ βασιλεύς τῆς χώρας τῆς φυ-
 λῆς αὐτοῦ Ἰούδα, αἱ δὲ λοιπαὶ ἑνδεκά φυλαὶ διὰ
 συνεργείας τοῦ συγγενοῦ καὶ ἀρχιστρατήγου τοῦ Σαούλ
 Ἀβενέρ ἀνεκρήρυξαν βασιλεῖς αὐτῶν τὸν ἐπιζῶσα υἱὸν
 τοῦ Σαούλ Ἰεσοσθέ. Ἐν τούτῳ δ' ἐγεννήθη ἐμ-
 φύλιος πόλεμος, ὁ ὁποῖος ἀπέβη ὑπὲρ τοῦ Δαυὶδ,
 ὅστις ἐδικαίωσε πληρέστατα τὴν πρὸς αὐτὸν ἐμπιστο-
 σύνην τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἔθνους.

28) 233. Ὁ Δαυὶδ ἀνήκει εἰς τοὺς χρηστοὺς καὶ ἀξίους
 βασιλεῖς, τῶν ὁποῖων ἡ μνήμη διατηρεῖται αἰδίως εἰς
 ὅλα τὰ ἔθνη, καὶ οἵτινες λάμπουσιν ὡς παραδείγματα
 μεγάλων ἀνδρῶν καὶ ὡς ἀπαυγάσματα τῶν ἐξαιρετῶν
 αὐτῶν ἀρετῶν. Οὗτος ὁ ἀνὴρ δὲν ἦτο ἀπηλλαγμένος με-
 γάλων ἀμαρτημάτων καὶ ἐλαττωμάτων, ἅτινα ὡμολόγη-
 σεν ἐν τῷ 51 αὐτοῦ ψαλμῷ «ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κατὰ
 τὸ μέγα ἔλεός Σου καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρητῶν
 Σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου. Σοὶ μόνον ἤμαρτον τὸ
 πονηρὸν ἐνώπιόν Σου ἐποίησα κτλ.»

234. Ὡς πολεμιστῆς ὁ Δαυὶδ κῦξῆσε τὴν δύναμιν
 καὶ τὴν δόξαν τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἔθνους καὶ ἐξέτεινε τὰ ὅρια
 τῆς ἐπικρατείας αὐτοῦ μέχρι τοῦ Εὐφράτου καὶ τῆς Ἐ-
 ρευθῆς Θαλάσσης. Πρῶτος αὐτὸς συνεκρέτησε τακτικῶν

στρατὸν, ἐνῶ πρότερον ἐξήρχοντο οἱ πολῖται εἰς πόλεμον. Ἐπ' αὐτοῦ ἡ ἐβραϊκὴ ἐπικράτεια ἐξέλεξεν ὡς μητρόπολιν τὴν Ἰερουσαλήμ μετὰ τῆς ἀκροπόλεως αὐτῆς Σιών, εἰς τὴν ὁποίαν μετέθετε μετὰ μεγάλῃς πομπῆς τὴν κιβωτὸν τοῦ Θεοῦ καὶ προητοίμασε τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ναοῦ πρὸς δόξαν καὶ λατρείαν τοῦ Θεοῦ διὰ ψαλμωδίας, μουσικῆς καὶ ποιήσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ Δαυὶδ εἶναι ἀνώτερος ὄλων. Καὶ τῶ ὄντι ὕψος ἰδεῶν, ζωηρότης εἰκόνων καὶ δύναμις ἐκφράσεως χαρακτηρίζουσι τοὺς ψαλμοὺς τοῦ Δαυὶδ, καὶ κατὰ ταῦτα ἡ λυρική αὐτῆ ποιησις ὑπερτερεῖ καὶ τὰς ἀρχαίας καὶ τὰς νεωτέρας φιλολογίας.

28) 235. **Σολομών.** Τὸν Δαυὶδ, ἀποθανόντα κατὰ τὸ ἔτος 1015 π. Χ., δὲν διεδέχθη ἐπὶ τοῦ θρόνου ὁ πρεσβύτερος αὐτοῦ υἱός, Ἄδωνείας, ἀλλ' ὁ υἱός τῆς ἀμαρτίας ὁ Σολομών, ὅστις ἤρχισε τὴν βασιλείαν δι' ἀδελφοκτονίας, φονεύσας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἄδωνίαν. Ἡ βασιλεία τοῦ Σολομώντος ὑπῆρξεν εἰρηνικὴ καὶ ἡ λαμπροτέρα τῶν μοναρχιῶν τῶν Ἑβραίων. Ὁ Σολομών οἰκοδόμησε τὸν περίφημον ναὸν εἰς Ἰερουσαλήμ καὶ λαμπρὰ ἀνάκτορα, καὶ ἐθεμελίωσε τὴν Ταδμὼρ (τὴν ὑπερὸν Πηλμύρην) κατὰ τὰ ὅρια τῆς Ἀραβίας, συνεκρότησε τακτικὸν στρατὸν καὶ ἐνεψύχωσε τὸ ἐμπόριον. Ἐφημιζέτο δὲ διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ σοφίαν· ἀλλὰ κατὰ τὸ γῆρας αὐτοῦ, γενόμενος πείγιον τῶν πολλῶν ἑκατοντάδων αὐτοῦ γυναικῶν, περιέπεσεν εἰς ἄλογον εἰδωλολατρείαν.

29) 236. **Ροβοάμ** (975 π. Χ.) Μετὰ τεσσαρακονταετῆ βασιλείαν ἀπέθανεν ὁ Σολομών καὶ διεδέχθη αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου ὁ υἱός αὐτοῦ Ροβοάμ. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος δὲν ἐνέδωκεν εἰς τὴν ἀπαίτησιν τοῦ λαοῦ, ὅπως ἐλαττώσῃ τοὺς φόρους, δι' ὧν ὁ Σολομών ἐπεσάρυσε τὸ ἔθνος, μόνκι αἰ φυλακί τοῦ Βενιαμὴν καὶ τοῦ Ἰούδα ἔ-

μειναν πιστά εἰς αὐτόν, αἱ δὲ λοιπὰ δέκα φυλαὶ τοῦ Ἰσραὴλ, ἀποσπασθεῖσαι, ἀνηγόρευσαν βασιλέα αὐτῶν τὸν Ἰεροβοάμ, ὅστις ἔστησε τὸν θρόνον αὐτοῦ εἰς τὴν Σιχέμ, ἕως οὗ βραδύτερον ὁ Ἀμρί ἔκτισε τὴν Σαμάρειαν. Ἐκτοτε αἱ φυλαὶ τοῦ Ἰοῦδα καὶ τοῦ Ἰσραὴλ ἔμειναν διηρημέναι, μέχρις οὗ αὐταὶ ἐξασθενήσασαι ἐκ τῆς διαιρέσεως καὶ ἐκ τῶν ἐμφυλίων πολέμων, ὑπεδουλώθησαν. Τόσον πικρὸν καὶ ἀδιάλλακτον ἦτο τὸ κατ' ἀλλήλων μῖσος τῶν υἱῶν Ἀβραάμ, Ἰσάκ καὶ Ἰακώβ, ὥστε ἐνῶ τόσους αἰῶνας εἶχον κοινὰ καὶ τὰ εὐτυχήματα καὶ τὰ δυστυχήματα καὶ εἶχον γείνει ἐπὶ τῶν βασιλέων Σαούλ, Δαυὶδ καὶ Σολομῶντος ἔθνος ἰσχυρὸν, κατεπολέμουν ἤδη ἀλλήλους δι' ὅπλων ξένων, τῶν συριακῶν καὶ Ἀσσυρίων, μέχρις οὗ τελευταῖον ὁ Σαλμανάσσορος, μετὰ τριετῆ πολιορκίαν, κατέτρεψε τὴν Σαμάρειαν κατὰ τὸ ἔτος 722 π. Χ. καὶ ἡ βασιλεία Ἰσραὴλ κατηργήθη μετὰ τὴν κυρίευσιν τῆς μητροπόλεως. Τοὺς κατοίκους Ἑβραίους μετόπισεν εἰς τὴν Ἀσσυρίαν καὶ τὴν Μηδίαν· ἀντ' αὐτῶν δὲ μετέφερεν εἰς τὴν Παλαιστίνην Ἀσσυρίους καὶ Φοίνικας, ἐκ τῶν ὁποίων, ἀναμιχθέντων μετὰ τῶν ἐντοπίων, ἐγεννήθησαν ὕστερον οἱ λεγόμενοι Σαμαρίται.

30.) 237. Ἀφοῦ δὲ παρήλθον 134 ἔτη ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰούδα, παρακούσας τὰς νοθεσίας τοῦ προφήτου Ἡσαΐα, συνεμάχησε μετὰ τῶν Αἰγυπτίων κατὰ τῶν φοβερῶν δυνάμεων τῆς Βαβυλωνίας. Ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος 588 π. Χ., ἐνῶ ἐθασίλευεν ὁ Ζεδεκίας, ἔπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ναβουχοδονόσορος καὶ ἡ Ἰερουσαλήμ. Ἡ πόλις καὶ ὁ ναὸς αὐτῆς κατεστράφησαν διὰ τοῦ πυρός, τὰ ἱερά σκεύη τοῦ ναοῦ διηραπάγησαν, ὁ ἐκλεκτὸς λαὸς τοῦ Θεοῦ ἐσύρθη αἰχμάλωτος εἰς τὴν Βαβυλωνίαν, καὶ ξένοι ἔχθροί

τοῦ Ἰσραὴλ κατῴκησαν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Μόλις δὲ 70 ἔτη μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἱερουσαλήμ ὁ νέος τῆς Βαβυλωνος μονάρχης Κύρος ὁ μέγας, διὰ λόγους πολιτικούς, ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς αἰχμαλώτους Ἰουδαίους νὰ ἐπιστρέψωσιν ἐκ τῆς Βαβυλωνίας εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν, ἣτις ἀπετέλει ἤδη μετὰ τῆς Συρίας σατραπείαν περσικὴν· πρῶτοι δὲ ἐπέστρεψαν ἐκεῖ 40,000 ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ζωροβάβελ. Ἄλλ' αὗτοι ἀδύνατοι ὄντες, καὶ ὀφείλοντες νὰ ἐκβάλωσι διὰ τῆς βίας ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν τοὺς κατοικοῦντας εἰς αὐτὴν ξένους, περιῆλθον εἰς ἔριδας πρὸς τοὺς Σαμαρίτας. Ὅτε δὲ βραδύτερον Ἀλεξάνδρος ὁ μέγας κατατροπώσας τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν Δαρείον καὶ κυριεύσας μετὰ μακρὰν πολιορκίαν τὴν Τύρον, προὐχώρει διὰ τῆς Παλαιστίνης εἰς τὴν Αἴγυπτον, τότε ἠνοιξεν εἰς τὴν νικητὴν τὰς πύλας αὐτῆς καὶ ἡ Ἱερουσαλήμ.

238. Εὐθὺς δὲ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἡ Παλαιστίνη μετὰ τῆς Φοινίκης καὶ τῆς Κοίλης Συρίας ὑπετάγη εἰς τὸ κράτος τοῦ Ἀντιγόνου, καὶ μετὰ τὴν πτώσιν τούτου εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν Πτολεμαίων, οἵτινες μετέφεραν τὴν ἀποικίαν τῶν Ἑβραίων εἰς τὴν Ἀλεξάνδρῃσιν καὶ εἰσέπραττον παρ' αὐτῶν αὐστηρῶς ὑπερόγκους φόρους. Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ τύχη τῆς Παλαιστίνης κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον τῆς ἀρχαίας αὐτῆς ἱστορίας, κατὰ τὴν ὁποίαν διετέλεσεν ὑπὸ τὸ κράτος τῶν Πτολεμαίων καὶ τῶν Σελευκιδῶν 155 ἔτη. Αἱ φυλαὶ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ τοῦ Ἰούδα μεταφέρονται εἰς τὴν ξένην γῆν ὡς δοῦλοι· μία δὲ ἐλπίς ἔμεινεν εἰς αὐτοὺς, ἡ τοῦ Μεσίου καὶ λυτρωτοῦ αὐτῶν· ἀλλ' ὅτε καὶ οὗτος ἦλθεν, οἱ Ἑβραῖοι ἐσταύρωσαν αὐτὸν μεταξὺ δύο ληστῶν, ὡς θέλομεν ἰδεῖ ἐν τῇ βωμαϊκῇ ἱστορίᾳ.

239. Τοιούτοτρόπως τὸ ἑσραϊκὸν ἔθνος, τοῦ ἑποίου αἰ. Γραφαὶ εἶναι καὶ εἰς ἡμᾶς ἱεραὶ, οὐδέποτε κατέστη ὅτι κατὰ τον σκοπὸν τοῦ σαροῦ αὐτοῦ νομοθέτου ἔπρεπε νὰ καταστῆ. Οὔτε ἡ γεωργία αὐτοῦ ἤμασέ ποτε, οὔτε αἱ ὠαῖαι τέχνηαι, ἐκτὸς τῆς ποιησεως, ὀφώθησαν εἰς ἀνώτερον βελήμὸν, οὔτε αἱ ἐπιστήμαι προώδευσαν ὅτον ἔπρεπε νὰ προαδέωσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Μηδοπέρσαι.

240. Εἰς τὴν εὐρύχωρον χώραν, ἡ ὁποία κεῖται μεταξὺ τοῦ περσικοῦ κόλτου καὶ τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τῶν ποταμῶν Τίγρητος καὶ Ἰνδοῦ, κατοικοῦσιν ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων ἔθνη πρὸς ἄλληλα συγγενῆ, σχηματίζοντα ὁμοῦ τὸν περσικὸν ἢ μηδοπερσικὸν κλάδον τῶν Ἰνδογερμανικῶν ἔθνῶν, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκουσιν ἐκ τῶν ἀρχαίων ἔθνῶν οἱ Μῆδοι καὶ οἱ Πέρσαι, οἱ Βάκτριοι, οἱ Σογδιανοὶ καὶ οἱ παρὰ τὸν Καύκασον Ἀλανοὶ.

241. Καὶ περὶ τοῦ περσικοῦ ἔθνους, τοῦ συγκροτήσαντος τὴν πρώτην ἀληθῶς μεγάλην κατακτητικὴν ἐπικράτειαν κατὰ τὸν ἀρχαῖον κόσμον, καὶ κρατήσαντος εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ πλέον τῶν 200 ἐτῶν τὰς τύχας τοῦ ἡμίσεως γνωστοῦ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα κόσμου, ἐκτὸς ἐρειπίων τινῶν τῆς Περτεπόλεως, οὐδὲν ἄλλο ἐγγώριον μνημεῖον διεσώθη εἰς ἡμᾶς. Ὡστε τίποτε δὲν θὰ ἐγνωρίζομεν περὶ τοῦ κολοσσιαίου περσικοῦ κράτους, ἐὰν Ἑλληνας καὶ Ἑσραϊκοὶ συγγραφεῖς, ἀξιοπίστοι διὰ τὰς σχέσεις αὐτῶν πρὸς τοὺς Πέρσαι, δὲν διέσωζον εἰς ἡμᾶς ὀλίγας τινὰς περὶ Περσῶν εἰδήσεις.

242. Τὰ περσικὰ ἔθνη ὑπετάγησαν εἰς τὰ κράτη τῶν

Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλωνίων, ὅτε ταῦτα ἐξηπλώθησαν διὰ κατὰ κράτος ἐξουσίαν, ἕως οὗ κατὰ τὴν παρακμὴν τούτων ἐπακαστατήσαντα, συνατέλεσαν εἰς τὸν ἄφρασιμον αὐτῶν καὶ ἐγένεον αὐτὰ κύρια τῆς ἐντὸς τοῦ Ταύρου Ἀσίας.

243. **Θρησκεία τῶν Περσῶν.** Κατ' ἰδίαν τινα ἐποχὴν ἀνεφάνη μεταξὺ τῶν Περσῶν μεταρρυθμιστικὴ τῆς πίστεως τῶν Περσῶν, διοικηζόμενος Ζεροδούσσης ἢ Ζωροάστρης, εἰς τὸν ὅποιον ἀποδίδουσι τὸ ἱερώτατον τῆς πίστεως αὐτῶν βιβλίον Ἀβέστα. Κατὰ τὸν Ζωροάστριν ὑπάρχει ὕψιστος, ἀθμιούργητος, ἀρχικός θεός, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐγεννήθησαν ὁ Ὅρομάσδης, Θεὸς τοῦ φωτός καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ ὁ Ἀρειμάνης Θεός, τοῦ σκότους καὶ τοῦ κακοῦ, διχρῶς παλαίνοντες, ἕως οὗ τελευταῖον ὁ Ἀρειμάνης διὰ συνδρομῆς καὶ τοῦ ἀνθρώπου θέλει κατατροπωθῆ. Ἡ ζωροαστρικὴ αὕτη θρησκεία καλεῖται καὶ πυρολατρεία, καθόσον τὸ πῦρ, ὡς φωτοδότης ἐχθρὸς τοῦ σκότους, θεωρεῖται ἱερὸν ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ Ζωροάστρου. Διὰ τοῦτο τὸ ἱερὸν πῦρ καὶ ὁ ἥλιος, εἰς τὸν ὅποιον ἦσαν ἀφιερωμένοι ἔπαι λευκοί, ἀπετέλουν τὴν βῆσιν τῆς ὑπὸ τῶν Περσῶν λατρείας τοῦ Μίθρα, ἣ ὁποία ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς φυσιολατρείας καὶ τῆς ἀστρολατρείας. Καὶ ἡ μηδικὴ φυλὴ τῶν Μάγων μετέβη εἰς τοὺς Πέρσας· ἀλλ' ἀπώλεσε τὴν προτέραν αὐτῆς δύναμιν καὶ σημάσκειν ὑπὸ τὴν στρατοκρατίαν τῶν Περσῶν.

31) 244. **Ἱστορία Περσῶν.** Ἡ γνωστὴ τῶν Περσῶν ἱστορία ἀρχεῖται ἀπὸ τοῦ 8ου π. Χ. αἰῶνος, ὅτε τὸ ἔθνος τῶν Μήδων ὑπὸ τὸν ἀρχηγὸν Ἀρβάκιον ἠλευθερώθη ἀπὸ τοῦ δουλικοῦ ζυγοῦ τῶν Ἀσσυρίων· μετ' ὀλίγον δὲ ἐπεκράτησε μεταξὺ αὐτῶν ἀνρχία, ἐκ τῆς ὁποίας ὠφελήθησαν οἱ βασιλεῖς τοῦ νεοασσυριακοῦ κράτους, καθυπέταξαν πάλιν τοὺς Μήδους· ἀλλὰ τελευταῖον καὶ ἀπρότερον διαφρημένοι φυλαὶ τῶν Μήδων ἐνωθεῖσαι, ἐξέλει

ξαν κατά τὸ ἔτος 710 π. Χ. ἀρχηγὸν αὐτῶν τὸν Δ η ῖ ό κ η ν, ὅστις ἐκτίσεν ὡς καθέδραν αὐτοῦ τὰ Ἐ κ β ά τ α ν α εἰς τερπνότατον μέρος, ἣτις ἔκτοτε ἔμεινε μητρόπολις τῆς Μηδίας. Ὁ Δ η ῖ ό κ η ς περιεκύκλωσε τὴν πρωτεύουσαν δι' ἑπτὰ τειχῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐνδότερον περιελάμβανε τὸ παλάτιον αὐτοῦ καὶ τὸ βασιλικὸν θησαυροφυλάκιον· σχηματίσας δὲ καὶ ἰσχυρὸν σῶμα σωματοφυλάκων, ἐθεμελίωσε κληρονομικὴν στρατιωτικὴν δυναστείαν. Ὁ δὲ υἱὸς καὶ διάδοχος τούτου Φ ρ α ό ρ τ η ς καθυπέταξεν εἰς ἑαυτὸν τὸ συγγενὲς ἔθνος τῶν Π ε ρ σ ῶ ν, καὶ ὁ υἱὸς τούτου Κ υ α ξ ά ρ η ς εἶναι ὁ θεμελιωτὴς τοῦ Μ η δ ο π ε ρ σ ι κ ο ῦ κ ρ ά τ ο υ ς ἐν Ἀσίᾳ, τὸ ὅποιον ἀντικατέστησε τὸ καταλυθὲν ἀσσυριακὸν καὶ Βαβυλωνιακὸν κράτος. Οὗτος ἐπέτυχεν νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν χώραν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ληστρικῶν σιτιῶν τῶν εἰσβαλόντων εἰς τὸ κράτος αὐτοῦ ἐκ τῆς Σκυθίας ποιμένων καὶ νὰ αὐξήσῃ αὐτὴν μεγάλως, καταστρέψας καὶ διανεμηθεὶς μετὰ τοῦ συμμάχου, αὐτοῦ τοῦ Βαβυλωνίου Ναβοπολασάρου, τὴν Ν ι ν ε υ ῖ. Τὸ ὑπὸ τοῦ Μήδου Κυαξάρου θεμελιωθὲν νεομηδικὸν κράτος τοσοῦτον ἐκραταιώθη μετ' ὀλίγον δι' εὐτυχῶν κατακτήσεων, ὥστε ἤμιλλᾶτο πρὸς τὸ Βαβυλωνιακὸν κράτος· ἤρθημεν μετὰξὺ τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ τοὺς Βακτρίους καὶ τοὺς εἰς τὴν Περσέπολιν κατοκημένους Πέρσης. Τοῦ Κυαξάρου δὲ ὁ υἱὸς καὶ διάδοχος, Ἀστυάγης εἶναι ὁ τελευταῖος Μήδος βασιλεὺς. Κατ' αὐτοῦ ἀπεστάτησε τὸ εἰς τοὺς Μήδους ὑποκείμενον ἔθνος τῶν Περσῶν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Κύρου, καὶ ὄχι μόνον ἠλευθερώθη ἀλλὰ καὶ ἐξεθρόνισε τὸν Ἀστυάγην καὶ καθυπέταξεν εἰς ἑαυτὸ τοὺς Μήδους καὶ ὁλόκληρον τὴν ἐπικράτειαν αὐτῶν κατὰ τὸ ἔτος 559 π. Χ. Ὡστε ὁ Κύρος, ὁ ὀνομαζόμενος πρεσβύτερος πρὸς διάκρισιν τοῦ Κύρου τοῦ νεωτέρου, ἔγεινεν ὁ θεμελιωτὴς τοῦ περσικοῦ μεγάλου κράτους.

+ 245. Αἱ δὲ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τοσοῦτον περιβόητοι μηδικαὶ ἐνδυμασθαὶ μαρτυροῦσι περὶ τῆς φιλοτεχνίας τῶν Μήδων εἰς τὸ νὰ κατασκευάζωσι λεπτὰ ὑφάσματα μετὰ ἀνθρῶν καὶ ζωηρῶν χρωμάτων. Ἀρχαιοτάτη δὲ μητρόπολις φαίνεται ὅτι ἦσαν τὰ Βάκτρα· ἐκ δὲ τοῦ παλαιοῦ μεγαλείου τῶν Ἐκβατάνων ὀλίγα μόνον ἔχνη διασώζονται σήμερον.

+ 246. **Πέρσαι. Κῦρος.** Ἐκ τοῦ πολεμικοῦ δεινοῦ ἔθνους τῶν Περσῶν, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἀριστοὶ ἵππεις καὶ τοξόται, ἐγεννήθη κατὰ τὴν 6ην π. Χ. ἑκατονταετηρίδα ἀνὴρ ἕξοχος, ὑπερτερῶν ὅλους τοὺς συγχρόνους αὐτοῦ κατὰ τὴν ἡγεμονικὴν ἰκανότητα καὶ κατὰ τὸ ἡρωϊκὸν φρόνημα, ὀνομαζόμενος Κῦρος. Οὗτος ἦτο βεβαίως εἰς τῶν ἐξόχων ἐκείνων ἀνδρῶν, οἱ ὅποιοι διὰ μόνης τῆς παρουσίας αὐτῶν ἐλκύουσιν εἰς ἑαυτοὺς ἄπειρα πλῆθη καὶ οἱ ὅποιοι, ὅταν ἐκτελῶσι μεγάλας ἀνατροπὰς, θεωροῦνται ὀρθῶς ὑπὸ τῶν ἔθνων ὡς ἰδιαιτέρα ὄργανα τῆς θείας Προνοίας. Ὁ Κῦρος διὰ θαυμασίας τύχης διέφυγε τὸν κατ' αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ πάππου τοῦ Ἀστυάγου μελετηθέντα θάνατον, ἠλευθέρωσε τοὺς ἑμοσθηεῖς αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀσχροῦ δουλείας, καὶ καταπολεμήσας εὐτυχῶς τοὺς Μήδους, ἔγεινε κύριος τοῦ θρόνου καὶ θεμελιωτὴς κράτους μεγάλου, περιλαμβάνοντος σχεδὸν ὅλας τὰς πεπολιτισμένους χώρας τῆς Ἀσίας. Κατὰ τὴν τριακονταετῆ δὲ αὐτοῦ βασιλεὶς ἀν καθυπέταξε τὰ τότε δύο ἰσχυρότερα κράτη, τὴν Βαβυλωνίαν δηλαδὴ καὶ τὴν Λυδίαν, καὶ πλῆθος ἄλλων μικροτέρων ἔθνων. Καὶ κατὰ πρῶτον καθυπέταξε τὴν Βακτριανὴν ἔπειτα ἔστρεψε τὰ ὄπλα αὐτοῦ κατὰ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἥ ὅποια ὑπήκουεν εἰς τὸ ἀκμάζον τότε Λυδικὸν κράτος, καὶ ἠνάγκασεν ὅλας σχεδὸν τὰς ἐκεῖ ἐλληνικὰς πόλεις νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὴν ἔξουσίαν αὐταῦ. Εἰς τὰς Πέρσας, τὴν μητρόπολιν τῆς

Λυδίας, έδρανήσε τότε ό διά τά πλούτη αυτού παροικι-
 ώδης Κροΐσος· ήλλά συμμαχήσας μετά του Άστυά-
 γου, διά νά επαναφέρει αυτόν είς τον θρόνον της Μιθίας,
 και πλανηθείς υπό άρμισθόλων χρησμών, έπεχείρησε πό-
 λεμον κατά του Κύρου και διέβη τον ποταμόν "Αλιν-
 εκεί δέ έκλήθη κατά κράτος και έφυγε δρομαίως είς την
 μητρόπολιν αυτού τάς Σάρδεις. "Αλλ' ό Κύρος,
 καταδύξας αυτόν, έκυρίευε τάς Σάρδεις και έπρόσταζε
 νά ριφθῆ ζών είς τάς φλόγας ό αίχμαλώτος βασιλεύς.
 "Ιστατο δέ ήδη δεσμ.ος πλησίον της πυράς ό Κροΐσος,
 ότε ή μήμηχ του "Αθηναίου φιλοσόφου Σόλωνος, όστις
 πρέσπτην είς αυτόν ήλλοτε τό άστατον της τύχης και
 την άβεσχιότητα των ήθρωπίνων πραγμάτων, έσωσεν
 αυτόν ήπό του βεβαίου όλέθρου. "Ο Κύρος έκπλαγείς υπό
 της άληθείας του Σολωνείου όρητου, ότι ούδείς άν-
 θρωπος είναι πρό του τελου αυτού μακάριος, ήτοι εύτυ-
 χής, ήλευθέρωσεν ήμέσως τον αίχμαλώτον βασιλέα, έτί-
 μασεν αυτόν ένδικφερότως και είς πάσαν έπεχείρησεν
 ήρώτα την γνώμην αυτού. Κερπός δέ της κατά του Κροΐ-
 σου νίκης του Κύρου ήτο ή ίδρυσις επί της Μικράς "Α-
 σίας και επί των είς την άσιατικην παραλίαν έλληνικών
 άποικιών της δεσποτείας των Περσών.

31) 247. **Τό τέλος του Κύρου.** Μετά δέ την κα-
 τάλυσιν του λυδικου βασιλείου και την υποταγήν της
 Φοινίκης ό Κύρος έξεστράτευσε κατά της Βαβυλωνος, και
 μετά της αυτης εύτυχίας καθυπέταξε τό βαβυλωνιακόν
 κράτος. "Ενώ δηλαδή οι Βαβυλώνιοι, έχοντες πεποιθη-
 σιν είς την άπόρθητον όχυρότητα της πόλεως αυτών έ-
 ώρταζον έρωτην και ό άσωτος αυτών βασιλεύς Ναθό-
 νηθός (Βαλταζάρ) χλευάζων έβεβήλου τά έκ του να-
 ου της "Ιερουσαλήμ άφαιρεθέντα ιερά σκεύη, ό Κύρος
 μεταλαβών έν μέρει τον ρούν του Εύφράτου ποταμού,

εἰσέβηλεν εἰς τὴν Βαβυλῶνα, ἐθανάτωσε τὸν ἐλεεινὸν βασιλέα καὶ κυριεύτας τὴν ἑχρῶν Βαβυλῶνα, ἐπέ-ρρεψεν εἰς τοὺς ἐκεῖ δουλεύοντας Ἑβραίους νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Κύρος ἐθεμελίωσε καὶ νέαν μητρόπολιν, τὰ Σούσα, πρὸς τὸ ΜΔ. μέρος τῆς Περσίας. Διὰ τῆς κατακτιήσεως ταύτης ὑπετάχθη καὶ ἡ Συρία καὶ ἡ Παλαιστίνη εἰς τὸ κράτος τῶν περσῶν, καὶ τοιοῦτοτρόπως τὸ κράτος τοῦ Κύρου ἐξετείνετο ἀπὸ τῆς Μεσογείου Θαλάσσης μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ὠξοῦ πρὸς βορρᾶν καὶ μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ πρὸς μεσημβρίαν. Ἄλλ' ὁ ἀνίκητος οὗτος βασιλεὺς ἐνίκηθη τελευταῖον καὶ ἐφρονεύθη εἰς ἀτυχῆ τινα ἐκστρατείαν κατὰ τοῦ ἀγρίου σκυθικοῦ ἔθνος τῶν Μασσαγετῶν πλησίον τῆς Κασπίης θαλάσσης πρὶν ἢ δυνηθῆ νὰ στρέψῃ τὰ ὄπλα αὐτοῦ κατὰ τῆς εὐδαίμονος ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Νεῖλου πετιζομένης χώρας τῆς Αἰγύπτου. Μέγα μέρος τοῦ ἑχθρικοῦ στρατοῦ μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτοῦ, τοῦ υἱοῦ τῆς βασιλίσσης τῶν Μασσαγετῶν, Τομύριδος, ἐπισεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Κύρου, καὶ ὁ αἰχμάλωτος βασιλόπαις τυτοκτόνησεν· ἡ δὲ βασίλισσα κυριευθεῖσα ὑπὸ ἀκρατήτου ὀργῆς, συνήθροισεν ὅλους τοὺς Μασσαγέτας περὶξ αὐτῆς καὶ συνεκρίτησε κρίσιμον μάχην πρὸς τὸ Κιρον ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ Ἰαξάρτου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπεσε μαχόμενος ὁ Κύρος μετὰ τῶν ἀρίστων αὐτοῦ στρατιωτῶν κατὰ τὸ ἔτος 529 π. Χ. Ὁ δὲ νεκρὸς τοῦ κραταιοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ὅστις, ὡς προείπομεν, ἐβασίλευεν ἐπὶ ὅλων τῶν ἐθνῶν ἀπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης ἕως τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, ἐξυβρίσθη καὶ ἐνεπαίχθη ὑπὸ γυναικὸς, τῆς νικησάσης αὐτὸν βασίλισσης τῶν Μασσαγετῶν Τομύριδος, ἣτις ἐβύβησε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς κάδον πλήρη ἀνθρωπίνου αἵματος, εἰπούσα εἰς αὐτὸν «χόρτασε τὴν ἀπὸ αἵμα, ἀφοῦ ἦτο ἰχθύοτατος

ἐνόσω ἔξης», διδασκτικώτατον τῷ ὄντι μάθημα διὰ τοὺς αἰμοχαρεῖς τυράννους.

32) 248. **Καμβύσης.** Τὸν Κύρον διεδέχθη ἐπὶ τοῦ περσικοῦ θρόνου ὁ φιλοπόλεμος καὶ τυραννικὸς τοῦ Κύρου υἱὸς **Καμβύσης**, ὁ μετὰ ταῦτα κατακτητὴς τῆς Αἰγύπτου, ὅστις ἐβασίλευσεν 8 μῆνον ἔτη, ἀπὸ τοῦ 530 μέχρι τοῦ 522 ἔτους π. Χ.· ἀλλὰ τὰ ἔτη ταῦτα ἦσαν ὀλέθρου πρόξενα καὶ εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ Νεῖλου καὶ εἰς τοὺς Πέρσας. Ὁ δυστυχὴς τῆς Αἰγύπτου βασιλεὺς **Ψαμμήνιτος** ἀπέθανε βίαιον θάνατον εἰς τὴν μητρόπολιν τοῦ κράτους του, ἀφοῦ πρότερον ἔγεινεν αὐτόπτης τῆς ἐξυθρίσεως τοῦ ἔθνους του καὶ τῆς κατασχύνης τῶν παιδῶν του· οἱ δὲ Πέρσαι ἐπένθουν τὴν ἐξαφάνισιν δύο στρατῶν εἰς τὰς Λιβυκάς ἐρήμους, διὰ τῶν ὁποίων ὁ **Καμβύσης** ἐπεχείρησε τὴν κυρίευσιν τῆς **Αἰθιοπίας** καὶ τῆς εἰς τὴν ὄψιν τοῦ θεοῦ **Ἀμμωνος** ἱερατικῆς πολιτείας. Τὸ δὲ μῖστος τοῦ κατατυραννουμένου ὑπὸ τῶν Περσῶν ἔθνους τῶν Αἰγυπτίων ἀπέδωκε τὸν αἰφνίδιον τοῦ βασιλέως **Καμβύσου** θάνατον, τὸν προελθόντα ἐκ τυχαίας πληγῆς, τὴν ὁποίαν ἔλαθε διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ξίφους, εἰς τὴν ἐκδίκησιν δῆθεν τῶν αἰγυπτίων θεῶν διὰ τὴν γενομένην ὑπ' αὐτοῦ βεβήλωσιν τῶν ναῶν καὶ ἱερῶν τῶν Αἰγυπτίων καὶ ἰδίως διὰ τὴν θανάτωσιν τοῦ ἱεροῦ αὐτῶν βόδς **Ἀπιδος**.

32) 249. **Δαρεῖος.** Μετὰ τὸν **Καμβύτην** ἀνυψώθη εἰς τὸν θρόνον τῆς Περσίας ὁ ψευδὴς αὐτοῦ ἀδελφὸς μάγος **Ψευδοσμέρδης**, ὅστις βοηθούμενος ὑπὸ τῶν τῆς τάξεως αὐτοῦ μάγων, διετηρήθη εἰς τὸν θρόνον ἑννέα μῆνας. Ἀλλὰ τελευταῖον ἐπτά μεγιστᾶνες ἐκ τοῦ γένους τῶν Παργασιδῶν, οἵτινες ἦσαν οἱ ἐπιφανέστεροι στρατηγοὶ τῆς Περσίας, εἰσβαλόντες ἑνοπλοὶ εἰς τὰ ἀνάκτορα, ἐφάνευσαν τὸν ἄρπαγα τοῦ θρόνου καὶ ἄλλους τοὺς μετ' αὐτοῦ

συνδεδεμένους μάγους κατὰ τὸ ἔτος 521 π. Χ. καὶ ἐξέλεξαν βασιλέα ἓνα ἐξ αὐτῶν τὸν Δαρεῖον, υἱὸν τοῦ Ὑστάσπου, σύζυγον τῆς θυγατρὸς τοῦ Κύρου Ἀτόσσης, ὅστις ἐβασίλευσε 36 ἔτη ὄχι ἀδόξως. Ὁ Δαρεῖος προσδιώρισε τὰ Σοῦσα, τὴν Περσέπολιν καὶ τὰ Ἐκβάτανα ὡς νομίμους κατοικίας τοῦ βασιλέως, διήρесе τὴν ἐπικράτειν αὐτοῦ εἰς 20 σατραπείας, ἐτακτοποίησε τοὺς φίλους, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν αἰθαιρσίαν τῶν εἰσπρακτόρων, ἐπεχείρησε μεγάλους πολέμους, ὅπως καὶ οἱ προκάτοχοι αὐτοῦ, καὶ ἐξέτεινε τὰ ὄρια τῆς ἀπεράντου οὗτοῦ ἐπικρατείας εἰς τὴν Ἰνδίαν, τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν καὶ εἰς τὰς τραχείας τῆς Σκυθίας πεδιάδας. Ἄλλ' ὅμως τὰ ὄπλα αὐτοῦ δὲν ἦσαν πάντοτε νικηφόρα. Ὁ Δαρεῖος ἐξεστράτευσε καὶ κατὰ τῆς Σκυθίας μετὰ 700,000 ἀνδρῶν· ἀλλ' οἱ σκυθικοὶ ποιμένες, οἱ πλησίον τοῦ Δουνάθως ποταμοῦ, ὑψώθησαν μετὰ τῶν ποιμνίων καὶ τῶν σκηνῶν αὐτῶν εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Σκυθίας, ἀφήσαντες τὴν ἔρημον αὐτῶν χώραν εἰς τοὺς ἐχθροὺς, οἱ ὅποιοι προχωρήσαντες καὶ ἀποκρουθέντες ὑπὸ τῶν Σκυθῶν, περιῆλθον μετ' ὀλίγον δι' ἄλλειψιν τροφῶν εἰς τὸ χεῖλος τῆς καταστροφῆς· διότι ὑποχωρήσαντες καὶ ἀναχωροῦντες ἐκ τῆς Σκυθίας, ἐκινδύνεον πάλιν νὰ λιμοκτονήσωσι πλησίον τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ Δουνάθως, ὅπου οἱ Ἕλληνες στρατηγοὶ, εἰς τοὺς ὁποίους ἦτο ἐμπειπιστευμένη ἡ φύλαξις τῆς γερφρας, ἐσκέπτοντο νὰ καταστρέψωσιν αὐτὴν καὶ νὰ ἀποκόψωσι τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ Δαρείου καὶ τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ, ὅπως συνεβούλευεν οὗτοὺς ὁ Μιλτιάδης· ἀλλὰ τότε ἀπέτρεβεν αὐτοῖς ὁ τύραννος τῆς Μιλήτου Ἰστιαῖος, καὶ διελθὼν ἐπέστρεψεν ὁ Δαρεῖος μετὰ τὸν ἐξαφανισμὸν 80,000 ἀνδρῶν ὑπὸ τῆς πείνης καὶ τῶν Σκυθικῶν βελῶν.

+ 258. Εὐτυχέστερος δὲ ὑπῆρξεν ὁ Δαρείος εἰς τὴν κατάπαυσιν τῶν ἀποστασιῶν, οἱ ὅποιοι ἐξευράγησαν ἐντὸς τοῦ κράτους αὐτοῦ. Ἡ Βαβυλωνία, ἣ ὅποια ἐπεχείρησε νὰ ἀνκητήσῃ τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς, ἐκυριεύθη πάλιν διὰ τοῦ δόλου καὶ τῆς ἐξαιρέτου πρὸς τὸν Δαρείον πίστεως εὐγενοῦς τινος Πέρσου, ὀνομαζομένου Ζωπύρου, καὶ ἐτιμωρήθη σκληρῶς διὰ τὴν ἀποστασίαν αὐτῆς. Μετὰ δὲ ταῦτα κατεδάμασε τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Μακεδονίαν, καὶ νικήσας τοὺς Ἴωνας εἰς ναυμαχίαν, ὑπέταξε τὴν Μίλητον καὶ ἄλλας τὰς εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἑλληνικὰς πόλεις, αἵτινες ἀντήλλαξαν τὴν ὀλιγοχρόνιον αὐτῶν ἐλευθερίαν διὰ βρχειάς κατόπιν δουλείας, καὶ ὅτε ἔμαθεν ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι ἔδωκαν βοήθειαν εἰς τοὺς Ἴωνας, ἔπεμψε πολυάριθμον στρατὸν κατ' αὐτῶν ὑπὸ τὸν Δάτην καὶ Ἀρταφέρνην, ὡς θέλομεν ἰδεῖ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν.

257. **Ἡθὸς καὶ κυθέρνησες τῶν Περσῶν.** Φυλακὴ καὶ γένη αὐτῶν. Ἡ Περσία, ἔχουσα γῆν εὐφορον, ἦτο κατάλληλος διὰ τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ πρὸς γένεσιν πολεμικῶ ὄρειων κατοίκων. Αἱ δέκα ἐπομένως φυλαὶ τοῦ περσικοῦ ἔθνους διηροῦντο διὰ τοῦτο εἰς τὰ τρία κύρια ἐπαγγέλματα, δηλαδὴ εἰς τὸ τῶν ποιμένων, τὸ τῶν γεωργῶν καὶ τὸ τῶν πολεμιστῶν ἢ μαχιμῶν ἢ δὲ βασιλεία περιήλθεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν τριῶν εὐγενῶν γένων, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὴν πρώτην τάξιν κατεῖχον οἱ Πασεργάδαι, καὶ ἐκ τούτων πάλιν οἱ εὐγενέστεροι ὀνομαζόμενοι Ἀχαίμενιδαι, ἔδιδον εἰς τοὺς Πέρσας τοὺς βασιλεῖς· ἐξ αὐτῶν δὲ ἐξελέγοντο καὶ οἱ ἄρχοντες, οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ αὐλικοὶ τοῦ βασιλέως.

260. **Ἡολύτευμα τῶν Περσῶν.** Ἔως εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλήν. Εἰς τὴν Περσίαν ἐπεκράτει δεσποτισμὸς ἀπεριόριστος. Ὁ βασιλεὺς, ἔχων θρησκευ-

τικὴν ἐξουσίαν, εἶχε καὶ τὴν πατριαρχικὴν παντοδυνα-
 μίαν ἡγεμόνος ποιμένος. Ἐνώπιον τοῦ βασιλέως ἦσαν ὄλοι
 δούλοι καὶ ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἐκρέματο ἡ ζωὴ αὐτῶν.
 Ὅστις παρουσιάζετο ἐμπροσθεν τοῦ βασιλέως ὄφειλε νὰ
 ῥιφθῆ κατὰ γῆς καὶ νὰ ἀσπασθῆ τὸ ἔδαφος. Καθὼς δὲ ὁ
 θρόνος τοῦ Ὁρομάσδου ἦτο περικυκλωμένος ὑπὸ πνευμά-
 των φωτὸς, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ θρόνος τοῦ Πέρσου βα-
 σιλέως, τοῦ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοῦ τούτου, ἦτο περιστοι-
 χισμένος ὑπὸ πολυπληθῶν λαμπροενδεδυμένων αὐλικῶν
 ὑπηρετῶν, τῶν ὁποίων τὰ πρωτεῖα εἶχον ἑπτὰ ἀνώτατοι
 σκηπτοῦχοι ὑπουργοὶ τοῦ ἀνωτάτου ἱεροῦ Συμβουλίου, δη-
 λαδὴ οἱ κριταί, ἡ μάντις, ἡ εὐωνοσκόποι κτλ. Ἡ βα-
 σιλικὴ τράπεζα ἦτο πάντοτε πλήρης φαγητῶν καὶ ποτῶν
 ἐκλεκτῶν, μεταφερομένων ἐκ τόπων πολὺ μακρὰν κειμέ-
 νων. Ἡ δὲ διαμονὴ τοῦ βασιλέως ἤλλασσε κατὰ τοὺς δια-
 φέρους καιροὺς τοῦ ἔτους, δηλαδὴ τὸν μὲν χειμῶνα διέ-
 τριθεν εἰς τὴν ἀχανῆ Β α θ υ λ ῶ ν α, τὸ ἔαρ (τὴν ἀνοι-
 ξιν) εἰς τὰ Σ ο Ὑ σ α, καὶ τὸ θέρος (τὸ καλοκαίρι) εἰς
 τὰ ψυχρὰ Ἐ κ θ ἄ τ α ν α. Κῆποι δὲ ἑπωροφόροι καὶ δά-
 ση θηριοτρόφα εἰς διάφορα μέρη τῆς περσικῆς ἐπικρατεί-
 ας ὑπηρετοῦν εἰς τὰς ἀπολαύσεις καὶ τέρψεις τῶν βασι-
 λέων τῆς Περσίας κατὰ τὰς ὁδοιπορίας αὐτῶν. Πρὸ πάν-
 των δὲ ἐφαιρόνετο ἡ τρυφλότης τῶν Περσῶν βασιλέων
 εἰς τοὺς γυναικωνίτας, ἔπου ἐτρέφοντο ἀγέλαι πολυτε-
 λῶν καὶ ῥαδιούργων γυναικῶν, εἰς τὰς ὁποίας, διὰ νὰ
 ἀγοράζωσι τὰ κοσμήματα καὶ τὰ ἐνδύματα αὐτῶν, ἦσαν
 ἀφιερωμένα τὰ ἔσοδα ὀλοκλήρων πόλεων καὶ χωρῶν. Αἱ
 πολυάριθμοι αὗται γυναῖκες ὑπηρετοῦν ἄλλαι μὲν ὡς νό-
 μιμοι, ἄλλαι δὲ ὡς παλλακαί, τὰς ἡδονὰς τῶν δεσπο-
 τῶν ἠρέθιζον αὐτοὺς εἰς τὸν τρυφλὸν βίον καὶ εἰς τὴν
 ἀσέλγειαν, καὶ τοιοῦτοτρόπως παρέλυον τὰς δυνάμεις
 αὐτῶν καὶ μετὰ τῶν ὑπηρετούντων οὕτως εὐνάχων

κατεσπατάλουν ἀμέτρητα ποσά χρημάτων καὶ ἐξήσκον ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως, ἐπὶ τῆς αὐλῆς καὶ ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ βίου τῶν Περσῶν ἐπιρροὴν ἐπιβλαβεστάτην.

261. **Διοίκησις καὶ στρατιεὶαι.** Ἡ χώρα ὅλη τῆς Περσίας ἐλογίζετο ὡς ἓν κτῆμα τοῦ βασιλέως· ὅθεν καὶ ὅλοι οἱ εἰς μετρητὰ χρήματα πληρούμενοι φόροι τῶν ὑποταταγμένων ἐθνῶν, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ εἰσοδήματα καὶ τὰ ἐθελούσια δῶρα, εἰσῆρχοντο εἰς τὸ ἰδιαίτερον ταμεῖον τοῦ βασιλέως. Ἡ δὲ διοίκησις τοῦ αὐλικοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ὑπαλλήλων ἐγένετο ἐκ τῶν συνεισφορῶν, τὰς ὁποίας κατέβαλλεν ἐκάστη χώρα εἰς πολύτιμα μέταλλα καὶ εἰς προϊόντα τῆς γῆς.

262. Αἱ ἐπαρχίαι ἐδιοικοῦντο ὑπὸ σατραπῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἕκαστος περιετοιχίζετο ὑπὸ πολυαριθμῶν καὶ δαπανηρῶν ὑπαλλήλων, πρὸς διατήρησιν τῶν ὁποίων εἰσπραττόντο ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς σατραπείας αὐτοῦ χρήματα καὶ κερτοί. Ἐπειδὴ δὲ οἱ σατράπαι ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συγγενεῖς τοῦ βασιλέως καὶ εἶχον μεγάλην δύναμιν, αἱ καταπιεζόμεναι ἐπαρχίαι οὐδεμίαν εὐρισσον προστασίαν. Ἐν οἱ σατράπαι ἐστελλον ἀκριβῶς κατ' ἔτος τὰς πρὸς τὸν βασιλέα χρεωστούμενας συνεισφοράς, ἠδύναντο νὰ πράττωσιν ὅ,τι ἤθελον καὶ νὰ ἱκανοποιῶσι τὴν πλεονεξίαν καὶ τὴν φιληδονίαν αὐτῶν ἐκ τοῦ ἰδρωτός τῶν δυστυχῶν ὑπηκόων. Ὅτε δὲ ἡ κατ' ἀρχὰς διηρημένη πολιτικὴ καὶ στρατιωτικὴ ἐξουσία ἠνώθη εἰς τὰς χεῖρας τῶν σατραπῶν, τότε οὗτοι ἔγειναν τόσοσιν ἰσχυροί, ὥστε ὀλίγον πλέον ἐφρόντιζον περὶ τῶν βασιλικῶν προσταγῶν, καὶ πολλάκις ἀντίετατον καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἐνοπλον ἀντίστασιν, προξενοῦντες τοιοῦτοτρόπως τὴν ἐσωτερικὴν διάλυσιν τοῦ κράτους. Ἐκτός δὲ τοῦ βάρους τῶν φόρων, καὶ ἡ διατροφή πολυπληθῶν στρατευμάτων κατέστρεψε τὴν Περσίαν.

ΚΕΦΑΛΙΟΝ Η'.

"Ἕλληνες".

268. Ἐξετάσαντες εἰς τὰ προηγούμενα κεφάλαια τὸν βίον καὶ τὰς πράξεις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀπὸ τῆς μυστηριώδους αὐτοῦ ὑπάρξεως μέχρι τῆς ἀκμαίας αὐτοῦ ἡλικίας, παρατηρήσαμεν ὅτι ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου ἐνεφανίσθησαν ἀλληλοδιαδόχως Κινέζοι, Ἴνδοι, Αἰγύπτιοι, Ἀσσύριοι, Βαβυλώνιοι, Φοίνικες, Ἑβραῖοι, Μῆδοι καὶ Πέρσαι. Εἰς δὲ τὸ πρῶν κεφάλαιον τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας θὰ ἴδωμεν τὸν θαυμάσιον τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ ἀνθρωπότης ἀνέπτυξεν εἰς τὴν μαγευτικὴν χώραν τῆς Ἑλλάδος τὰ κάλλιστα τῆς πικίδειας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἀνθη, καὶ κατὰ τὸν ὁποῖον τὸ κατακτητικὸν πνεῦμα τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὅστις καὶ θεμελιωτὴς τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους ὑπὸ τινῶν ἱστορικῶν ὀνομάζεται, περιέλαβεν εἰς τὴν ἐπικράτειαν αὐτοῦ μέγα μέρος τῆς τότε οἰκουμένης. Εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν θὰ ἴδωμεν μετὰ θλίψεως καὶ τὰ συντρίμματα τῆς εὐρυτάτης ἐπικρατείας τοῦ μεγάλου τούτου κατακτητοῦ, καὶ θὰ εἰσιέλθωμεν τελευταῖον εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ῥωμαϊκοῦ ἔθνους, τὸ ὁποῖον κατέπιε τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος καὶ ὅλα, ὅσα ὑπῆρχον πρότερον πεπαιδευμένα ἔθνη τοῦ ἀρχαίου κόσμου, καὶ κατώρθωσε περισσότερον παντὸς ἄλλου ἔθνους τῆς ἀρχαιότητος νὰ ἀρξῇ τῶν περισσοτέρων ἀρχαίων ἔθνῶν καὶ τόπων.

Σημ. Τὴν ἱστορίαν τῶν Ἑλλήνων θέλωμεν ἐκτενέστερον εἰς τοὺς δύο τόμους τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας διὰ τοῦτο εἰς τὸ πρῶν κεφάλαιον τῆς παγκοσμίου ἱστορίας θὰ περιορισθῶμεν εἰς τὰ ὀσιστώστερα μέρη αὐτῆς.

264. **Καταγωγή Ἑλλήνων.** Τὰ περὶ τῆς πρώτης ἀρχῆς καὶ τῆς νηπιότητος τῶν ἄλλων ἔθνων ὄνειρα καὶ μυθολογήματα διέρχεται ἡ ἱστορία μετ' ἀδιαφορίας· ἄλλως ὁμως ἔχει τὸ πρᾶγμα περὶ τῆς Ἑλλάδος, τῆς ὁποίας ἐνδιπνέουσιν ἡμᾶς καὶ αὐτὰ τὰ μυθώδη· διότι καὶ ἡ θρησκεία, καὶ τὸ πολίτευμα, καὶ ἡ φιλολογία καὶ ἡ τέχνη, καὶ ὅλα ἐν γένει τῶν Ἑλλήνων ἔχουσιν ἀναφορὰν πρὸς τὰς παραδόσεις ἐκείνας καὶ διηγήσεις περὶ τῶν πρώτων χρόνων τῆς Ἑλλάδος, καὶ οἱ ποιηταὶ καὶ οἱ συγγραφεῖς, καὶ οἱ παλαιοὶ καὶ οἱ νέοι, πολλὰ ὑπαινίστονται περὶ αὐτῆς περιστατικᾶ, καὶ οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ λιθοξόοι ἔλαβον καὶ λαμβάνουσι τὰ ἀντικείμενα τῶν καλλιτεχνημάτων αὐτῶν ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων ἐκείνων διηγήσεων. Διὰ τοῦτο θέλομεν ἐκθέσει κατὰ πρόωτον τὰ περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους.

265. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἀνῆκον εἰς τὴν φυλὴν, ἣτις ὀνομάζεται Ἰνδογερμανικὴ, καὶ ἰδίως εἰς τὸν ἐλληνολατινικὸν ἢ πελασγικὸν αὐτῆς κλάδον, ὅστις περιλαμβάνει ἐκ τῶν ἔθνων τῆς ἀρχαιότητος τοὺς Ἕλληνας, τοὺς Ῥωμαίους καὶ τὰ περισσότερα ἔθνη τῆς μέσης καὶ μεσημβρι-
νῆς Ἰταλίας.

266. **Πελασγοὶ καὶ Ἕλληνες.** Οἱ ἀρχαιοτάτοι κέτοικοι τῆς Ἑλλάδος ὀνομάζοντο διὰ διαφόρων ὀνομάτων καὶ εἶχον παιδείαν, ὁμοιάζουσαν κατὰ τι πρὸς τὴν ἀρχαίαν παιδείαν τῶν ἀνατολικῶν ἔθνων. Τὰ δύο δὲ περιφημώτατα ἐκ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν εἶναι τὸ τῶν Πελασγῶν καὶ τὸ τῶν Ἑλλήνων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν πρόωτον ἐπεκράτει κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, τὸ δὲ δεύτερον μετὰ τὸν ἀφανισμὸν τῶν Πελασγῶν, καὶ τοῦτο μετὰ τὸν Ὅμηρον κατέστη κοινὸν ὄνομα πρὸς δῆλως ὅλων ἐν γένει τῶν ἑλληνικῶν φυλῶν. Τὸ δὲ ὄνομα τῆς

ἄλλης ἑλληνικῆς φυλῆς τῶν Γραικῶν ἐπεκράτησε κυρίως εἰς τὰ Δυτικὰς χώρας τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐκείθεν διὰ τῶν Ἰταλικῶν ἔθνων καὶ τῶν Ῥωμαίων διεδόθη τὸ ὄνομα «Γραικοί» καὶ εἰς τὰ Δυτικὰ καὶ τὰ Βόρεια μέρη τῆς Εὐρώπης.

267. Οἱ Πελασγοὶ ἦσαν, ὡς φαίνεται, διεσπαρμένοι ἐφ' ὅλης τῆς χώρας, ἀλλὰ κυρίως ἡ Θεσσαλία καὶ ἡ Ἀρκαδία ἀναφέρονται ὡς αἱ ἀσφαλεῖς αὐτῶν κατοικίαι. Καὶ εἰς τὰς νήτους δὲ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν ἀπαντιῶμεν τοὺς Πελασγοὺς, τοὺς Τυρρηνοὺς καὶ τοὺς Τοσκανοὺς, καὶ εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν εὐρίσκομεν ἔχνη ἀρχαίων πελασγικῶν κατοίκων. Ἦσαν δὲ οἱ Πελασγοὶ ἔθνος γεωργικὸν καὶ εἰρηνικόν, καὶ εἶχον θρησκείαν τὴν φυσιοκρατείαν, λατρεύοντες τοὺς καταχθονίους Θεοὺς, ὅχι ὁμῶς ὑπὸ εἰκόνα ἢ μορφήν ἀνθρώπου· κατ' ἐξοχὴν δὲ ἐλάτρευον τὴν Δήμητραν, τὸν πατέρα τοῦ οἴνου Διόνυσον, τὸν εἰς τὴν Δωδώνην χρησιμοδότην Δία καὶ τὴν σύζυγον αὐτοῦ Διώνην καὶ τοὺς μυστηριώδεις Κασείρους ὡς τὰς εἰς τὴν φύσιν ἐνεργούσας καὶ γονιμοποιούσας αὐτὴν δυνάμεις. Περὶ δὲ τῶν τεχνῶν τῶν Πελασγῶν μαρτυροῦσιν ἐρείπια ἀρχαιοτάτων πέλεων καὶ φρουρίων βασιλικῶν, ἔχνη καὶ λείψανα ὑπονόμων, προχωμάτων καὶ διωρύγων, καὶ τὰ ἐκ τετραγώνων λίθων, ὀγκωδῶν καὶ ἀξέστων, ἄνευ ἀσβέστου ὀικοδομημένα αἰώνια κυκλώπεια τείχη εἰς τὴν Πελοπόννησον καὶ εἰς ἄλλα μέρη.

269. **Θραῖκες.** Συγγενεῖς τῶν Πελασγῶν λέγεται ὅτι ἦσαν οἱ μυθικοὶ Θραῖκες, οἱ πατέρες τῆς ἑλληνικῆς ποιήσεως καὶ οἱ θεμελιωταὶ τῆς λατρείας τῶν Μουσῶν, ἣ ὁποία συνεδέετο μὲ τὰς πρώτας αὐτῶν πλησίον τοῦ Ἑλικῶνος καὶ τοῦ Παρχασσοῦ κατοικίας. Γε-

νάρχης δὲ αὐτῶν ἐμυθολογεῖτο ὁ περίφημος Ὀρφεύς, ὁ ὁποῖος ἔθελε διὰ τῶν γλυκυτάτων τόνων τῆς φωνῆς καὶ τῆς περιφήμου αὐτοῦ λύρας τοὺς ἀνθρώπους ἐξημερώνων καὶ αὐτὰ τὰ ζῶα, καὶ ὁ αἰδὸς καὶ ἱερεὺς Εὐμόλπος, ὅστις ἔθεμελίωσε τὰ εἰς τὴν Ἐλευσίνα μυστήρια, τὰ ὁποῖα εἶχον σχέσιν πρὸς τὴν φυσιολατρείαν τῶν Πελασγῶν. Τοῦ Εὐμόλπου δὲ οἱ ἀπόγονοι, δηλαδὴ οἱ ἀποτελοῦντες τὸ ἐν τῇ Ἀττικῇ μετὰ ταῦτα εὐγενὲς γένος τῶν Εὐμόλπιδων, εἶχον κατὰ κληρονομίαν ὡς προνόμιον τὴν διοίκησιν τῶν μυστηρίων τοῦτων· μετεχειρίζοντο δὲ οἱ Εὐμόλπιδαι τὸν ποιητικὸν αὐτῶν ἐνθουσιασμὸν πρὸς τιμὴν καὶ δόξαν τῆς θρησκείας καὶ τῆς τῶν θεῶν λατρείας.

33,) 268. **Ἐποικοὶ ἐκ τῆς Αἰγύπτου καὶ Ἀσίας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐλθόντες.** Οἱ παλαιοὶ ἐπίστευον ὅτι ἡ ἀρχαιοτάτη ἑλληνικὴ παιδεία ἦλθεν ἐκ τῆς ἀνατολῆς, ὅτι δηλαδὴ ὑπὸ Αἰγυπτίων, Φοινίκων καὶ Φρυγῶν ἐποίκων, ἐλθόντων κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους εἰς τὴν Ἑλλάδα, μετερτυτέθησαν εἰς τοὺς ἀγρίους κατοίκους τῆς Ἑλλάδος τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς παιδείας. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι εἶναι πολὺ ἀμφίβολοι οἱ ἀρχαῖαι παραδόσεις περὶ τοῦ Αἰγυπτίου Κέκροπος, εἰς τὸν ὁποῖον ἀποδίδεται ἡ κτίσις τῆς ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν, ἣτις ἐξ αὐτοῦ ὠνομάσθη Κεκροπία, καθὼς καὶ αἱ παραδόσεις περὶ τοῦ Φοινίκου Κόδμου, ὅτι ἔκτισε τὰς Θήβας καὶ εἰσήγαγε τὰ γράμματα εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ περὶ τῆς εἰς τὴν Ἀργολίδα αἰγυπτιακῆς ἀποικίας τοῦ Δαναοῦ καὶ τῶν Δαναῶδων, καὶ τελευταῖον περὶ τῶν συμβεβηκότων τοῦ Φρυγῆ Πέλοπος, ἐκ τοῦ ὁποῖου παράγεται καὶ τὸ ὄνομα τῆς Πελοποννήσου· ἀλλ' ὅμως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀρνηθῶμεν καὶ τὴν μεγάλην σχέσιν καὶ συγκαοινωσίαν, ἣτις ὑπῆρχε κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους με-

ταξὺ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀνατολῆς καὶ τὴν σπουδαίαν ἐπενέργειαν τῶν ἀρχαιοτάτων ἀνατολικῶν ἔθνων εἰς τὴν θρησκείαν καὶ εἰς τοὺς πρώτους πολιτικούς νόμους τῆς νεωτέρας αὐτῶν Ἑλλάδος. Ἡ φυσιολατρεία π. χ. τῶν Πελασγῶν, ὁ κληρονομικὸς χωρισμὸς τῶν τάξεων εἰς τὴν Ἀ τ τ ι κ ῆ ν (οἱ τέσσαρες δηλαδὴ ἀρχαῖαι φυλαί), τὰ λείψανα τῶν ἀρχαιοτάτων πελωρίων κτιρίων τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐπιβεβαιῶσι τὰς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων συγγραφέων περὶ τῆς συγγενείας μετὰ τῆς ἀνατολῆς καὶ τῆς ἀρχαιοτάτης Ἑλλάδος, καὶ περὶ τῆς ὁμοίας προόδου τῆς παιδείας εἰς τὰ ἀνατολικά καὶ πελασγικά ἔθνη. Φαίνεται δὲ πιθανόν ὅτι οἱ Πελασγοὶ, μεταναστεύσαντες ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην, μετέφεραν τὰ σπέρματα τῆς ἀσιατικῆς παιδείας εἰς τὴν νέαν αὐτῶν πατρίδα, καὶ ὅτι οἱ Ἕλληνες, γενόμενοι μετὰ τὰ ταῦτα κύριοι τῆς χώρας, μετέβαλον τὰ πελασγικά ἦθη καὶ ἔθιμα.

270. **Μυθικὸς ἡρωϊκὸς αἰὼν.** Τὸν τόπον τοῦ ἀρχαίου πελασγικοῦ ἔθνους κατέλαβον ἔπειτα οἱ μάχιμοι Ἕλληνες καὶ οἱ ἥρωες αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ περὶ τῆς καταγωγῆς καὶ τῆς ἐλεύσεως τῶν Ἑλλήνων δὲν γινώσκομεν βεβαίον τι, ἐσυμπέρανάν τινες ὅτι οὗτοι δὲν ἦσαν ἔθνος ἰδιαίτερον, ἀλλὰ ἡ πολεμικὴ τάξις τῶν Πελασγῶν, ἣτις κατέβαλε τὴν πελασγικὴν ἱεροκρατίαν. Ὅθεν καὶ ἡ ἑλληνικὴ λατρεία τοῦ Διὸς καὶ τῶν ὀλυμπίων θεῶν ἐξέβαλε τὴν φυσιολατρείαν τῶν Πελασγῶν.

270. **Αἱ ἑλληνικαὶ φυλαί.** Οἱ Ἕλληνες ἐθεώρουν ἑαυτοὺς ὡς ἔθνος κοινὴν ἔχον καταγωγὴν, καταγόμενοι ἀπὸ ἐνὸς προπάτορος, τοῦ Δευκαλίωνος καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἑλλήνορος. Ἀπὸ δὲ τῶν υἱῶν τοῦ Ἑλλήνορος, Δώρορος, Αἰόλορος καὶ Εὐόθορος, καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τούτου, τοῦ Ἴωνος καὶ Ἀχαιοῦ, παράγουσι

τὴν καταγωγὴν αὐτῶν οἱ Δωριεῖς, κατοικοῦντες κυρίως εἰς τὴν Πελοπόννησον, οἱ Αἰολεῖς εἰς τὴν Βοιωτίαν καὶ εἰς ἄλλα μέρη, οἱ Ἴωνες εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ εἰς τὰς νήσους καὶ οἱ Ἀχαιοὶ εἰς τὴν Ἀχαΐαν.

271. **Αἱ ἑλληνικαὶ διαλέκτοι.** Ἐκάστη τῶν ἀνωτέρω 4 φυλῶν εἶχεν ἴδιαν διάλεκτον διὰ τοῦτο διακρίνομεν τὴν Δωρικὴν, τὴν Αἰολικὴν, τὴν Ἴωνικὴν καὶ τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον. Ἀχαικὴν διάλεκτον δὲν γνωρίζομεν, διότι οἱ εἰς τὴν Πελοπόννησον Ἀχαιοί, καταβληθέντες ὑπὸ τῶν Δωριέων, περιέπεσαν εἰς κατάστασιν ἔθνους περιφρονουμένου. Ὅλοι δὲ αἱ διαλέκτοι αὐταὶ ἐγεννήθησαν ἐκ τῆς αὐτῆς πρωτοτύπου Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἣτις δύναται νὰ ὀνομασθῆ *πελασγική*, καὶ διὰ τοῦτο ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἐνόουν αὐτάς, ὀνομάζοντες τοὺς μὴ ὁμιλοῦντας τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν βάρβάρους.

272. **Ἡρώες.** Ἡ ἀρχαιοτάτη ἱστορία κυρίως ἐξετάζει τὴν ἱστορίαν τῶν ἡρωϊκῶν γενῶν, τὰ ὁποῖα προήγαγον τὸν πολιτισμὸν τῆς χώρας διὰ τῆς καταστροφῆς ληστῶν, ἀγρίων θηρίων καὶ τεράτων καὶ διὰ τῆς θεμελιώσεως πόλεων. Ὁ αἰὼν δὲ τῶν ἡρωϊκῶν τούτων γενῶν πίπτει μεταξὺ τοῦ 1500 καὶ τοῦ 1100 ἔτους π. Χ. Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐλεύθεροι εὐγενεῖς, ἀποικτῶντες μεγάλην φήμην διὰ τῶν ἐνδόξων αὐτῶν πολεμικῶν κατορθωμάτων, ἐτιμῶντο μεγάλως ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς ποιήσεως διὰ τοῦ τιμητικοῦ ὀνόματος τοῦ ἡρώος. Οὗτοι ἀποθνήσκοντες, ἐλατρεύοντο ὑπὸ τῶν λατρευόντων τὴν ἀνδρίαν Ἑλλήνων ὡς ἡμίθεοι, καὶ ἐπὶ τῶν τάφων αὐτῶν ἠγείροντο μνημεῖα, τὰ ὁποῖα ὀνομάζοντο ἡρώα, καὶ προσεφέροντο πρὸς αὐτοὺς θυσίαι ὡς πρὸς χθονίους δαίμονας, ἢ ὡς πρὸς εὐεργέτας καὶ προστάτας τῆς χώρας. Ἐκάστη δὲ ἑλληνικὴ χώρα εἶχε τοὺς ἡρώας αὐτῆς· ἀλλὰ κατ' ἑξοχὴν ἡρώας ἐγέννησεν ἡ Ἀττικὴ.

34) 273. **Ἡρακλῆς**. Ὀνομαστότατος δὲ ὄλων τῶν ἥρώων ὑπῆρξεν ὁ Ἡρακλῆς, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀλκμήνης, συζύγου τοῦ Ἀμφιτρίωνος, ἀκμάσας περὶ τὸ 1233 π. Χ., ὅστις κατὰ διαταγὴν τοῦ ἐξαδέλφου αὐτοῦ Εὐρυσθέως, βασιλέως τοῦ Ἄργου, ἐξετέλεσε 12 περίφημα καὶ ὑπερανθρώπινα κατορθώματα, τὰ ἑποῖα φημίζονται ὑπὸ τὸ ὄνομα «ἄγλοι τοῦ Ἡρακλέους.»

35) 274. **Θησεύς**. Σύγχρονος καὶ φίλος τοῦ Ἡρακλέους ὑπῆρξεν ὁ ἥρωας Θησεύς, υἱὸς τοῦ βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν Λίγέως καὶ τῆς Αἴθρας, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως τῆς Τροίξῆνος Πιπθέως· ἐφάνευσε δὲ καὶ οὗτος ἀγρίους ληστὰς καὶ κακούργους.

35) 275. Μετὰ τὰ κατορθώματα αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι ὁ Θησεύς, φονεύσας διὰ συμβουλῆς τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Μίνως τὸν ἀνθρωποφάγον Μινώταυρον, φοβερόν θηρίον μὲ σώμα ἀνθρώπου καὶ κεφαλὴν ταύρου, ἔχον τὴν φωλεάν του ἐντὸς τοῦ εἰς τὴν Κρήτην λαβυρίνθου, ἤλευθέρωσε τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἀνὰ πᾶσαν ἑπταετίαν προσφερομένου αἰσχροῦ φόρου ἑπτὰ παρθένων Ἀθηναίων καὶ ἑπτὰ νέων πρὸς τὴν θαλασσοκράτειραν Κρήτην. Ἄλλ' ἐν τῇ μεγάλῃ αὐτοῦ χαρᾷ ἐπανερχόμενος εἰς Ἀθήνας, ἐλησμόνησε νὰ ἀλλάξῃ τὰ μέλινα ἰστία (πανιὰ) τοῦ πλοίου, ἐκ τοῦ ὁποῖου ὁ πατὴρ αὐτοῦ Λίγεύς, νομίσας ὅτι ὁ Θησεύς ἀπέθανεν εἰς τὴν Κρήτην, ἔπεσεν ἐκ τῆς λύπης του καὶ ἐπνίγη εἰς τὸ πέλαγος, τὸ ὁποῖον ἔκτοτε ὀνομάσθη Λίγαϊὸν πέλαγος.

276. **Βασιλεία Θησεῶς**. Ὁ Θησεύς, ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον τῶν Ἀθηναίων μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Λίγέως, ὑπῆρξεν ὁ θεμελιωτὴς τοῦ πολιτεύματος τῶν Ἀθηνῶν, συνοικίσας τὰ 12 κεχωρισμένα χωρία εἰς μίαν πόλιν καὶ διαιρέσας τὸν λαὸν εἰς τρεῖς τάξεις· πρὸς ἀνάμνησιν δὲ τῆς ἐνώσεως τῶν 12 χωρίων συνέστησε τὴν

κατὰ τετραετίαν πανηγυριζομένην ἐφορτὴν τῶν μεγάλων Παναθηναίων· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα φονεύσας ἀδίκως τὸν ὑπὸ τῆς δευτέρας αὐτοῦ γυναικὸς Φαίδρας διαβληθέντα υἱὸν αὐτοῦ Ἰππόλυτον, ἐξεδιώχθη ἐκ τῶν Ἀθηναίων καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν νῆτον Σκυρον, ὅπου ἐδολοφονήθη ὑπὸ τοῦ ἐκεῖ βασιλέως Λυκομήδους, κρημνισθεὶς ἀπὸ τινος βράχου. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέδωκαν μετὰ θάνατον εἰς τὸν ἥρωα τοῦτον τιμὰς ἡμιθέου, ἐναποθέτηντες τὰ ὄντα αὐτοῦ εἰς τὸ Θησεῖον, δηλαδὴ εἰς ναὸν, τὸν ὁποῖον ἐκτίσεν πρὸς τιμὴν αὐτοῦ.

36 277. Πόλεμος τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας καὶ τῶν Ἐπιγόνων. Ἀροῦ παρῆλθεν ἱκανὸς χρόνος, ἠνώθησάν τινες ἐκ τῶν ἠρώων πρὸς κοινὰς ἐπιχειρήσεις. Ταύτη δὲ ὑπῆρξεν ὁ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ποιηθεὶς πόλεμος τῶν Ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας, ὅπου ἐξασίλευε τὸ ἀποτρόπαιον γένος τοῦ Οἰδίποδος, υἱοῦ τοῦ Λαίου. Οἱ ἑπτὰ ἥρωες οἵτινες ἦσαν Ἀργεῖοι, ἀπέθανον, οἱ δὲ δίδυμοι ἀδελφοί, Ἐτεοκλῆς καὶ Πολυδείκης, μονομαχήσαντες ἐφόνευσαν ἀλλήλους, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν ἑπτὰ ἠρώων ἐξεδικήθησαν μετὰ ταῦτα τὸν θάνατον τῶν πατέρων αὐτῶν εἰς τὸν λεγόμενον πόλεμον τῶν Ἐπιγόνων.

37 278. Πλοῦς τῶν Ἀργοναυτῶν. Δευτέρα κοινὴ ἐπιχειρήσις τῶν ἠρώων εἶναι ὁ εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους καὶ ὑπὸ τῶν ποιητῶν διαβόητος πλοῦς τῶν Ἀργοναυτῶν, τὸν ὁποῖον ὁ Θεσσαλὸς ἥρωας Ἰάσων, ἐξ Ἴωλικοῦ ὀρμώμενος μετὰ τῶν διασημοτέρων ἠρώων τοῦ καιροῦ ἐκείνου, δηλαδὴ μετὰ τοῦ Ἡρακλέους, Θησέως, Κάστορος, καὶ Πολυδεύκου, Πηλέως, Ὀρφέως, Ἀσκληπιοῦ καὶ ἄλλων, ἐπλευσεν ἐπὶ νηὶς ἢ πλοίου, ὀνομαζομένου Ἀργοῦς, εἰς τὴν Κολχίδα γῶραν, ὅπως ἀρπάξῃ ἐκεῖθεν τὸ χρυσόμαλλον

δέρμα κριού, τὸ ὁποῖον πρὸ πολλῶν χρόνων ὁ Αἰολίδης Φρύξος φεύγων μετὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Ἑλλης (ἐκ τῆς ὁποίας ὠνομάσθη ὁ Ἑλλησποντος) ἀφιέρωσεν ἐκεῖ, καὶ τὸ ὁποῖον ἐφυλάττετο ὑπὸ δράκοντος ὀύπνου. Διὰ τῆς βοηθείας δὲ τῆς μαγίσσης Μιθραίας ἐξεπλήρωσεν ὁ Ἰάσων τὸν σκοπὸν αὐτοῦ. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν οἱ Ἀργοναῦται ἔπαθον πολλοὺς κινδύνους καὶ δυστυχήματα. Ἡ παράδοσις αὕτη περὶ τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας δεικνύει τὰς ἀρχαιοτάτας ἐμπορικὰς σχέσεις τῆς αἰολικῆς φυλῆς πρὸς τὰ μακρὰν κειμένας παραλίας τῆς Ἀσίας.

38) 279. **Τρωϊκὸς πόλεμος** (1194—1184) Τὸ γνωστότατον συμβεβηκὸς τοῦ ἑλληνικοῦ ἡρωϊκοῦ αἰῶνος, τὸ ὁποῖον δεικνύει μεγάλην πρόοδον τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν παιδείαν, εἶναι ὁ ὑπὸ τῶν μυθικῶν παραδόσεων διαβεβημένος καὶ ὑπὸ τῶν ποιητῶν καὶ τεχνιτῶν ἀεδοξασμένος τρωϊκὸς πόλεμος. Εἰς τὸ Ἰλίου πύργῳ εἰς τὴν Τροίαν, πόλιν κειμένην πλησίον τῆς βορειοδυτικῆς παραλίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐβασίλευεν ὁ βασιλεὺς Πριάμος τῆς Τρωάδος, γῆρας πλουτίας καὶ πεπολιτισμένης. Ὁ υἱὸς δ' αὐτοῦ Πάρις ἤρπασε τὴν ὡραίαν Ἑλένην, γυναῖκα τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Μενελάου, ὅστις εἶχεν ὑποδεχθῆ αὐτὸν φιλοξένως. Ὁ ὕβρισθεις σύζυγος, παραστήσας τὴν κατ' αὐτοῦ προσβολὴν ὡς γενομένην καθ' ἀπάτης τῆς Ἑλλάδος, προτεκάλισε τοὺς ἐν Ἑλλάδι βασιλεῖς εἰς ἐκστρατείαν χάριν ἐκδικήσεως, ἥτις καὶ ἔγεινε μετ' ὀλίγον ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀγαμέμνονος, ὅστις ἀδελφὸς ὦν τοῦ Μενελάου, ἐβασίλευεν εἰς τὸ Ἄργος καὶ τὸς Μυκήνας, καὶ εἶχε κατὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην συμμάχους τοὺς περιφιλοματέρους τῆς Ἑλλάδος ἦως, δι' ἡλαθὲ τὸν ἀνδρείον Ἀχιλλεὺς καὶ τὸν ἐπιστήθιον αὐτοῦ φίλον Πάτροκλον ἐκ τῆς

Θεσσαλίας, τὸν πανοῦργον Ὀδυσσεύα ἐκ τῆς Ἰθάκης, τὸν Διομήδην ἐκ τοῦ Ἄργους, τοὺς δύο Αἰάντας τὸν ἕνα ἐκ τῆς Σαλαμίνος, καὶ τὸν ἕτερον ἐκ Λοκρίδος, τὸν Νέστορα ἐκ τῆς Πύλου, τὸν Ἰδομενέα ἐκ τῆς Κρήτης, ἔγγονον τοῦ Μίνωος, καὶ ἄλλους. Ἐκ τῆς Αὐλίδος δὲ, ὅπου ὁ Ἀγαμέμνων καθιέρωσεν εἰς τὴν Ἄρτεμιν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἰφιγένειαν ἀπέπλευσεν ὁ στρατὸς αὐτοῦ, ἀποτελούμενος ἐξ 100,000 ἀνδρῶν ἐπὶ 1184 πλοίων πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Ἀσιατικῆς παραλίας Τρωάδα· ἀλλ' εὗρε μεταξὺ τῶν Τρωαδῆτων τόσον γενναίους ἐχθροὺς, καὶ πρὸ πάντων τὸν υἱὸν τοῦ Πριάμου Ἐκτορα καὶ τὸν Αἰνείαν, ὥστε μόνις μετὰ δεκατῆ πολιορκίαν διὰ τοῦ τεχνάσματος τοῦ Ὀδυσσεύος, δηλαδή διὰ τῆς κατασκευῆς τεχνητοῦ ἵππου, ὀνομαζομένου Δουρείου ἵππου, εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ ὁποίου εἰχον κρυβῆ ἑναπλοὶ ἄνδρες, ἡ πόλις ἐκυριεύθη καὶ κατεστράφη. Ὁ Πρίαμος καὶ οἱ περισσότεροὶ Τρωαδίται ἔπεσαν εἰς τὴς μάχας ἢ ἐσπράγηταν κατὰ τὴν κυρθευτινῆς πόλεως, οἱ δὲ διαφυγόντες τὸν θάνατον, μεταξὺ τῶν ὀπίων ἦτο καὶ ἡ βασίλισσα Ἐκάβη, ἀπήχθησαν ὡς δούλοι. Ἀλλὰ καὶ οἱ νικηταὶ ἔπαθον παντοῖα δυστυχήματα. Τὸν Ἀχιλλέα, τὸν Πάτροκλον καὶ ἄλλους ἥρωας εὗρεν εἰς τὴν Τροίαν ἄωρος θάνατος· ὁ Ἀγαμέμνων μετὰ πολυχρονίου πλοῦς ἐπιστρέψας εἰς τὸ Ἄργος, ἐδολοφονήθη διὰ τῆς προδοσίας τῆς ἀπίστου αὐτοῦ γυναικὸς Κλυταιμνήστρας, ὁ δὲ Ὀδυσσεὺς ἐπλανᾶτο ὑπὸ καταγιγίδων διωκόμενος δέκα ὅλα ἔτη εἰς ἀφιλόξενα παράλια, ἐπὶ νήσων καὶ θαλασσῶν, πρὶν ἢ δυνῆθῃ νὰ ἴδῃ πάλιν τὴν πιστὴν αὐτοῦ γυναῖκα Πηνελόπην καὶ τὸν ἀνδρεῖον αὐτοῦ υἱὸν Τηλέμαχον καὶ νὰ καθάρισῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν πολλῶν ὑπερηράνων μνηστῆρων. Ὡσαύ-

τως ὁ Μενέλαος περιπλανήθη δευτέρω ἔτη μετὰ τῆς πρώ-
ταιοῦ τοῦ πολέμου Ἑλένης πρὶν ἢ ἐπανέλθῃ εἰς Σπάρτην.

280. **Ὁμηρος.** Ὁ Ὅμηρος θεωρεῖται ὡς ποιη-
τῆς τῆς ἀρχαιότητος περιφανέστατος, ἐστερμμένος τῆς
ποιητικῆς δόξης τὸν στέφανον, ὡς ζωγράφος ἄριστος καὶ
πιστότατος τῆς φυσικῆς τῶν ἀνθρώπων καταστάσεως
καὶ ὡς πρωτότυπον ἀμίμητον τῆς ἐπικῆς ποιήσεως καθ'
ἅλους τοῦ μετέπεινα αἰῶνος ἢ μασο δὲ περὶ τὰ 200
ἔτη μετὰ τὸν τρωϊκὸν πόλεμον καὶ ἐγεννήθη ἐν Χίῳ
ἢ ἐν Σμύρνῃ πλησίον τοῦ ποταμοῦ Μίλητος, ἐκ τοῦ
ὀποίου καὶ Μιλησιγενῆς ὀνομάζεται. Ὁ Ὅμηρος τυφλω-
θεὶς ὑπὸ τινῶν ναυτῶν πλοίου, ἐν ᾧ περικηγεῖτο, καὶ ἀ-
θύματος ὢν, ἐξῴμνει μετὰ τῆς λύρας αὐτοῦ τὰ κατὰ τὸν
τρωϊκὸν πόλεμον ἀνδρογαθήματα τῶν διαπρεψάντων Ἑλ-
λῆνων ἥρώων. Τὰ ἄσματα ταῦτα, ψαλλόμενα κατὰ τὰς
ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις ἐν Ἑλλάδι, συνέλεξε τελευταῖον
κατὰ τὸ ἔτος 560 π. χ. ὁ Πεισιστράτος. Ἦσον δὲ ἐ-
θαυμάζοντο τὰ ποιήματα ταῦτα κατὰ τὴν ἀρχαιότητα,
τὰ ὅποια κατὰ διαταγὴν τοῦ Πεισιστράτου ἀνεγινώσκον-
το κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν παναθηναίων, μαρτυρεῖ τὸ ἐπί-
γραμμα, τὸ ὅποιον ἀπιδίδει εἰς αὐτὰ θεῖον σχεδὸν γέν-
νησιν. «Ἐὰν ὁ Ὅμηρος ἦναι θεός, ἀ; τιμᾶται ὡς ἀθά-
νκτος. Ἐὰν δὲ πάλιν δὲν ἦναι θεός, πρέπει νὰ νομίζη-
ται ὅτι εἶναι Θεός.»

399 281. **Ἡ ἀποδοσις τῶν Ἑρικλειδῶν.** (1124 π.
Χ.) Ὀλίγον χρόνον μετὰ τὸν τρωϊκὸν πόλεμον συνέβη-
σαν εἰς τὴν Ἑλλάδα μεγάλαι ταραχαὶ καὶ πολιτικαὶ
μεταβολαί· νέα ἔθνη ἐξεδίωξαν τὰ παλαιὰ ἐκ τῶν μέχρι
τοῦδε κατοικιῶν αὐτῶν· ταῦτα δὲ πάλιν ἐπέπεσαν ἐπὶ
ἄλλων φιλῶν, ἕως οὔ αἱ ἀδυνατώτεραι, ἀναχωρήσασαι
ἐκ τῆς πατρίδος αὐτῶν, ἐθεμελίωσαν ὀποιείας μακρὰν
τῶν ἑλληνικῶν θαλασσῶν. Τοιοῦτοτρόπως 60 ἔτη μετὰ

τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον οἱ ἐκ τῆς Θεσσαλίας ἐκδιωχθέντες. Αἰολεῖς κατέλαβον τὴν Βοιωτίαν κατὰ τὸ 1124 ἔτος π. Χ. καὶ ὑπεδούλωσαν ἢ ἀπεδίωξαν τοὺς παλαιούς τῆς χώρας κατοίκους, τοὺς Καδμείους καὶ Μινύας. Ἡ μεγίστων δ' ἐπακολουθημάτων πρόξενος μετανάστευσις ὑπῆρξεν ἢ εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐκστρατεία τῶν Δωριέων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῶν ἀπογόνων τοῦ Ἡρακλέους, ἐκ τῆς ὁποίας αἰτίαι καὶ κἀθοδοὶ τῶν Ἡρακλεϊδῶν ὠνομάσθη. Ἐκ ταύτης δὲ ἠλλοιωθῆ (1104 π. Χ.) ἡ πολιτικὴ μορφή τῆς Πελοποννήσου· διότι ἀντὶ τῶν μέχρι τοῦδε ἰωνικῶν καὶ ἀχαικῶν κατοίκων ἔλαβε τὴν ἐξουσίαν ἐπ' αὐτῆς τὸ ἀνδρείον ἔθνος τῶν Δωριέων. Μόνη δὲ ἡ βόρειος χώρα ἡ Ἀχαΐα, καὶ ἡ εἰς τὸ μέσον τῆς Πελοποννήσου ὄρεινὴ χώρα Ἀρκადία διετήρησαν τοὺς παλαιούς αὐτῶν κατοίκους. Οἱ Δωριεῖς ἐκυρίευσαν βιθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον τὴν Ἀργολίδα, τὴν Λακωνίαν, τὴν Μεσσηνίαν τὴν Σικυῶνα, τὴν Κόρινθον καὶ τὴν ἐπιτεύθεν τοῦ Κορινθιακοῦ Ἰσθμοῦ Μεγαρίδα. Καὶ ὁ μὲν Τημενος ἔλαβε τὴν Ἀργολίδα, ὁ Κρυσφόντης τὴν Μεσσηνίαν καὶ οἱ διδυμοὶ υἱοὶ τοῦ κατὰ τὴν ἐκστρατείαν ἀποθανόντος Ἀριστοδήμου Εὐρουσθένης καὶ Προκλῆς τὴν Λακωνικὴν· ἐν Ἡλιδι δὲ ἐβασίλευσεν ὁ ἐπίκουρος τῶν Δωριέων Αἰτωλὸς Ὁξυλος. Εἰσέβαλον δὲ καὶ εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ ἐπολιόρκησαν τὰς Ἀθήνας· ἀλλὰ διὰ τοῦ ἐθελουσίου θανάτου τοῦ Ἀθηναίου βασιλέως Κόδροου (1068 π. Χ.), ὅστις καθιέρωσεν ἑαυτὸν εἰς τὸν θάνατον, ἠναγκάσθησαν νὰ ἀναχωρήσωσιν ἐντεύθεν.

282. Ἐκ τῶν νικηθέντων ἀχαικῶν κατοίκων τῆς Πελοποννήσου πολλοὶ μετανάστευσαν ζητοῦντες νέαν πατρίδα πέραν τοῦ Αἰγαίου Πελάγους· τῶν δὲ ἀπομεινάντων

των Ἀχαιῶν ἡ τύχη δὲν ἦτο εἰς ἄλλας τὰς Δωρικούς πολιτείας ἢ αὐτή. Εἰς μὲν τὴν Δακωνικήν ἦτο σκληροτάτη, εἰς δὲ τὴν Μεσσηνίαν μετριωτέρα καὶ εἰς τὴν Ἀργολίδα, ὅπου ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰσβαλόντων Δωριέων κατ' ἀναλογίαν πρὸς τοὺς ἀπομεινάντες Ἀχαιοὺς ἦτο μικρὸς, συνεχωνεύθησαν μετ' αὐτῶν.

40) + 283. **Ἀμφικτυονικὸν Συνέδριον καὶ ἔθνη καὶ ἀγῶνες.** Οἱ Ἕλληνες ἦσαν μὲν διχρημένοι εἰς πολλὰς χωριστὰς καὶ ἀνεξαρτήτους πολιτείας, ἀλλ' ἔχοντες τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, τὰ αὐτὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, τὴν αὐτὴν θρησκείαν καὶ τὰς ἱστορικές ἀναμνήσεις, διέμειναν δὲ καὶ τὸ αὐτὸ ἔθνος, συνδεόμενοι διὰ τακτικῶν ἐθνικῶν συνεδρίων καὶ πανηγύρεων, σχετιζομένων πρὸς τὴν θρησκείαν αὐτῶν, τῶν ὁποίων ἐπιστημότεραι ἦσαν αἱ Ἀμφικτυοναίαι καὶ οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες. Ἐπιστημότερον δὲ ὄλων τῶν ἐθνικῶν συνεδρίων (Ἀμφικτυονίων) ἦτο τὸ ἀρχαιότατον **Συνέδριον τῶν Ἀμφικτυόνων**, τὸ ὁποῖον ἦτο συμμαχικὸν δικαιοδικαστήριον, καὶ συνεκροτέτο ἐκ τῶν ἀπεσταλμένων 12 ἐλληνίδων πολιτειῶν· εἶχε δὲ σκοπὸν τὴν προστασίαν καὶ υπεράσπισιν τοῦ κοινοῦ ναοῦ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς Δελφοὺς καὶ τὴν ἐμπόδισιν ἀπὸ τοῦ νὰ γίνωνται οἱ πόλεμοι τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων κατ' ἀλλήλων πολὺ σκληροὶ καὶ καταστρεπτικοί.

41) 284. **Τὸ ἐν Δελφοῦς μαντεῖον.** Μεγάλην ἐπιστημότητα εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν εἶχε καὶ τὸ ἐν Δελφοῦς μαντεῖον καὶ ὁ ἐκεῖ πλοῦτις ναός. Εἰς πᾶν σπουδαῖον ἐπιχειρήμα ἠρωτάτο ἡ γνώμη τοῦ εἰς τὸν νχὸν τῶν Δελφῶν Θεοῦ Ἀπόλλωνος, τὴν ὁποίαν ἀπήγγελλεν ἡ θεόπνευστος ἱέρεια Πυθία ἐκ τοῦ χρυσοῦ αὐτῆς καθίσματος (τρίποδος) διὰ σκοτεινῶν, ἀσαφῶν καὶ πολλάκις ἀμφιβάλλων καὶ αἰνιγματωδῶν ἀποκρίσεων,

καθημένη ἀνωθεν ροβειοῦ ἐν τῷ ναῷ φυτικῷ χάσματος, ἀναδίδοντος ἀτμῆς. Ὁ ἐν Δελφοῖς ναὸς εἶχε πολλὰ κτήματα καὶ πλουσίους θεσλευροὺς, οἱ ὅποιοι προήλθον ἐξ ἀναθημάτων καὶ προσφορῶν τῶν ἀπανταχοῦ Ἑλλήνων.

22. 285. ἘΘΝΙΚΟὶ ἄγῶνες: τῶν Ἑλλήνων. Τρίτος δὲ δεσμός, ὅστις συνέθεεν ὅλας τὰς ἑλληνικὰς πολιτείας, ἦσαν οἱ πολλοὶ ἔθνικοὶ αὐτῶν ἄγῶνες, οἵτινες ἦσαν ἑορταὶ θεσλευτικαὶ, ἡνωμέναι μετ' ἀγωνισμάτων. Ἐκ τούτων δὲ περιφρονώτερα ἦσαν τὰ Ὀλύμπια, τὰ Πύθια, τὰ Νέμεα καὶ τὰ Ἴσθμια, τὰ ὅποια κατεστάθησαν κοινὰ πανηγύρεις καὶ ἔθνικα ἑορταὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐξ αὐτῶν πάλιν οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἄγῶνες ἦσαν ἀνώτεροι ὄλων τῶν λοιπῶν, πανηγυριζόμενοι ἀπὸ τοῦ 776 ἔτους π. Χ. κατὰ πᾶσαν τετραετίαν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν τῆς Ἡλίδος. Συνίσταντο δὲ τὰ ἀγωνίσματα εἰς τὴν σταδιοδρομίαν (τὸν δρόμον), τὴν πυγμαίην, τὴν πάλην, τὴν δισκοβολίαν (τὸ λιθάρι), καὶ τὴν ἀρματοδρομίαν (ἡμιζοδρομίαν). Τὸ εἰς τὸν νικητὴν διδόμενον βραβεῖον τῆς νίκης ἦτο στίφινος ἐξ ἀγριελαίας (κατίνου). ἔθεωρεῖτο δὲ τοῦτο ὡς ἐξοχος τιμὴ, δοξάζουσα ὄχι μόνον τὸν λαμβάνοντα αὐτὸ, ἀλλὰ καὶ ὄλον αὐτοῦ τὸ γένος καὶ τὴν πατρίδα αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἀριστουργήματα τεχνιτῶν, ποιητῶν καὶ συγγραφέων ἐκρίνοντο εἰς τὰ Ὀλύμπια, καὶ κατὰ τινα παλαιὰν παράδοσιν καὶ ὁ πατὴρ τῆς ἱστορίας Ἡρόδοτος ἀνέγνωσεν ἐκεῖ τὸ πρῶτον βιβλίον τῆς συγγραφῆς αὐτοῦ. Πλησίον τοῦ ποταμοῦ Ἀλφειοῦ ἔκειτο ἱερὸν ἄλσος, πλῆρες μνημείων καὶ εἰκότων εἰς τιμὴν τῶν θεῶν, τῶν ἡρώων καὶ τῶν ἀθλητῶν, τὸ ὅποιον ὀνομάζετο Ἄλτις, καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἀνυψοῦτο ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, περιέχων τὸ καλοσσητὸν χρυσοελεφάντιον ἄγαλμα τοῦ Θεοῦ τούτου, τὸ ἀριστοτέχνημα τοῦ Φειδίου, τὸ ὅποιον ἤγγιζε σχεδὸν διὰ

τῆς κορυφῆς αὐτοῦ εἰς τὸν θόλον τοῦ ναοῦ καὶ ἐστηρίζετο ἐπὶ θρόνου χρυσοῦ· παρίστα δὲ τὸν Ὀλύμπιον Δία, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποῖου ἐτελοῦντο οἱ ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες, κρατοῦντα διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς ἑλεφάντινον σκῆπτρον καὶ φέροντα στολὴν καὶ πέδιλα (παπούτσια) χρυσαῖα.

286. **Ἑλληνικαὶ ἀποικίαι.** Εἰς τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν δὲν ὑπάρχει θέμα ωραιότερον καὶ λαμπρότερον παρά ἡ ἴδρυσις λαμπρῶν ἀποικιῶν εἰς χώρας βαρβάρους καὶ ἡ εἰς αὐτάς γέννησις πολλῶν ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων τῆς Ἑλλάδος ἀνδρῶν, τοῦ ἱστορικοῦ Ἡροδότου εἰς τὴν Ἀλικαρνατὸν, τοῦ ποιητοῦ Ὀμήρου εἰς τὴν Χίον ἢ Σμύρνην, τοῦ Θάλητος εἰς τὴν Μίλητον, τοῦ Ἴπποκράτους εἰς τὴν Κῶ, τοῦ Πυθαγόρου εἰς τὴν Σάμον. Αἱ ἀποικίαι δὲ αὗται, αἱ ὁποῖαι ἐνομαζοῦνται αἰ ο λ ι κ α ι, δ ω ρ ι κ α ι καὶ ἰ ω ν ι κ α ι, προῆλθον ἐκ τῆς καθόδου τῶν Δωριέων Ἡρακλειδῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον, οἱ ὁποῖοι ἠνάγκασαν πολλοὺς νὰ μεταναστεύσωσιν ἐκ τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰ παράλια τῆς μικρᾶς Ἀσίας.

43) 287. **Λυκοῦργος.** Τὰ ἔθνη τῶν Δωριέων ἠλλοιώθησιν βαθμηδὸν εἰς τὰς νέας αὐτῶν κατοικίας εἰς τὴν Πελοπόννησον· πνεῦμα δὲ ἀπόλεμον ἤρχισε νὰ παρατηρηθῆται καὶ εἰς τὴν σπυριτικὴν πολιτείαν καὶ ἀταξίαι κατετάρασσον τοὺς Σπυριτιάτας. Ἐκ τούτων δὲ ὀρμηθεὶς ὁ ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους Λυκοῦργος, θεῖος τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Χαριλάου, συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἀποκαταστήσῃ καὶ στερεώσῃ τὰ παραμεληθέντα ἀρχαῖα δωρικά ἔθνη καὶ ἔθιμα καὶ δι' αὐτῶν νὰ προετοιμάσῃ εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ τὴν ἐπὶ τῶν ἄλλων πολιτειῶν ὑπεροχὴν. Μεταβαὶς δὲ πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον εἰς τὴν Κρήτην, περίφημον τότε οὖσαν διὰ τὴν καλὴν αὐτῆς νομοθεσίαν, καὶ σπουδάσας τοὺς ἐκεῖ νόμους, ἔγεινε νομοθέτης μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ εἰς τὴν Σπάρτην τοῦ ἀξιολόγου

Σπριρτιτικῷ πολιτεύματι, τοῦ ὁποῖου τὰ κυριώτερα κεφάλαια εἶναι τὰ ἑξῆς.

288. Ὅλη ἡ πολιτικὴ ἐξουσία ἦτο εἰς χεῖρας τῶν Δωριέων, αἵτινες ἐνεσχολοῦντο εἰς μόνον τὰ ὄπλα καὶ ἐκυβέρνηον τὴν πολιτείαν. Εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ δήμου ἐξέλεγιν 1) τοὺς 28 γερουσιαστές, τῶν ὁποίων τὴν προεδρίαν εἶχον οἱ δύο βασιλεῖς, καὶ οἱ ὅποιοι εἶχον ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν τὴν κυβέρνησιν καὶ τὰ δικαστήρια καὶ 2) τοὺς πέντε ἐφόρους αἵτινες ἀπέκρησαν τόσον μεγάλην ἐξουσίαν, ὥστε ἐκάλουν εἰς ἀπολογίαν καὶ αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς.

289. Οἱ δύο βασιλεῖς τῆς Σπάρτης κατήγοντο πάντοτε ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἡρακλειδῶν, ἐπομένως διεδέχοντο τὴν βασιλείαν κατὰ κληρονομίαν. Οὗτοι ἐν κριστῷ πολέμῳ ἦσαν ἀρχηγὸί τοῦ στρατοῦ καὶ αὐτοκράτορες. Τὸ πολίτευμα ἐν γένει εἶχεν ὡς βᾶσιν τὴν ἰσότητά τῶν ἰδιοκτησιῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἡ Λακωνικὴ χώρα διηρέθη εἰς τρόπον, ὥστε ἐκάστη ἐκ τῶν 9,000 Σπαρτιατικῶν οἰκογενειῶν ἔλαβεν ἴσην ἰδιοκτησίαν ἀδιαίρετον καὶ κληρονομικὴν· ἐκ δὲ τῶν 30,000 οἰκογενειῶν τῶν περιόικων ἔλαβεν ἄσχύτως ἐκάστη ἴδιας μικροτέρας ἰδιοκτησίας, καὶ οἱ Εἰλωτες ἔμειναν ἐντελῶς ἀκτήμονες καὶ ἐγεώργουν ὡς δούλοι τὰ κτήματα τῶν Δωριέων, φέροντες ἐκ τῶν καρπῶν εἰς τὰς Σπαρτιατικὰς ἀποθήκας ὀρισμένον ποσὸν σίτου, ἐλαίου κτλ.

434 290. Ἄγωγή. Τῆς ἀγωγῆς τῶν Σπαρτιατῶν τὴν φροντίδα ἀνελάμβανεν αὐτὴ ἡ πολιτεία, ἥτις ῥίπτουσα τὰ ἀδύνατα καὶ ἐκτρωματικὰ παιδιὰ εἰς τὸ βράθρον τοῦ Ταυγέτου, τοὺς ἀποθέτας, ἀφῆρει τὰ ὑγιᾶ καὶ ῥωμαλέα μετὰ τὸ ἕκτον τῆς ἡλικίας αὐτῶν ἔτος ἀπὸ τὴν πατρικὴν οἰκίαν καὶ ἀνέτρεφεν διὰ δημοσίας δαπάνης, γυμνάζουσα αὐτὰ εἰς τὰς δημοσίας παιλείστρις

διὰ νὰ καταστήτῃ τὸ σῶμα αὐτῶν ἰσχυρόν καὶ βρουκλέον. Αἱ δὲ ἐπισημαί καὶ ἡ ποίησις εἰς τὴν Σπάρτην οὔτε ἐτιμῶντο οὔτε ἐκαλλιεργούντο.

+ 291. **Συσσίται.** Ταῦτα ἦταν τὰ δεῖπνα τῶν Σπαρτιατῶν καὶ εἰς ἕκαστον αὐτῶν εἰσέρχοντο συνήθως 15 Σπαρτιαῖται. Τὰ δεῖπνα δὲ ταῦτα ἦταν εὐτελεῖα καὶ λιτά· μέλις ζωμός· καὶ ἐν ποτήριον αἴου ἦσαν τὰ κυριώτερα συσσιτικά ἐλάττου συσσιτίου. Οἱ βασιλεῖς ἐκάθηντο εἰς τὰ συσσίτια πρῶτοι καὶ ἐλάμβανον διπλᾶς μερίδας.

+ 292. Οἱ Σπαρτιαῖται ἀπέφυγον τὴν μαλθακότητα καὶ τὴν τρυφηλὴν ζωὴν διὰ τοῦτο καὶ αἱ οἰκίαι αὐτῶν ἦσαν πενιχραὶ καὶ ἀπλούτταται, καὶ ἀπηγορεύθη εἰς τοὺς Σπαρτιαῖτας αὐστηρῶς ἡ χρῆσις τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ νομίσματος καὶ πᾶσα εἰς ξένας πόλεις ἀποδημία τῶν Σπαρτιατῶν, καθὼς καὶ ἡ πολυχρόνιος τῶν ξένων διαμονὴ εἰς τὴν Σπάρτην. Τὸ κυνήγιον καὶ αἱ ὄπλασκαί ἦταν ἡ κυριώτερα τοῦ Σπαρτιαίου ἐνασχόλησις, περὶ δὲ τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς φρόντιζον οἱ εἰλωτες, καὶ τὸ ἐμπόριον μετήρχοντο οἱ περίοικοι. Ὡστε ὀλόκληρος ὁ βίος τοῦ Σπαρτιαίου εἶχεν ἀναφορὰν καὶ σχέτιν πρὸς τὸν πόλεμον, καὶ ὅλοι ἐπιμένωσι οἱ Σπαρτιαῖται εἰς τὴν πόλιν ἔζων ὡς εἰς στρατόπεδον, καὶ ὁ καιρὸς τοῦ πολέμου ἦτο δι' αὐτοῦ καιρὸς γενικῆς ἐορτῆς καὶ χαρᾶς, διότι ἐνδύομενοι μανδύας ἐρυθροῦς καὶ φέροντες μικρὰν κόμην (μαλλιά), ἐξεστράτευον ὑπὸ τῷ ἥλιον τῶν ἀλῶν, καὶ ἐκαλλωπίζοντο πρὸ τῆς μάχης ὡς νὰ ἐβάδιζον πρὸς πανήγυριν. Οἱ Σπαρτιαῖται δὲν ὑπεχώρουσιν ποτὲ κατὰ τὴν μάχην, ἀλλ' ἢ ἐνίκων ἢ ἐπιπτον ὅπου πικραίνοντο. Αὐστηρὰ δὲ ὑποταγή καὶ ὑπακοή τῶν νεωτέρων πρὸς τοὺς γερωνιοτέρους ἦτο ἡ ψυχὴ τῆς πολεμικῆς ἀγωγῆς τῶν ἀνδρείων καὶ ὑπερβάνων Σπαρτιατῶν.

293. Ἄφου δὲ οἱ νόμοι οὗτοι ἐπεκυρώθησαν ὑπὸ τοῦ ἐν Δελφοῖς μαντείου, ὁ Λυκούργος ὤρκησε τοὺς Σπαρτιάτας νὰ μὴ μεταβάλλωσι τίποτε ἐξ αὐτῶν μέχρι οὗ ἐπιστρέψῃ ἐκ τῆς περιουσίας, τὴν ὅποιαν ἐμελλε νὰ ἐπιχειρήσῃ, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὡς λέγουσιν εἰς Κρήτην, ὅπου ἀπέθανε.

44) 294. **Μεσσηνιακοὶ πόλεμοι.** Οἱ σκληραγωγημένοι Σπαρτιάται καθυπέταξαν τοὺς γείτονας καὶ ὁμοφύλους αὐτῶν Μεσσηνίους εἰς δύο μακροὺς πολέμους καὶ ἀπέκτησαν ἐντὸς ὀλίγου χρόνου τὴν ἡγεμονίαν ὅλης τῆς Πελοποννήσου. Καὶ κατὰ μὲν τὸν πρῶτον Μεσσηνιακὸν πόλεμον, ὁ ὅποιος διήρκεσε 19 ἔτη, δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ 743 μέχρι τοῦ 724 π. Χ., οἱ Μεσσηνιοὶ ἔγειναν φόρου ὑποτελεῖς μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν κυρέυσιν τῆς ὀχυρᾶς αὐτῶν πόλεως Ἰθώμης καὶ τὴν σκληρὰν αὐτοχειρίαν τοῦ ἥρωος αὐτῶν βασιλέως Ἀριστοδήμου ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς ὑπ' αὐτοῦ μυταίως σφραγισθείσης πρότερον θυγατρὸς του. Ἄφου δὲ περῆλθεν ἱκανὸς χρόνος, ἡ σκληρότης τῶν Σπαρτιατῶν ἠρέθισε πάλιν τοὺς Μεσσηνίους εἰς δεῦτερον καταστρεπτικὸν πόλεμον, ὅστις ἐπίσης διήρκεσε 17 ἔτη ἀπὸ τοῦ 687 ἕως τοῦ 670 π. Χ. Κατ' αὐτὸν δὲ οἱ Μεσσηνιοὶ διὰ τῶν ἡρωϊκῶν κατορθωμάτων τοῦ ἀνδρείου καὶ πολυμηχάνου αὐτῶν ἀρχηγῶ Ἀριστομένους ἐκέρδησαν τῷ ὄντι κατ' ἀρχὰς μικρὰς τινὰς νίκας, ἀλλὰ τελευταῖον οἱ Σπαρτιάται, παροτρυνόμενοι καὶ ὑπὸ τῶν πολεμικῶν ἀσμάτων τοῦ Ἀθηναίου ποιητοῦ Τυρταίου, κητετρόπωσαν τοὺς Μεσσηνίους, καὶ μίᾳ μοῖρᾳ τῶν Μεσσηνίων ἐγκατέλιπε τὴν ὑποδουλωθεῖσαν αὐτῆς πατρίδα καὶ κατέφυγεν εἰς τὴν ὑπ' αὐτῶν ὀνομασθεῖσαν πόλιν τῆς Σικελίας Μεσσαήνην, ἡ ὅποια πρότερον ὠνομάζετο Ζάγκλη· οἱ δὲ μείναντες εἰς τὴν Μεσσηνίαν τῆς Ἑλλάδος ἀπῆλθον.

σαν εἰς δουλείαν καὶ ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν λυπηρὰν κα-
τάστασιν τῶν Εἰλίω τ ω ν.

4A 295. Σόλων. (600 π. Χ.) Οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὸν
ἐνδοξον θάνατον τοῦ Κόδρου, κηρύξαντες, ὅτι οὐδεὶς ὑπῆρ-
χεν ἄξιος, ὅπως διεδεχθῆ αὐτὸν, κατήργησαν τὴν βασι-
λικὴν ἐξουσίαν, καὶ οἱ εὐπατρίδαι ἔδωκαν τὴν ἀνωτά-
την ἐξουσίαν διὰ βίου εἰς ἓνα ἄρχοντα. Καὶ κατ' ἀρχὰς
μὲν ἐπροτιμῶντο κατὰ τὴν ἐκλογὴν οἱ καταγόμενοι ἐκ
τοῦ γένους τοῦ Κόδρου, ἀλλὰ βραδύτερον τὸ ἄξιομα τοῦ
ἄρχοντος ἔγεινε προσιτὸν εἰς ὅλους τοὺς εὐπατρίδας καὶ
ἡ διάρκειά αὐτοῦ περιορίσθη εἰς δέκα ἔτη, καὶ τελευ-
ταῖον ἔγεινε νόμος, διὰ τοῦ ὅποιου ἐξελέγοντο κατ' ἑ-
τος ἐννέα ἄρχοντες, εἰ ὅποιοι εἶχαν τὴν διεύθυνσιν τῶν
θηρσκευτικῶν, πολεμικῶν, νομοθετικῶν καὶ δικαστικῶν
πραγμάτων. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης οἱ εὐπατρίδαι εἶ-
χον εἰς χεῖράς των ὅλην ἐξουσίαν καὶ ἀπέκλεισαν τὸν λα-
ὸν ἀπὸ τοῦ νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν διοίκησιν τῆς πα-
τρίδος αὐτοῦ. Αὐτοὶ μόνοι ἐδίκαζον, διότι αὐτοὶ μόνοι
ἐγνώριζον τοὺς ἀγράφους νόμους, καὶ ἐπειδὴ οἱ πολί-
ται ἀπήτουν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ λαοῦ νόμους γρα-
πτούς, οἱ εὐπατρίδαι, ἰδόντες ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἀντι-
σταθῶσι περρισότερον, ἀνέθεσαν εἰς ἓνα ἐξ αὐτῶν, εἰς
τὸν τραχὺν καὶ σκληρὸν Δράκωνα, τὴν σύνταξιν νό-
μων, οἵτινες ἦσαν τόσον σκληροὶ, ὥστε περὶ αὐτῶν ἐλε-
γον ὅτι ἐγράφησαν δι' αἵματος καὶ οὐχὶ διὰ μελάνης·
σχεδὸν παντὸς ἐγκλήματος ἢ πονηρῆς ἢ τοῦ θανάτου. Φο-
βερὰ ἔριδες καὶ στάσεις ἐγεννήθησαν μετ' ὀλίγον, καὶ
ἡ πολιτεία τῶν Ἀθηναίων εὐρίσκετο εἰς τὸ χεῖλος τοῦ
κορμνοῦ, ὅτε ὁ Σόλων, εἰς τῶν ἑπτὰ σοφῶν, ἔγεινεν
ὁ σωτὴρ τῆς κινδυνευούσης αὐτοῦ πατρίδος. Οὗτος ἔδω-
κεν εἰς τὰς Ἀθήνας νέον δημοκρατικὸν πολίτευμα, διὰ
τοῦ ὅποιου ἡ ἐκκλησία τοῦ λαοῦ εἶχε τὴν ἀνωτάτην ἐξ-

ουσίαν, διότι αὐτὴ ἐψήφισε τοὺς νόμους, αὐτὴ ἐξέλεγε τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς δικαστὰς καὶ τὴν βουλὴν τῶν 400ων· ἀλλ' ὁμοίως ἐκ μόνων τῶν εὐπατριδῶν ἐξελέγοντο οἱ ἄρχοντες, καὶ ἐκ τούτων πάλιν συνεκροταίετο ἡ Ἄνω Βουλὴ, δηλαδὴ ὁ Ἄρειος Πάγος, τὸν ἐπίστον ὁ Σόλων κατέστησεν ἀνώτατον ἐπόπτην καὶ φύλακα τῶν νόμων, τοῦ πολιτεύματος καὶ τῶν ἡθῶν τῶν Ἀθηναίων. Συγχρόνως δὲ ἀνεκούφιεν ὁ Σόλων τὰς ἀνάγκας τοῦ λαοῦ διὰ τῆς λεγομένης Σεισαχθείας, διὰ τῆς ὁποίας ἠλάττωσε μέρος τῶν χρεῶν τῶν πτωχῶν πολιτῶν καὶ ἠλευθέρωσε καὶ τὰς ἐνεχυριασμένας ἰδιοκτησίας αὐτῶν. Ἀποῦ δὲ συνεπλήρωσεν ὁ Σόλων τὴν νομοθεσίαν τῶν Ἀθηναίων, ὥρμισεν αὐτοὺς ὅτι ἐπὶ δέκα ἔτη δὲν θέλουσι μεταβάλλει τίποτε ἐξ αὐτῆς καὶ ἐπεχείρησε περιοδείας εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ εἰς τὴν Ἀσίαν, ὅπου εὗρεν εἰς τὰς Σάρδεις καὶ τὸν περίφημον διὰ τὰ πλοῦτη αὐτοῦ βασιλεῖα τῆς Λυδίας Κροῖσον.

46) 266 **Τύραννοι.** Κατ' ἀρχὰς εἰς ὅλας τὰς ἑλληνικὰς πόλεις ὑπῆρχον βασιλεῖς, κυβερνῶντες αὐτὰς πατρικῶς, ἔχοντες τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ ἐν καιρῷ πολέμου, τελοῦντες τὰς θυσίας πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ δικάζοντες τὰς δίκας τῶν ὑπηκόων αὐτῶν. Ἄλλ' ὕστερον οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ πλούσιοι πολῖται, οἱ ὅποιοι ἦσαν οἱ σύμβουλοι τῶν βασιλέων, ἀπέκτησαν μεγάλην ὑπεροχὴν, καὶ τελευταῖον ἐκθρονίσαντες τοὺς βασιλεῖς, ἀντικατέστησαν αὐτοὺς διὰ ἀριστοκρατικῆς πολιτείας, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχον αὐτοὶ τὴν κυβέρνησιν. Οἱ ἀριστοκράται δὲ οὗτοι κυβερνῆται κατήντησαν μετὰ τινα καιρὸν μισητοὶ εἰς τὸν λαόν. Ἄλλ' ἐπειδὴ αὐτοὶ μόνοι εἶχον ὅπλα καὶ ἐγνώριζον τὴν χρῆσιν αὐτῶν, ὁ λαὸς δὲν ἠδύνατο νὰ καταργήσῃ τὴν ἀριστοκρατίαν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ δὲν κατωρθοῦτο, εἰμὴ ὁσάκις φιλόδοξοι τινε εὐπατρίδαι ἀπεχωρίζετο ἐκ

τῶν ὁμοίων αὐτοῦ ἀριστοκρατικῶν, καὶ ἐτίθετο ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ δήμου, ὅτε ὠνομάζετο *δημαγωγός*. Ἄλλ' οὗτος, καταστρέφων τὴν ἀριστοκρατίαν, δὲν ἔδρευε τὴν δημοκρατίαν, ἀλλ' ἐσπρετερίζετο αὐτός, τὴν ἐξουσίαν καὶ ὠνομάζετο *τύραννος*: τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο κατ' ἀρχὰς δὲν ἐσήμαινεν ὅ,τι σημαίνει σήμερον ἀλλὰ μονάρχην ἢ κυβερνήτην εἰς πρότερον δημοκρατουμένας πολιτείας. Τινὲς δὲ τῶν τυράννων τούτων εἶχον ἐξόχους κυβερνητικὰς ἀρετὰς, καὶ ἐκυβέρνησαν μετὰ μεγάλης λαμπρότητος τὰς πολιτείας αὐτῶν. Οὗτοι πρὸς ἐνασχόλησιν τοῦ λαοῦ, διὰ τῆς συνδρομῆς τοῦ ὁποίου ἀνυψώθησαν εἰς τὴν ἀνωτάτην ἐξουσίαν, ἐπεχείρουν οἰκοδομὰς μεγαλοπρεπεῖς, τὰ δὲ πλούτη αὐτῶν ἐχορήγουν εἰς αὐτούς, τὰ μέγα, ὅπως προσκαλῶσι πλεσίον αὐτῶν ποιητὰς καὶ τεχνίτας. Ἄλλ' ὅμως αἱ τυραννίδες ἐν Ἑλλάδι συνήθως δὲν εἶχον μακρὰν διάρκειαν· διότι οἱ εὐγενεῖς ἐσπούδαζον παντοιοτρόπως νὰ καταστρέψωσιν αὐτὰς, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐβοηθοῦντο καὶ ὑπὸ τῶν Σπαρτικῶν, οἵτενες πανταχοῦ ὑπεστήριζον τὰς ἀριστοκρατικὰς πολιτείας. Πολλάκις δὲ ἐλησμέθουν καὶ οἱ υἱοὶ τῶν τυράννων τὰς πρὸς τὸν λαὸν ὑποχρεώσεις αὐτῶν, καὶ διὰ τῶν καταπίεσεων, διὰ τῆς σκληρότητος καὶ τοῦ δεσποτισμοῦ αὐτῶν ἐπετάχον τὴν πτώσιν των.

46) 297. Ἐν τῶν τυράννων ὀνομαστότεροι ἦσαν ὁ Περίας ἀνδρὸς ἐν Κορίνθῳ ὁ Πολυκράτης ἐν Σάμῳ καὶ ὁ Πεισίστρατος ἐν Ἀθῆναις. Οἱ δύο πρῶτοι εἶναι γνωστοὶ ἐκ ποιητικῶν καὶ μυθικῶν λόγων· ὁ δὲ περιφημότερος ὄλων τῶν τυράννων ὑπῆρξεν ὁ Πεισίστρατος ὁ Ἀθηναῖος (560 π. Χ.), ὅστις, ἐνφῆξῃ ἀκόμη ὁ Σόλων, κατώρθωσε νὰ σφετερισθῇ τὴν μοναρχικὴν ἐξουσίαν κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Μεταχειρισθεὶς τὴν πικουρίαν καὶ τραυματίσας αὐτὸς ἐκυτὸν, πα-

ρουτιάσθη εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ προσεποιεῖτο, ὅτι οἱ ἔχθροὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ δήμου ἐπεβουλεύοντο τὴν ζωὴν του. Καὶ ἐπέτυχον μὲν οἱ ἔχθροὶ αὐτοῦ νὰ ἐκδιώξωσιν αὐτὸν δύο φορές ἐκ τῆς πόλεως· ἀλλ' αὐτὸς ἐπέστρεψε πάλιν, καὶ τέλος διετηρήθη εἰς τὴν ἀρχὴν μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καὶ μετὰ θάνατον ἀρῆκεν αὐτὴν εἰς τοὺς υἱοὺς του Ἰππίαν καὶ Ἰπαρχον κατὰ τὸ ἔτος 527 π. Χ. Ὁ Παισίστρατος καὶ κατ' ἀρχὰς ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰππίας ἐκυβέρνησαν καλῶς καὶ ἐνδόξως τὰς Ἀθήνας. Ἐπ' αὐτοῦ ἤκμασαν ἡ γεωργία, ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον· τότε καὶ τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ ποιητοῦ Ὁμήρου, τὰ ὁποῖα ἕως τότε ἀπηγγέλλοντο προφορικῶς μόνον ὑπὸ τῶν περιερχομένων τὴν Ἑλλάδα ῥαψωδῶν, συνίχθησαν καὶ ἀντιγραφέντα ὀλόκληρα, ἀνεγινώσκοντο κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Πενθετηνίων, καὶ τοιοῦτοτρόπως διεσώθησαν δι' ὅλον τὸν κόσμον καὶ δι' ὅλους τοὺς αἰῶνας· τεχνίται δὲ καὶ ποιηταὶ παντὸς εἴδους εὗρισκον πλησίον αὐτῶν πρόθυμον ὑποδοχὴν καὶ περιθαλψίν· πλησίον τοῦ Ἰππίου ἔζων οἱ ποιηταὶ Ἀνacreων καὶ Σμωνίδης, καὶ ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἐκοιμήθη ὑπ' αὐτῶν δ' ἀμεγαλοπρεπῶν ναυῶν καὶ δημοσίων οἰκοδομῶν. Ἀλλ' ὅτε ὁ Ἰππίας, ὅστις ἦτο ἄνθρωπος ἐκδοτός εἰς τὰς ἡδονάς, ἐφανεύθη κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Πενθετηνίων ὑπὸ δύο νέων Ἀθηναίων, τοῦ Ἀρμόδιου καὶ τοῦ Ἀριστογείτονος ἐκ προσωπικῆς ἐκδικήσεως διὰ τὴν ὕβριν, τὴν γενομένην πρὸς τὴν ἀδελφὴν τοῦ Ἀρμόδιου, τότε ὁ Ἰππίας ἐκυβέρνησε συμφῶνως πρὸς τὴν φύσιν αὐτοῦ δυναστικῶς. Διὰ τῶν σκληροτάτων δὲ καὶ ἀπκθρώπων αὐτοῦ πράξεων ἀπεξένωσε ἀφ' ἑαυτοῦ τὸν λαόν τῶν Ἀθηναίων, καὶ προσέκαλεσε τὴν ἐκδίωξιν αὐτοῦ ἐκ τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὸ ἔτος 510 π. Χ.

298. Ἐκ τῶν Ἀθηναίων κατέφυγεν ὁ Ἰππίας πρὸς

τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν Δαρεῖον καὶ παρώτρυνεν αὐτὸν εἰς τὸν κατὰ τῶν Ἀθηναίων μελετώμενον ὑπ' αὐτοῦ πόλεμον.

47) 299. **Χρόνοι τῆς ἀκμῆς καὶ τῆς δόξης τῆς Ἑλλάδος. Οἱ Περσικοὶ πόλεμοι.** Αἱ ἑλληνικαὶ ἀποικίαι κατὰ τὴν μικρὰν Ἀσίαν, ὑποταχθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Κύρου τοῦ μεγάλου ὑπήκουον ἕκτοτε εἰς τὸ κράτος τῶν Περσῶν. Ἀλλὰ συνειθισμένοι ὄντες οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες εἰς βίον ἐλεύθερον, ὑπέρονον μετὰ μεγάλης στενοχωρίας τὸν ζέον ζυγόν, πλὴν δὲν ἠδύνατο καὶ νὰ ἀποτινάξωσιν αὐτὸν, διότι οἱ ἐπίσημοι μεταξὺ αὐτῶν ἄνδρες, διοριζόμενοι ὑπὸ τῶν Περσῶν ἄρχοντες ἢ, ὅπως ὠνόμαζον αὐτοὺς, τύραννοι εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν πόλεις, ἦσαν διὰ τοῦτο πιστοὶ εἰς τὸν μέγαν βασιλέα τῆς Περσίας καὶ ἐκράτουν τοὺς ὀμοθυμῶν αὐτῶν εἰς ὑποταγὴν. Εἰς δὲ ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων τούτων τυράννων ἦτο καὶ ὁ Ἰστιάριος, τύραννος τῆς Μιλήτου, ὅστις συνεστράτευσε μετὰ τοῦ Δαρείου κατὰ τῶν Σκυθῶν καὶ ἔλαβε παρὰ τούτου περὶ ἀγγαλίαν νὰ φυλάττῃ μετὰ τινῶν Ἑλλήνων ἀρχηγῶν τὴν γέφυραν, τὴν κατασκευασθεῖσαν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Δυνάδωσι πρὸς διάβασιν τοῦ περσικοῦ στρατοῦ. Τότε δὲ, ἀνγγεληθέντων πρὸς τοὺς φυλάσσοντας Ἕλληνας τῶν μεγάλων εἰς τὴν Σκυθίαν δυστυχημάτων τῶν Περσῶν, συνεβούλευεν ὁ Ἀθηναῖος Μιλιτιάδης τοῦ Ἕλληνας νὰ κόψωσι τὴν γέφυραν καὶ νὰ περνώσῃται τοιούτῳ τρόπῳ εἰς τὸν ἀφεικτον ὄλεθρον τὸν Δαρεῖον μεθ' ὄλων τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ Ἰστιάριος ἀντιτείνας ἔστωε τὸν περσικὸν στρατὸν, καὶ πρὸς ἀμοιβὴν προσεκλήθη ὑπερονον ὑπὸ τοῦ βασιλέως Δαρείου εἰς τὴν περσικὴν αὐλήν, διὰ νὰ ζῆ ἐκεῖ ἀπολαμβάνων τιμὰς καὶ ἀνάκτασιν. Ἀλλ' αἱ ἀπολαύσεις δὲν ἔτυχον νὰ σβόσῃσι ἐκ τῆς καρδίας τοῦ Ἰστιαίου καὶ τὴν

πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπην, καὶ ἐπειδὴ ἔνεκα ὑπονοιῶν δὲν συνεχώρουν εἰς αὐτὸν νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκείθεν, προέ-
 τρεψεν ὁ Ἰστιάσις κρυφίως τὸν συγγενῆ αὐτοῦ Ἀρι-
 σταγόρα, ἄρχοντα τῆς Μιλήτου, νὰ παρακινή-
 σῃ εἰς ἐπανάστασιν ὅλους τοὺς δοσηρευσημένους Ἕλλη-
 νας, ἐλπίζων τοιοῦτοτρόπως νὰ εὕρῃ εὐκαιρίαν, ὅπως ἐπι-
 στρέψῃ εἰς τὴν Μίλητον. Τὸ σχέδιον τοῦ Ἰστιάσιου
 ἐπέτυχεν. Ἡ Μίλητος καὶ αἱ λοιπαὶ ἑλληνικαὶ ἀπο-
 κίαι ἀποσιاتیσασαι, ἔλαβον τὰ ὄπλα κατὰ τῶν Περσῶν,
 καὶ ἐζήτησαν παρὰ τῆς Σπάρτης καὶ παρ' ἄλλων πο-
 λιτειῶν τῆς Ἑλλάδος βοήθειαν· ἀλλ' ὅμως μόναι αἱ Ἀ-
 θῆναι, φοβούμεναι μήπως ὁ Δαρεῖος ἐπιχειρήσῃ νὰ
 ἐπαναφέρῃ πάλιν τὸν ὑπ' αὐτῶν ἐκδιωχθέντα τύραννον
 Ἰππίαν, καὶ ἡ μικρὰ εἰς τὴν Εὐβοίαν πόλις Ἐρέ-
 τρια ἔπεμψαν πρὸς τοῦ ἐν Ἀσίᾳ Ἕλληνας ὀλίγα
 πλοῖα. Κατ' ἀρχὰς ἡ ἀποστασία προώδευε καλῶς. Οἱ
 Ἕλληνες ἐκυρίευσαν καὶ ἔκαυσαν τὰς Σάρδεεις, μητρόπο-
 λιν τῆς Σατραπείας τῆς μικρᾶς Ἀσίας, καὶ μετὰ τοῦτο
 τὸ κατόρθωμα ἡ ἀπιστασία διεδόθη εἰς ὅλην τὴν Ἰω-
 νίαν. Ἀλλὰ ταχέως ἡ τύχη μετεβλήθη. Αἱ διαιρέ-
 σεις καὶ αἱ διχόνοιαί τῶν Ἑλλήνων, τὸ ὅποιον δυστυ-
 χῶς εἶναι προπατορικὸν ἀμάρτημα, καὶ ὁ ἀνώτερος ἀ-
 ριθμὸς τῶν Περσῶν κατέβαλον τὰς δυνάμεις τῶν Ἑλλή-
 νων κατὰ θάλασσαν, καὶ οἱ Πέρσαι ἐκυρίευσαν καὶ κατ-
 ἔκαψαν τὴν πόλιν Μίλητον. Πλεῖστοι δὲ Μιλή-
 σιοι ἐπωλήθησαν ὡς δούλοι· ὁ δὲ Ἀρισταγόρας,
 ἔφυγεν πρὸς τοὺς Θράκας, ὅπου συλληφθεὶς ἐφορεύθη, καὶ
 ὁ Ἰστιάσις αἰχμαλωτισθεὶς, ἐθανατώθη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ.
 Ἡ δὲ Ἰωνία ὑπετάγη πάλιν εἰς τὸν περσικὸν ζυγόν,
 καὶ ὁ Δαρεῖος ὥρκισθη νὰ λάβῃ σκληρὰν ἐκδίκησιν κατὰ
 τῶν Ἀθηναίων καὶ Ἐρετριέων, οἱ ὅποιοι ἐτόλμησαν νὰ
 βοηθήσασαι τοὺς ἀποστάτας Ἴωνας.

+ 300. Πρώτος ὁ Μαρδόνιος, γαμβρὸς τοῦ Δαρείου, ἐξεστράτευσε μετὰ σόλου καὶ στρατοῦ, ὁ ἑποῖος ἐπορεύετο διὰ τῶν παραλίων τῆς Θύρας κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐστάλησαν δὲ ὑπὸ τοῦ Δαρείου καὶ κήρυκες, ἀπαιτοῦντες παρ' ὅλων τῶν ἑλληνικῶν πόλεων γῆν καὶ ὕδωρ ὡς σημεῖα ὑποταγῆς. Ἀλλὰ μεγάλη τριφυμία, συμβῆσά τότε, κατεστύτριψε τὰ περσικὰ πλοῖα εἰς τὸ ἀκρωτήριο Ἄθωνα, οἱ δὲ μάχιμοι Θρακικοὶ λαοὶ κατέστρεψαν μέρος τοῦ περσικοῦ στρατοῦ· ὥστε ὁ Μαρδόνιος ἐπέστρεψεν ἄτρακτος μετὰ τῶν λειψάνων τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἀλλὰ καὶ τῶν κηρύκων ἡ ἀποστολὴ δὲν ἀπέβη εὐτυχεστέρα· διότι ἡ μὲν Αἴγινα καὶ οἱ περισσώτεροι ἐκ τῶν νήσων, ἕνεκα ἀδυναμίας, εἶδον γῆν καὶ ὕδωρ εἰς τοὺς πρῶτους τοῦ μεγάλου βυτιλῆος τῶν Περσῶν· ἀλλ' ὅτε οἱ κήρυκες ἤλθον εἰς τὴν Σπάρτην καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας, προτείνοντες τὴν αὐτὴν ἀπαίτησιν, ἐρρίφθησαν παρὰ τὸ δίκαιον τῶν ἔθνων εἰς μὲν τὴν Σπάρτην εἰς βαθὺ φρέαρ, εἰς δὲ τὰς Ἀθήνας εἰς τὸ βέραθρον, ὅπως λάθωσιν ἐκείθεν γῆν καὶ ὕδωρ. Περρωγισθεὶς δὲ διὰ τὴν ὕβριν ταύτην ὁ Δαρεῖος, ἀπέστειλε δεύτερον σόλον ὑπὸ τὸν Μηθρον Δάτιν καὶ τὸν Πέρσην Ἀρταφέρνην. Διαπλεύσαντες δὲ οὗτοι τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, ὅτου καθυπέταξαν τὰς Κυκλάδας νήσους, ἀπέβησαν εἰς τὴν Εὐβοίαν καὶ ἐπολιόρκησαν τὴν Ἐρέτριαν, ἡ ὁποία, μετὰ γενναίαν ἀντίστασιν, ἔπεσε διὰ προδοσίας εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες κατέσκαψαν μέχρι θεμελίων τὴν πόλιν καὶ ἐπεμψαν τοὺς κατοικοὺς αἰχμαλώτους εἰς τὴν Ἀσίαν.

48 + 301. Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη (490 π. Χ.). Μετὰ δὲ τὴν λεηλασίαν καὶ τὴν πυρπόλησιν τῆς Ἐρετρίας αἱ Πέρσαι, ἔχοντες ὀδηγὸν τὸν ἐξόριστον τύραννον τῶν Ἀθηνῶν Ἴππιαν, ἀπέβησαν ἐπὶ τῶν ἀττικῶν παραλίων καὶ ἐστρα-

τοπέδευσαν εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Μαραθῶνος. Τοῦτο δὲ μαθόντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπεμψαν μετὰ μεγάλης σπουδῆς πρέσβεις εἰς Σπάρτην, ζητούντες βουήθειαν· ἀλλὰ βλέποντες ταύτην βραδύνουσαν, διότι νόμος ἀρχαῖος ἀπηγόρευεν εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους νὰ ἐκστρατεύωσι πρὸ τῆς πανσελήνου, ἐξῆλθον μόνοι οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, ἀρχηγούμενοι ὑπὸ τῶν δέκα στρατηγῶν αὐτῶν, οἱ ὅποιοι ἐξελέχθησαν εἰς ἕξ ἐκάστης τῶν 10 φυλῶν. Μεταξὺ δὲ τούτων ἐπιρανέστατος ἦτο ὁ Μιλτιάδης, ὅστις, ἐπειδὴ εἶχε συνεκστρατεύσει ἄλλοτε μετὰ τῶν Περσῶν, ἐγνώριζε καλῶς τὸν περσικὸν τρόπον τοῦ πολεμεῖν. Οὗτος μετὰ 4 ἄλλων στρατηγῶν ἐκπρόχθη ἐν τῷ πολεμικῷ συμβουλίῳ ὑπὲρ τῆς ἀμέσου συγκροτικῆς τῆς μάχης, οἱ δὲ λοιποὶ 5 ὑπὲρ τῆς ἀναβολῆς αὐτῆς, διὰ νὰ ἀναμείνωσι καὶ τὴν ἐπικουρίαν τῶν Σπαρτιανῶν· ἀλλ' εὐτυχῶς ὁ προεδρεύων τότε τοῦ πολεμικοῦ συμβουλίου πολέμαρχος Καλλιμαχος ἠσπίασθη τὴν γνώμην τοῦ Μιλτιάδου, καὶ ἡ ψῆφος αὐτοῦ ἔσωσε τὴν τύχην ὅχι μόνον τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος. Ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου δὲ Μιλτιάδου στρατηγούμενοι οἱ Ἀθηναῖοι 10,000 τὸν ἀριθμὸν καὶ οἱ μετ' αὐτῶν 1000 Πλαταιεῖς, ἅμα ἀνέτειλεν ἡ 29 Σεπτεμβρίου τοῦ 490 ἔτους π. Χ, προσέβαλον τὸν δεκαπλάσιον περσικὸν στρατὸν μετὰ τοσαύτης ὀρμῆς, ὥστε οἱ βάρβαροι ἐξελαβον αὐτοὺς κατ' ἀρχὰς ὡς στρατεύμα παραφρόνων ἀνθρώπων, ὀρμώντων εἰς βεβαίαν καταστροφὴν· ἀλλὰ τάχιστα αἱ ἑλληνικαὶ πέρυγες, εἰς τὰς ὁποίας ὁ Μιλτιάδης εἶχε συγκεντρώσει τὴν κυριωτέραν αὐτοῦ δύναμιν, ἐνίκησαν τοὺς κατ' αὐτῶν παραταχθέντας Ἀσιανούς, καὶ οἱ μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἀνίκητοι δεσπότες τῆς Ἀσίας ἔστρεψαν τὰ νῶτα εἰς τοὺς ὀλιγαριθμούς Ἕλληνας καὶ ἐτρέπησαν εἰς αἰσχρὰν φυγὴν, καταδιωκόμενοι μέχρι τῆς θαλάσσης. Ἐκεῖ

οἱ Ἕλληνες ἔπαθον τὴν μεγαλειτέραν ζημίαν ἐκεῖ ἔπεσε καὶ ὁ ἀνδρείος πολέμαχος Κ α λ λ ί μ α χ ο ς καὶ ὁ διασημώτατος ὄλων Κ ο ν α κ ί γ ε ι ρ ο ς. Ἐγείναν δὲ οἱ νικηταὶ κύριοι πλουσίων λαφύρων καὶ ἐπέβαλον εἰς τοὺς αἰχμαλώτους Πέρσας τὰς εὐθείσας εἰς τὰς ἔχθρας αὐτῶν χεῖρας ἀλύσεις, διὰ τῶν ὁποίων ἐφαντάζοντο νὰ ἀλυσοδέσωσι τοὺς Ἕλληνας αἰχμαλώτους· τόσον βεβαίαν ἐπίτινον οἱ βάρβαροι τὴν νίκην. Διὰ τοῦτο μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ δόξα τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες κατὰ πρῶτον ἀπεδειξαν, ὅτι ἦσαν ἄξιοι τῆς δημοκρατικῆς αὐτῶν ἐλευθερίας, καὶ πολλοὺς αἰῶνας ἕτιτερον οἱ φιλοπάτριδες αὐτῶν ῥήτορες ἀνέφερον τὴν λαμπρὰν καὶ ἐνδοξὴν ἐν Μιχαθωνί μάχην, ὅπως ἐνθουσιάζωσι τὸν λαόν. Μεταξὺ δὲ τῶν κατὰ τὴν μάχην ταύτην πεσόντων ὑπῆρχε καὶ ὁ πρωταίτιος αὐτῆς Ἰππίας· ἐφσέυθησαν δ' ἐκ μὲν τῶν Περσῶν 6,400 ἐκ δὲ τῶν Ἑλλήνων μόνον 192 ἄνδρες, οἵτινες πρὸς μεγάλην τιμὴν ἐτάφησαν ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης· ὑψηλὸς δὲ τῆμος ἠγέρθη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὅπου κείνται οἱ Μιχαθωνομάχοι, καὶ 10 λαμπροὶ στύλοι· τῶν 10 φυλῶν ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐγράφησαν τὰ ὀνόματα τῶν ἐνδόξων πεσόντων κατὰ τὴν μάχην Μιχαθωνομάχων.

48) 302. **Ὁ Μιλτιάδης.** Ὁ σωτὴρ τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ὅλου τοῦ κόσμου δὲν ἀπῆλυσεν πολὺν χρόνον τὴν μεγάλην αὐτοῦ δόξαν. Οὗτος, προτρέψας τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐξοπλίσωσι στόλον δι' ἐπιωφελεῖ τινὰ ἐκστρατείαν, ἐξέπλευσε κατὰ τῆς νήσου Πάρου καὶ ἐπολιόρησεν αὐτήν. Ἀλλ' ἀποτυχοῦστος τῆς ἐκστρατείας ταύτης, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ μέγας στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων ἐπληρώθη καιρίως κατὰ τὸν μηρὸν, καταγορεύθη ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ λαοῦ, ὅτι ἐξηπάτησεν αὐτὸν καὶ κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον 50 ταλάντων, ἰσοδύναμον δηλαδὴ πρὸς τὰ ἐξοδα τοῦ πολέμου, καὶ μέχρι τῆς

πληρωμῆς αὐτοῦ ἐρρίφθη εἰς τὴν φυλακὴν, ὅπου καὶ ἀπέθανεν ἐκ τῆς πληγῆς. Ὁ δὲ υἱὸς αὐτοῦ Κίμων ἐπλήρωσε τὸ πρόστιμον τῶν 50 ταλάντων καὶ ἔθαψε μετὰ μεγάλων τιμῶν τὸν ἐνδοξὸν αὐτοῦ πατέρα.

303. **Ἀριστείδης καὶ Θεμιστοκλῆς.** Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μιλτιάδου ἀναβάνησαν ἐν Ἀθήναις δύο ἄνδρες ἐξῶχων προτερημάτων, ὁ Ἀριστείδης δηλαδή, ἐπονομασθεὶς δίκαιος, καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς. Νηπιονέστερος δὲ καὶ ἱκανώτερος ὢν ὁ Θεμιστοκλῆς τοῦ Ἀριστείδου, ἀπέκτησε ταχέως μεγαλειτέραν ὑπόληψιν εἰς τὸν λαόν, καὶ διὰ τὴν μὴ ἐμποδίζηται εἰς τὰ πολιτικὰ αὐτοῦ σχέδια κατώρθωσε νὰ ἐξοριθῆ διὰ τοῦ ὄστρακισμοῦ¹ ὁ χρηστός καὶ ἐνάρετος Ἀριστείδης, καὶ μείνας ὁ μόνος διευθυντὴς τῆς ἀθηναϊκῆς πολιτείας, μετεχειρίσθη ὅλην αὐτοῦ τὴν ἐπιτροπὴν πρὸς αὐξήσιν τῆς ναυτικῆς δυνάμεως τῶν Ἀθηναίων, διὰ τῆς ὁποίας μόνης ἠδύνατο νὰ ὑπερισχύσῃ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, βοηθούμενος εἰς τοῦτο καὶ ὑπὸ τοῦ εἰς τοὺς Δελφοὺς μαντείου τοῦ Ἀπόλλωνος εἰπόντος, ὅτι ἡ σωτηρία τῶν Ἀθηναίων ὑπάρχει εἰς τὰ ξύλινα τεῖχη.

304. Καταγινόμενος δὲ ὁ Δαρεῖος εἰς μεγάλας στρατιωτικὰς προετοιμασίας διὰ νέαν ἐκστρατείαν κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἀπέθανεν κατὰ τὸ ἔτος 486 π. Χ. Ὁ δὲ υἱὸς καὶ διάδοχος αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον Ξέρξης ἐκληρονόμησε τὰ ἐκδικητικὰ σχέδια τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐντὸς 4 ἐτῶν συνήθροισε πολυάριθμον στρατὸν 1,700,000 πεζῶν καὶ 80,000 ἵππέων, καὶ στόλον ἐκ 1207 με-

Σημ. 1. Ὁ ὄστρακισμὸς ἦτο νόμος, διὰ τοῦ ὁποίου πᾶς πολίτης ἐπίφοβος εἰς τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ πολιτικὴν ἐπιτροπὴν ἐξωρίζετο συνήθως 10 ἔτη μακρὰν τῶν Ἀθηναίων.

γάλων πολεμικῶν πλοίων καὶ 3,000 σκευοφόρων. Ἄλλὰ τὸ ἀμέτρητον ἐκεῖνο πλήθος τοῦ στρατοῦ, ὅστις συνεκροτεῖτο ἐκ διαφόρων ἔθνων, τὰ ὁποῖα ἔφερον ὄπλα καὶ ἐνδύματα ποικίλα, ἦτο μᾶλλον ἐμπόδιον παρὰ βοηθητικὸν εἰς τὴν ἀπερίσχεπτον ταύτην ἐκστρατείαν. Ὁ Εὐέρξης διεβίβασε τὸν στρατὸν αὐτοῦ μετ' ἀναριθμήτου πλήθους δούλων, ὑποζυγίων καὶ ἁμαξῶν ἐντός 7 ἡμερῶν καὶ ἑπτὰ νυκτῶν ἐπὶ δύο γεφυρῶν διὰ τοῦ Ἑλλησπόντου, καὶ ἐπορεύετο διὰ τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας πρὸς τὴν Θεσσαλίαν, ἐνῶ συγχρόνως ὁ στόλος αὐτοῦ ἔπλεε πλησίον τῶν παραλίων, ὅπως προμηθεύῃ εἰς τὸν στρατὸν τὰ ἀναγκαῖα τρόφιμα καὶ πολεμοφόδια. Ἄλλὰ διὰ τὴν μὴ ναυαγήσωσι πάλιν τὰ πλοῖα, ὅπως καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἐκστρατείαν τοῦ Μακεδονίου εἰς τὸ ἄκρωτήριον Ἄθωνα, ἐπρόσταξεν ὁ Εὐέρξης καὶ ἔκοψαν πρότερον τὸν στενὸν ἰσθμὸν τοῦ ἄκρωτηρίου καὶ ἐσχμάτισε διώρυγα, διὰ τῆς ὁποίας διῆλθον τὰ πολυάριθμα τῶν Περσῶν πλοῖα. Ἡ Θεσσαλία ὑπετάγη εἰς τὸν προχωροῦντα ἔχθρὸν ἄνευ ἀντιστάσεως, ἡ Βοιωτία καὶ ἄλλαι τινὲς ἑλληνικαὶ πόλεις μικροψυχῆσασαι καὶ δειλιάσασαι, ἔστειλαν εἰς τὸν μέγαν βασιλέα τῶν Περσῶν τὰ σημεῖα τῆς ὑποταγῆς γῆν καὶ ὕδωρ βαρὺ δ' ἐπροχώρει ὁ ἔχθρος, ὅπως καταπλημμυρίσῃ καὶ ὑποδουλώσῃ τὴν Ἑλλάδα. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ μεγίστῳ κινδύνῳ ἀπέδειξαν οἱ Ἕλληνες πόσον μεγάλην δύναμιν ἔχει ἡ ὁμόνοια ἠνωμένη μετὰ τῆς ἀνδρίας καὶ τῆς ἐνθουσιώδους φιλοπατρίας. Αἱ περισσότεραι πόλεις τῆς Ἑλλάδος συνέδεσαν ταχέως συμμαχίαν πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐξέλεξαν ἡγεμόνα αὐτῶν τὴν ἀγέρωχον καὶ ὑπερήφανον Σπάρτην.

49) 305. Ἡ ἐν Θερμοπύλαις μάχη. Κατὰ τὸν μῆνα Ἰούλιον τοῦ 480 ἔτους π. Χ., ἐνῶ ἐτελοῦντο εἰς Ὀ-

λυμπιακοὶ ἀγῶνες ἐφάνη ὁ Ξερξῆς πρὸ τῶν στενῶν τῶν Θερμοπυλῶν, τὰ ὅποια ἐφύλαττεν ὁ Σπαρτιάτης βασιλεὺς Λεωνίδας μετὰ 300 Σπαρτιατῶν καὶ 6,000 περίπου συμμάχων. Εἰς μάτην ὁ Πέρσης βασιλεὺς ἠγωνίσθη ἡμέρας τινὰς νὰ ἐκβιάσῃ τὴν διόδον διὰ τοῦ στενοῦ· χιλιάδες δ' ἐκ τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ εἶχον πέσει ὑπὸ τῶν ξιφῶν καὶ τῶν λογχῶν τῶν Ἑλλήνων, καὶ αὐτοὶ οἱ λεγόμενοι ἄθάνατοι μύριοι (10,000) οἱ ὅποιοι ἀπέτελουν τὸ ἐπίλεκτον σῶμα τοῦ περσικοῦ στρατοῦ, ἠναγκάσθησαν ὑπὸ τῆς ἑλληνικῆς ἀνδρείας νὰ ὑποχωρήσωσιν. Ἄλλ' ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ὁ ἐπικατάρτος προδότης Ἐφιάλης, ὅστις κατήγετο ἐκ Τραχινίας, ἔδειξεν εἰς τοὺς Πέρσας στενὴν τινα διόδον τοῦ ὄρους, διὰ τῆς ὁποίας ἀναβὰς ὁ περσικὸς στρατὸς, προσέβαλε τοὺς Ἕλληνας ἐκ τῶν ὀπισθεν. Τότε ἰδὼν ὁ Λεωνίδας ὅτι εὕρισκετο εἰς δεινὴν θέσιν, τοὺς μὲν ἄλλους συμμάχους ἀπέπεμψεν, ἵνα μὴ θυσιασθῶσιν ἀνωφελῶς, ἔμεινε δ' αὐτὸς μόνος μετὰ τῶν τριακοσίων Σπαρτιατῶν, οἵτινες προητοιμάζοντο εἰς μάχην ὡς νὰ προητοιμάζοντο δι' ἑορτὴν ἢ πανηγυρίαν, διὰ νὰ δώσῃ εἰς μὲν τοὺς Ἕλληνας μέγα παράδειγμα πρὸς μίμνησιν, εἰς δὲ τοὺς Πέρσας φοβερὸν δεῖγμα τῆς ἑλληνικῆς ἀνδρείας. Μετὰ τῶν ὀλίγων αὐτοῦ ἀνδρείων Σπαρτιατῶν καὶ τινῶν Θεσπιέων προὐχώρησεν ὁ Λεωνίδας εἰς τὰ στενά τῶν Θερμοπυλῶν, καὶ ἐκεῖ, ἀφοῦ ἀπέκρουσεν ἐπανειλημμένως τὰ πολυάριθμα στῆθη τῶν Περσῶν, ἔπεσεν ἡρωϊκῶς μαχόμενος ἐπὶ τινος λόφου μετὰ τῶν πιστῶν αὐτοῦ Σπαρτιατῶν. Ἐκεῖ δὲ, ὅπου ἔπεσεν ὁ Λεωνίδας, ἀνηγέρθη ὡς μνημεῖον τοῦ ἡρωῖσμοῦ τοῦ βασιλέως τούτου λέων λίθινος, ἀπεικονίζων τὸν ὄνοματι καὶ πράγματι λεοντόκαρδον ἦρωα. Εἰς δὲ τοὺς ἐν Θερμοπύλαις πεσόντας Σπαρτιάτας ἰδρῦθη μνημεῖον φέρον τὴν ἐξῆς διδαχτικωτάτην ἐπιγραφὴν «ὦ ξέ-

νε, εἶπε εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους, ὅτι εἴμεθα ἐδῶ ἐνταφισμένοι ὑπακούοντες εἰς τοὺς νόμους αὐτῶν.»

50) 306. Ἡ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία (23 Σεπτεμβρίου 480 π. Χ.) Οἱ Ἕλληνες, μαθόντες τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης τῶν Θερμοπυλῶν, ἀπέπλευσαν μετὰ τοῦ στόλου αὐτῶν εἰς τὴν Σαλαμίνα, ὅπου συνεχέντρωσαν 380 τριήρεις καὶ 7 πεντηκοτόρεις. Ἐκεῖ δὲ οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ἤθελον νὰ ναυμαχήσωσι πλησίον τοῦ Ἴσθμοῦ, ὅπου ἦτο παρατεταγμένος καὶ ὁ κατὰ ξηρὰν στρατός, ἄλλοι δὲ προετίμων νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος. Ἀλλ' ὁ Θεμισσοκλῆς ἐν νυκτερινῷ πολεμικῷ συμβουλίῳ τῶν ναυάρχων κατέπεισε τὸν ἀρχιναύαρχον Εὐρυσιάδην, ὅπως μείνῃ, ἀποδείξας ὅτι ὁ πορθμὸς τῆς Σαλαμῖνος ἦτο καταλλετότερος πρὸς ναυμαχίαν. Ἡ πρωία τῆς 23 Σεπτεμβρίου τοῦ 480 ἔτους π. Χ. ἀνέτειλε λαμπρά, καὶ ἡ μεγάλη ναυμαχία ἤρξατο ὑπ' αὐτὰ τὰ βλέμματα τοῦ Ξέρξου, ὁστις ἐκάθητο ἐπὶ τινος εἰς τὴν θάλασσαν λόφου, ἵνα γείνῃ μάρτυς τῆς μεγάλης ταύτης ναυμαχίας.

307. Οἱ δύο στόλοι, ὄντες ἀντιπαρατεταγμένοι, ἔμειναν ἐπὶ τινὰ χρόνον ἀκίνητοι. Ἀμα δὲ ἐφόσησεν ἄνεμος λαμπρός, τὸ σύνθημα τοῦ πολεμικοῦ σάλπισματος ἐδόθη, ἡ σάλπιγξ τοῦ ἀρχιναύαρχου Εὐρυσιάδου ἐσήμανε τὴν ἐφοδὸν, αἱ σάλπιγγες τῶν στρατηγῶν ἐπανέλαβον τὸ σύνθημα, καὶ τότε ἀντήχησεν εἰς τὴν Σαλαμίνα καὶ εἰς τὰ περίξ αὐτῆς τῶν Ἑλλήνων ὁ πολεμικὸς ὕμνος καὶ ἀναβόησαν τὰ Ἑλληνικὰ πληρώματα:

ὦ παῖδες Ἑλλήνων, προχωρεῖτε,

Ἐλευθεροῦτε τὴν πατρίδα σας, ἐλευθεροῦτε τοὺς

παῖδές σας, τὰς γυναῖκας σας, τοὺς υἱοὺς τῶν θεῶν τῶν
(πατέρων σας,

καὶ τοὺς τάφους τῶν προγόνων σας, σήμερον εἶναι ὁ ὑπὲρ
(τῶν ἑλίων ἀγίων».

† 308. Οἱ Ἕλληνες, ἔχοντες ἀρχηγὸν τὸν ἀνδρείον Εὐρυβιάδην καὶ σύμβουλον καὶ συστράτηγον αὐτοῦ τὸν ἐνδοξον Θεμιστοκλέα, κατετρόπωσαν τὸν περσικὸν στόλον, καὶ τοσοῦτον τρόμον ἐνεποίησαν εἰς τὸν μέγαν βασιλέα τῶν Περσῶν, ὥστε οὗτος φοβηθεὶς μήπως οἱ Ἕλληνες μεταβῶσιν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ κόψωσι τὴν γέφυραν, διὰ τῆς ὁποίας ἔμελλε νὰ σωθῆ, διήλθε διὰ τῆς Θεσσαλίας, τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης μετὰ τοῦ πλείστου μέρους τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, τοῦ ὁποίου χιλιάδες ἀπωλέσθησαν καθ' ὁδὸν ἐκ τῆς πείνης, τοῦ ψύχους καὶ τοῦ κόπου, καὶ διέβη ἐπὶ πλοίου κατῆχυμένος εἰς τὴν Ἀσίαν, ὅπου ἐζήτησε παρηγορίαν εἰς τὸν γυναικωνίτην αὐτοῦ· ἀφῆκε δ' ὀπίσθεν αὐτοῦ εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Μακεδονίαν 300,000 ἐκλεκτοὺς ἄνδρας ὑπὲρ τὸν στρατηγὸν Μαρδόνιον, διὰ νὰ ἐπαναλάβῃ τὸν πόλεμον κατὰ τὸ ἀκόλουθον ἔτος.

57) 309. Ἀλλὰ καὶ τὸν ἐκλεκτὸν τοῦτον στρατὸν τῶν Περσῶν ἀνέμενεν ἡ αὐτὴ δυστυχία. Κατὰ τὴν ἀνοιξίν τοῦ 479 π. Χ. ὁ Μαρδόνιος εἰσέβαλεν εἰς τὴν Ἀττικὴν, λεηλατῶν καὶ καταστρέφων τὸν τόπον. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐγκατέλιπον πάλιν τὴν πόλιν αὐτῶν καταφυγόντες εἰς τὴν Σχλαμῖνα· 100,000 δ' Ἑλλήνων ὑπὸ τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν τοῦ Πausανίου, ἐξαδέλφου καὶ ἐπιτρόπου τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης Πλειστάρχου, ἀνηλίκου υἱοῦ τοῦ Λεωνίδου, κατέστρεψαν τὸν τριπλάσιον στρατὸν τοῦ Μαρδονίου εἰς τὰς Πλαταιάς, ἐκ τοῦ ὁποίου μόνον 40,000 διεσώθησαν φεύγοντες εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, οἱ δὲ λοιποὶ, συμπεριλαμβανομένου καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν Μαρδονίου, ἀπέθανον κατὰ τὴν μάχην ἢ κατὰ τὴν συγῆν αὐτῶν· ἀπειρα δὲ ὑπῆρξαν τὰ λάφυρα, τὰ ὅποια ἔλαβον οἱ Ἕλληνες ἐκ τοῦ κυριευθέντος ὑπ' αὐτῶν περσικοῦ στρατοπέδου.

52) 310. Η ἐτ Μυκάλη ναυμαχία. (479 π. Χ.)

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμερὰν τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης ὁ ἑλλη-
νικὸς στόλος, συγκείμενος ἐξ 110 πλοίων ὑπὸ τὴν γενι-
κὴν ἀρχηγίαν τοῦ ἄλλου βασιλέως τῆς Σπάρτης Λεωτυ-
χίδου, εἰς τὸν ὁποῖον συμπεριλαμβάνετο καὶ ὁ στόλος
τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ξανθίππου, πατρὸς
τοῦ Περικλέους, ἐνίκησε τὸν στόλον τῶν Περσῶν, καὶ
μετὰ τὴν τὴν νίκην ταύτην οἱ Ἕλληνες ναῦται, ἀποβάν-
τες εἰς τὴν ξηρὰν, κατέστρεψαν καὶ κατέκαυσαν τὸ ἐχθρι-
κὸν στρατόπεδον. Διὰ τῶν δύο δὲ τούτων κατὰ τὴν αὐ-
τὴν ἡμέραν θριάμβων ἀπέδειξαν οἱ Ἕλληνες, ὅτι ἡ ἀγά-
πη τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐλευθερίας, ὑποστηριζομένη ὑπὸ
τῆς ὁμονοίας καὶ τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος, κατατροπώνει τὰς
πολυαριθμοτέρας δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ. Δι' ἐπανειλημ-
μένα δὲ τῶν προγόνων ἡμῶν νικαὶ ἠλευθέρωσαν τὴν
Ἑλλάδα ἐκ τῶν καταπλημμυρισσάντων αὐτὴν βαρβαρι-
κῶν στιφῶν καὶ ἔσωσαν τὴν Εὐρώπην, κινδυνεύουσαν νὰ
ὑποταχθῇ ὑπὸ τῆς Ἀσίας.

53) 411. Κίμων. Οἱ Ἕλληνες, ἀποκρούσαντες καὶ ἐκ-
διώξαντες ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν τοὺς Πέρσας, ἀπεφάσι-
σαν νὰ ἐλευθερώσωσι καὶ τοὺς εἰς τὴν μικρὰν Ἀσίαν
ὁμοφύλους τῶν ἀπὸ τοῦ περσικοῦ ζυγοῦ· καὶ κατ' ἀρχὰς
μὲν κατὰ τὰ ἔτη 478 καὶ 477 π. Χ. ἐξεστράτευσαν ὑπὸ
τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν τοῦ Πausανίου· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα,
ἐπειδὴ οἱ Σπαρτιᾶται δὲν εἶχον ναυτικόν, παρητήθησαν
ἀπὸ τὸν πόλεμον τοῦτον μετὰ τῶν λοιπῶν Πελοποννη-
σίων καὶ ἀφῆκαν τοὺς Ἀθηναίους νὰ ἐξακολουθήσωσιν αὐ-
τὸν μετὰ τῶν νησιωτῶν καὶ τῶν εἰς τὴν Μακεδονίαν,
τὴν Θράκην καὶ τὴν Ἀσίαν ἀποίκων. Ἀνέθεσαν δὲ οἱ
Ἀθηναῖοι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὴν ἀρχηγίαν εἰς τὸν
Ἀριστείδην, καὶ μετὰ τοῦτον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Μιλ-
τιάδου Κίμωνα, ὅστις ἀξίος ὦν υἱὸς ἐνδόξου πατρὸς,

ἐδοξάσθη καὶ αὐτὸς διὰ τῶν μεγάλων αὐτοῦ κατορθωμάτων κατὰ τῶν Περσῶν εἰς τὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐνίκησε δὲ αὐτοὺς κατὰ μὲν τὸ ἔτος 469 π. Χ. πλησίον τοῦ Εὐρυμέδοντος ποταμοῦ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν· κατὰ δὲ τὸ 449 εἰς Κύπρον, ὅτε καὶ ἀπέθανεν ἐκ πληγῆς, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν. Ἐκτοτε ἐπκυσθη οἱ πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμοι, οἱ ὅποιοι ὠνομάσθησαν Μηδικοὶ πόλεμοι καὶ περσικοὶ ἐκ τῶν δύο κυριωτέρων ἐθνῶν ἐκ τῶν πολλῶν ἐθνῶν, τὰ ὅποια ὑπήκουον εἰς τὸ σκῆπτρον τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν· οἱ δὲ Πέρσαι ὑπὸ τασούτου τρόμου ἐκυριεύθησαν, ὥστε ἀπεσύρθησαν εἰς τὰ μεσόγεια μέρη τῆς Ἀσίας, καὶ οὐδὲν πλοῖον πλέον Περσικὸν ἐτόλμα νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος.

312. **Ἀκμὴ τῆς Ἑλλάδος.** Ἡ Ἑλλὰς συναισθανομένη τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἀξίαν καὶ τὰ κατορθώματα τῶν τέκνων αὐτῆς κατὰ τοὺς περσικοὺς πολέμους, καὶ οἰστρηλατομένη ὑπὸ εὐγενοῦς φιλοτιμίας, παρήγαγε καὶ ἀνέθρεψε τότε καὶ βραδύτερον ἐπὶ τοῦ λαμπροῦ αὐτῆς ἐδάφους τοὺς ἀθανάτους ἐκείνους ἄνδρας, οἵτινες ἀνύψωσαν τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης. Ἡ Ἑλλὰς ἐγέννησε κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀκμῆς αὐτῆς τοὺς περιφήμους πολιτικοὺς καὶ πολεμικοὺς ἄνδρας, τὸν Θεμιστοκλέα, τὸν Μιλτιάδην, τὸν Λεωνίδα, τὸν Παυτανίαν, τὸν Ἀριστείδην καὶ τὸν Κίμωνα· τότε ἦνθησεν ὁ ἀστράπτων, βροντῶν καὶ συνταράττων τὴν Ἑλλάδα Περικλῆς, τοῦ ὁποίου τὴν δύναμιν τοῦ λόγου παρωμοίαζον πρὸς κεραυνὸν τοῦ Διὸς, καὶ ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ ὁποίου ἐπεκάθητο ἡ πειθὼ μεθ' ὅλων τῶν χαρίτων αὐτῆς· τότε ἤκμασαν οἱ θαυμαστοὶ αὐτῆς ῥήτορες Ἰποκράτης, Δημοσθένης καὶ Αἰσχίνης· οἱ μεγαλοφρεῖς αὐτῆς ποιηταὶ Αἰσχύλος, Σοφοκλῆς, Εὐριπίδης, Πίνδαρος

καὶ Ἀριστοφάνης καὶ οἱ μέγιστοι ἱστορικοὶ Ἡρόδοτος, Θουκυδίδης, Ξενοφῶν, Κτησίας καὶ Πολύβιος· τότε ἀνεφάνησαν οἱ ἐπισημότεροι ἰατροὶ Ἱπποκράτης καὶ Δημόκριτος· οἱ μεγάλοι φιλόσοφοι Πυθαγόρας, Σωκράτης Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης· οἱ ἄριστοι ἀγαματοποιοὶ Φειδίας καὶ Πραξιτέλης, οἱ θαυμάσιοι ἀρχιτέκτονες τοῦ Παρθενῶνος τῆς Ἀκροπόλεως Καλλικράτης καὶ Ἰκτίνος καὶ ὁ τῶν Προπυλαίων αὐτῆς Μνησικλῆς· τότε ἀνεδείχθησαν καὶ οἱ περιφημοὶ ζωγράφοι Πολύγνωστος, Ἀπελλῆς, Ζεῦξις καὶ Παρράσιος. Οἱ μεγάλοι οὗτοι ἄνδρες τῆς Ἑλλάδος λάμπουσιν ὡς λαμπροὶ ἀστέρες εἰς τὸν ὀρίζοντα τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, διαφωτίζοντες μέχρι σήμερον τὴν σοφὴν Εὐρώπην καὶ χρησιμεύοντες ὡς τελειότατα παραδείγματα τῆς ἐξευγενίσεως καὶ ἀνυψώσεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

54) + 31 ε. **Πελοποννησιακὸς πόλεμος.** (431-404 π. Χ.) Ἄλλ' ἢ λαμπρὰ τῆς Ἑλλάδος ἀκμὴ μόλις διήρκεσε 50 ἔτη· διότι οἱ Ἕλληνες, ἀπαλλαγέντες τοῦ φόβου τῶν Περσῶν, ἔπεσαν εἰς τρυφὴν καὶ ἡδυπάθειαν, αἱ ὁποῖαι φθείρουσι τὰ ἦθη καὶ καταστρέφουσι τὰ ἔθνη, καὶ ἐκίνησαν φοβερωτάτους καὶ ἀγριωτάτους πολέμους κατ' ἀλλήλων, καταστρέφοντες πόλεις ἑλληνικὰς καὶ ἐρημόνοντες τὰς χώρας τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸν δεινόν, ἀδιάλακτον καὶ ὀλέθριον **π ε λ ο π ο ν η σ ι α κ ὸ ν π ὄ λ ε μ ο ν**, ὅστις διήρκεσε δυστυχῶς 27 ὀλόκληρα ἔτη ἀπὸ τοῦ 431 μέχρι τοῦ 404 ἔτους π. Χ. Ἀφορμὴν δὲ εἰς τὸν καταστρεπτικὸν τοῦτο πόλεμον ἔδωκαν οἱ **Κ ο ρ ῖ ν θ ι ο ι** καὶ οἱ **Κ ε ρ κ υ ρ α ῖ ο ι**, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ μὲν πρῶτοι ἔλαβον βοήθειαν παρὰ τῶν Σπαρτιατῶν, οἱ δὲ δεῦτεροι παρὰ τῶν Ἀθηναίων. Καὶ οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ὑπὸ τοῦ Σπαρτιατῆος παρέταξαν 60,000 ἀνδρῶν μετὰ 500 πλοίων καὶ 80,000 ναυτῶν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι 92,000 ἀνδρῶν. Ὁ πόλεμος

κατ' ἀρχάς περιωρίθη εἰς ἀμοιβαίας καταστροφάς τῆς χώρας, διότι εἰσέβαλε μὲν εἰς τὴν Ἀττικὴν ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Ἀρχίδαμος καὶ κατέστρεψε τὴν χώραν, ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἐξήρχοντο ἐκ τῶν τειχῶν αὐτῶν εἰς μάχην, περιοριζόμενοι καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ νὰ καταστρέψωσι τὰ παράλια τῆς Λακωνίας, μέχρις οὗ κατὰ τὸ 429 ἔτος π. Χ. ἐνέπληξε φοβερὰ ἐπιδημικὴ νόσος (λοιμὸς) εἰς τὴν Ἀττικὴν, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπέθανε καὶ αὐτὸς ὁ Περικλῆς καὶ 4400 ὀπλίται καὶ 300 ἵππεις.

† 314. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Περικλέους ἀνεδείχθησαν ἐν Ἀθήναις οἱ στρατηγοὶ Νικίας, Δημοσθένης, Λάμαχος καὶ Ἀλκιβιάδης. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀντὶ νὰ ἀκούσωσι τὰς συμβουλὰς τοῦ Περικλέους καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν Νικίου τοῦ νὰ μὴ πολεμῶσι κατὰ ξηρὰν πρὸς τοὺς ἰσχυροτέρους Πελοποννησίους, κατέλαβον τὴν ἔμπροσθεν τοῦ λιμένος τῆς Πύλου νῆτον Σφρακτηρίαν, αἰχμαλωτίσαντες τοὺς ἐκεῖ 420 ἐπισήμους Σπαρτιάτας, καὶ ἠνάγκασαν αὐτοὺς νὰ συνομολογήσωσι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 421 ἔτους π. Χ., τὴν εἰρήνην τοῦ Νικίου διὰ 50 ἔτη· ἀλλὰ δὲν διήρκεσεν αὕτη, εἰμὴ δύο ἔτη· διότι κατὰ συμβουλὴν τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐξεστράτευσαν οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὸ 415 π. Χ. κατὰ τῆς Σικελίας, ὅπως καθυποτάξωσι τοὺς εἰς τὴν Σικελίαν Ἑλληνας καὶ ἰδίως τὴν ἰσχυροτάτην πόλιν τῶν Συρακοῦσων, ἧτις ὁμῶς λαβοῦσα μεγάλῃς ἐπικουρίας παρὰ τῆς Σπάρτης ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Γύλιππον, κατέστρεψεν ἢ ἠχμαλώτισεν ὅλον τὸν στόλον καὶ ὅλον τὸν στρατὸν τῶν Ἀθηναίων εἰς 4 ἀτυχεῖς μάχας κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ ἔτους 413 π. Χ., μεταξὺ δὲ τῶν αἰχμαλώτων ἦσαν καὶ οἱ δύο στρατηγοὶ Νικίας καὶ Δημοσθένης, τοὺς ὁποίους ἐθανάτωσαν οἱ Συρακοῦσαιοι.

315. Οἱ Ἀθηναῖοι καὶ μετὰ τὴν φοβερὰν αὐτῶν καταστροφὴν εἰς τὰς Συρακοῦσας ἐξηκολούθησαν τὸν πρὸς

τοῦ Πελοποννησίου πόλεμον μετὰ μεγάλης ἀνδρείας, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος 405 π. Χ. ὁλόκληρος ὁ στόλος αὐτῶν, ἐκτὸς 12 πλοίων ὑπὸ τὸν ναύαρχον Κόνωνα, κατεστράφη ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Λακεδαιμονίων Λυσάνδρου εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμοὺς πλησίον τοῦ Ἑλλησπόντου, καὶ ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν παρεδόθη εἰς αὐτόν, τὰ μακρὰ αὐτῆς τείχη κατηδαφίσθησαν, καὶ 30 τύραννοι διωρίσθησαν πρὸς διοίκησιν τῆς ἄλλοτε εὐτυχοῦς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Τοιοῦτον ὑπῆρξε τὸ ὀλέθριον διὰ τὴν Ἑλλάδα τέλος τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου.

55) 316. **Κύρου ἀνάβασις καὶ κάθοδος τῶν μυρρίων** (401 π. Χ.) Μετὰ τὴν ἐξασθένησιν τῶν Ἀθηνῶν οἱ Σπαρτιᾶται ἔγειναν ἡγεμόνες ὅλης τῆς Ἑλλάδος, καὶ κατὰ τὸ 401 π. Χ. ὁ Σπαρτιᾶτης στρατηγὸς Κλέαρχος ἐβοήθησε τὸν βασιλόπαιδα Κύρον εἰς τὴν ἐκστρατείαν, τὴν ὁποίαν ἐπεχείρησε κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀρταξέρξου, ὅπως ἐκθρονίσῃ αὐτὸν καὶ ἀναβῆ αὐτὸς εἰς τὸν θρόνον τῆς Περσίας. Ὁ Κύρος ἐνικήθη καὶ ἐφονεύθη εἰς τὴν πεδιάδα, τὴν ὀνομαζομένην Κοῦναξα, οἱ δὲ Ἕλληνες, ἀφοῦ ἐφονεύθη διὰ προδοσίας ὁ Κλέαρχος καὶ οἱ λοιποὶ αὐτῶν στρατηγοὶ, ἐκλέξαντες νέους στρατηγοὺς, ἐκ τῶν ὁποίων ἐπισημότερος ἦτο ὁ Ἀθηναῖος Ξενοφῶν, κατώρθωσαν μετὰ πορείαν διὰ μέσου βαρβάρων καὶ ἀγρίων λαῶν νὰ ἐπανέλθωσιν ἐντὸς ἐνὸς ἔτους καὶ τριῶν μηνῶν εἰς τὰ ἑλληνικὰ παράλια.

56) 317. **Ἀγησίλαος**. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κυροῦ ὁ ὑπερισχύσας βασιλεὺς τῆς Περσίας Ἀρταξέρξης ἐζήτησε νὰ τιμωρήσῃ τὰς βοηθησάσας τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωνικὰς πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας· αὗται δὲ ἐζήτησαν τὴν βοήθειαν τῶν Σπαρτιᾶτων, καὶ οὗτοι ἔπεμψαν κατὰ τῶν Περσῶν τὸν μέγαν αὐτῶν βασιλέα Ἀγησίλαον κατὰ τὸ 400 π. Χ., ὅστις κατεστενοχώρησεν αὐτοῦς· ἀλλ'

οὔτοι συνεμάχησαν μετὰ τῶν Ἀθηναίων, Θεβαίων, Κορινθίων καὶ Ἀργείων, τοὺς ὁποίους ἔπεισαν νὰ πολεμήσωσιν ἀπὸ κοινοῦ τὴν Σπάρτην, καὶ ἐκ τούτου ἐξεργάγη ὁ Βοιωτικὸς πόλεμος, κατὰ τὸν ὅποιον ἤρχισαν αἱ ἐχθροπραξίαι εἰς τὴν Βοιωτίαν, καὶ ὅστις κατόπιν ὠνομάσθη Κορινθιακός, διότι ἐξηκολούθησαν αὐταὶ εἰς τὴν Κόρινθον. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀνήγειραν πάλιν τὰ τείχη τῶν Ἀθηνῶν καὶ κύβησαν τὸν στόλον αὐτῶν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ναυάρχου Κόνωνος· οἱ δὲ Σπαρτιᾶται, μὴ δυνάμενοι νὰ ἀντιταχθῶσιν εἰς τόσον πολλοὺς ἐχθροὺς, συνωμολόγησαν κατὰ τὸ 387 ἔτος π. Χ. διὰ τοῦ Ἀνταλκίδου τὴν ἐπονείδιστον Ἀνταλκίδειον εἰρήνην, διὰ τῆς ὁποίας ὅλοι οἱ κατὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν Ἕλληνες παρεχωρήθησαν εἰς τοὺς Πέρσας· τοιαῦτα εἶναι τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῶν διχονοιῶν τῶν Ἑλλήνων!

52

318. **Ἡγεμονεῖα Θεῶν.** Οἱ Πέρσαι, οἵτινες πρότερον ἔτρεμον ἀκούοντες τὸ ὄνομα τῶν Ἑλλήνων, διὰ τῆς Ἀνταλκιδείου εἰρήνης ἐπενέβησαν εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔδιδον διαταγὰς εἰς τοὺς Ἕλληνας, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, Ἀργεῖοι, Θεβαῖοι καὶ Κορίνθιοι ἠναγκάσθησαν νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὰς διαταγὰς τῶν βαρβάρων· ἀλλ' οἱ Σπαρτιᾶται κατὰ τὸ ἔτος 382 κατέλαβον αἰφνιδίως τὴν ἀκρόπολιν τῶν Θεῶν, ἐκδιώξαντες ἐκ τῆς πόλεως ὅλους τοὺς φιλοπάτριδας πολίτας. Οἱ καταδιωθέντες, μετὰ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ Πελοπίδας, εὐρόντες ἄσυλον εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπανελθόντες εἰς τὰς Θήβας κατὰ τὸ 379 π. Χ., ἠλευθέρωσαν τὴν πόλιν ἐκδιώξαντες τὴν φρουρὰν τῶν Σπαρτιᾶτων. Οἱ Σπαρτιᾶται εἰσέβαλον μετὰ πολυαρίθμου στρατοῦ εἰς τὴν Βοιωτίαν διὰ νὰ κυριεύσωσι πάλιν τὰς Θήβας· ἀλλ' οἱ Θεβαῖοι, ἔχοντες ἀρχηγούς τοὺς μεγάλους στρατηγούς Ἐπαμεινώνδαν καὶ Πελοπίδαν, κατέτρόπωσαν τοὺς Σπαρ-

τιάτας κατά πρῶτον εἰς τὴν Τῆ γ' ὕρα ν κατά τὸ 375 ἔτος π. Χ. κατόπιν εἰς τὰ Λεῦκτρα κατά Ἰούλιον τοῦ 371 π. Χ., καὶ τελευταῖον εἰς Μαντίνειαν κατά τὸ 362 ἔτος π. Χ., ὅτε ἐφρονεῦθη ὁ Ἐπαμεινώνδας καὶ ἐξηφανίσθη καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ ἀκμὴ τῶν Θηβῶν.

584 319. **Φίλιππος.** Τοιοῦτοτρόπως ἡ Ἑλλάς ἐγίνετο βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἀδυνατωτέρη ἕνεκα τῶν ἐσωτερικῶν αὐτῆς διχονοιῶν, ἕως οὗ ἀνεφάνη ἐξωθεν ἐχθρὸς πανοῦργος, ὅστις ὀλίγας ἔχων δυνάμεις, ἀλλὰ καλῶς ἐξησκημένος, ὑπεδούλωσε τὴν Ἑλλάδα κατά τὸ ἔτος 338 π. Χ. ὁ ἐχθρὸς δὲ οὗτος ἦτο ὁ Φίλιππος, ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας καὶ πατὴρ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ὅστις ἀντραφεὶς ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἐπαμεινώνδα, καὶ λαθῶν λημπροτάτην ἀνατροφὴν, ἐβασίλευσεν εἰς τὴν Μακεδονίαν κατά τὸ 360 ἔτος π. Χ., ἐταπεινώσεν ὅλους τοὺς ἐσωτερικοὺς αὐτοῦ ἐχθροὺς, καὶ ἐξέτεινε τὰ ὄρια τοῦ μακεδονικοῦ κράτους. ¹ Ἡ Μακεδονία, κειμένη πρὸς Β. τῆς Ἑλλάδος, ἐχωρίζετο ἀπ' αὐτῆς διὰ τῶν Καμβουνίων ὄρεων, ἔχουσα πρωτεύουσαν τὴν Πέλλαν, πατρίδα τοῦ Φιλίππου καὶ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Τὸ βασίλειον δὲ τῆς Μακεδονίας ἐθεμελιώθη κατά τὸ 800 περίπου ἔτος π. Χ. ὑπὸ Ἑλληνός τινος ἐξ Ἀργεῶν, καὶ ἦτο φόρου ὑποτελεὲς εἰς τοὺς Πέρσας· ἀλλὰ μετὰ τοὺς περσικοὺς πολέμους ἠλευθερώθη, καὶ βραδύτερον ὑπέπεσεν εἰς ἐμφυλίους ταραχάς, ἐκ τῶν ὁποίων ὠρεληθέντες ἐπενέβησαν οἱ Θηβαῖοι καὶ ἔλαβον 30 ὁμήρους, ἐκ τῶν ὁποίων εἰς ἦτο καὶ ὁ ἐκ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας Φίλιπ-

Σημ. 1. Καὶ ἡ ἱστορία τῆς Μακεδονίας, καθὼς καὶ ἡ τῆς Ἑλλάδος, θέλει ἐκτεθῆ ἑκτενέστερον εἰς τοὺς δύο τόμους τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας.

πο ρ, ὅστις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ὑπεκρέυγει ἐκ τῶν Θεβῶν καὶ καταλαμβάνει τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας.

320. Ὁ Φίλιππος συστήσας τὴν μακεδονικὴν φάλαγγα, ἔλαβε τοσαύτην ὑπεροχὴν εἰς τὴν πολεμικὴν τέχνην, ὥστε συνέλαβε τὴν μεγάλην ἰδέαν τοῦ νὰ καταστῇ ἡγεμὼν τῆς Ἑλλάδος καὶ διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν ἑλληνικῶν καὶ μακεδονικῶν στρατευμάτων νὰ κατακτήσῃ τὴν Περσίαν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον κατώρθωσε δωροδοκήσας πολλοὺς Ἀθηναίους, τῶν ὁποίων ὑπερεῖχεν ὁ Αἰσχίνης καὶ νικήσας εἰς τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην κατὰ τὸ ἔτος 338 π. Χ. τοὺς Ἀθηναίους καὶ Θεβαίους· ἀλλὰ τὴν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἐκτελέσῃ, διότι ἐδόλοφονήθη ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν σωματοφυλάκων αὐτοῦ Παυσανίου κατὰ τὸ 336 π. Χ.

59) 321. **Μέγας Ἀλέξανδρος.** (336 π. Χ.) Ὁ νέος Ἀλέξανδρος, εἰκοσαετῆς ὢν τὴν ἡλικίαν, ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας, καὶ ἀνεδείχθη πολὺ ἀνώτερος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καταστὰς ἐφάμιλλος τῶν μεγίστων δορικτητῶρων τοῦ κόσμου καὶ μεγίστας προξενήσας εἰς τὸν κόσμον μεταβολάς. Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἐτιμώρησε τοὺς φονεῖς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, μετὰ δὲ ταῦτα ἀνηγορεύθη ἀρχιστράτηγος τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Περσῶν εἰς τὴν ἐν Κορίνθῳ συγκροτηθεῖσαν ἐθνικὴν συνέλευσιν τῶν Ἑλλήνων, ἀφοῦ κατεπολέμησεν ὅλους τοὺς ἔχθρους αὐτοῦ καὶ ἐξαίρετως τοὺς Θεβαίους, κατεδαφίσας τὴν πόλιν ὄλην, ἐκτὸς τῆς οἰκίας τοῦ Πινδάρου. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπεχείρησε τὴν τολμηρὰν κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατείαν, ἀφήσας ἐπίτροπον αὐτοῦ εἰς τὴν Μακεδονίαν τὸν Ἀντίπατρον καὶ διαβάς μετὰ 35000 ἀνδρῶν τὸν Ἑλλήσποντον εἰς τὴν Σηστόν κατὰ τὸ 334 ἔτος π. Χ. εἶχε δὲ μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς ἀρίστους στρατη-

γούς Κλειτόν, Παρμενίωνα καὶ τὸν ἐπιστήθιον αὐτοῦ φίλον Ἡφαιστίωνα.

60) 322. **•Η** ἐν Γρανικῷ μάχῃ (334 π. Χ.). Οἱ Πέρσαι προετάχθησαν πλησίον τοῦ ποταμοῦ Γρανικοῦ. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, διαβάς τὸν βαθὺν τοῦτον καὶ δυσδιάβατον ποταμὸν ἔτρεψεν εἰς φυγὴν τοὺς Πέρσας, ἀριθμουμένους εἰς 100,000, ἀπολέτας αὐτὸς 25 μόνον ἄνδρας.

323. Μετὰ τὴν μάχην ταύτην ὑπετάγησαν ὅλαι αἱ χῶραι καὶ αἱ πόλεις μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἄ λ υ ο ς. Διαβαίνων δὲ ὁ Ἀλέξανδρος διὰ τῆς Φρυγίας, ἐκυρίευσεν καὶ τὴν πόλιν Γόρδιον, ἧπου ἔκοψε διὰ τοῦ ξίφους τὸν Γόρδιον λεγόμενον δεσμὸν διὰ τὴν γαίην βασιλεῦς τῆς οἰκουμένης, καὶ προχωρήσας εἰς τὴν Κιλικίαν, ἠσθένησεν ἐπικινδύνως λουσθεὶς εἰς τὰ ψυχρὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ Κύνου, καὶ ἐθεραπεύθη ὑπὸ τοῦ πιστοῦ αὐτοῦ Φιλίππου, ὅστις ἀδίκως εἶχε συκοφαντηθῆ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Παρμενίωνος, ὅτι ἐμελέτα τὴν ἀδελφικότητα τὸν μέγαν δοκιμώτατον.

60) 324. **•Η** ἐν Ἰσσοῦ μάχῃ (333 π. Χ.) Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν εἰς τὰς στενοτοπίαις τῆς Κιλικίας ἐν Ἰ σ σ ῶ μάχῃ, κατὰ τὴν ὁποίαν ἦτο παρὼν καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Δαρείος μετὰ τῶν πολυχρίθμων αὐτοῦ γυναικῶν καὶ παίδων καὶ τῶν εὐνούχων καὶ ὑπηρετῶν τῆς Αὐλῆς, ἐνίκηθη οὗτος κατὰ κράτος, καὶ ἐκ τῶν 600,000 στρατιωτῶν κατεστράφησαν, ὡς λέγουσιν, 100,000 ἄνδρων, καὶ αὐτὴ ἡ ἄμαξ, ἡ ἡμιπορφύρα, ἡ ἄσπις τὸ τόξον καὶ ἡ σκηνὴ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν ἔπεσαν εἰς χεῖρας τῶν Μακεδόνων καὶ ἡ μήτηρ δὲ, καὶ ἡ γυνὴ, καὶ αἱ δύο θυγατέρες καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἠχμαλωτίσθησαν.

325. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος προὐχώρησεν πρὸς μεσημβριαν εἰς τὴν Φοινικίαν, διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἐκ τοῦ μέρους τῆς θαλάσσης, καὶ μετὰ ἐπτάμηνον πολιορκίαν ἐκυρίευσεν τὴν Τύρον κατὰ τὸ ἔτος

332 π. Χ. καὶ ὑπετάγησαν εἰς αὐτὸν ἀθρομητῶς καὶ οἱ Ἑβραῖοι.

326. Προχωρήσας δὲ ὁ Ἀλέξανδρος εἰς τὰ ἔμπροσ
καὶ κυριεύσας τὴν πόλιν Γάζην, ἔφθασε μετὰ ἑπτὰ
ἡμερῶν ὁδοιπορίαν εἰς τὸ Πηλοῦσιον καὶ εἰσῆλθεν
εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἧτις ὑπετάγη προθύμως, καὶ ἐκεῖ εἰς
τινα κλάδον τοῦ ποταμοῦ Νείλου, εἰς τόπον καταλληλό-
τατον, ἔκτισε νέαν πόλιν, ἧτις ὠνομάσθη ἐκ τοῦ ὀνόμα-
τος αὐτοῦ Ἀλεξάνδρεια, καὶ ἡ ὁποία ἔμελλε νὰ
γείνη τὸ κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς
Δύσεως. Ἐξ ἐκείνου δὲ τοῦ μέρους μετέβη διὰ μέτου τῆς
καυστικῆς Λιθυκῆς ἐρήμου εἰς τὴν ὄασινοῦ Ἀμ-
μωνοσ, ὅπου ὠνομάσθη ὑπὸ τῶν ἱερέων υἱὸς τοῦ
Διός.

60) 327. Ἡ ἐν Ἀρβήλοις μάχη (331 π. Χ.) Κατὰ
τὴν ἀνοιξιν τοῦ 331 π. Χ. ὁ Ἀλέξανδρος ἐκ τῆς πόλεως
τῆς Αἰγύπτου Μέμφιδος προῦχώρησε διὰ τῆς Φοινί-
κης καὶ τῆς Συρίας πρὸς τὸν ποταμὸν Εὐφράτην,
καὶ εἰς τὰ ἀσυριακὰ χωρία Ἀρβηλα καὶ Γαυγά-
μηλα συνεχρότησε τὴν τρίτην μάχην κατὰ τὴν ὁποίαν
μετὰ 47,000 ἀνδρῶν κατετρόπωσε τὸν Ὀκτώβριον τοῦ
ἔτους 331 π. Χ. 1,000,000 Πέρσας.

328. Μετὰ δὲ τὴν κρίσιμον ταύτην μάχην, κατὰ τὴν
ὁποίαν ἄπειρα λάφυρα ἔπεσαν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ μεγά-
λου Ἀλεξάνδρου, καὶ ἡ Βαβυλωνία, καὶ ἡ Σουσι-
ανῆ καὶ ἡ Περσίς μετὰ τῶν πολυχνθρώπων αὐτῶν
μητροπόλεων ὑπέκυψαν εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ καὶ ὁ
θρόνος τῶν βασιλέων τῶν Περσῶν ἐντελῶς κατεστράφη.

329. Ἀφοῦ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἀνεκνήχθη βασιλεὺς
τῆς Ἀσίας, συνέλαβε τὴν μεγάλην ἰδέαν νὰ κυριεύσῃ
καὶ τὴν Ἰνδίαν, ἧτις ἔθεωρεῖτο ἡ πηγὴ τῶν θησαυρῶν,
καὶ ὑπερβὰς τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν, ἐπροχώρησεν εἰς τὸν

Ἔφασιν ἄλλ' ἐκεῖ ἠναγκάσθη ἕνεκα στήσεως τοῦ στρατοῦ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Βαβυλῶνα κατὰ τὸ 331 ἔτος π. Χ., ἀφοῦ προηγουμένως διέτρεξε νὰ ἀνεγείρωσι 12 παρμεγίστους λιθίνους βωμοὺς, ὅπως δι' αὐτῶν διεκνήψαι τὸ ὄριον τῶν κατακτήσεων αὐτοῦ.

330. Μετὰ τὰς μεγάλας ταύτας πολεμικὰς πράξεις ἐτελέσθησαν μεγάλαι πανηγύρεις καὶ μεγαλοπρεπεῖς ἐορταὶ πρὸς τιμὴν τῶν θριάμβων τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ῥήτορες, δραματικοὶ, ποιηταί, ὑποκριταί, ἔξοχοι τεχνῖται καὶ παντὸς εἴδους πεπαιδευμένοι ἄνδρες παρηκολούθουν τὸν μέγαν δομικτῆτορα εἰς τὰς ἐνδόξους αὐτοῦ ἐκστρατείας, ἀνταμειβόμενοι ὑπὸ τοῦ μεγάλου τούτου μαθητοῦ τοῦ Ἀριστοτέλους πλουσιοπαρόχως, καὶ χρησιμεύοντες εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἀσιατικῶν ἔθνων.

331. Ὅλοι οἱ στρατηγοὶ αὐτοῦ ἔγειναν ἡγεμόνες, ὅλοι οἱ παλαιοὶ στρατιῶται πλούσιοι· 10,000 ἀπομάχους ὠδήγησεν ὁ στρατηγὸς Κ ρ α τ ε ρ ὸς εἰς τὴν Μακεδονίαν, τῶν ὁποίων ἕκαστος ἔφερεν ὡς δῶρον, ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ, καὶ 6,000 δραχμὰς ἀργυρᾶς. Ἄλλ' ἡ δυσάρεσκεια τῶν Μακεδόνων, διότι ὁ μέγας αὐτῶν βασιλεὺς ἔδιδεν ἴσας τιμὰς πρὸς τοὺς Πέρσας, αἱ συχναὶ ἀποστασίαι καὶ αὐτῶν τῶν προσφιλεστάτων αὐτοῦ πολεμιστῶν, ὁ θάνατος ἀγαπητῶν εἰς αὐτὸν ἀνθρώπων καὶ μάλιστα τοῦ ἐπιστηθίου αὐτοῦ φίλου Ἡφαιστίωνος· ταῦτα πάντα ἔρριψαν αὐτὸν εἰς μελαγχολίαν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν προσεπάθει νὰ ἀπαλλαγθῆ παραδιδόμενος εἰς συχνὴν οἴνοποιάν. Εἰς μίαν δ' ἐκ τῶν οἴνοποιῶν τούτων ἀπέθανον ὑπὸ τῆς μέθης 50 σχεδὸν συμπόται, καὶ αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος ἀπέθανεν, ὡς λέγουσιν, ἐκ τῶν καταστροφικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς μεγάλης αὐτοῦ οἴνοποιᾶς· κατὰ τὸ 323 π. Χ. καὶ 38 ἔτος· τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, κατ' ἄλ-

λους δὲ συγγραφεῖς ἀπέθανε δηλητηριασθεὶς, ἀφοῦ ἐβασίλευσε 12 ἔτη καὶ 8 μῆνας· ἐξέπνευσε δὲ ἐν τῷ μέσῳ τῶν στρατηγῶν αὐτοῦ εἰπὼν, ὅτι ἀφίνει τὴν βασιλείαν εἰς τὸν ἀριστὸν ἐξ αὐτῶν.

332. Τοιοῦταιτρόπως ἔσθυσεν εἰς τὸ ἄνθος αὐτῆς ἡ πλουσιωτάτη αὕτη ζωὴ, καὶ ἡ μεγάλη ἰδέα, τὴν ὁποίαν συνέλαβεν ἡ μεγαλοφυΐα αὐτοῦ κεφαλὴ τοῦ νὰ καταστήσῃ τὴν Βαβυλωνία μητρόπολιν ὀλοκλήρου τῆς οἰκουμένης, συνετάφη μετ' αὐτοῦ.

333. Ὁ ἔνδοξος τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου νεκρὸς ἐτέθη ἐντὸς χρυσοῦς λάρνακος καὶ μεγαλοπρεπῆς ἄμαξα κατασκευάσθη πρὸς μεταφορὰν καὶ ἐνταφιασμὸν αὐτοῦ εἰς τὴν ὄασιν τοῦ Ἀμμωνος· μετὰ λαμπροτάτης δὲ πομπῆς ἔγεινεν ἡ μετακομιδὴ αὕτη ἐκ τῆς Βαβυλωνος εἰς τὴν Ἀίγυπτον, ὅπου ὁ τότε ἡγεμὼν αὐτῆς Πτολεμαῖος, ὑποδεχθεὶς τὸ ἐπίσημον λείψανον μετὰ μεγάλων τιμῶν, ἀντὶ νὰ ἐνταφιάσῃ αὐτὸ εἰς τὸ Ἀμμώνιον, ὠκοδόμησεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἱερόν, τὸ ὀποῖον ὠνόμασε Σῆμα, καὶ ἔθεσεν ἐντὸς αὐτοῦ τὸν ἔνδοξον νεκρὸν τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

ΚΑΤΑΚΕΡΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Διάδοχοι Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.

334. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἀποθνήσκων, οὐδένα διώρισε διάδοχον ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς ἀχαίου· οὐτοῦ ἐπικρατείας· ἀλλ' ἀπλῶς μόνον ἔδωκε τὸν χρυσὸν αὐτοῦ δακτύλιον πρὸς τὸν εὐνοούμενον αὐτοῦ στρατηγὸν Περδίκκην, τὸν ὁποῖον μετὰ τὴν θάνατον τοῦ ἐπιστηθίου αὐτοῦ φίλου Ἡφαιστίωνος ἠγάπα πλείοτερον τῶν ἄλλων στρατηγῶν. Ἐωπιθεὶς δ' εἰς τίνκα ὀφίνει τὴν βασιλείαν, «εἰς τὸν ἄριστον», ἀπεκριθὴ ἀποθνήσκων ὁ μέγας κοσμοκράτωρ βασιλεύς. Εἶχε δὲ οὗτος ἀποκτήσει ἐκ τῆς Βαρσίνης, χήρας τοῦ μέμνονος τοῦ Ῥοδίου, νόθον υἱὸν, ὅστις ὠνομαζέτο Ἡρακλῆς· εἶχε δὲ καὶ ἐξ ἐστέρας μητρὸς ἀδελφόν, ὠνομαζόμενον Ἀρριδαῖον, ὅστις ἦτο βλάξ καὶ πικρηκολούθει τὸν Ἀλέξανδρον εἰς ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐκστρατείας, καὶ ἡ νόμιμος αὐτοῦ σύζυγος ἡ βασίλισσα Ῥωξάνη, θυγάτηρ τοῦ Βακτριανοῦ Ὀξυάρτου, μείνασα ἔγκυος, ἐγέννησε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου υἱὸν, ὅστις ὠνομάσθη Ἀλέξανδρος. Ἐκ δὲ τῆς Στατεΐρας, θυγατρὸς τοῦ Δαρείου τοῦ Κοδομανοῦ, οὐδὲν ἐγέννησε τέκνον, οὐδ' ἐκ τῆς Παρυσάτιδος τῆς θυγατρὸς τοῦ Ὠχου.

335. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου συνελθόντες οἱ πρῶτοι τῶν στρατηγῶν, μετὰ πολλῶν ἡ-

μερῶν λογομαχίας, καθ' ἃς ἔμενον ἄταφος ὁ νεκρὸς τοῦ ἐνδόξου αὐτῶν ἀρχηγοῦ καὶ βασιλέως, ἀπεράσισαν τελευταῖον νὰ δώσωσι τὸ βασιλικὸν στέμμα εἰς τὸν ἀδελφόν τοῦ Ἀλεξάνδρου Ἀρριδαῖον, ὅστις μετωνομάσθη Φίλιππος, καὶ νὰ διορίσωσι κατ' ὄνομα συμμετοχὸν τῆς βασιλείας τὸ νήπιον τέκνον τῆς Ῥωξάνης, ἐὰν ἐγενναῖτο ἄρρεν.

336. Οἱ στρατηγοὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἠναγκάσθησαν νὰ ἀναθέσωσι τὴν βασιλείαν εἰς τὸν βλαῦκα ἀδελφόν του καὶ εἰς τὸ νήπιον αὐτοῦ τέκνον ἕνεκα ἀμοιβαίας ἀντιζηλίας. Τούτων τινὲς μὲν ἤρκοῦντο νὰ λάβωσι τὴν διοίκησιν ἐπαρχιῶν τινῶν τῆς ἄχαουδς ἐπικρατείας τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου· ἄλλοι δὲ ἐπεδίωκον τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀδαιρέτου αὐτοῦ κράτους. Εἰς τούτων ἦτο καὶ ὁ Περδίκκας, ὅστις, ἐπειδὴ ἔλαβε τὸν δακτύλιον τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἐθεωρεῖτο ὡς ἐπίτροπος τῶν δύο ἀνικάνων διαδόχων αὐτοῦ, καὶ ὡς τοιοῦτος ἐλάμβανε μέρος εἰς τὴν κυβερνήσιν τοῦ κράτους. Ὁ φιλόδοξος δ' οὗτος ἀνὴρ ἤρμήνευσε τὴν πρὸς αὐτὸν γενομένην ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου δωρεάν τοῦ δακτυλίου ὡς σημεῖον, ὅτι αὐτὸν ἐπεθύμει διάδογον τοῦ θρόνου.

337. **Ἡ ὥτῃ διαίρεσις τοῦ κράτους τοῦ Ἀλεξάνδρου.** Ἡ πολιτικὴ τοῦ Περδίκκα ὑπῆρξε τῶ ὄντι περὰδοξος. Διήρесе τὴν ὅλην ἐπικράτειαν τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου εἰς 33 διοικήσεις, καὶ διώρισεν εἰς αὐτάς τοὺς πρωτεύοντας ἐκ τῶν στρατηγῶν καὶ ἀξιωματικῶν τούτου, ἐπιδιώκων τοιοιτοτρόπως τὴν δι' ἐμφυλίων πολέμων ἐξασθένεισιν ὅλων καὶ τὴν βαθμιαίαν καθυπόταξιν αὐτῶν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ. Κατὰ τὴν διαίρεσιν ταύτην τοῦ κράτους 1) ἡ διοίκησις τῆς ἀρχαίας μοναρχίας τῆς Μικροῦνίας μετ' ὅλων τῶν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου κατακτηθεισῶν χωρῶν καὶ τῆς κυρίως Ἑλλά-

Filippa le dix-huit Mars Constantin Georgopoulos

δος ἀνετέθη εἰς τὸν Ἀντίπατρον καὶ τὸν Κρατερόν· 2) ἡ Παφλαγονία καὶ ἡ Καππαδοκία εἰς τὸν Εὐμένην· 3) ἡ Αἴγυπτος εἰς τὸν Πτολεμαῖον· 4) ἡ Φρυγία, Λυκία καὶ Παμφυλία εἰς τὸν Ἀντίγονον καὶ 5) ἡ Θράκη μετὰ τῶν παρακειμένων εἰς τὸν Εὐξείνου Πόντον χωρῶν εἰς τὸν Λυσίμαχον. Αὐτὸς δὲ ὁ Περδίκκας οὐδεμίαν ἔλαβε χωριστὴν διοίκησιν· ἀλλ' ἠρέσθη εἰς τὴν ἐπιτροπὴν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὡς ἐπίτροπος καὶ ἀντιβασιλεὺς, καὶ εἰς τὴν ἀρχηγίαν τῶν βασιλικῶν στρατευμάτων.

338. Τοιοῦτοτρόπως εἰς τὸν ἐνδοξον θρόνον, τὸν ὅποιον ἐδημιούργησεν ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, βλέπομεν ἤδη καθήμενους δύο βασιλεῖς, τὸν ἕνα βλάκα καὶ τὸν ἕτερον νήπιον, καὶ ἕνα φιλόδοξον καὶ ἐξηχρησιωμένον ἀντιβασιλέα μετ' ἀπεριορίστου ἐξουσίας· μέγα δὲ πλῆθος κατωτέρων διοικητῶν ἐρίζουσι καὶ ἀγωνίζονται νὰ ἐπεκτείνωσι τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν διὰ τῆς ἀνατροπῆς τῶν ἀντιπάλων τῶν, καὶ εἰς τὴν ἐξαψίν τῶν ραδιοουργιῶν καὶ ἐμφυλίων αὐτῶν σπαραγμῶν ἐξαφανίζουσιν ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειαν καὶ ἅπαντας τοὺς συγγενεῖς τοῦ Ἀλεξάνδρου.

339. Πτολεμαῖος ὁ Σωτήρ. Ἀλλὰ τῶν βαρβάρων καὶ ἀηδῶν τούτων σκηνῶν τῶν διαδόχων τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐντιμὸν ἐξαίρεσιν ἀποτελεῖ ὁ Πτολεμαῖος, ὁ ἐπονομαζόμενος Σωτήρ, ὅστις εὐτελοῦς ὢν μακεδονικῆς καταγωγῆς, ἔλαβεν, ὡς προσέπομεν, τὴν διοίκησιν τῆς Αἰγύπτου. Οὗτος ὤρειλε τὴν ἀνύψωσιν τοῦ εἰς τὰ προσωπικά αὐτοῦ προτερήματα, ὑπηρετήσας ὡς στρατηγὸς ὑπὸ τὸν Ἀλέξανδρον ἅφ' ὅτου ἤρχισεν ἡ κατὰ τῶν Περσῶν ἐκστρατεία. Ἐπιδιώκων δ' ὁ Πτολεμαῖος τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ ὡς ἡγεμῶν, εἶχεν ἀρκούσαν φρόνησιν νὰ μὴ ἀναμιχθῆ ποσῶς εἰς τὰς ἐριδας τῶν ἄλλων

διοικητῶν, ἀλλ' ἀφωσιώθη εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐξουσίας του καὶ εἰς τὴν πρόοδον καὶ εὐτυχίαν τοῦ λαοῦ του. Ὁ Περδίκκας θεωρῶν τὸν Πτολεμαῖον ὡς τὸ κυριώτερον ἐμπόδιον εἰς τοὺς φιλοδοξοῦς αὐτοῦ σκοποὺς, ἔστρεψε κατὰ πρῶτον τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς τὴν καθυπόταξιν τῆς Αἰγύπτου, καὶ κατέπεισε τοὺς δύο αὐτοῦ βασιλεῖς νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ Πτολεμαίου, προβαλὼν ὡς πρόσφασιν, ὅτι οὗτος ἀπεκέρυξε τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν καὶ ἐκήρυξεν ἑαυτὸν ἀνεξάρτητον μονάρχην. Ἄλλ' ἡ ἀπόπειρα τοῦ Περδίκκα, ὅπως καθυποτάξῃ τὴν Αἴγυπτον ἀπέτυχεν οἰκτρῶς· ὁ Πτολεμαῖος ἀπέκρουσεν αὐτὸν διὰ τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ στρατοῦ ἐπὶ τῶν αἰγυπτιακῶν συνόρων, καὶ οἱ βασιλικοὶ στρατιῶται, ὄντες δυσχερестаχμένοι ἐκ τοῦ αὐστηροῦ καὶ ὑπεροπτικοῦ ὕψους τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν Περδίκκα, ἔστασίασαν καὶ δολοφονήσαντες αὐτὸν, κῦτομόλησαν πρὸς τὸν Πτολεμαῖον.

340. Δευτέρα διαίρεσις τοῦ κράτους τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ὁ Πτολεμαῖος ἠδύνατο μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Περδίκκα νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀντιβασιλείαν καὶ νὰ κυβερνᾷ τὸ κράτος ἐν ὀνόματι τοῦ Ἀρριδαίου καὶ τοῦ νηπίου τέκνου τοῦ Ἀλεξάνδρου· ἀλλ' ἀπεποιήθη τὸ ἐπικίνδυνον τοῦτο ἀξίωμα, τὸ ὁποῖον μετὰ τὴν ἄρνησιν αὐτοῦ περιῆλθεν εἰς τὸν διοικητὴν τῆς Μακεδονίας Ἀντίπατρον. Νεῖα δὲ διαίρεσις ἐγένεεν ἤδη τοῦ κράτους καὶ ἡ Βαβυλωνίαν καὶ ἡ Ἀσσυρίαν ἀνετέθησαν εἰς τὸν Σέλευκον· ἀλλ' ἡ Αἴγυπτος ἔμεινε πάλιν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Πτολεμαίου, ὅστις ἔστερέωσε τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ἐπ' αὐτῆς.

341. Ὁ διοικητὴς τῆς Καππαδοκίας Εὐμένης, ἀνὴρ μεγάλης ἀξίας καὶ ἀφωσιωμένος εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὑπεβλέπετο ἕνεκα τούτου ὑπὸ τῶν λοιπῶν διοικητῶν, καὶ ὁ Ἀντίπατρος, ὡς ἀντι-

βασιλεὺς, ἐκήρυξε κατ' αὐτοῦ πόλεμον, κατὰ τὸν ὅποιον ὁ Εὐμένης προδοθεὶς, παρεδόθη εἰς τὸν διοικητὴν τῆς Φρυγίας καὶ τῆς Λυδίας Ἀντίγονον, ὅστις ἐθανάτωσεν αὐτὸν καὶ κατέλαβε τὰς χώρας αὐτοῦ. Ὁ Ἀντίγονος, ἀναλαβὼν τοιαυτοτρόπως τὴν κυβέρνησιν μεγάλου μέρους τῶν ἀσιατικῶν ἐπαρχιῶν, ἤρχισε νὰ ἐπιδιώκῃ τὴν μοναρχίαν ὀλοκλήρου τῆς Ἀσίας, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον προσέβαλε καὶ ἐλεηλάτησε τὰς χώρας τῶν γειτόνων αὐτοῦ διοικητῶν. Ὁ διοικητὴς τῆς Βαβυλωνίας Σέλευκος, μὴ δυνάμενος νὰ ἀντιπαραταχθῆ κατ' αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἔφυγεν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐζήτησε ταπεινῶς τὴν βοήθειαν καὶ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ Πτολεμαίου. Οὗτος δὲ φοβηθεὶς ἐκ τῶν φιλοδοξῶν σχεδίων τοῦ Ἀντιγόνου, ὑπεστήριξε μετὰ φοβεροῦ στρατοῦ τὸν φυγάδα καὶ ἀποκατέστησεν αὐτὸν πάλιν εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Βαβυλωνίας.

342. Ὁ Σέλευκος ἠγαπάτο ὑπὸ τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ διὰ τοῦτο ἢ ἐπάνοδος αὐτοῦ εἰς τὴν Βαβυλῶνα ἔγεινε κοινὴ ἐποχὴ ὅλων τῶν ἀσιατικῶν ἔθνων. Ὀνομάζεται δὲ αὕτη ἐποχὴ τῶν Σελευκιδῶν καὶ συμπέπτει κατὰ τὸ 312 ἔτος π. Χ. Μετεχειρίζοντο δ' αὐτὴν καθ' ὅλην τὴν Ἀνατολὴν ὄχι μόνον οἱ χριστιανοὶ, ἀλλὰ καὶ οἱ Μωαμεθανοί. Καὶ οἱ μὲν Ἑβραῖοι ὠνόμαζον αὐτὴν ἐποχὴν τῶν συμβολαίων· διότι ὅτε ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Συρο-μακεδόνας ἡγεμόνας, μετεχειρίζοντο αὐτὴν ἐν τοῖς συμβολαίοις αὐτῶν· οἱ δὲ Ἄραβες ἐποχὴν τῶν δύο κεράτων ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν νομισμάτων τοῦ Σελεύκου ἀπεικονιζομένων κεράτων κριοῦ· ἐν δὲ τῷ βιβλίῳ τῶν Μακαβαίων καλεῖται ἐποχὴ τοῦ βασιλείου τῶν Ἑλλήνων.

343. Ἡ ἐν Ἠψῷ μάχη. Τρίτη διανομὴ τοῦ κράτους τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Ὁ Ἄν-

τί γονος ἐν τούτοις ἐπέμενεν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν φιλοδοξῶν αὐτοῦ σχεδίων. Ἐπεμψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ Δημήτριον μετὰ στόλου κατὰ τοῦ Πτολεμαίου, ὅστις ἐνίκησε τοὺς Αἴγυπτιοὺς, καὶ μετὰ τὴν νίκην ταύτην ὁ Ἀτίγονος καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Δημήτριος ἔλαβον τὸν τίτλον τοῦ βασιλέως, καὶ τούτους ἐμιμήθησαν κατόπιν ἅπαντες οἱ λοιποὶ διοικηταί. Μετὰ δὲ ταῦτα ἠνώθησαν κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου καὶ Δημήτριου καὶ συνέδισαν συμμαχίαν κατ' αὐτῶν ὁ Πτολεμαῖος καὶ ὁ Σέλευκος, εἰς τὴν ὁποίαν προσετέθησαν καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Ἀντιπάλου Κάσσανδρος, διοικητὴς τῆς Μικεδονίας καὶ ὁ τῆς Θράκης Λυσίμαχος. Ἡ ἐν Ἰψῷ τῆς Φρυγίας μάχη ὑπῆρξε κρίσιμος καὶ ἀποφασιστική. Ὁ Ἀντίγονος ἐφρονέυθη, ὁ Δημήτριος ἐτράπη εἰς φυγὴν μετὰ πᾶν λειψάνων τοῦ καταδιωκομένου αὐτοῦ στρατοῦ, καὶ οἱ κατακτηταὶ διενεμήθησαν τὰς κατακτηθείσας ὑπ' αὐτῶν χώρας. Ὁ μὲν Πτολεμαῖος προσήρτησεν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Λιβύην, τὴν Ἀραβίαν, τὴν Κοιλοσυρίαν καὶ τὴν Παλαιστίνην, ὁ δὲ Κάσσανδρος ἔλαβε τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα· ὁ Λυσίμαχος ἐκράτησε τὴν Θράκην, τὴν Βιθυνίαν καὶ ἄλλας τινὰς ἐπαρχίας πέραν τοῦ Ἑλλησπόντου, καὶ ὁ Σέλευκος ἔλαβεν ὅλα τὰ λοιπὰ μέρη τῆς Ἀσίας μέχρι τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ. Τὸ τελευταῖον τοῦτο βασίλειον, τὸ ὁποῖον κατέστη τὸ ἰσχυρότερον καὶ λαμπρότερον ὄλων τῶν ἄλλων, ὠνομάζετο βασιλείον τῆς Συρίας, τοῦ ὁποῖου πρωτεύουσα ἦτο ἡ Ἀντιόχεια, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σελεύκου, καὶ χρησιμεύσασα ἕκτοτε ὡς ἕδρα τῶν ὑπ' αὐτοῦ καταγομένων βασιλέων.

344. **Ἀκμὴ τῆς Αἰγύπτου.** Εἶδομεν ἄνωτέρω, ὅτι ὑπὸ τὸν πρῶτον Πτολεμαῖον, τὸν ἐπονομασθέντα Σωτήρα, τὸ βασίλειον τῆς Αἰγύπτου ἤμικε μεγάλως. Ὁ

Βασιλεὺς οὗτος, φιλόπατρις ὢν καὶ σοφὸς πολιτικὸς ἀνὴρ, ἐθεώρει τὴν εὐτυχίαν τοῦ λαοῦ του ὡς τὸν πρῶτιστον σκοπὸν τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ. Ἐνθερμος δ' ὢν θιασώτης τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν, τοσοῦτον ὑπέθαλψε καὶ ὑπεστήριξεν αὐτάς, ὥστε διακρούσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀνυψώθησαν αὐταὶ εἰς τοσαύτην λαμπρότητα, ὥστε ἡμιλλῶντο πρὸς τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς τέχνας τῶν ἐνδόξων ἡμερῶν τῆς Ἑλλάδος. Εἶναι δ' ἐνταῦθα ἀξιοσημείωτον, ὅτι ἡ Ἑλλάς, ἣτις ὄφειλε τὰς πρῶτας ἀκτῖνας τῆς φιλολογίας καὶ τῶν τεχνῶν εἰς τοὺς τότε σοφοὺς Αἰγυπτίους, εἰργάσθη ἐπὶ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Σωτήρος, ὅπως ἐκπολιτίσῃ καὶ διδάξῃ τοὺς ἀρχαίους αὐτῆς διδασκάλους. Ὁ Πτολεμαῖος ὁ Σωτήρ, ὢν κάτοχος μεγάλης παιδείας, συνέγραψεν ἱστορίαν τῶν πολέμων τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, μεγάλως τιμωμένην ἀλλ' ἥτις δυστυχῶς δὲν διεσώθη. Οὗτος ἱδρυσεν τὴν περίφημον βιβλιοθήκην τῆς Ἀλεξανδρείας, τὸν μέγαν ἐκεῖνον θησαυρὸν τῆς φιλολογίας, ὅστις ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Πτολεμαίου τοῦ Φιλάδέλφου¹ περιεῖχεν ἄνω τῶν ἑκατὸν χιλιάδων βιβλίων. Ἡ μεγάλη αὕτη βιβλιοθήκη ἐπληξήθη ὑπὸ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, καὶ τελευταῖον, ὡς λέγει ὁ Στράβων, περιεῖχεν 700,000 τόμων, δηλαδὴ τεραστίαν συλλογὴν κατὰ τοὺς τότε χρόνους, ὅτε πολλοὶ κόποι καὶ ἀπειροὶ δαπάναι ἀπητούντο πρὸς συλλογὴν βιβλίων ἕνεκα τῆς ἀγνοίας τῆς τυπογραφικῆς τέχνης, τῆς πολλαπλασιαζούσης τὰ προϊόντα τῆς διανοίας καὶ καθιστώσης αὐτὰ κοινὰ εἰς ὅλους τοὺς γνωρίζοντας

Σημ. 1. Οὗτος ὠνομάσθη Φιλάδελφος εἰρωνικῶς, διότι διέταξε τὴν θανάτωσιν τῶν δύο αὐτοῦ ἀδελφῶν, ἐκ ζηλοτυπίας κινούμενος διὰ τὴν μεγάλην δημοτικότητα, τὴν ὅποιαν οὗτοι ἔχαιρον μεταξύ τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ.

γράμματα ανθρώπους. Ἡ λαμπρὰ αὐτὴ βιβλιοθήκη ἐπυρπολήθη ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, καταπολεμούντος τοὺς κατοίκους τῆς Ἀλεξανδρείας. Ὡς παράρτημα δὲ ταύτης ὑπῆρχε καὶ μικροτέρα βιβλιοθήκη, ἣτις διέφυγε τότε τὰς φλόγας τοῦ πυρὸς καὶ κατέστη καὶ αὕτη βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον σπουδαιότατη· ἀλλὰ καὶ πάλιν ἡ σκληρὰ μοῖρα ἐφθόνησε τὴν πρόσδον τῆς αἰγυπτιακῆς φιλολογίας, καὶ ἡ δευτέρα αὕτη βιβλιοθήκη ἐπυρπολήθη 800 ἔτη βραδύτερον, ὅτε οἱ Σαρακηνοὶ ἔγειναν κύριοι τῆς Αἰγύπτου. Τότε τὰ βιβλία ἐξήχθησαν ἐκείθεν κατὰ διαταγὴν τοῦ καλῦρου Ὀμάρ καὶ ἐχρησίμευσαν ἐπὶ ἕξ μῆνας πρὸς θέρμανσιν τῶν λουτρῶν τῆς Ἀλεξανδρείας. «Ἐκν» τὰ βιβλία ταῦτα, εἶπεν ὁ Ὀμάρ, οὐδὲν ἄλλο περιέχουσιν, εἰμὴ ὅ,τι ὑπάρχει εἰς τὸ Ἀλκουάριον, τότε εἶναι » περιττά· ἐὰν δὲ παρέχουσι διέφορόν τι, μὴ περιεχόμενον εἰς αὐτὸ, εἰς οὐδὲν πάλιν χρησιμεύουσι, καὶ ἐὰν τέλος » περιέχωσιν τι ἀντιβαῖνον εἰς τὸ Ἀλκουάριον, πρέπει νὰ » ἐξαρχεισθῶσι.»

345. Ὁ Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος, υἱὸς καὶ διάδοχος τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Σωτήρος, ἐκληρονόμησε πολλὰ προτερήματα, ἀλλ' ἐκλιδῶθη ὑπὸ τοῦ οἴματός τῶν δύο αὐτοῦ ἀδελφῶν. Ἐπ' αὐτοῦ ἔγεινεν ἡ ἕκ τῆς ἑβραϊκῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν μετάφρασις τῶν βιβλίων τοῦ Μωϋσέως ὑπὸ 70 Ἑβραίων ἐρμηνευτῶν, ὅπως ὁ Πτολεμαῖος σπουδάζη καὶ ἐννοήη τοὺς νόμους καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν Ἑβραίων.

346. Ἡ Αἴγυπτος ἐξηκολοίθησεν ἀμαζύουσα καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπομένου βασιλείῳ Πτολεμαίου τοῦ Εὐεργέτου, ὅστις ἔλαβε τὸ ἐνδοξον τοῦτο ὄνομα ἐκ τῆς ἐπιτυχοῦς παρ' αὐτοῦ ὑποθάλψεως καὶ ἐνισχύσεως τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς προσόδου τοῦ λαοῦ του. Κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας αὐτοῦ διεξήγαγε πόλεμον κατὰ τοῦ Ἀν-

τιόχου τῆς Συρίας πρὸς ἀνάκτησιν μέρους τῶν ἀσιατικῶν ἐπαρχιῶν, αἵτινες ἀνῆκον εἰς τὸ κληρονομικὸν αὐτοῦ βασίλειον, καὶ εὐτυχῆτας κατ' αὐτὸν, ἐκόμισεν εἰς τὴν πατρίδα του ἄπειρα λάφυρα, μεταξύ τῶν ὁποίων ἦσαν πολυάριθμοι εἰκόνας καὶ ἀγάλματα, διὰ τῶν ὁποίων ἐκαλλώπισε τὴν πρωτεύουσαν αὐτοῦ Ἀλεξάνδρειαν. Ἐπανερχόμενος δὲ διὰ τῆς Ἱερουσαλήμ, ὡς λέγει ὁ Ἰώσηπος, ἐτέλεσεν εὐχαριστήριον θυσίαν ἐν τῷ ναῷ πρὸς τὸν Θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ, διὰ τὰς νίκας, τὰς ὁποίας ἐνίκητε κατὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ. Ὑποτίθεται δὲ ὅτι οἱ Ἑβραῖοι, ἵνα ἐλεύθωσι τὴν εὐσίαν τοῦ Πτολεμαίου, ἔδειξαν εἰς αὐτὸν τὰς προφητείας τοῦ Δανιήλ, ὅπου φαίνεται ὅτι προλέγονται αἱ κατακτήσεις αὐτοῦ. Εἰς τὰς ἐνεργείας δὲ τοῦ βασιλέως τούτου ὠρεῖλετο κατὰ μέγα μέρος ἡ μεγάλη προσθήκη φιλολογικῶν θησαυρῶν εἰς τὴν βιβλιοθήκην ταύτην.

347. Οἱ ἀπόγονοι τοῦ πρώτου Πτολεμαίου ἐξηκολούθησαν τὰ βασιλεύουσιν ἐν Αἰγύπτῳ 292 ἔτη. Ἐπὶ τῶν πρώτων τριῶν Πτολεμαίων, δηλαδὴ ἐπὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Λάγου ἢ Σωτήρος, ἐπὶ τοῦ Φιλαδέλφου καὶ ἐπὶ τοῦ Εὐεργέτου, οἱ Αἰγύπτιοι ἀνεδείχθησαν πολὺ λαμπρότερος καὶ εὐτυχέστερος λαὸς παρ' ὅτι ὑπῆρξε κατὰ τὰς ἀρχαιοτάτας ἐκείνας ἐποχάς, τὰς ὁποίας οἱ ἀρχαῖοι ἱστορικὸὶ ἀνέφερον μετὰ ποιητικῆς ὑπερβολῆς. Οἱ βασιλεῖς οὗτοι ὑπῆρξαν διὰ τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας τῆς ἀρχαιότητος, ἐξίσου σχεδὸν ἐπίσημοι, ὅσον οἱ Ἀθηναῖοι, καθόσον ἀνύψωσαν αὐτῆς εἰς τελειότητα, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀνυψωθῶσιν οἱ Ῥωμαῖοι. Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, ἡ Αἰγύπτος ὑπῆρξεν ἀναμφιβόλως τότε ἡ ἀνθηροτάτη χώρα τῆς οἰκουμένης διὰ τὴν ἀφθονίαν τῶν φυσικῶν αὐτῆς προϊόντων καὶ διὰ τῶν χυσοφόρων πηγῶν τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας. Οἱ μετ' αὐτοὺς δὲ βασιλεῖς τῆς Αἰγύπτου παρεδόθη-

σαν εἰς βίον τρυφήλῳ καὶ εἰς τὴν ἡδυπάθειαν καὶ τὰς σαρκικὰς ἡδονὰς, καὶ ὡς τοιοῦτοι εἶναι ἀνάξιοι λόγου· ἀλλ' ὅμως ἡ Αἴγυπτος καὶ ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων τούτων διέμεινε πάλιν ἰκανὸν χρόνον χώρα πλουσία καὶ ἀκμάζουσα.

348. **Ἄρπαλος**. Ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Αἰγύπτου στρέφωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς τὴν κυρίως Ἑλλάδα. Καθ' ὅλην τὴν περίοδον τῶν κατακτήσεων τοῦ Ἀλεξάνδρου αἱ ἑλληνικαὶ πολιτεῖαι διέμειναν κατὰ μέγα μέρος εἰς κατάστασιν ληθαργικῆς ἀδρανείας. Ἀσθενῆς τις μόνον προσπάθεια ἔγεινεν ἐν Πελοποννήσῳ ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ μακεδονικοῦ ζυγοῦ, ἣτις ὅμως τάχιστα κατεστάλη ὑπὸ τοῦ Ἀντιπάτρου, ὅστις εἰς μίαν μάχην κατέβαλε πᾶσαν ἀντίστασιν. Μετὰ τινὰ δὲ ἔτη, ἐνῶ ὁ Ἀλέξανδρος ἦτο ἐνησχολημένος εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἰνδίας ἐκστρατείαν, ὁ Ἄρπαλος, τὸν ὁποῖον εἶχε διορίσει διοικητὴν τῆς Βαβυλωνίας, συναθροίσας διὰ τῆς τυραννίας καὶ τῶν ἄρπαγῶν τὸ ὑπέρογκον ποσὸν 5,000 ταλάντων, καὶ φοβούμενος μήπως ὁ κατακτητὴς κατὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ τιμωρήσῃ αὐτὸν, ἤλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅπου μετεχειρίσθη τὰ χρήματα αὐτοῦ εἰς ἐξαγορὰν τῶν συνειδήσεων τῶν βητόρων τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν προϋχόντων τῆς δημοκρατίας, ὅπως ἰδρῦση ἐνταῦθα ἀνεξάσθητον δύναμιν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ· ἀλλ' εὗρεν ἀνυπέβλητον ἐμπόδιον εἰς τοὺς φιλοδόξους αὐτοῦ σκοποὺς τὴν ἀδιάφθορον ἀρετὴν τοῦ στρατηγοῦ Φωκίωτος. Ὁ σεβάσμιος οὗτος ἀνὴρ καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἐνήργησεν ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐνήργει καὶ πρότερον. Δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ θεωρήσῃ τὸν Ἀλέξανδρον ὡς τὸν νόμιμον κύριον ἢ μοναρχίαν τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' ἔβλεπε μετὰ λύπης ὅτι ἡ ἐποχὴ τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας εἶχε πρὸ πολλοῦ παρέλθει, ὅπως

εἶχον προέλθει καὶ οἱ ἐνάρετοι τρόποι τῶν παρελθόντων χρόνων, καὶ ὅτι λυὸς ἐντελῶς διεφθαρμένος καὶ ἐκπεφυλισμένος δὲν εἶχε τὸ ἠθικὸν θάρρος νὰ ἀνακτήσῃ τὴν ἀπολεσθεῖσαν αὐτοῦ ἐλευθερίαν ἢ καὶ ἀποκτηθεῖσαν νὰ διατηρήσῃ πολὺν χρόνον. Διὰ τοῦτο ἐπεθύμει νὰ διατηρήσῃ τοῦλάχιστον τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἡσυχίαν τῆς πατρίδος αὐτοῦ. Τίνα πάλιν δ' ὁ μέγας αὐτοῦ ἀντίπαλος Δημοσθένης πάντοτε ἀντέπραπτεν εἰς τὰ φιλόδοξα τοῦ Φιλίππου σχέδια καὶ ἀπεκήρυττεν ἐπιμόνως τὴν κυριαρχίαν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Οἱ ἐχθροὶ τοῦ Δημοσθένους προσεπάθησαν τότε νὰ διαβάλωσι τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἐξόχου ρήτορος, πλάσαντες καὶ διχιδῶσαντες τὴν κακοήθη συκοφαντίαν, ὅτι ἐδωροδοκῆθη ὑπὸ τοῦ Ἀρπάλου, καὶ κατώρθωσαν κατ' ἀρχὰς ὅπως ἐξορισθῇ ὁ φιλόπατρις ἀνὴρ· ἀλλὰ κατόπιν, βασανισθέντος τοῦ κυριωτέρου πράκτορος τοῦ Ἀρπάλου, καὶ ἀποδειχθείσης τῆς βδελυρᾶς κατὰ τοῦ Δημοσθένους συκοφαντίας, ἀπηλλάγη αὐτός τῆς αἰσχρᾶς ταύτης κατηγορίας. Ἀπλῆ δὲ νύξις, ὅτι ὁ Ἀλέξανδρος εἶχε σκοπὸν νὰ ἐπισκερθῇ πάλιν τῆς Ἑλλάδα, ἤρκεσεν, ὅπως μεταϊώσῃ τὰ φιλόδοξα σχέδια τοῦ Ἀρπάλου καὶ προκαλέσῃ τὴν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐκδίωξιν αὐτοῦ.

349. Ἄλλ' ὅτε ἔφθασεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ ἀγγελία τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἀξιοθαύμαστος μεταβολὴ παρετηρήθη εἰς τὰ πνεύματα τῶν Ἑλλήνων. Πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος οὐδὲν ἄλλο ἠκούετο ἢ τὸ ὄνομα τῆς ἱερᾶς ἐλευθερίας. Ὁ λυὸς τῶν πολυπαθῶν Ἀθηνῶν ἐξέπραξεν ἐνθουσιωδестаτὴν χαρὰν, καὶ ἡ ἐκκλησία ἀννήχει ἐκ τῶν δημηγοριῶν τῶν φητόρων καὶ τῶν ἐπευφημιῶν τοῦ χειροκροτοῦντος πλήθους. Ὁ Δημοσθένης, καὶ τοι εὐρισκόμενος τότε εἰς τὴν ἐξορίαν, ὤθησε πολλὰς ἑλληνικὰς πολιτείας, ὅπως ἐνωθῶσι μετὰ τῶν Ἀθηναίων καὶ καταρτίσωσι στόλον

ἐκ 240 τριήρων. Εἰς μάτην ὁ φρόνιμος Φωκίων ἐζήτει νὰ μετριάτῃ τὴν ὄρμην τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ λέγων πρὸς αὐτοῦ: «ἐάν ὁ Ἀλέξανδρος σήμερον ἀπέθανε, καὶ αὔριον θὰ ἦναι πεθαμμένος καὶ μεθαύριον», καὶ προτρέπων ἐπομένως αὐτοὺς νὰ σκέπτονται καὶ ἐνεργῶσιν ἡσυχῶς καὶ ἀσφαλῶς. Εἶχον ἀκόμη αἱ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν τὸν ἄνδρα, ὅστις δὲν ἀπληπιζετο περὶ τῆς σωτηρίας τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, καὶ ὅστις ἀναπολῶν τοὺς χρόνους τῆς ἀρχαίας δόξης, ἐπεχείρησε νὰ ἀναζωοπυρήσῃ πάλιν τὸ ἀρχαῖον ὑπὲρ τῆς πατρίδος γενναῖον φρόνημα, καὶ ὁ ἀνὴρ οὗτος ἦτο ὁ μεγαλόψυχος ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας καὶ τιμῆς ἐνθουσιῶν Δημοσθένης ἢ μεγαλόφωνος αὐτοῦ ῥητορεία ἐβρόντα πάλιν, ὅπως καὶ κατὰ τὰς παλαιὰς ἐνδόξους ἡμέρας, καὶ ἀντήχει εἰς τὰ στήθη ὄλων, ὅσοι ἔφερον ἐντὸς αὐτῶν καρδίαν ἑλληνικὴν.

350. Ἡ Σπάρτη καὶ τὴν φορὰν ταύτην ἐπεχωρίσθη ἀπὸ τῆς κοινῆς ἐπιχειρήσεως, ὅπως καὶ κατὰ τὴν προηγουμένην ἐπιχείρησιν ἀπεποιήθησαν νὰ λάβωσι μέρος αἱ Ἀθηναῖοι· διότι πῶς ἦτο δυνατὸν αἱ δύο ἀρχαῖαι ἀντιζηλοὶ πόλεις νὰ συνδιαλλαγῶσιν; Ἀλλ' ὁμως ἅπασα ἡ λοιπὴ Ἑλλάς ἠνώθη μετὰ τῶν Ἀθηναίων, καὶ στρατὸς, συγκείμενος ἐκ 30,000 ἀνδρῶν καὶ ἀρχηγούμενος ὑπὸ τοῦ γενναίου Λεωσθένοϋς, ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Μακεδόνων κατὰ τὸ ἔτος 322 π. Χ. Ἐπιτυχία δὲ ἀπροσδόκητος ἐστεφάνωσε τῶν συμμάχων τὰ ὄπλα πλησίον τῆς γῆς τῶν παλαιῶν ἀνδραγαθιμάτων, τῆς γῆς τῶν Θερμοπυλῶν· Ὁ Αντίπατρος ἐνίκηθη καὶ ἠναγκάσθη νὰ κλεισθῇ εἰς Λαμίαν (ὄθεν καὶ λαμιακὸς πόλεμος ὠνομάσθη οὗτος)· ἀλλὰ κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως ταύτης ἔπεσεν ὁ γενναῖος Λεωσθένης, ἡ ψυχὴ τοῦ ἐπιχειρήματος, καὶ ὁ θάνατος αὐτοῦ ὑπῆρξεν εἰς τοὺς Ἕλληνας ζημίαι ἀνεπανόρθωτοι· μετ' αὐτοῦ δὲ ἐξηφανίσθη καὶ

ἡ εὐτυχία τῆς συμμαχίας· διότι νέοι ἀπειροπόλεμοι ἄνδρες, μὴ ἔχοντες τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ στρατοῦ, κατέλαβον τὴν θέσιν τοῦ προτέρου ἀρχηγοῦ· καὶ ὅμως εἰς τὸν στρατὸν τῶν Ἑλλήνων κῦξανεν ἡ ὑπεροψία καὶ περιφρόνησις πρὸς τὸν ἐχθρὸν καὶ διάφορα ἑλληνικὰ σώματα ἀνεχώρησαν εἰς τὰς πατρίδας των. Ἐν τούτοις ἡ τύχη δὲν ἐγκαταλείπει ἀκόμη τοὺς Ἕλληνας, καὶ ὁ μετὰ στρατοῦ ἐλθὼν κατ' αὐτῶν Λεονάτος νικᾶται καὶ πίπτει ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ἄλλ' ὁ Κρατερός, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἀσίας μετὰ τῶν παλαιῶν αὐτοῦ στρατιωτῶν, ἐνίκησε κατόπιν κατὰ τὸ 322 ἔτος εἰς τὴν Κραυνῶνα πλησίον τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Λαρίσσης τοὺς ἐξησθενημένους αὐτοῦ ἀντιπάλους, καὶ ἡ δολίχ' τοῦ Ἀντιπάτρου πολιτικῆ, δικιρέσασα τοῦ συμμάχου, ἐπέθεσε τὴν κορωνίδα εἰς τὴν νίκην τῶν Μακεδόνων. Καὶ τοιοῦτοτρόπως ἡ ἑλληνικὴ ἐλευθερία μετὰ γενναίους ἀγῶνας ἀπωλέσθη πάλιν καὶ ζυγὸς βαρύτερος ἐπεβλήθη ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων. Ὅσαι οἱ μεγάλαι ἑλληνικαὶ πόλεις ἐδέχθησαν φρουρὰς μακεδονικὰς καὶ αὐταὶ αἱ Ἀθῆναι, αἵτινες ἠναγκάσθησαν νὰ μεταβάλωσι καὶ τὸ δημοκρατικὸν αὐτῶν πολίτευμα· διὰ τῆς πολιτικῆς δὲ ταύτης μεταβολῆς ἐκ τῶν 30,000 πολιτῶν περὶ τὰς 21,000 ἢ κατ' ἄλλου, 12,000 οἱ πτωχότεροι καὶ ταραχωδέστεροι ἀπεβαλον τὸ δικαίωμα τοῦ πολίτου καὶ ἐπέμφθησαν ὡς ἄποικαι εἰς τὴν Θράκην.

351. Ὅτε δὲ ἐφθασεν εἰς τὰς Ἀθῆνας ἡ εἰδήσις ὅτι ὁ μακεδονικὸς στρατὸς ἤρχετο κατὰ τῆς πόλεως ταύτης, τότε ὁ Δημοσθένης καὶ οἱ τῆς μερίδος αὐτοῦ ῥήτορες ἀνεχώρησαν ἐκ τῶν Ἀθηνῶν· ὁ δὲ δῆμος κατεδίκασεν αὐτοὺς κατὰ πρότασιν τοῦ Δημάδου εἰς θάνατον. Κατὰ τούτων δὲ, αἵτινες διεσπάρησαν εἰς διάφορα μέρη, ὁ Ἀντίπατρος ἐπέμφε πρὸς σύλληψιν αὐτῶν ἄνθρώπους, τῶν ὀπείων ἀρχηγός ἦτο ὁ ἀρχαῖος ὑποκριτὴς τοῦ θεάτρου Ἀρ-

χίρας, ὅστις ἔνεκα τοῦ προδοτικοῦ αὐτοῦ ἔργου ἐπωνομάσθη φυγοδοτοίρας. Οὗτος συνέλαβε τὸν ῥήτορα Ἵπερίδην ἐν Αἰγίνῃ καὶ ἔπεμφεν αὐτὸν εἰς τὰς Κλεωνάς πρὸς τὸν Ἀντίπατρον, ὅστις ἐθανάτωσεν αὐτὸν καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, ὡς λέγουσιν, ἀπέκοψεν. Ὁ δὲ Δημοσθένης κατέφυγεν εἰς τὸν ἐν τῇ Καλαυρία ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος (τὸ σημερινὸν μοναστήριον τοῦ Πόρου), ὅπου ἔλθων καὶ ὁ Ἀρχίας ἐζήτηε νὰ καταπεισῇ αὐτὸν νὰ μεταβῶσιν ἑμοῦ πρὸς τὸν Ἀντίπατρον, ὑποσχόμενος ὅτι δὲν ἤθελε πάθει οὐδὲν κακὸν παρ' αὐτοῦ. Ἄλλ' ὁ Δημοσθένης ἠρνήθη τοῦτο εἰπὼν «οὔτε ὅτε ὑπεκρίνεσο εἰς τὸ θέατρον, ὦ Ἀρχία, μὲ ἐπεισάς ποτε, οὔτε τώρα διὰ τῶν ὑποσχέσεων σου θὰ μὲ πείσης.» Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀρχίας ἤρχισε νὰ ἀπειλῇ αὐτὸν, ὁ Δημοσθένης ἐξελθὼν τοῦ ναοῦ, καὶ λαβὼν βιβλίον ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι ἐμελλεδῆθεν νὰ γράψῃ τι, ἐκράτησε διὰ τῶν ὀδόντων δαγκάσας τὸν κάλαμον, ὅπως ἔπραττεν ὁσάκις ἐσκέπτετο νὰ γράψῃ τι, καὶ ἐκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Ὅτε δὲ ἠσθάνθη τὴν θανατηφόρον ἐνέργειαν τοῦ δηλητηρίου, ἀπεκάλυψε τὸ πρόσωπον καὶ «ἐγὼ εἶπεν, ὦ φίλε Ποσειδῶν ἐνῶ ἀκόμη ζῶ, ἐξέρχομαι τοῦ ἱεροῦ σου.» Ταῦτα δὲ εἰπὼν καὶ καλέσας νὰ κρατήσωσιν αὐτὸν τρέμοντα καὶ κλονιζόμενον, ἔπεσε καὶ στενάξας ἀφῆκε τὴν ἀθάνατον αὐτοῦ ψυχὴν κατὰ τὸ 322 π. Χ., διατώσας ἐν τῷ θανάτῳ τὴν ἐλευθερίαν ἐκείνην, ὑπὲρ τῆς ὁποίας κατεδαπάνησεν ὅλην αὐτοῦ τὴν ζωὴν.

352ς Τοιοῦτοτρόπως ἐτελείωσε καὶ ἡ τελευταία σκηνὴ τοῦ τραγικοῦ δράματος, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ ἐξοχος εὐτος ἀνὴρ παρέστῃσε τὸ μέγιστον πρόσωπον. Ἡ ἱστορία, ἣτις κρίνει κατὰ τὴν καθαρότητα τοῦ φρονήματος, καὶ ὅχι κατὰ τὴν ἐπιτυχίαν καὶ ἐκθασιν, τιμᾷ ἐξόχως τὴν μνήμην τοῦ Δημοσθένους καὶ ἀνυφοῖ αὐτὸν ὑπεράνω τοῦ αἰῶνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἔζη, διότι προετίμησεν, ἀγωνιζόμενος ἀγῶνα ἀπῆλ-

πισμένον, νὰ ἀπολεσθῆ μάλλον παρά νὰ φανῆ ἄπιστος πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸ κοινὸν αὐτῆς συμφέρον. Ὁ Δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἔστησεν εἰς τὸν Δημοσθένη εἰκόνα χαλκῆν καὶ ἐψήφισε ψήφισμα, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ πρεσβύτατος ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ εἶχε τὴν ἐξοχὸν τιμὴν νὰ λαμβάνῃ τὴν σίτησιν αὐτοῦ ἐν τῷ Πρυτανείῳ· ἀλλὰ καὶ ὁ Δημάδης δὲν ἀπήλαυσε τοὺς καρποὺς τῆς προδοσίας του· διότι μεταβάς εἰς τὴν Μακεδονίαν ἐθανατώθη οὐκ τρῶς ὑπὸ τοῦ Κασσάνδρου.

353. Τοιοῦτοτρόπως ἐτελείωσεν οὗτος ὁ εὐτυχῶς ἀρχίσκος πόλεμος διὰ τῆς τελείας καθυποτάξεως τῆς Ἑλλάδος· ἀλλ' ἡ ἑλληνικὴ φιλοπατρία δὲν ἐσβέσθη καθ' ὁλοκληρίαν τὸ παλαιὸν ἀκοίμητον πνεῦμα ἐκινεῖτο ὡσάκις εὐτυχεῖς περιστάσεις παρουσιάζοντο. Ὅθεν, ὅτε ὁ τοῦ Πολυσπέρχοντος υἱὸς Ἀλέξανδρος ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἵνα συντρίψῃ τοῦ Κρατεροῦ τὴν δύναμιν, αἱ Ἀθηναῖοι ἐπανάστησαν πάλιν, ἡ μακεδονικὴ φατρία κατεβλήθη καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῆς Φωκίων κατεδικάσθη εἰς θάνατον κατὰ τὸ 318 ἔτος π. Χ. Ἀπέθανε δὲ μετὰ ψυχικῆς σωκρατικῆς, γαλήνης φυλάττων πιστῶς τὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας εἶχεν ὀδηγούς ἑαυτοῦ καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον, ἀλλ' αὐτίνες ἐπισκιάζουσι τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ ἀγωγὴν· διότι ἐνῶ ὁ Δημοσθενὴς, παραμένων καρτερικῶς εἰς τὴν πίπτουσαν αὐτοῦ πατρίδα μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς, εἶναι θέαμα σεμνοπρεπές, τραγικὸν καὶ διεγερτικὸν ψυχικῆς συμπαθείας, ὁ ἐνάρετος Φωκίων, ὁ ἐλκύσας διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ τὸν σεβασμὸν τῶν συγχρόνων καὶ τῶν μεταγενεστέρων, καταδικασθεὶς ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ ὡς συμμαχῶν μετὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἀποθνήσκει θάνατον καταδίκου. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον οἱ Ἀθηναῖοι μετανοήσαντες, ἔστησαν ἀνδριάντα χαλκοῦν τοῦ Φω-

κίωνος και ἔθασαν διὰ δημοσίας δαπάνης τὰ ὄσπᾶ αὐτοῦ· τὸν δὲ κατήγορον αὐτοῦ Ἄγνωιδὴν κατεδίκασαν εἰς θάνατον.

354. Ὁ θριάμβος τῶν δημοκρατικῶν ἐν Ἀθήναις ὀλίγον μόνον χρόνον διήρκεσεν· ὁ Κλάσσανδρος ἐγένετο πάλιν μετ' ὀλίγον κύριος τῆς πόλεως, ἡ δημοκρατία κατελύθη καὶ ἡ κυβέρνησις τῆς πόλεως παρεδόθη εἰς τὸν Δημήτριον τὸν Φαληρέα, τοῦ ὁποῦ ἡ ἐνδεκαετής κυβέρνησις (318—307 π. Χ.) λογιζομένη ὡς μία τῶν εὐτυχιστέρας ἐποχῶν τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ Ἑλλάς, ἐκτός τινων μερῶν τῆς Πελοποννήσου, ὅπου εἶχον τὴν ἀρχὴν ὁ Πολυσπέρχων καὶ ὁ Ἀλέξανδρος, ὑπήκουεν εἰς τὰς προσταγὰς τῆς Μακεδονίας καὶ τοῦ βασιλέως αὐτῆς Κλάσσανδρου. Ἀλλ' ἡ μεταξὺ τῶν νέων βασιλέων συμφωνηθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος 320 π. Χ. εἰρήνη, διὰ τῆς ὁποίας αἱ πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἐμελλόν να μείωσιν ἐλευθεραὶ, ἔφερε κίνδυνον εἰς τὸν Κλάσσανδρον. Ἐκαστος τῶν ἡγεμόνων τούτων ἐπιλοτιμειο να ἐλευθερώσῃ τὴν Ἑλλάδα, ἕνα ἄλλῃ αὐτὸ ἐπ' αὐτῆς. Ὁ Δημήτριος ὁ Πολιορκητῆς παρέλαβε τοὺς ἄλλους, ἤλθιν εἰς Ἀθήνας, ἐπωνομάσθη θεὸς σωτῆρ, καὶ ὁ Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς, ὁ καλῶς τὰς Ἀθήνας κυβερνήσας, ὁ ἀγαθὸς τῶν Ἀθηνῶν κυβερνήτης, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ ἐν Ἀθήναις κόλακες ἔστησαν 300 ἀνδριάντας, ἀπέφυγε διὰ ταχείας ἐκ τῶν Ἀθηνῶν φυγῆς θάνατον ἄτιμον. Ἡ ἐν Ἰψῷ μάχῃ μετέβαλε πάλιν τὰ πράγματα. Εἰς τὸν αὐτὸν Δημήτριον τὸν Πολιορκητῆν, τὸν ὁποῖον κατώκισαν εἰς τὸν Παρθενῶνα, ἔλειπταν ἤδη αἱ Ἀθηναὶ τὰς πύλας αὐτῶν· ἀλλ' ὁ Δημήτριος διὰ δόλου κυριεύσας τὴν πόλιν, μετεχειρίσθη αὐτὴν μεγαλοψύχως. Ἀλλὰ μετὰ νέαν τῶν παγμάτων μετατροπὴν ὑπέφερε πάλιν τὴν αὐτὴν ἐκ μέρους τῶν Ἀθηνῶν ἀχαριστίαν.

355. Ἐνθὶ δὲ τοιοῦτοτρόπως εἶχον τὰ πράγματα εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Μακεδονίαν ἐπισωρεύοντο τὰ δαινὰ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ πολέμου. Ὁ Κόσσανδρος ἀπέθανε κατὰ τὸ 298 ἔτος π. Χ., καὶ ὀλίγον μετ' αὐτὸν ἀπεβίωσε καὶ ὁ περσιώτερος αὐτοῦ υἱὸς Φίλιππος· οἱ δὲ νεώτεροι Ἀντίπατρος καὶ Ἀλέξανδρος ἤριζον περὶ τῆς βασιλείας. Ἡ μήτηρ αὐτῶν Θεσσαλονίκη, ἡ μὲν ἑπιζῶτα ἐκ τοῦ γένους Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου, ἐφρονεῖθη διὰ χειρὸς τοῦ Ἀντιπάτρου. Ἀλλὰ καὶ δημοτροκτόνος αὐτὸς εἶρε καὶ αὐτὸς τὸν θάνατον εἰς τὴν Θράκην, θανατωθεὶς ὑπὸ τοῦ Λυσίμαχου, εἰς τὸν ὅποιον κατέφυγεν· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ζητήσας βοήθειαν παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Ἡπείρου Πύρρου καὶ παρὰ τοῦ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ, ἡγεμόνων φιλαρχικῶν, καὶ λαδῶν αὐτὴν, ἐθανατώθη ὑπὸ τοῦ Δημητρίου κατὰ τὸ 293 ἔτος π. Χ., ὅστις ἀνηγορεύθη ὑπὸ τοῦ στρατοῦ βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων. Ἄλλ' οὗτος πάλιν ὑπὸ τῶν μεγάλων αὐτοῦ παθημάτων μὴ συνετισθεὶς, καὶ ἐτοιμαζόμενος πρὸς νέας κατακτήσεις, ἀπώλεσε καὶ αὐτὴν τὴν Μακεδονίαν, ἀποδιωχθεὶς ὑπὸ τῶν Μακεδόνων. Μετὰ τινὰς δὲ ματαίας ἀποπειράς, κατὰ τὰς ὁποίας προσεπάθησε νὰ διαρθῶσιν τὰ πράγματα αὐτοῦ, παραδόθη τελευταῖον εἰς τὸν Σέλευκον καὶ ἐτελείωσεν ἀδόξως τὸν πολυπράγμονα αὐτοῦ βίον κατὰ τὸ 214 ἔτος π. Χ.

356. Περὶ τῆς χερουσίτης μακεδονικῆς βασιλείας ἤριζον ἤδη ὁ ἡπειρώτης Πύρρος καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Θράκης Λυσίμαχος. Ὑπερίσχυσε δὲ ὁ Λυσίμαχος· ἀλλ' ἡ χήρα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀγαθοκλέους, τὸν ὅποιον αὐτὸς ἐκ ψευδοῦς ὑπονοίας ἐθανάτωσε, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς Πτολεμαῖος ὁ Κεραινὸς ἐκάλεσαν κατ' αὐτοῦ πρὸς ἐκδίκησιν τὸν Σέλευκον τὸν Νικάτορα. Ἦλθε δὲ αὐτὸς ὡς σύμμαχος καὶ εἰς τὸ Κορυπέδι-

ον συνήψαν κατά τὸ 281 ἔτος π. Χ., πεισματώδη μάχην οἱ δύο ἔτι ζῶντες, στρατηγοὶ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ μὲν εἰς εἶχεν ἡλικίαν 77 ἐτῶν, ὁ δὲ ἕτερος 80 ἐτῶν· κατὰ τὴν μάχην δὲ ταύτην ὁ Λυσίμαχος ἐνίκηθη καὶ ἀπέθανεν, ὁ δὲ Σέλευκος, μελετῶν νὰ μεταφέρῃ ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Μακεδονίαν τὸν θρόνον αὐτοῦ, ἐδολοφονήθη ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Κεραυνοῦ κατὰ τὸ 281 ἔτος π. Χ.

357. Εἰσβολὴ Γαλατῶν εἰς τὴν Θράκην καὶ τὴν Μακεδονίαν. Ὁ κάκιτος οὗτος ἄνθρωπος κατώρθωσε διὰ τῶν θησαυρῶν τοῦ Σελεύκου καὶ διὰ τοῦ στρατοῦ νὰ ὑψωθῇ ἐπὶ τοῦ μακεδονικοῦ θρόνου, ἀλλὰ δὲν ἀπήλαυσε πολὺν καιρὸν τοὺς καρποὺς τοῦ κακουργήματος αὐτοῦ· διότι μετὰ δύο ἔτη ἔπεσε πολεμῶν κατὰ τῶν εἰσβαλόντων Γαλατῶν. Ἐξ αἰτίων ἀγνώστον εἰς τὴν ἱστορίαν ἐπεχείρησε τὸ ἔθνος τοῦτο κατὰ τοὺς τότε χρόνους ἐκπορθητικὰς ἐκστρατείας πρὸς ἀνατολὰς καὶ πρὸς μεσημβρίαν, καὶ πλήθη μεγάλα αὐτοῦ διεσχύθησαν ἐπὶ τῆς Θράκης καὶ τῆς Μακεδονίας, ἀρχηγούμενα ἄλλα μὲν ὑπὸ τοῦ Βελγίου, ἄλλα δὲ ὑπὸ τοῦ Βρέννου. Ὁ στρατηγὸς τῶν Μακεδόνων Σωσθένης, διοικῶν τὰ πράγματα τῆς Μακεδονίας κατὰ τὴν χερσὶν τοῦ θρόνου, ἐνίκησε μὲν κατ' ἀρχὰς τοὺς βαρβάρους τούτους, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἐνίκηθη ὑπ' αὐτῶν καὶ ἐθανατώθη. Οὗτοι δὲ φορτωθέντες ἄπειρα λάφυρα, ἐπράπησαν κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ μαχόμενοι προὔχωρησαν μέχρι τῶν Δελφῶν, ὅπου ὅμως ἐκ νέου ἀνέλαμψεν ὁ θρησκευτικὸς καὶ πατριωτικὸς τῶν Ἑλλήνων ἐνθουσιασμός καὶ οἱ Αἰτωλοὶ καὶ Φωκεῖς, βοηθούμενοι καὶ ὑπὸ τῆς μαστιζούσης τοὺς Γαλάτας πείνης καὶ τοῦ δριμέως φύχου, κατετρόπωσαν αὐτοὺς κατὰ τὴ 275 ἔτος π. Χ., καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Γαλατῶν Βρέννος ἐξ ἀπελπισίας κῆτεκτόνησεν ἐν

δὲ τῶν διασωθέντων λειψάνων τοῦ γαλατικοῦ στρατοῦ ἄλλοι μὲν ἔφυγον διὰ τῆς Θράκης εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἄλλοι δὲ κατέρυγον εἰς τὴν ἐξ αὐτῶν ὀνομασθεῖσαν Γαλατρίαν.

358. Ἐπὶ τοῦ μακεδονικοῦ θρόνου οὐδεὶς εἶχεν ἤδη δικαιώματα ἰσχυρότερα τοῦ Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ, υἱοῦ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ. Ἡ Μακεδονία ὑπὸ, διηνεκῶν συμφορῶν ταλαιπωρουμένη καὶ ἔχουσα ἀνοικτὰς ἔτι τὰς πληγὰς αὐτῆς, ἐδέχθη τὸν Ἀντίγονον ὡς σωτῆρα κατὰ τὸ 277 ἔτος. Ἠναγκάσθη δὲ αὐτός νὰ διεξαγάγῃ πόλεμον κατὰ τῶν Γαλατῶν, ὑπερασπιζόμενος τὰ κτήματα αὐτοῦ, καὶ κατὰ τοῦ Πύρρου καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου περὶ τῆς βασιλείας. Δις ἀπεδιώχθη ὁ Ἀντίγονος ἐκ τῆς Μακεδονίας καὶ δις ἐπανῆλθε, διαμείνας τελευταῖον βασιλεὺς μέχρι τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Ὑπῆρξε δ' αὐτός ἡγεμὼν ἀξιώπαινος, ἀνορθωτῆς τοῦ μακεδονικοῦ βασιλείου καὶ γενάρχης τῶν ἐπομένων βασιλέων. Οὗτοι δὲ ἦσαν Δημήτριος ὁ Β', μετὰ τοῦτον ὁ ἐξάδελφος αὐτοῦ Ἀντίγονος ὁ Β', ὁ ἐπονομαζόμενος Δόσων, ἔπειτα υἱὸς τοῦ Δημητρίου Φίλιππος ὁ Β', καὶ τελευταῖος ὁ Περσεύς, τῶν ὁποίων αἱ βασιλείαι ἀποτελοῦσι τὴν τρίτην μακεδονικὴν περιόδον, ἔαν τὴν μὲν πρώτην περίοδον ὀρίσωμεν ἀπὸ τοῦ Καράνου μέχρι τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου, τὴν δὲ δευτέραν μέχρι Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ.

359 **Αἰτωλικὴ καὶ Ἀχαϊκὴ συμμυχία.**
Παρακολουθήσαντες τὴν μακεδονικὴν ἱστορίαν μέχρις Ἀντιγόνου τοῦ Γονατᾶ, ἐπανερχόμεθα πάλιν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἄφου αὕτη ὑπῆρξεν, ὡς εἶδομεν, ἀλλεπαλλήλως λάφυρον τῶν στατηγῶν τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν ἰδίων αὐτῆς τυράννων, εἶρε πάλιν διὰ τῆς συνδρομῆς αὐτῶν τινῶν περιστάσεων καὶ διὰ τῆς διοικήσεως

μεγάλων τινῶν ἀνδρῶν τὴν ἐδὸν πρὸς νέαν, ἀλλ' ὀλιγο-
 χρόνιον εὐτυχῆ κατὰστασιν διὰ τῆς αἰτωλικῆς καὶ
 ἀχαϊκῆς ὁμοσπονδίας.

360. Κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους ἤδη χρόνους τῆς ἐλευ-
 θερίας ὑπῆρχον ὁμοσπονδικὰ πολιτεύματα μεταξὺ Αἰτω-
 λῶν καὶ Ἀχαιῶν. Ἡ ὁμοσπονδία τῶν ἀχαϊκῶν πόλεων
 διετηρεῖτο μέχρι τῶν χρόνων τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου
 καὶ διελύθη κατὰ τὰς ἐπὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ συμβάσας
 ταραχάς. Αἱ πόλεις αὐτῆς ἀπώλεσαν τὴν παλαιὰν αὐ-
 τῶν ἐλευθερίαν, ἀλλαι μὲν ὑποταχθεῖσαι ὑπὸ τῶν Μα-
 κεδόνων βασιλέων Δημητρίου καὶ Ἀντιγόνου τοῦ Γονα-
 τᾶ, ἀλλαι δὲ ὑπὸ ἐγχωρίων τυράννων. Ἦδη δὲ κατὰ τὸ
 281 ἔτος π. Χ. τέσσαρες ἐκ τῶν 12 παλαιῶν ἀχαϊκῶν
 πόλεων ἀνενέωσαν πρῶται τὴν παλαιὰν αὐτῶν συμμα-
 χίαν. Τὸ ἔργον αὐτῶν θεμελιωθὲν ἐπὶ ὁμονοίας, ἰσότητος
 καὶ φιλελευθερίας, προώδευσε καὶ ἐστερεώθη Ἀφοῦ δὲ
 καὶ αἱ λοιπαὶ ἀχαϊκαὶ πόλεις κατετάχθησαν εἰς τὴν συμ-
 μαχίαν ταύτην, προσέθεσεν ὁ Ἄρατος καὶ τὴν πατρίδα
 αὐτοῦ Σικυῶνα, τὴν ὁποίαν ἠλευθέρωσεν ἐκ τῆς τυ-
 ραννίας ἐγχωρίου τυράννου, καὶ τὴν Κόρινθον, ἐκ τῆς
 ὁποίας ἀπεδίωξε τὴν μακεδονικὴν φρουρὰν, καὶ τὰ Μέ-
 γαρα καὶ αὐτὰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐνίσχυσεν αὐτὴν
 διὰ τῆς προσθήκης νέων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πελοπον-
 νησιακῶν πόλεων, τῶν ὁποίων τοὺς τυράννους ἀπεδίωκεν
 ἄλλοτε μὲν διὰ στρατηγημάτων, ἄλλοτε δὲ διὰ τῶν ὀ-
 πλων. Ἀλλ' ἡ ἀχαϊκὴ συμμαχία, ἐκτὸς τῆς Μα-
 κεδονίας, ἥτις ἐκ πρώτης ἀρχῆς ἦτο ἀδιάλλακτος αὐτῆς
 ἐχθρὸς, εὔρε καὶ ἄλλους ἐχθροὺς ἐντὸς αὐτῆς τῆς Ἑλλά-
 δος, πρὸς βορρᾶν τοὺς Αἰτωλοὺς καὶ πρὸς μεσημβρί-
 αν τὴν Σπάρτην.

361. Οἱ Αἰτωλοὶ, διατηρήσαντες πάντοτε τὴν αὐ-
 τονομίαν αὐτῶν, ἐσχημάτιζον καὶ οὗτοι ὁμοσπονδίαν τῶν

αἰτωλικῶν πόλεων ἢ συμπολιτείας, διοικουμένην ὑπὸ στρατηγοῦ, ὑπὸ ἀρχόντων, οἱ ὅποιοι ὠνομάζοντο ἀπόκλητοι, καὶ ὑπὸ ἐφόρων καὶ γραμματέως. Εἰς τοὺς γαλατικούς πολέμους οἱ Αἰτωλοὶ ἐπολέμησαν ἐνδόξως. Καὶ τοῦτο ἔγεινεν ἀφομῆ, ὅπως συνδέσσει στενωτέρον τὴν παλαιὰν αὐτῶν συμμαχίαν καὶ αὐξήσωσιν αὐτήν. Καὶ τὸ βάρβαρον καὶ ἀπαιδευτον τοῦτο ἔθνος, τὸ ὅποιον ἦτο μὲν ἑλληνικὸν κατὰ τὴν καταγωγὴν, ἀλλὰ πρὸς πόλεμον μόνον καὶ ληστείαν ἐπιτήδειον, ἀπέκτησε τότε δύναμιν καὶ κράτος μέγα. Εὐτελής δὲ καὶ ταπεινὴ ζηλοτυπία μετέβαλε τὴν αἰτωλικὴν συμμαχίαν εἰς ἐχθρὸν τῆς ἀχαΐκης, ἡ δὲ ἀπαιδευσία τῶν Αἰτωλῶν κατέστησεν αὐτοὺς ἔρμαιον τῶν ραδιουργιῶν τῆς ἐπιτηδαιοτέρας ξένης πολιτικῆς. Μεταβολὴ δὲ τις, συμβῆσα τότε εἰς τὴν Σπάρτην, ἔλαθε μεγάλην ἐπιρροὴν καὶ εἰς τὰ πράγματα ὀλοκλήρου τῆς Ἑλλάδος. Τοῦ Λυκούργου οἱ νόμοι ἐσώζοντο μὲν κατ' ὄνομα, ἀλλὰ πραγματικῶς ἦσαν πρὸ καιροῦ ἀπεσθεσμένοι· οἱ ἔφοροι εἶχον ἰσχὴν σχεδὸν ἀπεριόριστον, τῶν δὲ βασιλέων ἡ δύναμις μετεβλήθη εἰς ἀπλὴν σκιάν. Ἡ ἰσότης τῶν ἰδιοκτησιῶν, ἡ βᾶσις αὐτῆ τοῦ Λυκούργείου πολιτεύματος, μετὰ τὴν ἐκ τῶν πολέμων καὶ τῶν λεηλασιῶν ξένων τόπων συσσωρευσιν τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου, ἔπαυσεν ἐντελῶς, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν κατὰ πρότασιν τοῦ ἐφόρου Ἐπιτάδου δοθεῖσαν ἄδειαν τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν κτημάτων.

363. Ὁ βασιλεὺς Ἄγις, ἀναλογιζόμενος τὸ ἀρχαῖον τῆς Σπάρτης μεγαλεῖον, ἐπεχείρησε τὴν μεταρρυθμίσιν διὰ τῆς συμπράξεως καὶ τινων φίλων καὶ διὰ τῆς συναινεσεως καὶ τοῦ πλήθους. Ὄθεν προέτεινε νέαν διανομὴν τῆς γῆς, καὶ τῶν χρεῶν ἄφεσιν καὶ τῆς ἀρχαίας τῶν Σπαρτιατῶν διαίτης καὶ τῶν ἀρχαίων κούτων ἑσμῶν ἀποκατάστασιν· ἀλλ' οἱ πρεσβύτεροι

τούτων, οἵτινες ἦσαν συνειθισμένοι πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν διαφθοράν, ἀκούοντες τῆ ὄψιν τοῦ Λικούργου, ἔτρεμον καὶ ἀπεράσιον τοῦ Ἐγιδος τὸν ὄλεθρον, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὸν συμβασιλέα τοῦ Ἐγιδος Λεωνίδαν.

363. Ὁ Ἐγίς, ἐπιστρέφων εἰς τινος εὐτυχῶς ἐκστρατείας κατὰ τῶν Αἰτωλῶν, συνελήφθη διὰ προστάγματος τῶν ἐφόρων, ἐρρίφθη εἰς τὴν φυλακὴν καὶ διὰ παραβίασεως ὄλων τῶν τύπων τῆς δικαιοσύνης ἀπειχχονίσθη ἀπικνηρώπως. Ἡ δὲ μήτηρ καὶ ἡ μάμη αὐτοῦ, ἐλθούσαι νὰ ἴδωσιν αὐτὸν, ἐκρεμάσθησαν καὶ αὐταὶ ἐντὸς τοῦ δεσποτηρίου. Ἄλλ' ὁ υἱὸς τοῦ Λεωνίδου, τοῦ ἰσχυροτέρου ἐχθροῦ τοῦ Ἐγιδος, Κλεομένης ἀνέλαβε μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐξετέλεσε τὸ δύσκολον τοῦτο ἔργον. Οὗτος, μεταχειρισθεὶς πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ μισθοφόρους στρατιώτας, ἀπεγύμνωσε τοὺς Ἐφόρους τῆς σφετερισθείσης ὑπ' αὐτῶν μεγάλης ἐξουσίας, προσέβη εἰς νείκην διανομήν τῆς γῆς, ἀποκατέστησε τὰς περὶ τραπεζῶν καὶ ἀγογῆς διατάξεις καὶ ἐνέπνευσε πάλιν ἐπὶ τινα χρόνον εἰς τοὺς Σπαρτιάτας τὸ ἀρχαῖον ζωαγόνον πνεῦμα, αὐξήσας καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν πολιτῶν, διὰ τῆς προσλήψεως νέων πολιτῶν ἐκ τῆς τάξεως τῶν περιοίκων. Ζητῶν δὲ νὰ ἀνακτῆσθαι καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος ἡγεμονίαν τῆς Σπάρτης, ἐστονοχῶσαι ὁ Ἐγίς καὶ τὴν ἀρχαῖαν συμμαχίαν, ὅπως κηρύξῃ αὐτὸν ἀρχηγὸν τῆς συμμαχίας. Ἄλλ' ἀντιζηλία πρὸς τὸν Κλεομένην κατέπεισε τότε τὸν Ἄρατον, τὸν πολυχρόνιον τῆς ἀρχαῖης συμμαχίας ἀρχηγόν, ὅπως ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ αὐτοῦ καλέσῃ ἐκ τῆς Μικεδονίας τὸν Ἀντίγονον ὡς σύμμαχον κατὰ τοῦ Κλεομένηος, καὶ ἵνα ἀπορύγη τὴν ἐγγχώριον τυραννίαν, παρέδωκε τὴν ἐλευθέραν αὐτοῦ πατρίδα εἰς χεῖρας ξένου δεσπότη. Μετὰ χαρᾶς ἀπροκαλύπτου ὑπεσχέθη ὁ Ἀντί-

γανος τὴν βοήθειαν· ἀλλὰ πρὸς ἀσφάλειαν τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Ἀράτου κατέλαβε τὴν Ἀκρόπολιν Ἀκροκόρινον. Στρατὸς μακεδονικὸς διέβη τότε τὸν Ἴσθμόν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἠνώθη καὶ ἡ δύναμις τῆς χαλκίδεως συμμάχιας. Ὁ Κλεομένης ἐν τούτοις συνήρουν ὅλας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις, ἐξώπλισε τοὺς Ἑλλώτας, ἐλεηλάτησε τὸ Ἄργος, ἐπέπεσε κατὰ τῆς Μεγαλοπόλεως καὶ συνήψε κατὰ τὴν Σελλασίαν κρίσιμον μάχην. Ἐπὶ πολὺ ἡ νίκη ἦτο ἀμφιρρεπής, ἀλλὰ τελευταίον ἡ φάλαγγξ διέσπασε τὸν σπυροειδέα στρατόν. Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τοῦ 222 ἔτους π. Χ. ἔπεσε ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τὸ ἄνθος τῶν Δωριέων, καὶ πρῶτην φοράν ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Ἡρακλειδῶν εἰσῆλθεν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Σπάρτης ξένος νικητής. Ὁ Κλεομένης μὴ ὑπομείνας νὰ ἴδῃ τὴν ἀτιμίαν τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἐσώθη διὰ φυγῆς εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἐλπίζων ὅτι ἡ δύνατο ἐκεῖθεν νὰ ἀνακτήσῃ τὴν ἀπολεσθεῖσαν τῆς Σπάρτης βασιλείαν. Πλησίον τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Εὐεργέτου εὗρεν ὁ Ἄργις φιλικὴν ὑποδοχὴν. Ὁ Αἰγύπτιος βασιλεὺς ἐζήτην νὰ παρηγορήσῃ τὸν φυγάδα βασιλέα τῆς Σπάρτης, ἔταξε σύνταξιν ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ ὑπέσχετο βοήθειαν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον, ἀποθανόντος τοῦ Εὐεργέτου, διεδέχθη τὴν βασιλείαν Πτολεμαῖος ὁ Φιλοπάτωρ, ἡγεμῶν διεφθαρμένος ὑπὸ τοῦ τρυφηλοῦ βίου καὶ τῶν γυναικῶν.

364. Ὁ Κλεομένης ἐν τούτοις ἐθεωρεῖτο καὶ παρ' αὐτοῦ χρησίμος διὰ τὴν ἐπιρροὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μισθοφόρων τοῦ βασιλέως στρατιωτῶν, τῶν ὁποίων οἱ πλεῖστοι ἦσαν Πελοποννήσιοι. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον οἱ αὐλικοὶ ἤρχισαν νὰ βλέπωσι μετὰ ὄμματος ζηλοτύπου τὴν ἐπιρροὴν ταύτην τοῦ Κλεομένου· καὶ ὅτε οὗτος, μαθὼν τὰς ταραχὰς τῆς Πελοποννήσου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀντιόχου, ἐζήτησε νὰ ἀποστειλώσιν αὐτὸν μετὰ

τῶν φίλων του εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐθεώρησαν ἐπικίνδυνον καὶ τὴν διαμονὴν καὶ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ, διότι ἐγνώρισε τὴν ἀδυναμίαν τοῦ ἀλεξάνδρινου κράτους. Διὰ τοῦτο ἐκράτουν αὐτὸν περιωρισμένον ἐντὸς οὐκίας τινός. Βλέπων δὲ ὁ Κλεμένης ἐκ σημείων τινῶν, ὅτι ἀπερασίθη ὁ ὄλεθρος αὐτοῦ καὶ τῶν φίλων του, κατέπειθε τούτους νὰ μὴ περιμένωσιν ἔω· οὐ σπαργῶσιν ὡς σφίγνα, ἀλλὰ νὰ ἀποθάνωσιν ἄζῳς ὡς Σπαρτιάται. Ὅθεν μεθύσαντες τοὺς φύλακας, ἐξήλθον ἐκ τῆς οὐκίας ξιφῆρεις καὶ ἐκάλουν τὸν λαὸν εἰς τὴν ἐλευθερίαν. Ἄλλ' οἱ δουλόφρονες Ἀλεξάνδρινοι ἐθύμαζον μόνον τὴν γυναῖκα τοῦ Κλεομένου· οὐδεὶς δὲ ἐτόλμηκε νὰ βοηθήσῃ αὐτόν. Ἀρῶν δὲ ὁ Κλεμένης περιεπλανήθη τοιοῦτοτρόπως μετὰ τῶν φίλων αὐτοῦ ἐπὶ τινα χρόνον εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐβόλεπεν ὅτι οὐδεὶς Ἀλεξάνδρινός προσήρχετο, ἀλλ' ὅλοι ἐντρομαί εἰργον, κατέπειθε τοὺς φίλους αὐτοῦ νὰ ἀποθάνωσιν ἐντιμον θάνατον, ἐπαξίως τοῦ ὀνόματος αὐτῶν. Ὅθεν ἐθανατώθησαν ὑπ' ἐκυτῶν. Ὅχι δὲ ὀλιγώτερον ἡρωϊκὸν ὑπέστη καὶ τὸ τέλος τῶν γυναικῶν τοῦ Κλεομένου, τὰς ὁποίας ὁ Πτολεμαῖος προτέταξε νὰ θανατώσῃ.

365. Τοιοῦτοτρόπως αἱ δοκιμαὶ ἀνδρῶν γενναίων πρὸς ἀναγέννησιν τοῦ διεφθαρμένου σπαρτιατικοῦ πολιτεύματος ἀπέτυχον οὐκ ἄντως, καὶ ἡ Σπάρτη, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ τοῦ Κλεομένου Ἀγησιπολίδου, τοῦ τελευταίου ἐκ τῶν Ἡρακλειδῶν, γενομένη θέατρον ἀναρχίας, ὑπέκυψεν ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τυράννων, ἐκ τῶν ὁποίων ὀνομαστότεροι ὑπῆρξαν ὁ Μαχαβίδης καὶ ὁ Νάβας.

366. Ὀλίγον ὤρελθε τὸν Ἀρατὸν ἡ νίκη τῶν Μακεδόνων. Ἀντί τῆς Σπάρτης ἡγεμῶν τῶν Ἑλλήνων ὑπῆρχεν ἤδη ἡ Μακεδονία. Καὶ ἀπέθανε μὲν μετ' ὀλίγον

ὁ Ἀντιγόνος· ἀλλ' ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ὁ Φίλιππος ὁ Β', ὅστις ἦτο ὄχι ὀλιγώτερον δεσποτικός τοῦ Ἀντιγόνου.

367. **Αἰτωλικὸς πόλεμος.** Προτετέθη δὲ εἰς τούτου καὶ ὁ αἰτωλικὸς πόλεμος. Κατὰ τοῦ πρώτου· ἦν ἡ χάρις τῆς ὀμοσπονδίας· αὐτῶν οἱ Αἰτωλοὶ ἐφύροντο ἐχθρικῶς πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς· ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀντιγόνου Δόσωνος αἰληστρική ἐπιδρομὴ τῶν Αἰτωλῶν εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐγέννησεν σφοδρὸν πόλεμον μεταξὺ τῆς ἀχαϊκῆς καὶ αἰτωλικῆς ὀμοσπονδίας, καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἄρατος κατὰ τὸν πόλεμον τούτον δὲν ἦτο εὐτυχὴς, ἐκάλεσε σύμμαχον τὸν Φίλιππον. Οὗτος κατ' ἀρχὰς διεξῆγε τὸν πόλεμον κατὰ τὰς συμβουλὰς τοῦ Ἀράτου, ἀλλ' ὕστερον μισῶν τὸν στρατηγὸν τούτον διὰ τὸ φρόνημα αὐτοῦ καὶ διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν δικαίων τῆς πατρὸς του, ἐφρμάξεν ἐν αὐτῷ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ κατὰ τὸ 211 ἔτος π. Χ. Μετὰ τὸν Ἄρατον ἔγενε στρατηγὸς τῆς ἀχαϊκῆς συμμαχικῆς ὁ Φίλοποιμην, ἄλλος Ἐπαμεινώνδης· καὶ ὁ τελευτήσας ἔλληεν, ὧς ἐπωνομάσθη. Μετὰ μικρὸν δὲ διακοπὴν ὁ πόλεμος ἀνενεώθη, ἀλλὰ τελευταῖον οἱ Αἰτωλοὶ ἠναγκάσθησαν νὰ δεχθῶσιν ἐπιζήμιον δι' ἐκείτου· εἰρήνην κατὰ τὸ 204 ἔτος π. Χ. Κατὰ τὸν χρόνον τούτον ἐπάτησε κατὰ πρῶτον ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος ἐχθρὸς, εἰς τοῦ ὁποῖου τὸν ζυγὸν ἐμελλε νὰ ὑποταχθῆ μετ' ὀλίγον, καὶ αὗτος ἦτο τὸ ἔθνος τῶν Ῥωμαίων. Ὁ Φίλιππος μετὰ τὴν θολορονίαν τοῦ Ἀράτου ἀνέλαβε τὴν ἀρχηγίαν τῆς ἀχαϊκῆς ὀμοσπονδίας, καὶ ἐφαινετο κατ' ἀρχὰς ὅτι ἐβάδιζεν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς μεγάλης αὐτοῦ ιδέας· ἀλλὰ προκαλέσας ἀσυνέτως τὴν ἐχθρὰν τῶν Ῥωμαίων, προπαρασκεύασε τὴν ἰδίαν αὐτοῦ καταστροφὴν διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν κατὰ τὸν

Αἰτωλῶν προσβουλῶν· διότι οὗτοι ἐπεκαλέσθησαν κατὰ τοῦ Φιλίππου τὴν βοήθειαν τῶν Ῥωμαίων, οἵτινες ἐδέχθησαν προθύμως τὴν πρόσκλησιν, κηρύξαντες ἑαυτοὺς προστάτας τῶν ἐλευθεριῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐπεμψάν τον ὑπάτον Φλακμίον μετὰ πολυαριθμοῦ στρατοῦ, ὅστις ἐνίκησε τὸν Φίλιππον εἰς τὰς Κυνὸς Κεφαλάς καὶ ἤναγκασεν αὐτὸν νὰ ὑπογράψῃ ἀτιμωτικὴν διὰ τὴν Μακεδονίαν εἰρήνην, διὰ τῆς ὁποίας ὅλαι αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας ἐκλύττοντο ἐλεύθεραι καὶ ἀνεξάρτητοι τῆς Μακεδονίας, ἠλευθεροῦντο ὅλοι οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἀρχμαῶται, παρεδίδοντο εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὅλα τὰ πολεμικὰ τῶν Μακεδόνων πλοῖα, ἐκτὸς πέντε μικρῶν, καὶ κατεβάλλετο ὡς ἀποζημίωσις τοῦ πολέμου τὸ ποσὸν 1000 ταλάντων. Τελευταῖον ὡς ὁμηρος πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ὄρων τούτων τῆς εἰρήνης ἐδόθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Δημήτριος. Τοιαύτη δὲ ἦτο ἡ τότε ἐξαχρείωσις τῶν Ἑλλήνων, ὥστε ἡ εἰρήνη αὕτη, ἥτις προεκήρυττε τὴν ὑποταγὴν αὐτῶν εἰς ξένην δύναμιν πλέον φοβερωτέραν τῆς Μακεδονίας, ἐπιδιώκουσαν τὴν κοσμοκρατίαν, ἐχειρετήθη πννταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ὡς νέα ἐποχὴ ἐλευθερίας.

368. Ἡ εἰρήνη τῶν Κυνὸς Κεφαλῶν ἐπεσφράγισε τὴν παρακμὴν καὶ κατὰπτωσιν τοῦ μακεδονικοῦ βασιλείου. Ὁ Φίλιππος ἔκτοτε ἐβυθίσθη εἰς ἐντελῆ ἀσημότητα· οὗτος, παρασυρθεὶς ἐκ ψευδῶν εἰσηγήσεων καὶ διαβολῶν τοῦ νεωτέρου υἱοῦ αὐτοῦ Περσέως, ἐθανάτωσε τὸν πρεσβύτερον αὐτοῦ υἱὸν Δημήτριον, καὶ μετ' ὀλίγον ἀπεβίωσεν. Ὁ δὲ διαδεχθεὶς αὐτὸν εἰς τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας Περσεὺς νικηθεὶς εἰς τὴν μάχην, τὴν συναφθεῖσαν εἰς τὴν Πύδναν ὑπὸ τοῦ ὑπάτου Ἀμιλιλίου, ἤναγκάσθη νὰ παραδοθῇ μεθ' ὅλης τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ νικητοῦ. Ἐκθρονισθεὶς δ' ὁ δυστυχὴς αὐ-

τος ἡγεμόν, παρεκλούθησε σιδπροδίσμιος τὴν θριαμβευ-
τικὴν ἀμαξίαν τοῦ Αἰμιλίου καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τινι φυ-
λακῇ τῆς Ἰταλίας ὁ τελευταῖος οὗτος βασιλεὺς τῆς Μα-
κεδονίας ἀπέθανεν ὡς ὁ ἔσχατος κακοῦργος. Τοιοῦτον ὑ-
πῆρξε τὸ τέλος τοῦ βασιλείου τῆς Μακεδονίας, τὸ ἐποίησεν
κατὰ τὸ ἔτος 148 π. Χ., ἐγγεινεν ἐπαρχία ῥωμαϊκὴ ὑπὸ
ῥωμαίων ἀνθρώπων.

369. Καταστροφή τῆς Κορίνθου (146 π. Χ.)

Οἱ ῥωμαῖοι ἀπὸ τῆς περιόδου τῆς κατακτῆσεως τοῦ μα-
κεδονικοῦ βασιλείου ἐπεδίωξαν τὴν καθυπόταξιν τῆς Ἑλ-
λάδος. Ἐπέτυχον δὲ τοῦ σκοποῦ αὐτῶν διεγείροντες ἐρι-
δας μεταξὺ τῶν πολιτειῶν τῆς Ἑλλάδος, ὅπερ συνήθως
πράττουσιν αἱ ἀσθενεῖς καὶ οὐχὶ αἱ ἰσχυραὶ πολιτεῖαι. Οἱ
Ἄχαιοι, ἐνοήσαντες τοὺς σκοποὺς τῶν Ῥωμαίων, περι-
εργόνησαν τὴν πολιτικὴν αὐτῶν καὶ δὲν ἐδίστασαν νὰ ὑ-
βρίσωσι τοὺς πρέσβεις τῆς αὐτοκρατορικῆς Ῥώμης. Ἡ δὲ
ὕβρις αὕτη προεκάλεσε κατ' αὐτῶν τὸν κεραινὸν τῶν ῥω-
μαϊκῶν ὅπλων. Πρῶτος ὁ μεγαλόψυχος στρατηγὸς Φιλο-
ποιοίμην, ὁ τελευταῖος μέγας τῆς Ἑλλάδος ἀνὴρ καὶ τὸ
στήριγμα τοῦ ἀχαικοῦ δεσμοῦ, ἀνέστειλε γενναίως τὴν εἰς
τὰς διαφορὰς τῶν Ἑλλήνων διαιτητικὴν ἐπέμβοσιν τῶν
Ῥωμαίων· ἀλλ' οὗτος συλληφθεὶς ὑπὸ τῶν ἀποστάντων
ἀπὸ τῆς ἀχαικῆς συμμαχίας Μεσσηνίων, ἐθανατώθη
κατὰ τὸ 183 ἔτος π. Χ. Ὁ δὲ λαβὼν μετὰ τὸν Φιλο-
ποίμενα τὴν ἀρχηγίαν Καλλικράτης, φίλος ὢν πιστὸς τῶν
ῥωμαίων, κατώρθωσεν ὅπως ἐμποδισθῇ ἢ μετὰ τῶν Μα-
κεδόνων ἔνωσις τῆς Ἀχαικῆς Συμμαχίας, καὶ
συντάξας κατάλογον ὑπόπτων, περιέχοντα 1000 ὀνόμα-
τα, κατήγγειλεν αὐτοῦς, ὅτι δῆθεν εἶχον συνεννευθῆ
μετὰ τοῦ Περσέως καὶ ὅτι εἶχον παροξύνει αὐτὸν εἰς
τὸν κατὰ τῆς Ῥώμης πόλεμον, καὶ παρέδωκεν ἀπαντας
ὡς αἰχμάλωτους πρὸς τοὺς Ῥωμαίους. Τοιοῦτοτρόπως

1000 έπιφανείς Ἀχαιοί, τὸ ἄνθος τῆς χώρας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπῆρχε καὶ ὁ μέγας ἱστοριογράφος Πολύβιος, μεινῆχθησαν εἰς τὴν Ἰταλίαν πρὸς ἀπολογίαν. Διὰ τοῦ προξικοπήματος δὲ τούτου, τὸ ἱεῖος δὲν ἤθελον τολμήσει· οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἀτιμότεροι τύραννοι, ἔμειναν ἢ ἀχαιϊκῆ συμμάχια ἔρημοι ἀξίων ἀνδρῶν. Ἐλθόντες δ' εἰς τὴν Ἰταλίαν ὡς αἰχμάλωτοι οἱ 1000 Ἀχαιοί, οὐδεμίαν ἤξιώθησαν ἀερόσσεως, ἀλλ' ἀπεστάλησαν εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἰταλίας ὡς ὄμηροι, ὅπου διέμειναν 17 ὁλόκληρα ἔτη ὑπὸ ἰστυνομικῆν ἐπιτήρησιν, μέχρι· οὐ οἱ ἐπιζήταντες 300, οἱ πλεῖστοι πλέον ὄντες γέροντες τὴν ἡλικίαν, κατὰ πρότασιν τοῦ Σκιπίωνος καὶ τοῦ Κάτωνος, ἔλαβον τὴν ἄδειαν νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

370. Οἱ ἐπανελθόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς Ἰταλίας Ἀχαιοί, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπερεῖχον ὁ Δίαιος καὶ ὁ Κριτόλαος, ἐθήρουν διὰ τὴν ταπεινώσιν καὶ τὸν ἐξευτελισμὸν τῆς ἑαυτῶν πατρίδος, ἐγόγγυζον καὶ ἐλάλουν καὶ διεμαρτύροντο κατὰ τῶν ραδιουργιῶν καὶ τῶν κατατιέσεων τῶν Ῥωμαίων, καὶ ἦσαν πρόθυμοι νὰ ἐπιχειρήσωσιν ἀναρπυδὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ῥωμαίων. Καὶ κατ' ἀρχάς ὁ Δίαιος καὶ ὁ Κριτόλαος περιέπλεξαν τοὺς Ἀχαιοὺς εἰς πόλεμον κατὰ τῆς Σπάρτης, συμμάχου τῆς Ῥώμης. Ἐντεῦθεν δὲ λαβόντες ἀφορμὴν οἱ Ῥωμαῖοι, ἐξεστράτευσαν κατὰ τῶν Ἀχαιῶν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ ὑπάτου Μετέλλου καὶ κατετρόπωσαν αὐτοὺς εἰς φονικὴν μάχην, συναφθεῖσαν εἰς λὴν Λοκρῖδα κατὰ τὸ ἔτος 147 π. Χ., εἰς τὴν ὁποίαν ἐφονεύθη καὶ ὁ Κριτόλαος· ὁ δὲ Δίαιος ἔφυγεν εἰς τὴν Μεγαλόπολιν κῦτοκτόνησε. Μετὰ τὴν κατὰ τὴν ταύτην τῶν ἀχαιϊκῶν στρατευμάτων ἢ Κόρινθον, ἦτις ἦτο τὸ τελευταῖον προπύργιον τῶν Ἀχαιῶν, μείνανσα

ἀπροστάτευτος καὶ ἀβοήθητος, ἀφῆκε τὰς πόλεις ἀνοικίας, καὶ ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ ὑπέτου Μιμμίου κατὰ τὸ 146 π. Χ., ὅστις ἐπυρπόλησε τὴν πόλιν καὶ ἐκρήμασε τὰ τείχη αὐτῆς, ἀφαιρῶν τὰ πολυτιμώτατα ἀρχαῖα μνημεῖα. Ἐκ δὲ τῶν κατοίκων μέρος μὲν ἐπώλησε δούλους, μέρος δὲ ἔσυρε μεθ', αὐτοῦ δεσμίους εἰς τὴν Ῥώμην, ἵνα λαμβάνωσι τὸν διὰ τὴν καθυπόταξιν τῆς Ἑλλάδος μέγαν αὐτοῦ θρίαμβον. Ὅλη ἡ Ἑλλάς, ἡ πάλαι ἐστία τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν, κατέστη ἔκτοτε ἐπαρχία Ῥωμαϊκῆ, μετονομασθεῖσα Ἄχαια.

371. Τὴν αὐτὴν τύχην πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς εἶχον καὶ οἱ Αἰτωλοὶ, διότι κατηγορηθέντες καὶ οὗτοι ἐπὶ συν-ἐνόησει μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Περσέως κατὰ τῶν Ῥωμαίων, ἐτιμωρήθησαν σκληρῶς ὑπὸ τούτων· καθόσον 550 ἐξ ἐξ αὐτῶν ἀπήχθησαν εἰς Ῥώμην καὶ ἐθανατώθησαν. Τοιοῦτοτρόπως μετ' ἀπαθρόπου σκληρότητος ἐθυσίαζεν ἡ Ῥώμη τὰς εὐγενεστέρας οἰκογενείας, τὸ ἄθος τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, εἰς τὸ ὀλέθριον πάθος τῆς φιληρίας αὐτῆς.

Handwritten text, possibly a signature or name, in cursive script.

Handwritten text, possibly a signature or name, in cursive script.

Καν.

Κ. Β. Σπυριδίου

• Η παροῦσα Ἱστορία τιμᾶται :

Ἐν Ἀθήναις	Δραχ.	2.—
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις	»	2 50
Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ	Φράγ. χρυσᾶ	2 50

Ἔργα τοῦ αὐτοῦ Συγγραφέως.

1) Παγκόσμιος Ἱστορία εἰς 2 τόμ. τιμᾶται ἐν Ἀθήναις	Δρ.	4
» » » » » » Ἐπαρχίαις	»	5
» » » » » » Ἐξωτερικῷ φ. χ.	»	5
2) Ἑλληνικὴ Ἱστορία εἰς 2 τόμ. τιμᾶται ἐν Ἀθήναις	Δρ.	4
» » » » » » Ἐπαρχίαις	»	5
» » » » » » Ἐξωτερικῷ φ. χ.	»	5
Ἱστορία τῶν ἀρχαίων ἀνατολικῶν ἐθνῶν καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους κατὰ τὸ ἐπίσημον πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Α' καὶ Β' τάξεως τοῦ Γυμνασίου τιμᾶται ἐν Ἀθήναις	Δραχ.	2.—
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις	»	2,50
Ἐπίτομος Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους καὶ τὰ σπουδαιότερα γεγονότα τῆς παγκοσμίου Ἱστορίας κατὰ τὸ ἐπίσημον πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Γ' τάξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Σχολείου ἐν Ἀθήναις	»	2—
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις	»	2,50
Ἑλλὰς ἐπὶ Ὀθωνος (ἀγγλοελληνιστί)	»	2—
Ὀλυμπικὴ Ἐκθεσις περὶ προόδου Φιλολογ. (1875) »	6.—	

Ἐπὶ τὰ πισιτήρια

Λεξικὸν Ἑλληνικῶν καὶ Ῥωμαϊκῶν ἀρχαιοτήτων μετὰ 500 λαμπρῶν εἰκόνων	Δραχ.	30
Μεγάλῃ Γενικῇ Ἱστορίᾳ (60 τεύχη)	»	72
Δι' 15 κρίσιμοι μάχαι τοῦ κόσμου	»	10
Ἱστορία Πολιτευμάτων (8 τόμοι)	»	20

